Någonting att skratta åt

Av

Anders Ant

FÖRORD: TILL MIN DOTTER LAURA – EN LYSANDE STJÄRNA? 7

PROLOG 38

DEL 1. LAURAS DRÖM 51

Akta dig för ljuset 51
När du får ett oväntat besök 58
Att radera ut livet 67

DEL 2. ANDERS OCH MARIAS ITALIENSKA RESA 71

Fredagen den 21 april 1995 71

Ja visst gör det ont 71
Den mystiske doktorn 73
Sökandet efter doktor Munthe 80
Sökandet efter San Michele 84
Lösningen på mysteriet? 86

Lördagen den 22 april 1995 92

Alla vägar bär till Rom 92
På Arlanda 99
Spanska trappan och Trevifontänen 105
HSB i Rom 113

Söndagen den 23 april 1995 116
Morgonstund har guld i mund 116
Varnande exempel 122
Det Praktfulla Rom 125
Metron i Rom 127
I Vatikanstatens våld 132
Hemma hos påven 141
På andra sidan Trastevere 146
En lärorik studie i ny klassicism 150
Maria kan vara värd en mässa 152

Måndagen den 24 april 1995 156
Svenska Institutet i Rom 156
En besvärlig reträtt 159
Duellen på Via Sistina 168
Hos sex- och skatterådgivaren 174

Tisdagen den 25 april 1995 178
Strövtåg i Rom 178
Firandet av Roms befrielse 183
Gärna medalj 187

Onsdagen den 26 april 1995 191
Galleria Borghese 191
Hur man kan handla i Rom 192
Garyolen 195

Torsdagen den 27 april 1995 200
Forum Romanrum 200
50-år i Rom 202

Fredagen den 28 april 1995 207

Resan till Capri 207
I Axel Munthes fotspår 213

Lördagen den 29 april 1995 219
Villa San Michele 219
Barbarossaborgen 221
Villa Jovis 225
Kejsar Tiberius 228

Söndagen den 30 april 1995 232
Blå Grottan 232
En vacker vision 236
Ett skräckscenario 238
Restaurangen i trädgården 245
Vem var doktor Munthe? 249

DEL 3. LAURAS UPPVAKNADE 252
Döden är en kvinna 252
On the boderline 256
Ett glatt besked 262

DEL 4. LARS SPANING EFTER DEN TID 269
På observatoriet 269
Ephraim 271
Spöken 274
Spindeln och flugan 276
En fest för livet 279
Sweet Is War? 283
Mer om Axel Munthe 288

En gammal bekant 292

DEL 5. ANDERS ITALIENSKA BRÖLLOP 298

Cirkeln slutes 298
Magliera 304
Än kommer dag 307
Nästa bergstopp 310
I ett mindre religiöst hus 318
Prästen och klockaren 324
På Monte Barbarossa 330
På Medelhavet 339
I hamn 346
Vid stranden 348
Räddad 351
Ljustes drottning 356
Another Fashionable Doctor 368
På Axel Munthes trappa 372
Axel Munthe - Det galna hotellet 376
Det är chickt att vara otrogen 380
Eric Maria Adams 384
Doktor Munters Testamente 386
Den avskyvärde doktor P 393
Slutet på historien 402

EPILOG 406

Telefax ang. inspektion av sjukhus i Neapel m.m. 406
Telefax ang. medverkan i vissa liktransporter 411
Telefax ang. lik i lasten 419
Telefax ang. ”Der Leichenbegleiter” 422
Telefonsamtal mellan Runeberg och Hansson 426

EFTERORD: TILL KULTURMINISTERIET – ETT SVART HÅL? 429

Förord: Till min dotter Laura – En lysande stjärna?

Natten tisdag till onsdag den 27 februari; nådens år 2001

Vid tredje telefonsignalen vakande jag upp ur min Kafka liknande dröm. Ministern hade skällt ut mig och sagt att jag riskerade tryckfrihetsåtal för promemorian *Erotik och kultur i ett globalt perspektiv,* som jag på hennes uppdrag hade skrivit. Jag var ordentligt förkyld och jag hade känt ett tryck över hjärtat i ett par veckors tid. När telefonen ringde tredje gången ville jag dra lakanet över huvudet, somna om och fortsätta min mardröm, som ju inte var verklig utan bara min hjärnas bearbetning av en kaotisk arbetssituation. Men nu var jag klarvaken, tillbaka i verkligheten och den var mer mar drömlik än i min Kafkavärld på Kulturministeriet.

Min hustru, Maria, hade också vaknat. Hon hann svara före mig. Vi visste båda att samtalet kom från Genève och att det gällde liv eller död. Jag tittade på klockan. Den var kvart över två.

Medan Maria talade med Genève gick mina tankar till vår dotter Laura. Det var för mindre än två dygn sedan som Laura hade ringt från Chamonix. Hon hade åkt buss ner till Alperna på fredagen, men inte hört av sig under helgen. Vi befarade att hon likt oss hade blivit förkyld. Normalt när Laura är på semester brukar hon nämligen alltid ringa medsamma och med kvittrande röst förklara hur underbart allt är och att vi bara måste åka dit. Men i måndags ringde Laura till Maria och sa att hon kände sig svag i musklerna och hon hade legat hela helgen. På söndagskvällen hade Laura fått dit en fransk läkare – docteur Marie Channel Forcé

Soin. Hon hade undersökt Laura och sagt att hon bara var överarbetad, en diagnos som i och för sig inte var helt fel men som kanske inte gav någon somatisk förklaring till varför Laura, som tränar på gymmet tre dagar i veckan, nu inte ens orkade gå ner till matsalen. Docteur Soin föreföll att vara *en läkare på modet,* men hon gick inte alls i Axel Munthes fotspår, utan hon avslutade sitt besök med att inkassera en massa franska franc (i svenska pengar 365 kr plus 65 kr för magnecyl) och med att förtröstansfullt säga att Laura säkert skulle stå på huvudet i backen nästa dag. Men det gjorde inte Laura.

Klockan två på måndagen ringde jag Laura på hennes mobil. Hon svarade med en lugn men svag röst och sa: – ”Pappa det känns som att jag håller på att dö.” Sedan beskrev hon sina symtom. Hennes händer och fötter hade börjat domna bort. Den franska ungdomsresebyrån (UCPA) höll på att under söka möjligheterna att skicka hem Laura med flyg, men hon visste om hon skulle orka med resan. Det lät inte bra. Jag sa åt Laura att inte försöka resa hem, utan att fortast möjligt åka till närmaste sjukhus.

Klockan åtta på måndagskvällen ringde Laura igen. Både Maria och jag var hemma och slog i läkarböcker för att utifrån den diffusa beskrivningen vi fått av Lauras symtom försöka diagnostisera vad hon hade drabbats av. Hon var nu tillsammans med sin kompis Miriam på akutintaget på Hopitaux du Mont Blanc i centrala Chamonix. Laura väntade på att få bli undersökt. Hon hade blivit sämre och nu kunde hon inte sitta upp längre.

Sedan hörde vi inte av Laura på flera timmar. Vi förstod att hon hade blivit inlagd på sjukhuset och att hon därför inte kunde ringa på sin mobil. Förmodligen höll man nu på att ta olika prover och innan resultaten från provtagningen var

klara skulle de förmodligen inte säga något. Men varför ringde inte Miriam oss?

Först vid tolvtiden på tisdagen ringde Laura. Hon hade en god och en dålig nyhet. Den goda var att hon skulle bli överflyttad från Chamonix i Frankrike till Universitets sjukhuset i Genève. Där kanske man skulle kunna diagnostisera vad hon led av. Den dåliga var att kraft nedsättningen i musklerna hade fortsatt och att hon höll på att bli mer och mer förlamad. Hade Laura drabbats av MS, amyotrofisk lateral skleros, polio eller cancer i centrala nervsystemet? Ju mer jag läste i läkarböckerna, desto fler möjliga ovanliga, allvarliga sjukdomar hittade jag. Tankarna malde i huvudet på mig och nu, mitti natten, kom domen.

GUILLAI-BAREÉ:s Syndrom, bokstaverade Maria. Sedan lysande hon en lång stund på vad läkaren sa om Lauras tillstånd. Av Marias ansiktsuttryck och kommentarer verkade det inta att vara helt kört. Maria hade lättare att kommunicera med sjukhuset i Genève. På sjukhuset i Chamonix hade de enbart talat franska. Samtalet gick dock trögt, så till slut ryckte jag till mig telefonen och sa:

– Bonjour monsieur! Commant alles-vous
– Tre bien. Est vous?
– Ca-va. Es Laura?
– Elle viens survivivre!

Jag drog en suck av lättnad. Och plötsligt hörde jag Lauras röst i telefonen.

– Hej pappa. Ni behöver inte vara oroliga jag kommer att bli bra. Men de måste lägga mig i respirator och söva ner mig i två veckor.

Hennes röst lät helt lugn och hon verkade förtröstansfull. Hur många gånger hade jag inte läst Törnrosa och Snövit för henne? Till slut kunde hon sagorna utantill och visste att prinsessan överlevde. Ondskan, personifierad som en elak fe respektive en häxa, kunde inget förmå mot kärleken. Men då var du ett barn, Laura. Då berättade jag bara för dig om himlens lysande stjärnor, men jag sa inget om de svarta hålen. Minns du din första saga? Så här skrev du: – ”Det började så här. En kväll gick jag ut, och tittade upp mot himmelen, men där var alldeles mörkt, inga s´järnor lyste. Jag vill ha tillbaka mina s´järnor, skrek jag. Pappa tittade upp mot skyn och sa: Visst skall du få tillbaka dina stjärnor. De finns där. Det är bara det att vi inte kan se dem. Det har kommit mörka moln i vägen. I morgon får du säkert tillbaka dina stjärnor”. – Men nu är du vuxen, Laura, och nu vet du att där uppe finns även de svarta hålen.

När jag tänkte på Laura som barn och nu som vuxen, men hjälplös som ett litet barn, fick jag en stor klump i magen. Jag kände hur Laura med våldsam kraft, obevekligt, höll på att sugas in i det svart hålet och jag ville skrika: – ”Ta dig i akt Laura! Ta dig för det svarta hålet! Sugs du in i det, är du räddningslöst förlorad. Inget kan komma ut ur det svarta hålet. Ingen vet vad som finns där inne!”

Men jag hann aldrig säga något, för när Maria hörde att Laura var i telefonen, tog hon med milt våld tillbaka luren. Maria började småprata med Laura och hon lät lika lugn som Laura nyss hade gjort – såsom om hon aldrig hade hör tals om elaka häxor och om svarta hål. Och så var överläkaren på neurologiska kliniken i Genève tillbaka i telefonen igen.

– Yes… Yes…. Thank you…. I appreciate your care for Laura and for us, very much.

När Maria lagt på luren, såg hon på mig förtröstansfullt och sa:

– Laura kommer att överleva, men vad är Gullian-Barrés syndrom? Och måste hon verkligen ligga nedsövd i två veckor?

Jag hade inte den blekaste aning, utan jag gick in i biblioteket och slog i vårt läkarlexikon. Under ordet Gullian-Barrés syndrom (GBS), hänvisade man till ”*polyraduculitis acuta*” eller översatt till svenska ”inflammation i ryggmärgen nervrötter med som regel övergående muskelförlamning.” GBS drabbar årligen en på 100 000 invånare. Sjukdomen inleds med surrande, sovande förnimmelser i händer och fötter, men börjar ofta med kraftnedsättning i benens muskulatur. Förlamningen sprider sig inom en – två veckor till kroppens armar och muskulatur. Hos ungefär hälften av patienterna angrips också hjärnnerver, varvid tillkommer symptom som ansiktsförlamning, sväljnings- och talbesvär. I ungefär 20 % av fallen drabbas också andningsmuskulaturen och då är det nödvändigt med respiratorbehandling. Genom utveckling av denna behandlingsmetod har mortaliteten kunnat sänkas till 5 %.

Förlamningarna försvinner gradvis i samma ordning som de uppträtt och flertalet patienter är fullt återställda efter två – tre månader. Hos en minoritet av patienterna drar förloppet ut över åtskilliga månader eller år och i enstaka fall framstår för all framtid en kraftnedsättning i en eller flera muskler. Sjukdomens orsak är okänd. Behandlingen är sängläge, lungterapi och därefter uppträning (se polio). Behandling med koriostorider har ofta används men dess värde är tvivelaktigt.

Efter att ha läst detta tog jag mig en rejäl whisky, kysste Maria och somnade om, glad och lycklig. Laura hade bara

fått en släng av GBS, visserligen av värsta sorten, men mortaliteten var ju låg och överlevnadsfrekvensen för GBS var betydligt högre än för de djävulska sjukdomar jag målat upp på väggen. Och jag somnade direkt och drömde om doktor Munter, som på flytande franska förklarade att Laura snabbt skulle bli bra igen. Det skulle inte ens behövas någon kyss av en prins för att hon skulle vakna upp ur sin törnrosasömn. Det var verkligen tur att hon inte hade drabbats av *colitis* eller *emphasias none,* för då hade det krävts en mirakelläkare för att bota henne Jag sov så djupt att jag inte hörde då telefonen ringde igen och överläkaren på neurologen på Universitetssjukhuset i Genève berättade för Maria att Laura nu låg i respirator. Allt hade gått bra och de hade inte behövt göra en *trachetomi*.

Onsdagen de 27 februari

På onsdagen åkte både Maria och jag till jobbet som vanligt. Maria ägnade större delen åt förmiddagen åt att tala med Universitetssjukhuset i Genève och med intensivvårds avdelningen på ett intilliggande sjukhus – Hospital de Tour, dit Laura hade överförts. Läget för Laura bedömdes nu som stabilt.

Själv ägnade jag förmiddagen åt att surfa. Det var roligt. Jag gick in på olika sökmotorer för att se om jag kunde få någon ny information om GBS. Vårt lexikon var 20 år gammalt och förhoppningsvis hade man funnit ut någon ny medicin. Men jag hittade inte några positiva rapporter på Internet, utan mest bara en massa skräckhistorier. Börsnyheterna var också dystra, men jag tröstade mig med att jag nu skulle vara tvungen att jobba tills jag blev minst 65 år gammal. Det skulle säkert vara bra för hälsan och förhindra många tillfällen till synd. Ett hoppfullt tecken på börsen var dock att

aktiemarknaden i Kina, som inte dragits med ned i fallet. Där var läget lika stabilt som Lauras tillstånd i Genève.

Vid tvåtiden, just då jag satt i ett möte om den promemoria som jag arbetat med de senaste tre månaderna, ringde Maria mig och berättade att hon varit i kontakt med SOS-Alarmering i Köpenhamn. Man planerade att transportera hem Laura och räknade med att kunna få loss ett ambulansplan med narkosläkare och sjuksköterska natten lördag till söndag. Ett orosmoln var dock att de nu höll på att söka världen över för att se om de kunde ordna en tidigare transport. Maria oro berodde på att hon var rädd för att det skulle kunna hända Laura något under transporten och att hon befarade att det inte skulle finnas någon intensiv vårdsplats för Laura i Stockholm. Själv var Maria nu tvungen att gå in på ett viktigt möte och hon bad mig därför att ringa till Karolinska Sjukhuset (KS).

Jag avslutade snabbt mitt möte och ringde KS. Jag förstod att det var till neurologen som Laura skulle föras. Efter bara en timme lyckades jag komma fram till en sjuksköterska på neurologen. Sedan jag förklarat situationen och sagt vilken sjukdom, som vi hoppades att Laura led av, frågade sköterskan/grindvakten om Laura var patient på KS. – ”Nej inte ännu, men vi hoppades att hon skulle bli det”, svarade jag. Mitt svar bemöttes med en fnysning. Att KS inte kunde bekymra sig om alla potentiella patienter, borde jag väl ändå förstå. På min fråga om det var helt riskfritt att transportera någon med GBS i respirator från Genève till Sverige, förklarade grindvakten att det var mycket säkrare än att åka bil och, tillade hon lugnande, inga schweiziska läkare, inte ens de franska, skulle göra sig av med Laura om de inte bedömde att det vara riskfritt för dem. Grindvakten gick i alla fall med på att ta mitt telefonnummer, men att någon läkare verkligen skulle ringa mig kunde hon inte lova. Och som

väntat ringde mig ingen, vare sig på eftermiddagen eller på kvällen.

När Maria och jag förkylda, trötta och nedstämda kom hem från jobbet diskuterade vi igenom läget. Vi bestämde oss för en ny strategi. Det gällde nu att till varje pris hålla kvar vår Törnrosa i Genève. Vi hade tagit reda på flygtiderna till Genève och skulle just beställa biljetter då telefonen ringde. Det var från SOS Alarmering i Köpenhamn. Med en glad röst berättade jourhavande att de hade lyckats få tag på ett österrikiskt företag som i morgon skulle flyga hem Laura. Hon skulle komma till Arlanda kl. 13.30. Frågan var nu till vilket sjukhus som hon skulle skickas. – ”KS, hoppas jag”, undslapp det mig och därmed hade jag beseglat Lauras öde. På en dator i Köpenhamn knappades KS in, faxmeddelanden skickades till Genève, Stockholm och Wien och sedan började planeringen och logistiken ta form för operation ”Save Private Laura Ant”.

Torsdagen den 1 mars

På torsdag åkte jag inte in till departementet, utan jag satt och väntade vid telefonen på ett eventuellt samtal från KS. Via mobilen stod jag i kontakt med Genève och Köpenhamn. Kl. 9.30 skrevs Laura ut från sjukhuset och kördes till Genèves flygplats. Kl. 10.15 ringde de till Maria från Universitets sjukhuset och sa att Lauras pengar, kontokort och pass hade blivit kvar på sjukhuset. En kort stund levde vi på hoppet att det österrikiska flygbolaget därmed inte skulle våga ta med Laura, eftersom företaget då skulle riskera att på egen bekostnad få flyga Laura tillbaka till Genève om hon kom till Sverige från ett icke EU-land utan pass. Österrikarna som ju under åren tagit emot många flyktingar struntade dock i med de skärpta EU-bestämmelserna och kl. 10.20 lyfte planet från Genève. Det beräknades landa på Arlanda kl. 13.00.

Klockan tolv ringde det på min telefon Samtalet kom från en kvinnlig läkare på KS, men hon förklarade att det inte var hon som skulle ha ansvaret för Laura. Dottoressan Charcot, som hon hette, sa att hon bara var en konsult åt neurologen, men hon hade fått mitt telefonnummer och undrade om jag hade några frågor. Det hade jag. Min *första* fråga gällde vad GBS egentligen är och om man idag har några effektiva behandlingsmetoder. Jag fick ungefär samma information som den jag redan läst, men med tillägget att man idag sätter in en medicin liknande gammaglobulin eller blodtransfusion där man med en plasma, som Gambro utvecklat, renar blodet. Dessa behandlingar bedöms ha viss effekt, men i huvudsak är det kroppens egen läkande förmåga som måste stoppa inflammationen. Min *andra* fråga gällde vilka risker som det innebär att flyga en person i respirator, men den frågan ville jag inte längre ha något svar på. Min *tredje* och sista fråga var om de hade någon plats för Laura på KS. På den frågan fick jag ett klart och entydigt svar. – ”Nej, det hade man inte”. – Det fanns överhuvudtaget inte någon intensiv vårdsplats i hela Storstockholm inklusive Akademiska sjukhuset i Uppsala att uppbringa åt Laura. Dottoressan sa att hon hade ringt runt till alla sjukhus, men att den enda producent som hon hade funnit var ett sjukhus i Norrtälje, som var nyöppnat och ännu inte så känt på markanden. Där hoppades hon kunna få en plats åt Laura. Eftersom Laura kom från utlandet, var hon på grund av smittrisken inte så lättplacerad. Mina protester och synpunkter på svensk sjukvård kunde inte överrösta dottoressans personsökare och ringsignalerna i ett par andra telefoner, som nu jagade på henne och henne kolleger på KS. De var överbelastade och de höll på att ”köra in i väggen”.

Maria blev inte glad när jag ringde henne och sa att Norrtäljeanstalten skulle bli tredje resan för Laura. Dramat hade börjat för drygt tre dygn sedan, men det var först nu

som Maria började svikta och gripas av uppgivenhet. Om det hade varit i normala fall hade Maria själv slängt sig på telefonen och börjat rycka i olika trådar, men nu lät hon som en kvinna på gränsen till nervsammanbrott. Hon bad mig att ringa och tala med överläkaren på KS.

Efter gårdagens försök insåg jag att det var hopplöst att få någon ny kontakt med KS. I stället ringde jag Sophiahemmet. De skulle omedelbart kunna ta emot Laura för intensivvård. Men då jag berättade att hon för tillfället låg nedsövd i respirator och var på väg från Genève beklagade sig syster Sofi och sa att det i Sophis värld tyvärr ännu inte fanns vårdplatser för patienter typ Laura. Då ringde jag till KS och jag hade tur. Det var en nyanställd växelreceptionist som tog emot samtalet. Hon hade svårt att hitta numret till dottoressan, men då jag bokstaverade ”Charcot” lyckades hon hitta det. Och på hennes fråga om det gällde ett privatsamtal, svarade jag irriterat att det givetvis var privat: Då blev jag genast kopplad.

När jag nu åter talade med dottoressan lät hon mer samlad och professionell. Det var nu klart med Norrtäljeanstalten och jag fick intrycket av att hon var lättad över att överhuvudtaget ha funnit en plats åt Laura. Dottoressan försökte nu övertyga mig om att små, lugnare sjukhus, var bättre än stora. Även om hon inte helt lyckades med det, insåg jag att det nu bara var att gilla läget. Därför frågade jag dottoressan vad som skulle hända med Laura när hon om en halvtimme landade på Arlanda. Skulle hon direkt överföras till den halvöppna anstalten i Norrtälje eller skulle hon först in till KS för undersökning och visitation. – Självfallet skulle Laura in på till KS först, och det var inte frågan om någon tvångsvård, utan om frivillig vård. Laura skulle till och med, som det senare visade sig, få betala 250 kr i avgift för att få visiten på akutmottagningen – ”Finns det någon möjlighet att få träffa henne”, frågade jag ödmjukt. – ”Självfallet, det var

bara var åka in till akutmottagningen på neurologen”, svarade dottoressan och nu lät hon riktigt mild i rösten.

Kl. 13.00 satt jag mig i bilen och körde mot KS. Jag tog det försiktigt, särkilt när jag passerade Drottningholms slott, för där hade jag för sex år sedan kört av vägen och själv hamnat på centralintensiven (CIVA) på KS. När jag kom fram till KS blev jag omkörd av en stor ambulans och då tänkte jag att där ligger säkert Laura, lika hjälplös som då jag såg henne komma till världen för snart 30 år sedan. När jag den gången åkte hem från KK i Göteborg, omtumlad, efter det stora under som jag varit med om, hade jag lovat mig att göra allt som stod i min makt för att skydda detta lilla flickebarn.

Då jag kom fram till akutmottagningen på Neuro, såg jag ett par ambulansmän stiga ut från ett undersökningsrum. Jag kände på mig att det var dit de hade fört Laura och öppnade försiktigt dörren. Rummet var fullt av folk och där på en bår, med en tjock respiratorslang ner i halsen och med en sond för mattillförsel genom näsan, låg Laura hjälplös och helt beroende av vårdpersonalen. Men hon var inte nedsövd, vilket ju Maria och jag hade fått information om att hon skulle var. Tvärtom var hon vid fullt medvetande och kring hennes huvud tyckte jag att det lyste ett rosa skimmer. Då Laura mödosamt klämde sig ut ur Marias liv och hennes blåfärgade huvud fick livets färg, såg jag också denna aura. Och alltsedan Laura tog sitt första andetag och gav upp sitt första skrik, har jag tyckt att det legat ett skimmer över henne och över mina dagar, medge det!

Laura fick genast syn på mig, då jag steg in i det lilla undersökningsrummet. Hon vinkade igenkännande med sin högra hand och med en enkel gest med fingrarna lyckades hon säga: ”Det är lugnt”.

Den biträdande överläkaren på Neurologen hälsade mig välkommen till gänget samtidigt som han dels läste Lauras journaler från de franska och schweiziska sjukhusen, dels förhörde sig med den österrikiska läkaren, doktor Moor, om hur transporten till Sverige hade gått. Dottoressan var också där och hon läste noggrant de franskspråkiga journalerna. Det var en massa punkter som enligt de internationellt gällande procedurerna skulle checkas av mellan den avlämnande och mottagande organisationen, så jag drog mig åt sidan. Jag ville gå fram och krama om Laura, men på grund av smittrisken, dvs. inte att Laura skulle smitta mig utan att hon skulle få min förkylning, höll jag mig på avstånd. Jag frågade Laura om hon visste vilken sjukdom hon led av och med handen visade Laura att den information som hon fått i Genève var *commme si, comme ca*. Då berättade jag vad jag läst och dottoressan nickade belåten över att jag kunde min läxa ordentligt och över att schweizarna hade vidtagit precis samma åtgärder som de skulle ha gjort på KS. Av journalerna fram gick också att Laura bara hade varit nedsövd i några timmar, inte i de fjorton dagar som både hon och vi trott att hon skulle bli.

Utlämnandet av Laura till de svenska sjukhusmyndigheterna gick helt odramatiskt och hon gjorde inte det minsta motstånd. Laura gick även helt frivilligt med på att återlämna alla utrustning som hade tillgripits nere i Schweiz, med undantag för kanylen och sonden som hon hade svalt ner i magen. Doktor Moor godtog att Lauera skulle få behålla dessa, men den övriga utrustningen ville österrikarna ha tillbaka. Och jag ville ha tillbaka Lauras handväska som de hade glömt på ambulansplanet. Det lovade doktor Moor att jag skulle få.

För dottoressan och hennes hastigt hopkallade första insatsstyrka återstod nu bara att ta ytterligare några prover, att slutföra journalanteckningarna och att organisera en

utryckningsstyrka för att se till att transporten av Laura till anstalten i Norrtälje gick störningsfritt. Det visade sig dock inte vara helt lätt utan drog ut på tiden. När jag satte mig ner på en stol och gäspade, påminde dottoressan mig om att jag hade berättat för henne i telefonen att jag skulle träffa min egen husläkare kl. 16.00 och att det var hög tid att jag gav mig iväg. Jag tog ett ömt farväl av Laura och jag lovade henne att Maria och jag skulle besöka henne minst var fjortonde dag i Norrtälje eller i varje fall skicka henne ett glatt ”bättra-på-dig-kort”.

Jag har min husläkare på läkarhuset vid Odenplan. Jag kände en mogen sötaktig doft då jag kom in på den gamle Tokayerns mottagningsrum. Han hade nyligen fyllt 65 år, men de hade inte ännu utförsäkrat honom. Doktor Tokayer satt på sig stetoskopet, drog ett djupt halsbloss på sin cigarr, hostade och lyssnade mellan sina hostningar på mina lungor och hjärta. – ”Nej, han kunde inte höra något gnissel i vare sig vänster kammare, axel eller luftrör” – Doktor Toakyer, trodde att rören bara var lite igenslammade. Han konstaterade att mitt varvtal var lite för högt och rekommenderade mig att justera det samt att köra lite lugnare och inte ha så bråttom. När jag påpekade att det inte var så lätt att ta det lugnt, då jag jämt var tvungen att slåss med en massa byråkrater, sa han med en menade gest mot pappershögarna på sitt skrivbord att han mycket väl förstod vad jag menade. Det var dock inte någon mening att sjukskriva mig, för då skulle det vara ännu värre när jag kom tillbaka

Doktor Tokayers djupa empati fick mig att känna mig lite piggare och fick trycket över hjärtat att lätta något. Jag tog en pappersnäsduk och snöt mig. Sedan frågade jag om den surrande, sovande förnimmelser i händer och fötter, som jag känt en vecka, och om kraftnedsättningen i benens muskulatur var något att oroa mig för. – ”Kunde det möjligen vara en släng av Guillan-Barrés syndrom?”– Det syndromet

hade dock Tokayern inte hört talas om, utan han sa att det var bara får och kor som får GBS och att det är dumt att inbilla sig att man drabbats av alla de sällsynta sjukdomar och syndrom som snurrar runt i pressen. Det höll jag med honom om, men för säkerhets skull frågade jag om han trodde att det skulle hjälpa med en magnecyl om förlamningen spred sig och min hjärnnerv blev angripen. – ”Ja, det kan väl inte skada i alla falla”, sa min vän Tokayern och tryckte på en av sina koder för automatisk utskrift av journalanteckningar från mitt besök. Vad det stod i dem brukade varken jag eller han bry oss om. Bara i enstaka fall brukade Socialstyrelsen läsa dem och hittills hade inte styrelsens tillsynskvinnor beslagtagit hans dator.

När jag kom ut från läkarhuset gick jag över till stadsbiblioteket och slog in författarnamnet ”Joseph Heller” på en dator. Dottoressan hade nämligen berättat för mig att den gamle bombfällaren hade drabbats av GBS och skrivit en självbiografisk roman om sin sjukdom. På datorskärmen kom det upp ett 20-tal titlar, men ingen om GBS. En av Hellers böcker hette *Ingenting att skratta åt.* Den måste det vara tänkte jag och tryckte på F7 för att se om den fanns inne. De gjorde den. Huvudbiblioteket hade tre exemplar vilka alla förvarades i magasinet. Boken var tydligen inte lika populär som *Moment 22*.

I normala fall kan man inte få upp en bok från magasinet förrän påföljande dag, men jag ville inte vänta och jag kände mig inte som något normalfall. Jag gick därför in på chefbibliotekarie Ragnar Östbergs rum, höll fram min legitimation från Kulturdepartementet och sa att jag genast behövde ett exemplar av Joseph Hellers självbiografiska roman *Ingenting att skratta åt* som underlag för Kultur ministerns anförande i riksdagens andra kammare. När Ragnar verkade tveka över att jag rubbade de harmoniska cirklarna på det arkitektoniskt vackra stadsbiblioteket, lade

jag till – ”Och ett exemplar till statsministern”. – Ragnar som inte hade hört talas om att statministern läste böcker, i varje fall inte lika många om sina företrädare, blev mycket förvånad, men ordnade, utan att skratta, snabbt upp ett par exemplar från magasinet.

Därefter åkte jag och hämtade Maria på hennes jobb. Maria var trött och snuvig, men hon ville genast att vi skulle åka till Norrtälje. Det hade börjat snöa kraftigt och jag såg inte fram emot att köra till Norrtälje i rusningstrafiken. Därför övertalade jag henne att vi först skulle åka hem till Drottningholm för att äta och vila lite och sedan och åka ut till Norrtälje, där vi kunde ligga över på något hotell. Det gjorde vi, och tur var det. När vi körde förbi mitt olycksställe utanför slottet ringde dottoressan och meddelade att de tänkte behålla Laura på KS. De skulle placera henne på ett isoleringsrum på Centralintensiven (CIVA). – Nej, det hade inte tillstött några komplikationer och Laura hade inte brutit mot sjukhusets disciplinregler, utan det var bara omsorg om Laura. Hon inte var mogen för Norrtäljeanstalten ännu.

Vid sjutiden var vi tillbaka på KS och följde skyltarna längs korridorer, hissar och trappor. Vi gick till höger och vänster, uppåt och nedåt, framåt och bakåt, tills vi äntligen var framme på CIVA. För att komma in till den slutna isoleringscell där Laura hölls i förvar, måste vi passera en sluss. I denna var vi tvungna att tvättade våra händer, lägga undan våra mobiltelefoner och ta på oss skyddskläder. Jag tog till och med på mig ett munskydd och likt en jourhavande läkare släntrade jag in på Lauras rum.

Jag hade inte sett hur en riktig intensivvårdsavdelning ser ut i verkligheten. När jag förra gången var på CIVA hade jag nämligen varit medvetslös och det var jag i Neapel också. Men det såg ut precis som det gör TV-serierna. I cellen fanns en mängd teknisk apparatur, slangar och monitorer för över

vakning. Lauras isoleringscell var i övrigt sparsmakat möblerad. Förutom en brits för den intagne och en besöksstol fanns det inga möbler. Cellen var kliniskt rent från tavlor och konstföremål. Rummet var dock ljust och luftigt och till Marias glädje hade det stora fönster med utsikt ut mot rastgården och personalingången till patologen, där ett stort antal vårdare stod ute och rökte. Av något skäl trodde Maria att isoleringscellerna bara hade små gluggar. Kanske var det så att det inte hade funnits några fönster de gånger som jag hade legat på intensiven.

Laura såg tröttare ut än hon hade gjort under eftermiddagen. Solbrännan från hennes semester i Alperna var i det närmaste obefintlig. Maria visade dock inte med en min att hon var oroad, utan gick fram till Lauras brits och började småprata med henne, så där som kvinnor brukar. Mest talade de om praktiska hushållsgöromål, såsom vattningen av blommorna i Lauras lägenhet, hur hyran och en del andra löpande räkningar skulle betalas och hur vi skulle få tag på Lauras pass, kontokort, nycklar och andra värdesaker som fanns utspridda över världen. Maria tyckte att Laura hade gått ned i vikt och undrade hur maten var på sjukhuset. Det var mest Maria som talade, men emellanåt sköt Lauras sköterska, Katarina, in några repliker, allt medan hon sög ut saliv ur halsen på Laura och förde in uppgifter i Lauras numera omfattande journaler. Katarina förklarade att det den senaste tiden mest hade blivit flytande föda. Av Lauras handrörelser förstod vi att maten på sjukhuset inte alls smakade lika bra som hemma. Marias lovade att om Laura blev kvar på sjukhuset, skulle hon ta med hemlagad mat och dryck åt Laura.

Jag var inte så intresserad av kvinnornas prat, så jag slog mig ned på stolen i rummet. Jag lutade mig tillbaka och försjönk in i den lånebok som jag hade tagit med mig.

Allt började som en typisk dag i Joe Hellers liv. Han hade aldrig varit vid bättre hälsa. Han joggade sex, sju kilometer åt gången, arbetade med sin roman ”Gud vet”, klarade med lätthet de påfrestningar som en trasslig skilsmässa innebär, gick ner eller två gånger i veckan på krogen och åt kinesisk mat med vänner som Mel Brooks, Mario Putzo och sin spe cielle kompis sedan mer än 20 år, Speed Vogel. Han mådde bra även den där dagen då han hade svårt att svälja på morgonen och på eftermiddagen upptäckte att han inte kunde lyfta armarna över huvudet med tillräcklig styrka för att dra av sig träningsdräkten. Inom ett dygn skulle han ligga på Sinai-sjukhusets intensiv på Manhattan: Där skulle han få stanna nästan ett halvår. När han blev utskriven satt han i rullstol. Hellers led av Guillain-Barrés syndrom, en sjukdom som invalidiserar sinn offer för längre eller kortare period, ibland lämnar dem förlamade för resten av livet eller till invaliditet. Ingenting att skratta åt är berättelsen om Joseph Hellers livshotande sjukdom och hans långa knaggliga väg åter till hälsan Ingenting att skratt åt är en underbar, unik och komisk blandning av sjukhusserie på TV,…

Där var omslaget på boken sönderrivet så jag kunde inte läsa vad bokmixen bestod av. Istället slog jag upp kapitel 1 och började skumma i boken.

I augusti 1982 skrev en 26-årig man i New Jersey till mig och berättade att han hade legat i respirator på intensiven i 58 dagar, och att han inte kunnat prata på hela tiden ./Fastän mer än åtta månader har förflutit sedan den dag då jag blev intagen på sjukhus och mer än tre månader sedan jag skrevs ut, hade tanken aldrig slagit mig att jag skulle ha blivit ur stånd att tala, om jag också hade behövt en traketomi. /Numera tror jag att jag skulle ha blivit spritt språngande galen den gången, om jag inte hade kunnat tala. /Mercks handbok påpekar varnade att tillståndet alltid innebär en medicinsk kris som krävde ständig övervakning för att

förhindra andningsproblem och kardiovaskulära komplikationer, vilket är den vanligaste dödsorsaken. /Ingen vet var sjukdomen kommer ifrån, eller om den finns där i början. Det tycks inte finnas någon skillnad i förekomsten ifråga om ålder, kön, årstid, eller geografisk utbredning. Som med de flesta händelser i livet drabbar den onda och goda i lika mån, både dem som offrar och dem som inte gör det. /Det patologiska tillståndet vållas inte av något virus men kommer ofta efter en infektion i övre luftväggarna, efter en operation eller en vaccination – faktorer som antyder en autoimmunelogisk reaktion; dvs. kroppen framställer celler som förstör dess egna vävnader. /Spontan läkning och tillfrisknande är kanske drag som skiljer denna åkomma från alla andra med vilka den inledningsvis kan förväxlas. /Återhämtningen kan gå så fort som sex veckor har jag hör eller ta mer än två år. Det finns inget man känner till som kan påverka dess allvarliga förlopp eller påverka tempot och omfattningen i tillfrisknandet. /Barmhärtigt nog höll han inne med något annat han visste ända till juni då jag kom ut från sjukhuset och började att går utan hjälp. Han visste också att människor verkligen dör i denna sjukdom och att andra blir handikappade för livet.

Konversationen mellan Maria och Laura höll nu på att ebba ut och Maria tittade uppfordrande på mig, som om hon menade att jag också borde engagera mig i min dotter. Jag smög försiktigt undan boken *Ingenting att skratta åt* och frågade Laura om dottoressan hade talat med henne om att hon skulle överföras till Norrtäljeanstalten i morgon. De hade dottoressan inte. – ”Jag vill stanna här”, tecknade Laura med handen. Och på min fråga om resan till från Genève hade varit jobbig tecknade hon: – ”Ja, mycket”

Vi tog adjö av Laura och gick och pratade med den jourhavande läkaren på CIVA. Han sa att han förstod vår oro och att något i planeringen hade gått fel. På KS hade de först

i går natt fått reda på att Laura skulle komma och läget var att de faktiskt inte hade någon plats på CIVA. Det rum där Laura låg användes bara i nödfall och det var redan inplanerat att man där skulle ta emot en svårt sjuk patient från Norrland.

Maria och jag åkte hem under tystnad. Det hade slutat snöa. Jag vet inte vad hon tänkte på, men själv tänkte jag på att jag i morgon skulle ringa till Marias företag, Tyska Merck, och höra om de hade en modern upplaga av *Merck Handbook*. Jag skulle säga åt dem att om det inte fanns någon positivare information om GBS, än den jag nyss läst i Hellers bok, skulle de se till att alla handböcker på kontoret städades undan och blev oåtkomliga för Maria. Sedan tänkte jag på vad jag skulle göra för att hjälpa Laura att bli bra. Jag tänkte på mirakelläkaren, doktor Munter, som hade hjälp mig för sex år sedan då jag låg på intensiven och jag tänkte på Axel Munthe. Då fick jag en idé och innan jag somnade visste jag vad jag skull göra nästa dag.

Fredagen den 2 mars

Jag vaknade klockan fyra på morgonen och satte mig vid min dator och började skriva. Maria sov till halv åtta. Sedan hon hade duschat och gjort sig i ordning åt vi frukost. Vi var fortfarande båda två lika förkylda. Klockan nio åkte Maria in till KS. Hon skulle åka till jobbet sedan och vi bestämde att jag skulle besöka Laura på eftermiddagen.

Halv ett lämnade jag Drottningholm och åkte in till KS. Jag var då klar med prologen och halva del 1- Lauras dröm. I slussen till Lauras rum träffade jag på hennes läkare. Han stod och talade i en mobiltelefon samtidigt som han tvättade händerna. Han var i 45-årsåldern, lång, ljushårig och med ett vinnande utseende. När han var klar med samtalet presenterade han sig och sa att han hette Anders Åberg och

var bitr. överläkare på CIVA. Anders förklarade att läget för Laura var stabilt samt att Laura skulle bli bra, att risken för bestående men var liten och att man inom någon eller några dagar skulle försöka att koppla ur henne ur respiratorn. Den måste hon dock tillsvidare ha för att inte dra ned slem i lungorna och riskera att få lunginflammation. Men det var även risk med att ha en respiratorslang i halsen för den kunde orsaka skador. Laura skulle kunna få vara kvar på CIVA till och med helgen för transporten av nästa patient hade blivit försenad. Anders beklagade platsbristen men förklarade att det berodde på att man hade otillräckliga intensivvårds resurser. Att bemanna en intensivvårdsplats 1 440 minuter om dygnet är mycket dyrt. Landstinget hade sparat in mer och mer och nu var resurserna intecknade till 100 procent. Skulle det inträffa t.ex. en svår trafikolycka med många som behövde intensivvård hade man inga resurser inom regionen för att klara det. Under sina sexton år i branschen hade Anders aldrig varit med om en så besvärlig platsbrist.

Jag sa att jag tyckte att det var upprörande och att jag väl förstod hans och KS budgetbekymmer. Vi hade liknade problem på Kulturdepartementet där vi bara fått knappt tio procents anslagsökning om året. Jag bad dock honom och dottoressan att försöka att trolla med knäna, hur man nu gör det, och gick därefter in till Laura. Jag satte mig vid hennes bädd och frågade om hon tyckte att det var jobbigt. – ”Ja”, tecknade hon. Sedan frågade jag om hon ville att jag skulle läsa en bok för henne och de ville hon. Då tog jag upp praktboken *Drömmen om San Michele*, som jag fått av henne och hennes bror Lars i Julklapp och började läsa. Först blev Laura lite förvånad för det jag läste lät mer som en thriller än som den bok hon köpt till mig. Men efter en stund förstod hon att boken inte bara handlade om San Michele, utan också om henne och mig och om Maria och Lars samt om en rad andra personer som hon kände. Inne i *Drömmen om San Michele* hade jag nämligen lagt första delen till min egen

roman *Åter till San Michele*. Att det var dit hon var på väg visste Laura inte, och inte ens jag var riktigt säker på det ännu.

När Laura var liten hade jag läst hundratals böcker för henne. I skolan hade jag alltid haft svårt att svårt för högläsning och för stavning. Men genom att läsa för Laura hade jag tränat upp mig att läsa flytande och med betoning och inlevelse. Laura lyssnade uppmärksamt. När jag nu i prologen läste om Runeberg tecknade hon med handen och ville veta vem av de båda Runebergarna som det handlade om. – ”Det får du veta när jag kommer till epilogen”, sa jag och fortsatte att läsa.

Då jag i slutet av prologen förde in doktor Bjerkén i handlingen blev hon misstänksam. Jag hade nämligen en gång frågat henne och Maria om de kunde lösa det här problemet:

En svår trafikolycka inträffar mitt i natten, där en far och hans son skadas allvarligt. Båda förs till neurologiska kliniken med svåra skallskador. Fadern, som inte hade bilbälte på sig, är död vid framkomsten till sjukhuset. Sonen har inre blödningar och måste genomgå en komplicerad operation. Överläkare doktor Bjerkén kallas till sjukhuset. Han tar på sig operationskläderna och stiger in i operationssalen. Fattar skalpellen och skall just lägga det första snittet. Men hejdar sig och säger: ”Nej, jag kan inte operera. Det här är ju min son!”

Maria tyckte inte alls att det var något roligt problem, men gav snabbt ett förslag till lösnings. – ”Nej, det var fel. Nu har du, som statsministern brukar säga, inte lyssnat på vad jag sa”. Laura kom dock med den rätta lösningen. Faderns relation till sin son, var naturligtvis samma som min relation till Lars.

Efter att jag läst färdigt prologen gjorde jag en paus. Laura såg på mig och jag förstod att hon låg och funderade på om doktor Bjerkén möjligen var en kvinna. Jag tyckte att det såg ut som om min berättelse hade piggat upp henne, men hon hade mycket slem i halsen som hennes nya sköterska, som också hette Katarina (Katarina II), sög upp. Det verkade dock som att Laura ville att jag skulle fortsätta att läsa.

Då började jag läsa om Lauras dröm. Hon lyssnade nu ännu mer uppmärksamt på berättelsen om Bella Margherita, om Leonard-Anders, om min mystiska trafikolycka samt om Prästen och Klockaren. Men när jag hade läst om ”tre timmar kvar att leva” och om ”Venedigs berömda gravplats San Michele” och kommit fram till kapitlet ”Att radera ut livet” somnade Laura. Det var bra för hon behövde verkligen sova. Jag var inte heller klar med kapitlet ännu.

Medan Laura sov övervakad av Katarina II gick jag ut i personalrummet och fick en kopp kaffe. Jag frågade om jag fick låna en dator, men de hade tyvärr inte någon ledig. Då gick jag över till Smärtkliniken som låg alldeles intill CIVA. Det var samma receptionist där som för 15 år sedan då jag var patient hos Staffan Annér. Staffan var inte där men Renata kände igen mig och då jag sa att jag behövde låna en dator och förklarade varför, fick jag låna Staffans.

Det tog mig ett par timmar att skriva färdigt del 1 och att skriva en ny inledning till del 2 där de båda mirakel läkarna M&M introduceras. Då jag vid fyratiden lämnade Smärtkliniken bad jag Renata hälsa Staffan. Jag hade inte sett honom på fler år, men jag hade hört att Staffan 1987, kort efter att jag hade avslutat min behandling hos honom för min svåra huvudvärk, hade drabbats av en stroke. Staffan hade jobbat hårt för att bygga upp smärtkliniken och få den accepterad bland sina kolleger. Just när han hade lyckats med

detta började nedskärningarna och i samband med det fick han sin stroke. Jag var därför glad att höra att Staffan var tillbaka på kliniken igen.

När jag kom tillbaka till CIVA var Laura vaken. Hon ville att jag skulle fortsätta att läsa färdigt om Lauras dröm och det gjorde jag. Sedan fortsatte jag att läsa om Maria och Anders Italienska resa. Då klockan var halv sex och planet just landat i Rom, kom Maria. Hon övertog läsandet och jag tog farväl av Laura och sa att jag skulle komma tillbaka i morgon med nytt stoff. Min berättelse skulle bli som *Tusen och en natt*. Jag skulle fortsätta att skriva och berätta ända tills Laura blev bra. – ”Ett hot eller löfte", sa Maria – Den frågan fick Laura att skratta så att Katarina I, som nu var tillbaka i tjänst, fick suga upp slem i halsen på henne.

Lördagen den 3 mars

På lördagen vaknade jag vid 10-tiden. Jag var fortfarande förkyld, men det var ett strålande väder och snön gnistrade i solen. Jag hade suttit uppe halva natten. Först hade jag gjort några redigeringar i del 2 så att den bättre skulle passa in med fortsättningen. Sedan hade jag skrivit klar del 3 – *Laurs uppvaknande* – och börjat med del 4 – *Lars spaning efter den tid som flytt*. Jag hoppades att då jag var klar med dess båda delar, så skulle Laura, likt mig i berättelsen, ha blivit befriad från respiratorn.

Vid 11-tiden åkte Maria och jag in till KS och satt en stund och pratade med Laura. Sedan tog vi en långpromenad på Brunsviken, där det var en mängd människor ute och åkte skridskor. Vi gick upp till Koppartälten i Hagaparken och därifrån tillbaka till Stallmästargården, där vi åt ett alldeles utmärkt sillbord. Maria åkte sedan ut till Arlanda för att hämta Lauras väska och till Lauras lägenhet för att vattna och

hämta lite saker. Jag gick tillbaka till KS och fortsatte att läsa för Laura. Det passade ganska bra att jag nu övertog läsandet, för Maria hade just avslutat kapitlet om Garyolen och efter det kapitlet var det var dags för ett personbyte. Jag var spänd på hur länge jag skulle lyckas lura Laura. När jag läste om Sapfo och den grekiska kvinnan från Lesbos blev hon lite undrande, men hon reagerade inte som doktor Nordström, som hade fått nog och inte ville höra mera.

Anders Åberg var i tjänst idag. Med jämna mellanrum tittade han in, läste av värden och skrev i sina journaler. Journalerna från Genève och hans egna låg på vänster sida om skrivhyllan i rummet och mina låg på den högra sidan. Emellanåt tittade Anders på mina anteckningar och gjorde en del ändringar, och emellanåt tittade jag på hans och gjorde en del ändringar. Han hade skrivit: – ”Av MV-värdena att döma tröttar faderns läsande och skrivande ut patienten”. Det ändrade jag till: – ”Faderns fantastiska berättelse piggar upp patienten och förfaller att stärka hennes immunförsvar.

Jag läste vidare för Laura och hon tyckte nu att berättelsen hade blivit mer spännande och rolig än under gårdagens mödosamma vandringar i Rom. Först när jag läste att jag var lika gammal som prästen och att jag inte kunde bli präst i Italien, bara i Sverige förstod Laura vilken litterär innovation som jag hade gjort. I fortsättningen blev hon allt mer misstänksam mot vad jag berättade.

Maria kom tillbaka till sjukhuset vid femtiden. Då hade jag hunnit en bit in på del 4 – *Lars spaning efter den tid som flytt* – och Lars hade i berättelsen kommit från Göteborg. Men i verkligheten var han i Lund och skulle inte komma förrän nästa vecka. Jag tog en taxi hem för att skriva färdigt om Lauras uppvaknade. Jag satte mig i mitt arbetsrum och gjorde en utskrift. Men det blev något trassel med skrivaren och med datorn. Därför gick det som det gick i berättelsen.

Söndagen den 4 mars

Även på söndag morgon lyste solen. Men det fanns några moln på himmelen och i tidningen stod det att det skulle bli ett oväder framåt eftermiddagen. Jag var inte i form, utan jag kände mig stressad och det tryckte över hjärtat. Jag hade suttit upp till klockan tre på natten och jag hade bara kommit till del 5 – *Anders italienska bröllop*. Jag kände mig orolig och det var som om tiden höll på att rinna ifrån mig. Jag insåg att jag måste skriva fortare om jag skulle komma till slutet innan måndag morgon, då det skulle avgöras om Laura skulle bli fri från respiratorn. Jag måste sluta med alla mina utvikningar och sidohistorier och föra handlingen framåt mot ett lyckligt slut. Men ju mer jag ansträngde mig, desto mer komplicerad och invecklad blev min historia. Det brydde jag mig dock inte om, för jag tyckte själv att berättelsen var spännande och rolig.

Vi åkte in till KS vid 11-tiden. Jag tog med mig min bärbara dator; min ”docka”. ”Nallar” fick man inte ha på CIVA för de kunde störa den tekniska apparaturen, men ”dockor” gick bra. Laura såg ut som hon hade det jobbigt, men hon sken upp då hon såg oss. Maria frågade om hon ville att jag skulle fortsätta att läsa om hennes bröllop. Med handrörelser och kompletterande frågor från Maria fick hon oss att förstå att om berättelsen kunde glädja mig, ville hon gärna att jag skulle fortsätta att läsa. Det gladde mig verkligen, för när hon viftade med sina fingrar, tyckte jag mig kunna se att hon kunde röra händerna lite mer än tidigare.

Vid tvåtiden gick vi bort till Stallmästargården och åt deras söndags meny. Personalen kände igen oss och frågade hur det var med Laura. En massa människor hade ringt till oss och frågat samma sak. Och alla fick samma svar: – ”Läget är

stabilt, vi är övertygade om att hon kommer att bli helt återställd men det kan ta tid”. När de mörka molnen tonade upp sig och snöovädret närmade sig kände jag mig dock inte längre lika övertygad. Jag visste att tanken var fullständigt bisarr och rent hysterisk, men jag kunde inte hjälpa att den kom över mig. Om jag inte lyckades att skriva ett spännande slut på historien som samtidigt skulle få Laura att skratta, skulle hon inte överleva. Så medan vi åt på Stallmästargården planerade jag Lauras bröllopsmiddag och ”the end of the affair”

Efter middagen gick vi tillbaka till KS. Maria satte sig ner och pratade med Laura och läste då och då lite vad jag hade skrivit. Jag satte mig vid min dator och skrev för brinnande livet. Vid femtiden hade det börjat snö kraftigt och Maria tog bilen och åkte hem till Drottningholm. Jag övertog läsandet och nu ökade jag tempot.

På morgonen hade vår informations- och expeditionschef på departementet Per Gnidén ringt mig och sagt att han vill komma och hälsa på. Han tyckte synd om mig som hade en så sjuk dotter. Vid sextiden, då min hosta var som värst, tittade Per in. Han hade en tjock fårskinnspäls på sig som han hade fått tillbaka av Joe.

Även när han var som muntrast var Per en man med nerver. Nu skruvade han på sig oroligare än någonsin, och även när han försökte le såg han mer ut som om han ville gråta. Laura låt på rygg med huvudändan på sängen nedfälld. Vinden kastade sig i stormbyar mot rutorna och våta snöflingor virvlade tätt, som den skugglika atmosfären inte var tillräckligt melankolisk. Utanför fönstret höll skymnings himlen på att gå över i svart. Jag tror inte att jag kunde låta bli att hosta så länge som en halv minut, bakom mitt munskydd. Jag lät Per stanna endast tills jag tyckte att gästfrihetens krav hade blivit uppfyllda. Han hade ju i alla

fall kämpat sig igenom snöstormen för att träffa mig. Sedan vinkade jag adjö och bad honom göra mig den stora tjänsten att gå igen; jag kunde inte stå ut med att se honom ledsen, och jag var fullkomligt medveten om att det fanns ställen i stan, där han kunde ha betydligt roligare än hos mig. Vi kände båda en lättnad när han reste sig för att gå.

Även Laura såg lättad ut när Per gått. Detta tolkade jag som ett tecken på att hon ville höra mer, och jag fortsatte att läsa. Hon blev förskräckt när jag slog huvudet i taket och höll på att fastna i dödsriket, men som genom ett mirakel var jag med i leken igen och kunde ta upp kampen med den avskyvärde doktor P.

Jag hade nu kommit till slutet på historien. Klockan var elva på kvällen och det var beckmörkt ute och snöstorm. Jag hade ingen lust att ge mig uti mörkret och det hade jag inte heller haft i slutet på Anders italienska bröllop. Men den gången gav jag mig dumt nog i väg mitt i natten till Villa Fersen. Jag hade dock lärt mig en läxa och nu tänkte jag inte ge mig ut i natten. Jag var inte heller färdig med min berättelse. Epilogen återstod och cirkeln måste slutas genom att doktor Bjerkén träder in på scenen igen och reder upp allt som jag ställt till med. Men fanns doktor Bjerkén i verkligheten eller var han eller hon en ren fantasiskapelse?

Jag började bli mer och mer orolig för slutet på historien och för hur det skulle gå för Laura. Jag var orolig för Maria också. Därför gick jag, då Laura slumrade till några minuter, och ringde till henne. Maria undrade varför att jag inte hade kommit hem och inte hade hört av mig. Om jag svarat att jag inte hade kommit hem, därför att jag inte visste hur historien skulle sluta, skulle Maria nog tro att jag var på väg in i en psykos. Därför ljög jag och sa att det var bra med Laura, men att jag på grund av snöstormen inte hade fått tag på någon taxi. Jag kunde dock få ligga på sjukhuset. Jag fick Maria att

lova att under inga förhållanden försöka undsätta mig under natten, för då kunde det sluta värre än det hade gjort förra gången i Italien.

Måndag morgon – vargtimmen

När jag kom tillbaka till rummet ville Laura, och framförallt Katarina II, höra mera. Tiden började bli knapp och det drog ihop sig till ”la grande finale”. Nu hade jag inte några utskrivna sidor längre. Anders Ågren hade nämligen blivit avundsjuk på att min hög med papper hade blivit tjockare än hans och förbjudit mig att använda landstingets skrivare. Men det var inte bara avundsjuka, utan flera av läkarna och sköterskorna följde nu dramat och Anders var rädd för att de skulle försumma sina patienter. Några av läkarna hade också börjat psykoanalysera de inblandade personerna och då särkilt mig. Det florerade de mest befängda teorier om mig. Många trodde att jag bara var en uppdiktad person och att varken Laura eller jag befann oss härpå CIVA. Men tyvärr var det här ingen såpopera, utan vi var verkliga. Och just nu kämpade jag för min dotters liv genom att försöka skriva bättre och roligare. Jag var trött, ögonen gick i kors, men jag kämpade mig mödosam igenom rad efter rad. Jag kunde ju inte svika min dotter och inte personalen på avdelningen och sjukhuset, som jag mer och mer beundrade för deras slitsamma och tålamodsprövande arbete. De gjorde allt de kunde för att försöka rädda Laura och andra svårt sjuka patienter.

När jag kommit igenom första delen av epilogen och var klar med inspektionen av den neurologiska kliniken på Universitetssjukhuset i Neapel och lämnat professor Alor med min flaska i fönstret, somnade både jag och Laura. Men vi väcktes efter en kort stund av att en alarmanordning tjöt. Katarina II svor till. Hon sa dock att det inte var något att

oroa oss för, utan att det var fel på en av apparaterna. Katarina stängde av alarmet, så att vi skulle kunna sova vidare.

Både jag och Laura var dock nu klarvakna, så jag fortsatte att skriva på epilogen. När jag kom till ”Liket i lasten” frågade jag Laura om hon, som var så berest och beläst, kunde räkna ut vad flygplanet hade för lik i lasten, men det kunde hon inte. Då blev jag orolig. Laura hade nämligen koncentrerat följt med i berättelsen, gata upp och gata ner i Rom, hon hade hört på allt vi ätit och druckit så att det hade storknat sig i halsen – och Katarina II förmanat mig att inte läsa om sådant som kunde kväva Laura – och hon hade flugit fram och tillbaka till Italien ett par gånger. Hela tiden hade Laura förstått vad som skulle hända härnäst och hon hade hängt med i alla förväxlingar och könsbyten. Men under de senaste timmarna i dramats utveckling och inför den stora upp lösningen av historien, hade hon blinkat med ögonen och viftat med sina fingrar på ett egendomligt och obegripligt sätt. Jag tyckte att det såg ut som om hon var helt förvirrad och jag var rädd för att hon höll på att bli tokig av att inte kunna prata. Därför bad jag Katarina II att kontrollera Laura och se om alla hennes värden var riktiga. Jag tyckte att Laura verkade obalanserad såsom om hennes saltbalans var störd. Katarina gjorde det och sa att Na-jonkoncentrationen var under 15, vilket den enligt Anders Åbergs anvisningar skulle vara.

Trots att jag var mycket orolig för slutet, skrev jag vidare och läste samtidigt upp vad jag skrev. Laura log åt den makabra upplösningen och hon gladde sig nog åt att det goda till slut segrade över det onda. Hon såg dock konstig ut och just när hon skulle somna igen, lugnt och förnöjd – klockan fyra på morgonen, vargtimmen – kände jag hur något kallt svepte genom rummet. På min dataskärm läste jag nu: ”*Denna gång har vi gudarna på vår sida*.” Och i samma ögonblick började

en massa alarm att tjuta och röda lampor började blinka. På några ögonblick var rummet fullt av trött vakpersonal. Jourhavande läkare kom in, gnuggade sig i ögonen och beordrade en sköterska att genast hämta en ny respirator och andningsmätare. De ställde sig kring Laura, undersökte henne och sög saliv. Jag förstod att något var alldeles fel. Att apparaturen i rummet, som i hast iordningställts i torsdags, inte var ordentligt intrimmad och att det sakandes vissa prylar hade jag sedan länge märkt, men denna kaotiska situation hade jag inte kunnat förutse.

Nu kom också dottoressan, som hade bakjouren på neurologen, in på rummet. Hon bad mig lämna rummet och sa att de snart skulle få ordning på saker och ting igen. För att lugna mig sa hon: – ”Vi har haft lite trassel med Laura, *men nu ser det ut som om vi har gudarna på vår sida.*” – När jag hörde henne säga de ord som jag just hade skrivit, vacklade jag förvånad och förskräckt ut ur rummet och mumlande: ”Vem är egentligen dottoressan; en omöjlig kvinna?”

När jag kom ut i sjukhuskorridoren greps jag av panik och tänkte. Vad har jag ställt till med? Vad har jag gjort för fel? Kommer Lauras lysande stjärna nu slockna och hennes själ sugas in i ett svart hål? Varför hade jag skrivit de sista raderna och tänkt sluta berättelsen innan Laura hade blivit bra?

Men sedan tog jag mig samman. Jag satte mig ner i det rum som personalen brukade använda för konferenser om Laura och andra problematiska fall. Mitt förnuft sa mig att de sista raderna jag skrev, inte kunde ha påverkat vare sig Lauras hälsotillstånd eller den tekniska apparaturen. Hade jag gjort något fel eller sagt något dumt i min berättelse, som hade misshagat gudarna, så måste det ha varit långt tidigare. Om jag kunde hitta felet och ändra historien, skulle kanske Laura överleva. Jag tänkte inte ge upp, utan beslutsamt satt jag mig

ner och med rödpennan i handen började jag att åter läsa *Åter till San Michele*.

PROLOG

– Vill du ha en ”lille en ” eller en ”förnuftig”, frågade Jens Kierkegaard och slog upp ett stort glas åt sig själv.

– En lille en, svarade min norske kollega Per Askim. Jag måste förbereda mig inför mötet i Bryssel i morgon. Jag har tänkt snacka franska för att imponera på Madame Nercessain och få henne att förstå att Norge må vare med i det stora Schengenland.

– Tack, en förnuftig för mig, sa jag till Jens.

– Ja, det har du ta mig fae´n gjort dig förtjänt av! Alla dessa journalister som har sport dig om den fulle svensken i Italien, sa Jens och slog upp ett fullt glas åt mig. Och utan att fråga slog han även upp ett fullt glas åt Kaj Liedstedt.

Jens höll upp glaset, som en hyllning till vår isländske kollega, som missat vårt förmöte i Stockholm och sa:

– *For absentminded friends!*

Jag förde glaset till munnen och drog in doften av Gammel Dansk. Jens och Kaj tömde sina glas i ett svep, medan smuttade på mitt och såg upp mot monitorn. Under Bryssel stod ”go to gate”, så vi hade således åtminstone fem minuter på oss innan vi måste lämna SAS Launch. Jag hällde upp en kopp kaffe, lutade mig tillbaka i fåtöljen och försökte sluta öronen, för att slippa höra Jens utläggning om oss svenskar, och försökte att koppla av efter en hektisk dag. Hoppas att jag slipper den där fyrkantiga, gamla ”Fröken Eriksson”, tänkte jag, men det gjorde jag inte.

– Ge fae´n att svara, sa Jens. Ge fae´n i alle dessa italienska, franska och engelska journalister!

Jag tittade på ”displayen” och jag kände genast igen numret. Samtalet kom inte från Rom, Paris eller London. Det kom från Sunne i Värmland. Jag klämde fast ”Fröken Eriksson” mellan hakan och axeln, tog upp en penna och sa:

– Jag är på SAS Launch på Arlanda. Våra nordiska kolleger är med mig.

– Det vet jag, sa P.G. Tala om för dem att jag åker till Bryssel istället för dig. Jag har nämligen en ”grej” på gång som jag vill att du skall hjälpa ”oss” med.

Ordet ”grej” visste jag betydde något som låg utanför tjänsten. Vilka han egentligen menade med ”oss” visste jag inte och inte min chef Runeberg heller. Det enda vi visste var att de hade gott om pengar.

– Vet Runeberg om det, frågade jag avvaktande.

– Nej, han är i Tvärådalen och jagar ripor. Åreskutan skymmer GSM:en. Vi har inte lyckats att nå Runeberg på mobiltelefonen.

– Det har inte jag heller. Runeberg borde ha varit här i eftermiddags och snoppat av alla journalister som ringde om Villa Fersen Affären.

– Nu har jag i alla fall ringt polisen i Järpen och bett dem söka rätt på Runeberg uppe på fjället. Vi får nog kontakt med din chef innan du är framme i London.

– London! Vad är det du vill att jag skall göra?

– Det kan jag inte säga över en öppen linje. Ring mig från stationen så får du veta!

– Men mitt bagage är redan incheckat till Bryssel. Om jag inte går ombord, får planet inte lyfta. Glöm det! Jag vet hur jag skall fixa saken.

Jag stoppade ner min kära ”Fröken Eriksson” i fickan. Mina nordiska kolleger såg på mig med förvåning. Nu gällde det att snabbt hitta på en förklaring. Med trött röst sa jag:

– Det var P.G. Han åker till Bryssel istället för mig. Jag måste åka till Neapel för att klara ut den där Fersen-historien.

– Jag tyckte du snacka om London, sa Per misstänksamt.

– Ja, det stämmer. Jag måste byta plan i London, för det finns ingen direktförbindelse Stockholm - Neapel.

– Men varför sänder de dig till Italien, sa Jens förvånad. Du jobbar ju inte operativt länge, utan du har blivit en byråkrat.

– Ja, tyvärr svarade jag. De valde nog mig för att jag är den enda som kan italienska.

För att riktigt övertyga dem ringde jag upp Håkan Ejdervik och bad honom ordna så att mitt bagage kunde skickas till Bryssel utan mig. Sedan dunkade Per i ryggen och gick med snabba steg ut till passkontrollen vid A-piren. Där var det en lång kö med charterturister, men jag smet förbi den, hejade på passkontrollören, tog rulltrappan ned till bagageplanet och småsprang mot ”Grön” utgång. I sista sekunden besinnade jag mig och gick lugnt ut genom ”Rött”. Där stod en äldre tullare och jag märkte att han hade ögonkontakt med en spanare inne i bagagehallen. Jag tog upp min legitimation och förklarade att jag måste in på stationen i ett brådskande

ärende. Tullaren godtog min förklaring och jag kunde kryssa mig förbi de anländande passagerarna och deras mottagningskommittéer fram till Arlandapolisens kontor. I receptionen satt en civilanställd, ljushårig snygging i 25-årsåldern. Han log mot mig och sa:

– P.G. skickade just materialet om Schengen med e-mail. Han sa att du måste ha läsa igenom det på planet till London. Jag fattar inte hur du skall hinna, för det är ju flera hundra sidor långt. Jag har satt in allt samman i en A-4 pärm.

– Tack, sa jag och tog pärmen. Vad heter du?

– Hans Munters. Du kan ringa från kommissarie Lill-Björns rum längst nere till vänster i korridoren. Använd linje sex!

– Ni kör tydligen med säker sex här, sa jag tvetydigt och skyndade mig ut i korridoren.

Lill-Björns rum var mycket stort. Med de priser Luftfartsverket tar måste det kosta minst 100 000 kr om året. Till skillnad från min lilla modul på holmen med papper i tjocka högar var hennes rum prydligt. Det enda som fanns på skrivbordet var en telefon och en bukett med doftande New Dawn. Med försiktiga steg gick jag fram till skrivbordet och lade min snusnäsduk på det. Sedan vräkte jag mig ner i hennes fjädrande fåtölj, slängde upp fötterna på bordet och slog numret till P.G.

Det var hans fru som svarade. Hon sa att P.G. var i andra telefonen och talade med Washington, men att han strax skulle komma. Och det dröjde inte länge förrän jag hörde honom med sin värmländska och nu mera avspända röst säga:

– Jag hoppas att du inte blev alltför ledsen över att du inte får åka till Bryssel?

– Nej, som du vet är inte Bryssel det jag bespetsat mig på. (P.G. och jag hade dragit lott om vem av oss som skulle behöva åka till Bryssel). Swinging London tröttnar jag däremot aldrig på.

– Tyvärr är det inte dit du skall åka, utan till Neapel. Det gäller Fersen-affären! Vad känner du till?

– Just inte mer än vad man har sagt på radion. En 55-årig man av nordisk härkomst blev nedslagen av sin 50-åriga hustru, då hon tillsammans med sin italienske vän, Jack någonting, ertappade 55-åringingen i färd med att våldta en 35-årig italiensk kvinna.

– Fortsätt, sa P.G. ivrigt. Vad säger den italienska polisen?

– Egentligen ingenting. Det är därför som journalisterna har jagat mig hela eftermiddagen. Det enda jag har fått reda på genom mina kontakter i Rom är att mannen är svensk och att han nu ligger medvetslös på en specialistklinik i Neapel. Hans fru greps av panik efter att hon halvt slagit ihjäl sin man och med en fladdrande aftonklänning och med en Tiberiusstaty i handen sprang hon i panik ut på altanen utanför villan. Det är oklart vart hon tog vägen, men man fruktar det värsta. Nedanför altanen stupar berget lodrätt 200 meter ned mot Medelhavet. Som tur var lyckades Jack snabbt få tag på en läkare, doktor Pilkington tror jag att han hette, som bor alldeles intill Villa Fersen. Han tog hand om den chockade italienska kvinnan och skickade henne med ambulans till sin klinik. Den medvetslöse svensken skickade doktor Pilkington med helikopter till neurologiska kliniken i Neapel.

– Är det allt du fått reda på, frågade P.G. förvånad.

– Ja. Italienarna ville inte lämna ut några namn. Men det är inte så konstigt, för enligt italiensk lag får polisen med undantag för då det rör sig om terrorister, bara lämna ut namnen om en person är anhållen. Att anhålla 55-åringen, är naturligtvis ingen mening med, eftersom han ju är medvetslös och inte kan avvika. Hans fru har den kvinnliga åklagaren Giovanninia inte heller velat anhålla, eftersom man ju inte vet om hon slängt sig ned för stupet.

– Ser du inget egendomligt i den här affären, frågade P.G. lugnt.

Jag tänkte efter en stund och svarade sedan.

– Jo. Två saker. För det första att media är så otroligt intresserade av affären, trots att det inte rör sig om några kändisar. Det andra som förvånar mig är att den italienska polisen är så förtegen om ”Jack the Knife”.

– Varför kallar du honom så. Tror du att det var Jack som slog ned 55-åringen?

– Nej. Enligt den italienska polisen kom Jack tillsammans med den 50-åriga svenska kvinnan till Villa Fersen och hörde då rop på hjälp från ett av sovrummen i villan. Om detta stämmer och om det var den 50-åriga kvinnan som slog sin slog sin man medvetslös, var det hon och Jack som förhindrade våldtäkten. Eftersom Jack inte kan anklagas för något, förstår jag inte varför polisen är så hemlighetsfull. Det var polisen inte första gången som jag ringde till Italien. Men när jag ringde andra gången var det locket på.

– Varför ringde du en andra gång?

– Därför att en journalist på La Stampa kontaktade mig och sa att han hade uppgifter om att den 55-åringen hade umgåtts med en italiensk läkare och att han hade fått ett tips om att läkaren samma kväll skulle ha blivit utsatt för mordförsök. När journalisten ringde till sjukhuset för att kontrollera tipset visade det sig dock att det inte alls rörde sig om något mordförsök, utan att läkaren hade försökt att ta livet av sig genom att kasta sig framför en motorcykel. Orsaken till självmordet lär ha varit att läkaren var misstänkt för otukt mot minderåriga. När journalisten frågade om vi kände till att 55-åringen också var inblandad pedofilskandalen, snoppade jag av honom och kontaktade den italienska polisen igen.

– Tror du på den där pedofilhistorien?

– Jag vet inte. Den italienska polisen dementerade att någon läkare skulle ha tagit livet av sig. Men min intuition säger mig att det är något skumt med Jack och att han har mäktiga vänner inom polisledningen som skyddar honom. Du vet ju hur korrumperad polisen och rättsväsendet är i Italien.

– Jag vet att det är något skumt med Jack och att vi inte kan lita på polisen i Neapel. Jag vill att du skall göra följande: Först åker du ned till sjukhuset i Neapel och ser till att inget händer den 55-årige mannen, som förresten heter Anders Ant. Sedan tar du reda på vad som har hänt med hans fru, Maria Tigerstedt. Jag tror inte att hon har kastat sig ut för stupet, utan att hon är kidnappad. Därefter tar du reda på var den läkaren har begravts, gräver upp like, fastställer dödsorsaken, griper mördaren och får honom att berätta var Maria Tigerstedt och läkarens fru, som också är kidnappad, nu hålls fångna.

– Du är inte klok P.G. Hur tror du att jag skall klara av allt de här ensam?

– Jag litar på dig, men för säkerhet skull har jag ordnat hjälp åt dig. När du kommer till London åker du till St. James´ Club. Där kommer du att träffa Billy Baldassare. Du känner från narkotikapoliskonferensen där ni spelade ni dam med miniwhiskyflaskor och vinnaren för varje flaska som slogs ut, var tvungen att dricka upp den innan nästa drag. Billy ledde partiet i början, men du slog honom på slutet. Billy sitter nu tillsammans med sin medhjälpare Mary Ellen Hall, i en Concord på väg från Washington D.C. till London.

– Känner du till allt som har hänt, frågade jag.

– Inte allt, men jag har fått en bra bakgrund genom att läsa Anders Ants bok *Åter till San Michele.* Det är den du har i handen nu.

– Nu hänger jag inte med. Jag har bara din promemoria om Schengen.

– Det är bara första sidan som handlar om, resten Schengen Anders Ant bok *Åter till San Michele*. Den är lite trög i början, men jag tror att du kommer att fängslas av den, för handlingen i boken kretsar kring ”Puck”.

– Handlar den om mig! Det är inte möjligt! Jag känner ju varken Anders Ant eller Maria Tigerstetd.

– Nej, den handlar inte om dig, utan om en svensk världsberömde läkare och författar. Men han hette i verkligheten inte ”Puck”, utan det namnet använde han som pseudonym i sina första böcker. Puck var ju hans och drottningens favorithund. Men kanske handlar Anders Ants bok om dig i alla fall. Du är ju den bästa spårund som vi har inom kåren och har du fått upp vittringen på något ger du dig aldrig. Du måste ha varit en hund i ditt tidigare liv. Det är

löjligt att rikspolischefen satt dig på en administrativ tjänst. Du borde vara ute på fältet och delta i det operativa arbetet.

P.G. hade rätt. Jag trivdes inte alls med mitt nuvarande arbete. Jag skulle gärna vilja vara ute på fältet, men ledningen tyckte att jag var för överkvalificerad. Jag hade varit etta på Polishögskolan och jag talade fem språk flytande. Detta och att ministern vill befordra ”typ” sådan som mig, hade lett till att jag att kommenderats till Internationella byrån. Men några av kollegerna med fler år i tjänsten var avundsjuka på mig. Om de bara visste hur gärna jag skulle vilja byta jobb med dem. Hade det inte varit för att jag gillade att samarbeta med P.G. och Runeberg, skulle jag ha sagt upp mig för länge sedan. När därför P.G. nu bad mig att hjälpa honom med en ”grej” hade jag omedelbart bestämt mig för att ta chansen

– Kan du kort berätta om vad Anders Ants bok handlar om och vem det är som du vill att jag skall gripa?

– Det är inte så lätt, sa P.G. Det är den mest originella bok jag har läst och det är inte alltid så lätt att hänga med i svängarna och att förstå vad som är baserat på verkliga händelser och vad som är ren fantasi. Först trodde jag att allt i boken var påhittat, men nu har jag förstått att det mesta verkligen har hänt och att alla personer som han berättar om faktiskt existerar, hur otroligt det nu än kan låta. Boken *Åter till San Michele* består av fem delar. I den *första delen* har Anders lagt orden i sin dotter Lauras mun. Den handlar om förra gången han råkade ut för en olycka, om det nu var en olycka. Försök att ta reda på det också!

Den *andra delen* handlar om Anders och Marias resa till Italien i våras. Den är skriven i kåserande form. Här blandar han friskt dröm och verklighet, man och kvinna, gott och ont. I första kapitlet i del 2 är Anders hemma i sin villa i

Drottningholm. Han möter då en gammal läkare som tycks förtrolla honom och även hans Macintosh. Jag vet att han skrev del 2 redan i somras, för jag träffade Anders i början av augusti vid en middag med Rom-institutets vänner på Italienska kulturhuset ute på Gärdet. Han höll ett föredrag och visade diabilder från San Michele. Anders berättade då för mig om vissa märkliga händelser som han varit med om i april och frågade om jag kunde finna någon naturlig förklaring till det hela. Det kunde jag inte då, men nu vet jag. Jag är inte riktigt säker på vad som hände med hans Mac, men jag tror att det rörde sig om ett avancerat *practical joke*. Jag kan inte tänka mig att det kan finnas någon annan än Runeberg som ligger bakom detta skämt. Jag vet att båda Runebergarna känner Agata och Leonard Munthe kanske känner de även Anders Ant.

I den *tredje delen* är det åter Laura som är huvudpersonen. Vi är tillbaka i tiden efter olyckan och får åter stifta bekantskap med den mirakelläkare som Anders trodde sig ha sett i den 21 april.

I den *fjärde delen* är det Anders son Lars som är huvudpersonen, men egentligen är Lars inte Anders son och inte Marias heller. Glöm det förresten, för det spelar ingen roll för den fortsatta händelseutvecklingen vems son Lars egentligen är. Det viktiga i del 4 är att familjemedlemmarna nu lyckas få upp ett spår efter den försvunne gamle läkaren, som förresten inte var den häxmästare, som Anders först trodde att han var, utan en betydligt yngre och ännu originellare läkare och kanske till och med en ännu större författare än sin läromästare, grundaren av San Michele.

I den *femte delen* är det bara Anders som är ”jaget” i berättelsen. Familjen och deras vänner har återvänt till San Michele. Det hela verkar först idylliskt, nästan för idylliskt. Efter en rad förvecklingar, otroliga händelser och ständiga

överraskningar börjar man att förstå sammanhangen. Jag tycker att det var det roligaste avsnittet och jag skrattade så högt att jag väckte min fru. Men plötsligt förstod jag att det inte rör sig om en påhittad historia. Ödestrådarna vävs samman och komedin övergår i tragedi. Nu är vi själva med i dramat och vi måste förhindra att fler liv förspills.

Kunde jag, skulle jag själv åka ned till Italien. Men det går inte. Jag är för kompromettterad och för känd för att kunna spela rollen som Medico Bjerkén. Dessutom fick jag manuset till boken *Åter till San Michele* via Internet från Anders Ant i Italien tidigt i morse. Det är risk för att de vet till vilket nummer som Anders sände sitt e-mail. I sådana fall är det nödvändigt att jag får dem att tro att jag aldrig har fått boken. Jag måste uppträda som vanligt. Det är därför som jag åker till Bryssel och det är därför som du måste ta över efter Anders Ant.

Jag begrep inte alls vad P.G talade om, men jag hade lyssnat utan att avbryta honom. Men nu sa jag såsom om det vore ett rent rutinärende:

– Nå, vem är gärningsmannen? Vem vill du att jag skall gripa?

– Som jag ser det, finns det två personer att välja mellan. En man och en kvinna, men jag är inte säker på vem av dem det är.

– Kvinnan är väl Maria Tigerstetd, sa jag. Men vem är mannen?

– Dra, inga förhastade slutsatser, sa P.G. Läs Anders Ants bok och försök att få ett grepp om de inblandade personerna. Koncentrera dig på motivbilden. Jag tror inte att det enbart handlar om pengar.

– Om det inte är pengar som är motivet, så måste det väl röra sig om ett svartsjukedrama.

– Kanske, men jag lutar mer åt att motivet finns i Villa Fersen. Jag har visserligen aldrig besökt platsen, men jag har sett Anders Palmqvists utställning med tavlor i guld med motiv från Villa Fersen. Du skall fråga dig för vem utgör Villa Fersen en sådan lockelse, att vederbörande är beredd att sälja sin själ till djävulen för att komma i besittning av den beryktade villan!

– Vet Billy vem gärningsmannen är?

– Nej, den bok som jag fick i natt via Internet är skriven på svenska. Billy talar italienska, men inte svenska. Runeberg kommer att få boken. Jag informerar din chef om att du på egen hand åkt ner till Neapel och att du agerar som privatperson. Runeberg får köra den officiella vägen och ta kontakt med de italienska myndigheterna. Ni håller kontakt med varandra genom Internet. Använd alltid kryptering och lita inte på någon i Italien. Är det något som du vill fråga om Puck?

– Hur får jag biljetter, handlingar och en läkarrock om jag skall uppträda som doktor Bjerkén.

– Biljetter hämtar du hos Air France. De är utställda från Arlanda i ditt namn och från London i doktor Bjerkéns namn. Falskt pass, legitimation, visitkort och läkarkläder får du av Billy på St. James´ Club i London. Ge dig av nu. Ditt plan lyfter om en halvtimme. Lycka till! Vi håller tummarna för dig. Vad du än gör så ta det lugnt! Glöm att du är ute på ditt livs farligaste uppdrag. Du har ju humor, galghumor. Använd den och använd din fantasi, avslutade P.G.

Jag lade på luren och såg mig om i Lill-Björn stora rum. Ute på plattan höll ett El Al plan på att landa. Nu skärps kontrollen på Arlanda tänkte jag och skyndade mig ut med A-4 pärmen under armen. När jag sprang förbi Hans Munters ryckte den första sidan till P.G:s Schengenpromemoria, knölade ihop den och sa:

– Jag skiter i Bryssel och Schengen. Jag åker till Italien på semester i stället. Hänger du med? Planet går om 20 minuter. Jag betalar!

– Det skulle jag gärna göra, sa Hans, men tillade förläget. Jag kan inte, för jag har mitt pass hemma. Vi är inte med i Schengenland ännu och av besparingsskäl får vi inte utfärda nödpass efter kl.1800. Så jag får väl sitta här och drömma om Italien, Italiens gröna land. Men är du medveten om att jag är gay?

– Det visste jag inte och det var inte därför som jag ville ha med dig till Italien. Men jag kan snabbt bedöma vad folk går för och jag är säker på att jag skulle ha haft nytta av dina tjänster där nere, sa jag och svepte ut genom dörren.

Del 1. LAURAS DRÖM

Akta dig för ljuset

Neapelgolfen låg som en spegel och det var fullt med snygga italienska pojkar på Café Maritima. De försökte alla att fånga min uppmärksamhet, men jag var så inne i läsandet att jag varken såg utsikten eller människorna runt omkring mig. Plötsligt förmörkade ett tungt moln rymden. Jag kunde inte längre se havet. Jag kände bara lukten, men det var inte frisk doft av hav, utan en brännande, hemsk lukt. **”Ta dig i akt för ljuset, Laura! Ta dig i akta,**” hörde jag Signora Margherita Dionisio säga och slog upp ögonen.

Jag for upp som en blixt och visste genast vad som hade hänt. Jag var i mitt föräldrahem på Parkvägen 24 i Drottningholm. Marias italienska Alessi-kaffepanna hade kokat torr. Jag ryckte undan den glödheta pannan och satte på en kastrull med vatten. Det knastrade till och på mindre än en minut hade vattnet kokat upp. Jag hällde vattnet på melittan och satte mig sedan lätt chockad vid köksbordet.

Jag hade vakat halva natten Karolinska och när jag kom hem vid tvåtiden hade jag inte kunnat somna. Till slut hade jag gått upp och satt på kaffevatten, men medan jag väntade på att vattnet skulle koka, hade jag satt mig ner på köksgolvet och somnat. Var det lukten från den brända kaffekannan eller var det Margheritas varning i drömmen som hade väckt mig?

Signora Margherita Dionisio var en 50-årig italiensk kvinna med ett androgent utseende, som jag hade träffat i Italien i somras. Vi hade haft sällskap med varandra på den åtta timmar långa resan med Air-France från Stockholm via Paris

ned till Neapel. Hon var nog den märkligaste kvinna jag träffat. Vi fann varandra vid första ögonkastet. Att jag var 25 år yngre tycktes bekymra henne lika lite som att hon var 25 år yngre än sin man. Hon beundrade sin man

– Han vet och vågar allt och han kan åtta språk, sa Margherita. Ibland tror jag att han till och med vet vad jag tänker.

– Det kanske jag också gör. Jag tror att du just nu längtar efter ett glas champagne, sa jag och försåg henne med en piccoloflaska.

Jag beställde champagne år mig och åt Ian F. Wilkins också. Ian, som satt mellan mig och Margherita, var en trevlig professor från Univerisity of Western Sydney. Vi hade ett intressant samtal hela vägen till Paris. Jag vet inte hur det gick till, men de fick mig att berätta allt om mig själv. Ian blev tydligen förtjust i mig för han försökte övertala mig att följa med honom till Santa Fé i USA där han skulle hålla en föreläsning om sin nyutkomna bok: *The Market as a Dancing-Place.*

Vi hade nu landat i Paris. När Ian kramade om mig och Bella Margherita, sa jag:

– Tack för erbjudandet, man jag fortätter nog med Margherita till Italien. Jag känner på mig att jag kommer att träffa någon som är lika trevlig och dansant som du och som inte är gift.

– Jag hoppas verkligen att ni får roligt i Italien. Där kan ni ju prata och skatta hur högt ni vill, sa en medelåders fransk dam och log falskt.

Fransyskan, som tydligen kunde tala svenska, hade suttit framför oss på planet. Genom att skjuta ryggstödet bakåt med

en sådan kraft att vår australiske professors piccoloflaska dansat runt, hade hon tydligt visat sin irritation över att vi var för högljudda. Men Ian hade bara ryckt på axlarna åt henne och lugnt fortsatte att förklara för mig skillnad mellan affärer och ett äktenskap. Ian hade i sin forskning kommit fram till att affärsrelationerna mellan internationella företag inte kan och bör vara lika intima som i ett äktenskap. Det räcker med att man kan umgås och ha roligt tillsammans, ungefär som när man dansar.

Jag blev perplex över fransyskans oförskämda kommentar, men kom inte på något spydigt svar. Margherita räddade situationen genom att med ett Monalisa-leende svara:

– Tyvärr kan jag inte följa med er till Santa Fé den här gången, ”Herr Professore”, men det gör inget för i Italien kommer vi att få lika roligt. Jag hoppas att ni ska fortsätta med oss till Neapel, Madame!

Då exploderade fransyskan. Med vredgad röst vände hon sig till de svenska och franska medpassagerarna, som hon hoppades skulle vara mera kultiverade än vi, och utbrast:

– Hon har inte begripit ett dugg! *Elle est stupide!*

Hon fick emellertid bara medhåll från sin stackars man, som hon drog iväg med mot utgången. Uppenbarligen skulle vi inte komma att få se den franska madammen på planet till Neapel.

Åh, vad jag beundrade Margherita.

På planet till Neapel gav Margherita mig manuset till en bok som skulle heta *Sex fantasier*. Den var skriven av Eric Maria Adams och den skulle komma ut om ett par veckor. Margherita sa att hon kände Eric Maria Adams. Hon hade

träffat författaren på en kurs om italiensk konst och att kvinnorna som boken handlade om var Margherita själv. När hon sedan tillade att Eric Maria Adams bara var en pseudonym och att jag också kände författaren, blev jag verkligt nyfiken. Jag försöket att få henne att berätta vem han var, men hon var omutlig.

Först då jag stigit på min charterbuss till Sorrento, slog det mig att Margherita visste allt om mig, men jag nästan inget om henne. Vem var hon egentligen? Var allt sant, som hon hade berättat, eller var hon en mytoman? Var hon verkligen gifte med en mirakelläkare? Var det verkligen en kommande bestseller som jag hade fått med mig?

Margherita hade inte skojat med mig, utan det var ett manus till en roman som jag fått. Jag hade börjat läsa den i Sorrento och nu satt jag här Café Maritima i Neapel och läste det sista kapitlet. Romanen handlade om professor Columbina Gemma som efter en avslutad mycket lyckad kurs om italiensk konst råkar förväxla sin portfölj med en av kursdeltagarnas. I portfäljen fanns inte namnet på ägaren, utan den innehöll bara en tjock pärm med anteckningar från hennes föreläsningar. Insprängt mellan beskrivningarna av renässansen, barocken etc. fanns dock även mer personliga och intima anteckningar från författarens kärleksmöten med sex kvinnor. I beskrivningen av dessa kvinnor och de erotiska lekarna med dem hade han använt ord och uttryck från C:s föreläsningar och varje kvinna representerar en konsthistorisk stil. Romanen var mycket välskriven och C insåg att kärleksmöten och kärleksmötena inte var fria fantasier utan att de måste ha ägt rum i verkligheten. Författaren måste efter kärleksakten ha frågat ut kvinnorna vad de upplevt och känt. När sedan C jämför datum för kärleksmötena med datum för hennes föreläsningar, förstår hon varför hennes kurs blivit så

lyckad och varför de sex kvinnliga kursdeltagarna varit så pigga och aktiva under senare delen av kursen. Men vem av de manliga kursdeltagarna har i tur och ordning förfört de sex kvinnorna? C:s nyfikenhet är nu väckt och hon läser nu noggrant igenom de sex novellerna igen. Då märker hon att även om även om beskrivningen av kvinnorna och de erotiska lekarna skiljer sig åt och de representerar olika stilar, så fins det något gemensamt, något universellt över dem. C känner igen sig själv i de sex kvinnorna. Innehöll pärmen ett budskap till henne och var det bara en tillfällighet att hon förväxlat portföljerna?

Det var en fantastisk berättelse. Romanen gav en översikt över italiensk konst- och litteraturhistoria under sex sekel, men den var samtidigt spännande och underhållande. Medan jag läste romanen funderade jag på vem av männen i den italienska kursen som likt Don Juan förfört Margherita och om han även skulle förföra professor Gemma. Blind för omvärlden hade jag just börjat läsa det sista kapitlet, när jag plötsligt hörde någon säga: *Ta dig i akt för ljuset Laura!* Jag såg upp, förskräckt såsom om jag hade läst något oanständigt, och drog jag en suck av lättnad över att det bara var signora Margherita som stod framför mig.

– Goddag Rita P, sa jag. Jag gillar din ”barocka” historia Margherita, men jag tror inte att den handlar om ditt kärleksmöte med en av kursdeltagarna utan om ditt första möte med din man. Du verkar älska honom lika mycket som jag älskar Italien och solen. Men du behöver inte vara rädd för att jag skall få hudcancer, för jag har smort in mig med solkräm med skyddsfaktor 9.

Signora Dionisio satte sig ner på stolen intill mig och öppnade ett cigarettpaket. Hon tog fram en cigarettändare som var inklädd med azurblå pärlemor och tände en cigarett.

– Är du verkligen rätt person att varna mig för cancer, Margherita! Har du inte läst varningstexten på paketet eller talat med din man, sa jag förebrående.

– Han röker dessvärre också, svarade Margherita. Jag vet att det är 100 gånger farligare att röka än att sola sig och jag vet att rökning kan bidra till en rad andra sjukdomar också. Jag har försökt att sluta röka, men då går jag bara upp i vikt och jag vill inte se ut som en medelålders matrona.

Margherita tog ett djupt halsbloss och blåste ut röken i en ring. Hon såg på mig, men det verkade inte som om det var mig hon såg på utan något i fjärran, något långt tillbaka i tiden. Sedan sa hon eftertänksamt:

– Det är dina ögon som du måste vara rädd om. Du är så ung Laura och det finns så mycket vackert i världen som du måste se. Jag vill inte att solen ska förstör dina ögon. Älska månen istället, han gör dig inte illa. Gå efter stranden på kvällen och se hur han speglar sig havet! Se upp mot stjärnorna och tänkt på alla planeter och månar som snurrar runt i universum. Det är där livet finns. Solen är farlig. Hon förbränner allt och hon kommer att döda min man. Jag drömde i natt att han skada sig då han försökte att fånga solen. Sedan kom Ljusets drottning och förintade honom.

Signora Margherita såg allvarligt på mig och med ett stort vemod i blicken. Det var inte alls den levnadsglada kvinna och spirituella novellförfattare som jag mött i förgår. Jag log därför mot henne och sa:

– Det var den värsta skrämselpropaganda som jag någonsin hört. Jag tror inte på varsel och jag vill inte tro att döden är en kvinna. Men jag skall i alla fall lyda ditt råd och sätta på mig solhatten.

– Jag vet att döden är en kvinna. Jag drömde att hon försökte skada dig och din familj också. Ta dig akt, Laura! Lita aldrig på henne!

– Men du är ju en kvinna, Margherita. Jag kanske inte skall lita på dig heller, sa jag och skrattade till. Men vad gör du här i Neapel?

– Jag skall träffa min son och mina barnbarn. De bor strax här intill.

– Kan jag verkligen lita på det? På planet tyckte jag att du sa att han var lärare ute på Capri.

– Ja, det är han, fast bara på deltid. Så han måste pendla mellan ön och Neapel.

När hon började tala om sina barnbarn, som betydde mycket för henne, sken hon upp. Nu var hon Bella Margherita igen. Hon var stolt över sina barnbarn och sin son.

– Så jobbigt för honom. Vill du ha ett glas vin?

– Nej, jag har inte tid. Förresten är det där vinet från *Casa d'Ambra* på Ischia och det kallar jag inte för vin. Åk ut till mig, så skall jag bjuda dig på en flaska av min farfars vin. Bättre vin finns inte i hela Italien. Det tyckte i alla fall Hemingway som skrev. *It's pale and gold like a Greek Wine, but without restina and with full and pleasing body as that of Renata*. Du vet jag bor. Hittar du inte vägen så behöver du

bara fråga efter *Il Dottorre och Margherita Dionisio.* Alla på ön vet vilka vi är. *Arriverderci!*

Det var den senaste gången som jag hade träffat Margherita. Men nu hade jag drömt om henne och hon hade varnat mig i drömmen.

När du får ett oväntat besök

En bildörr som slogs igen med en dov smäll fick mig att vaknade upp ur min dagdröm. Jag tittade ut genom köksfönstret och såg att en polisbil hade stannat utanför vårt hus. Det var ingen vanlig polisbil, utan en gammaldags, svartvit Amazon. Ut ur bilen steg en civilklädd polis. Han log inte, när han såg mig genom köksfönstret. Av hans min förstod jag att detta var slutet. – Anders var död!

Men bakom honom kom en ung kvinnlig polis. Hon låste den gamla Amazonen och tog hon ett kraftigt språng över en vattenpöl. Med några raska steg var hon ifatt sin kollega.

Kontrasterna mellan de båda poliserna var som natt och dag. Han hade mörka drag, en kall hjässa och var tämligen fet. Hon var ljus, hade ett vackert långt hår och såg ut som en smidig Amazon.

Jag rusade upp från köksstolen och sprang mot dörren. När jag ryckte upp dörren märkte jag hur trött jag var. Jag höll på att svimma av utmattning. Om döden är en kvinna, vem av dem är då dödens budbärare?

Utanför dörren stod två helt vanliga poliser. De tittade på mig med stor förvåning. Det var något som var galet eller höll jag själv på att bli galen? I går hade det varit en uniformsklädd

polis som på ett skonsamt sätt gett oss chockbudet och i ilfart kört oss till sjukhuset. Varför skulle det idag komma två civilklädda poliser?

– Är han död, frågade jag ängsligt.

Den kvinnliga polisen besvarade inte min fråga Istället tog hon upp en legitimation, visade den snabbt och sa på ett formellt och okänsligt sätt:

– God morgon! Jag är kommissarie Eva Blomquist och min kollega heter Kurt Ohlsson. Är ni Laura Ant?

– Ja, men varför är ni här. Är han död?

Då ingrepp ”Kurtan”. Han kramade faderligt om mig och sa:

– Nej. Han är inte död, men han är fortfarande medvetslös. Kan vi få komma in och prata med dig lite?

– Ja visst, svarade jag lättad. Vill ni ha kaffe? Vi har gott om kaffe. Fast inte Gevalia.

Kurt log, men Eva hade fortfarande kvar sitt formella, stela ansiktsuttryck. Kanske hade hon inte hört Hasse och Tage, eller var hon utled på TV-reklamen.

När vi hade slagit oss ner vid köksbordet och jag hade försett poliserna med kaffe, förklarade Kurt att polisen undrar över orsaken till den här tragiska olyckan. De trodde att det var ett utslag av tillfällig sinnesförvirring och att Anders, enligt vad hans arbetskamrater uppgivit, i normalt tillstånd inte skulle ha försökt att köra över den franska ambassadörens fru. Tidningarnas spekulationer om en medveten protestaktion tyckte han var nonsens, men det hela hände utanför slottet det är klart att pressen var intresserad. Sedan frågade han mig om

Anders hade manuset till det s.k. testamentet, som han hade fått av Maria fick på en diskett i måndags.

– Nej, det har jag inte. Mamma tar hem många manus på böcker från jobbet, som pappa brukar läsa, men Testamentet har hon inte nämnt något om. Det är väl bättre att ni frågar Maria om det!

– Hur var Anders relation till din mor, frågade Eva.

Jag tyckte att frågan lät underlig och som hämtat ur en billig deckare. Men det rörde ju sig inte om en mordutredning, för polisen kunde väl ändå inte tro att Anders avsiktligt försökt att ta livet av den franska ambassadörens fru.

När jag var liten hade pappa plötsligt fått en besvärlig huvudvärk. Han genomgick en massa undersökningar, men läkarna kunde inte hitta orsaken. De sa att värken nog var psykosomatiskt betingad. De trodde Maria också, för han fick ofta värk då de skulle gå till sängs. När därför Pappa fick ett jobb på Kulturrådet och flyttade till Stockholm separerade de. Maria flyttade ihop med den där Sixten. Pappa tog med mig till Stockholm och jag träffade bara mamma varannan helg.

Det här var ju historia. Nu levde de ju tillsammans igen och de verkade trivas. Men vad visste jag egentligen om deras förhållande. Sedan min bror Lars tagit studenten i våras hade de ju inte längre ansvaret för några barn.

Vi kände den franska ambassadörens familj. De bodde här ute på Drottningholm. Hade Maria ett förhållande med ambassadör Réquin? Det kunde inte vara möjligt. Hans fru, baronessan Réquin, var ju ung och söt, bara några år äldre än jag. Vem var pappa svartsjuk på och hade han verkligen försökt att köra på baronessan? Varför undrade polisen om

jag kände till Testamentet och vad hade Andes och Marias förhållande med olyckan att göra? Det var konstiga frågor polisen ställde, men jag svarade i alla fall:

– Bra. De retades ofta med varandra, men de var sällan arga på varandra.

Eva svarade inte utan antecknade bara i sin svarta bok. Sedan frågade hon:

– Skrev Anders dagbok?

– Nej, jag har aldrig sett honom skriva dagbok. Varför undrar ni det?

Hon svarade inte, utan fortsatte med bister min:

– Hade Anders en läkare som hette Axel Munthe?

– Jag vet inte, svarade jag dröjande. Pappa hade många läkare, men någon som hette Axel Munthe har jag aldrig hört talas om. Men jag märkte på polisernas reaktion att de inte trodde på mig.

– Vi har inte heller hittat någon Axel Munthe i läkarregistret, sa Kurt. Vi tror inte att det finns någon och aldrig har funnits någon läkare med det namnet. Jag förstår att du blir förvirrad av våra frågor, men låt mig ställa ytterligare en fråga. Vet du var Anacapri ligger?

– Det låter som Italien, svarade jag spontant. Men jag har aldrig hört talas om Anacapri.

– Det har inte vi heller, sa Kurt. Något Anacapri har vi inte hittat på *Stora Världsatlasen.* Till följd av all uppståndelsen skulle vi dock gärna vilja titta på din fars anteckningar och på

hans dator, för att se om vi kan finna någon förklaring till olyckan, fortsatte han.

– Nej, det får ni inte, svarade jag utan att veta varför.

– Vi vill ju bara hjälpa din far, sa Kurt. Du måste förstå att om Anders vaknar till medvetande, så behöver han professionell hjälp. Den här gången blev ingen annan än han skadad, men vi vet inte hur det kan gå nästa gång

Han talade med mild röst, men jag trodde honom inte. Jag noterade också att han sa "om" pappa vaknar till medvetande, istället för "när".

– Jag tror att det är medicinsk, snarare än psykiatrisk hjälp, som min far behöver och jag hoppas verkligen inte att ni kommer och ställer samma insinuanta frågor till min mor, sa jag med arg röst

– Det har vi reden gjort. Maria gav oss tillåtelse att undersöka Anders arbetsrum, sedan hon läst de här två breven som hittade i Anders kraschade bil.

Eva gav mig två brev daterade den 21 april med rubrikerna ”Ja visst gör det ont” och ”Den mystiske doktor Munthe”. Jag började läsa dem och jag tyckte att Eva hånlog mot mig medan jag läste. Hon såg falsk ut och nu märkte jag att hon var kraftigt sminkad och att hennes långa blonda hår inte var äkta, utan att hon hade en peruk.

När jag läste breven förstod jag varför poliserna hade ställt de besynnerliga frågorna, men jag kunde inte acceptera att pappa hade skrivit dem. Jag var förtvivlad, ledsen och arg. När jag hade läst färdigt sa jag efter en stunds tvekan:

– Oavsett om pappa har skrivit de här breven eller ej, får ni inte söka igenom hans arbetsrum, sa jag med en bestämd min.

– Men vi vill ju bara hjälpa *fadren* din, sköt Eva in.

Ta dig i akt Laura! Bella Margheritas varning ringde i mina öron. Det fick mig att bestämma mig för att under inga förhållanden låta dem se vad pappa hade skrivit. Jag visste ju hur polisen läcker och jag såg skandalrubrikerna framför mig.

Kurt och Eva försökte övertala mig genom att både använda hot och löften, men jag tyckte att de spelade sina roller dåligt och jag hade ibland svårt att skilja mellan vem som var den snälle polisen och vem som var den elaka; vem som var Livet och vem som var Döden. Efter en stund insåg de att de inte skulle komma någon vart med mig. Jag hade beslutat mig för att innan polisen fick se filerna i pappas dator, så skulle jag gå igenom dem och rensa bort sådant som kunde ge negativ publicitet.

Det hela slutade med att Eva tog upp sin mobiltelefon och ringde till sina överordnade eller kanske åklagaren. Det var upptaget. Medan hon väntade tog Kurt fram ett till papper. Han log mot mig och frågade om jag var intresserad av matematiska problem.

– Ja, svarade jag, men bara sådana som du tror att jag inte kan lösa.

– Titta på de här då, sa han och räckte mig papperet. De låg också i bilen. Jag tror inte att du kan lösa dem.

Det första problemet hette ”Prästen och Klockaren”. Det löd:

”Prästen och klockaren står på orgelläktaren i den lilla kyrkan. Prästen säger till klockaren:

– Där nere i kyrkan finns det tre personer. Om jag talar om för dig att summan av deras ålder är dubbla din ålder, klockare, och produkten av deras ålder är 2450. Kan du då tala om för mig hur gamla de är?
– Nej, det kan jag inte; det är ju omöjligt för mig.
– Ja, det har du rätt i, säger prästen, men om jag också talar om för dig att av oss här i kyrkan är jag äldst. Kan du det då?
– Ja, då är det ju lätt, säger klockaren.

Hur gammal är prästen?!”

Det andra problemet hette ”Spindeln och Flugan”. Det löd:

”Ett rum är 30 meter långt, 12 meter högt och 12 meter brett. Mitt på den ena kortväggen sitter en hungrig spindel 1 meter från taket. Mitt på den andra kortväggen 1 meter från golvet fastnar en fluga i något klibbigt och kan inte ta sig loss. Spindeln, som går lika bra på tak väggar och golv, men som måste följa dessa och inte kan flyga, svinga sig eller dylikt, uppfattar detta och tänker bege sig den närmaste vägen till flugan för att äta upp den. Hur lång är den närmaste vägen spindeln kan ta?”

”Prästen och Klockaren” kände jag igen, men jag kom inte ihåg lösningen. ”Spindeln och Flugan” var däremot nytt för mig. Jag begrundade de båda problemen en stund och sedan sa jag:

– Prästens ålder kan jag räkna ut, men det andra problemet är svårt.

– Spindeln och Flugan är ju löjligt enkelt. Den kortaste vägen måste ju vara 42 meter, sa Kurt.

– Det verkar vara för enkelt. Jag tror att det finns en kortare väg.

– Nej, det blir 42 meter. Holmberg kunde inte hitta någon kortare väg.

– Vem är Holmberg?

– Det är han som leder förundersökningen.

– Har ni inlett en förundersökning mot min far, frågade jag indignerad.

– Det kan vi inte svara på, sa Eva, som ännu inte hade fått något svar på sin mobiltelefon.

– När kan ni svara på det, frågade jag.

– När Holmberg har beslutat om det blir någon förundersökning, sa Eva.

– Och när beslutar han det?

– Det kan jag inte svara på förrän han har beslutat om att inleda en förundersökning.

Kurt som stått och skruvat på sig avbröt nu vår bisarra konversation och fråga:

– Hur gammal var prästen då?

– Det kan jag inte svara på ännu, sa jag.

– Varför kan du inte det, frågade Eva förvånad.

– Därför att jag inte vet om ni kommer att använda uppgiften mot min far i den pågående undersökningen?

– Men det pågår ju inte någon undersökning. Och även om det gjorde det, så kan jag försäkra dig att Prästen och Klockaren inte har något med vår undersökning att göra. Nu hur gammal tror du att han var?

– Han! Varför tror du att prästen var en ”han”?

– Har det någon betydelse för lösningen om det var en manlig eller kvinnlig präst, frågade Kurt nyfiket.

– Det beror på om ni inleder någon förundersökning eller inte.

– Men jag lovar dig, de här problemen har ingen som helst betydelse för vår utredning, sa Kurt.

– Har de båda breven som jag nyss läste det då, frågade jag.

– Det avgör inte vi, det avgör Holmberg. Problemet är förresten olösligt enligt Holmberg. Det innehåller fem obekanta tal, men bara två ekvationer. Och då går det inte att lösa!

– För prästen var de inte obekanta. Han visste till och med hur gamla de tre församlingsmedlemmarna var. För honom var de inte några tal, utan de var människor av kött och blod, sa jag med ilsken röst.

Eva såg på mig som om jag inte var riktigt klok. Hon sa inget, utan satte åter mobiltelefonen till örat. Nu fick hon svar. Jag hörde henne säga: "Nej, hon går *ackurat* inte med

på det.” Sedan lade hon på luren och tackade kyligt för besöket. Kurt försökte lätta upp stämningen med att säga:

– Om vi träffas igen kan du väl tala om hur gammal prästen var och om prästen var man eller kvinna.

– Ja, men var i så fall vänliga och ring innan, så att jag hinner gå ut genom fönstret innan ni kommer.

Evas ögon blixtrade, men hon sa inget utan seglade ut genom dörren. Kurt följde efter henne och när han gick förbi mig skakade han sorgset på huvudet. Jag fick en känsla av att de skulle komma tillbaka och då förmodligen med en husrannsakan.

När de hade gått drog jag en suck av lättnad. Jag slog ihop boken som jag hade suttit och läst. Poliserna hade inte sett och känt igen bilden på Venedigs berömda gravplats San Michele.

Att radera ut livet

Jag hade gråtit hejdlöst när polisen för ett dygn sedan hade knackat på och berättat om olyckan. Men nu grät jag inte. Jag var mer arg än ledsen.

Jag hade vunnit den första ronden och nu skulle jag försvara min pappas heder som en tigrinna. Beslutsamt satt jag mig vid pappas Macintosh och öppnade hans filer. Han hade mängder av dokument och jag begrep inte vilket system han hade. Förmodligen inget system alls. Jag öppnade därför de senaste dokumenten som han upprättat, men där fanns inte de två brev som poliserna hade visat mig.

Då detta inte gick öppnade jag i stället de dokument som var skrivna den 21 april, men där fanns bara sådant som hade med Italienresan och mammas 50-årsdag att göra samt en rad olika förslag till besparingar på statsbudgeten som verkade ha med hans jobb på Kulturdepartementet att göra. Jag insåg att det skulle ta flera dagar att läsa igenom alla hans dokument. Om polisen tänkte göra en husrannsakan skulle det nog inte dröja mer än ett par timmar innan de var tillbaka med erforderligt tillstånd. Nyss hade jag känt mig så stark och beslutsam, men nu kände jag mig ensam och hjälplös.

I förtvivlan drog jag ut skrivbordslådan där pappa hade sina disketter. Pappa hade ett hundratal disketter men i hans disk förråd var det i alla fall system, de låg i bokstavsordning. Jag tittade efter "Munthe", men under ”M” det fanns ingen diskett med det namnet. Däremot fanns det en disk som hette "Michele".

Jag satte in disketten "Michele" och öppnade dokumentet. Och där var breven från den 21 april om den mystiske doktor ”Munthe”, som poliserna hade visat mig. Jag läste igenom dem. När jag hade kommit till den sista meningen: "… och gick ut genom väggen!", märkte jag att jag befann mig i ett exalterat tillstånd. Jag tryckte ivrigt på musen och bläddrade fram nästa sida: - Men den var blank. Även nästa sida och den därpå följande sidan var tomma.

Jag hade inte kommit ett steg längre. Det enda som jag hade var breven från den 21 april. Hur skulle jag göra? Skulle jag radera ut alltihop och säga till polisen att pappa aldrig skrivit dessa brev, eller skulle jag ge dem och till Anders läkare? Jag var villrådig, trött och gråtfärdig. Jag visste att det inte skulle hjälpa att gråta och jag hade bestämt mig för att vara stark.

Jag tryckte på "Utskrift" och gick sedan och ringde till mamma på sjukhuset. Jag fick dock inte tag på henne, utan

på Intensiven sa de att pappa hade flyttats över till den övre avdelningen för att göra en magnetkameraundersökning av skallen. Jag fick ett nummer dit, men där var det ingen som svarade.

Jag lade på luren och tänkte: ”Axel Munthe”, var har jag sett det namnet förut. Jag gick tillbaka till pappas arbetsrum, tog fram boken om Anders Zorn och slog upp personregistret. Där fanns Axel Munthes namn med tre sidhänvisningar. Jag bläddrade fram den första sidhänvisningen och på det uppslaget fanns ett fotografi från 1886 på Anders och Emma Zorn. Jag kände igen byggnaden där det var taget för där hade jag ofta varit med pappa. Byggnaden var Nolhaga slott i Alingsås. Jag började läsa i boken om de unga liberala konstnärerna som opponerade mot den konservativa Konstnärsakademin. Anders Zorn, Karl Larsson, Ernst Josephson, Pontus Fürstenbach, Richard Berg och Karl Nordström hade samlats i Göteborg och de hade i augusti 1886 bildat Konstnärsförbundet. Det måste ha varit i detta sammanhang som fotografiet togs. Jag och vände på sidan och där var ett fotografi på *I Algers hamn*. På sidan intill stod följande text ur Anders Zorns självbiografi:

Nu stannade vi hemma efter julen 1886 och for strax på nyår till Alger över Marseille och där sammanträffade vi med kamrat Bob Thegerström och hans far. Bob hyrde oss snart ett arabiskt hus högt däruppe att måla i och tog oss en tjänare, en arab som fick skaffa oss modeller vilket var svårt nog. Jag målade mest uppe på taket och så snart kvinnan som jag målade fick se ett karlhuvud på något tak i närheten dök hon ned. Så jag fick hänga ett skynke för så att ingen skulle kunna se vad som försegick på vårt tak. Jag hade fått en beställning av kungen att måla något åt honom från Alger och företog mig att måla arabkvinnor som brukade komma till en präst nere vid hamnen att bli välsignade. De gick ofta ner till vattnet och tog bort slöjan från ansiktet om de ej

visste sig observerade. En sådan scen valde jag måla, gjorde studier där nere i hamnen med Alger i bakgrunden och målade figurerna på vårt tak. En liten släng av feber fick jag samma tid som förra året och Dr. Munthe vårdade mig. Han hade en slags hypnotisk charm och jag var glad att ha en sådan läkare, så var också min hustru. Hon var osympatiskt stämd innan hon sett honom.

Dr. Munthe! Det var ju pappas doktor enligt polisen, men det kunde ju inte vara om honom som pappa skrivit. Pappa kunde ju inte ha en doktor som var mer än hundra år gammal.

Jag tittade upp från boken och såg då på dataskärmen en markering om att papperet var slut. Konstigt tänkte jag, skrivaren var ju full av papper när jag gick ner för att ringa. Jag gick över till skrivaren som stod i rummet intill och där låg en tjock bunt med papper. Jag började bläddra och efter de tre tomma sidorna kom det sida efter sida fulla med text. Jag bläddra snabbt igenom några sidor och såg att *Åter till San Michele* var en form av reseberättelse som handlade om de åtta dagar som pappa och mamma hade varit i Italien. Det måste betyda att pappa inte var tokig, i varje fall inte så tokig att han skulle försökt köra på den franska ambassadörens fru utanför Drottningholms Slott. Men varför hade han skrivit om begravningsplatsen San Michele i Venedig? Ivrigt började jag att läsa om Anders och Marias italienska resa.

Del 2. ANDERS OCH MARIAS ITALIENSKA RESA

Fredagen den 21 april 1995

Ja visst gör det ont

En molande värk spred sig från bakhuvudet och strålade ut mot höger tinning. Det var inte första gången jag hade denna värk och alltid på samma sätt. Men i dag kändes det värre än vanligt. Smärtan brände och det kändes som om mitt huvud skulle sprängas i bitar.

Jag gick ut i hallen och tittade mig i spegeln. Mitt mörka hår var rufsigt och jag hade djupa rynkor i panna, men i övrigt såg jag bra ut. Men ”aj, aj” vad det gjorde ont.

På sekretären låg en dikt som jag skrivit:

Det bränner och det molar och det värker,
det hugger; står jag ut en enda till minut?
Vem hör mig, finns ingen då som märker,
min bön, att smärtan månde ebba ut.

Det gör så ont i kropp såväl som själ,
jag …

Skräp sa jag högt. Visserligen slutade min dikt optimistiskt, men det gjorde ju många av Karin Boyes dikter också. Som gammal Alingsåsbo hade jag alltid varit fascinerad av hennes

dikter. Jag var född i april 1941 på samma dag som hon dog. Återigen hörde jag en *Död Amazon* inne i mitt huvud:

Svärd som fäktar mot övermakten,
du skall brytas och sönderslås!
Starka trupper har enligt T.T.
nått Termopyle, Greklands lås.
Fyrtiåriga Karin Boye
efterlyses från Alingsås.

Mycket mörk med stora ögon;
klädd i resdräkt när hon försvann.
Kanske söker hon bortom sekler,
dit…

Karin Boye var deprimerad, när hon tog livet av sig i Noltorp, sa jag till mig själv. Jag har bara ont. Men ju mer jag jämförde mig med Karin Boye och Hjalmar Gullberg, desto sämre och värdelösare tyckte jag att min dikt var. Jag knölade ihop alla sidorna och slängde dem i papperskorgen. Men vad skulle jag ta mig till?

På hatthyllan hängde en svart schal. Jag rullade ihop den och knöt den runt huvudet. Jag visste att det inte skulle hjälpa, men när jag såg mig i spegeln måste jag skratta, för jag liknade ju Döbeln vid Jutas. Och ur kaoset och krisen hörde jag en inre röst som sa: ”Skratta och var glad, det kunde vara värre”

Och jag skrattade och var glad. Och det blev värre!

Jag tog ytterligare ett par Temgesic och lade mig åter på sängen. Jag blev allt mer irriterad över att läkaren från vårdcentralen aldrig kom. Husläkarreformen skulle ju ha inneburit bättre service, men som den genomförts tycker jag att det bara blivit sämre. Och idiotiskt med fri etableringsrätt

för specialistläkare, läkare som skall få betalt av landstinget som de ska konkurrera med. Hur kan någon inbilla sig att sjukvården fungerar som vilken marknad som helst och att en svårt sjuk människa skall kunna uppträda som "The Economic Man".

Jag försökte att inte bli arg, utan blundade och försökte att slappna av.

Den mystiske doktorn

När jag slog upp ögonen såg jag en lång, smal, äldre man komma långsamt gående in genom hallen. Han hade hatt och var klädd i en gammalmodig kostym. Vad som förvånade mig mest var att han hade mörka solglasögon, trots att det bara var i april.

– Goddag doktorn, jag hörde aldrig att ni kom. Jag trodde att jag kände alla läkarna på vårdcentralen, men Er har jag visst aldrig träffat. Jag visste inte att jag var listad hos Er. Vem har bestämt det?

– Det får du veta sinom tid. Jag heter Axel Munter och jag har träffat dig en gång tidigare. Men det var för så länge sedan, så det kommer du nog inte ihåg.

– Nej, det gör jag inte. Jag måste ha varit väldigt liten då. Vad var det för fel på mig den gången?

– Dina föräldrar konsulterade mig för att du ständigt blinkade. De var mycket oroliga för dig.

– Gjorde jag! Vad berodde det på och hur botade Ni mig?

– Jag sa till dem att det berodde på att du opererat bort polyperna och att detta varit traumatiskt för dig och kanske också för dem. Då blev de lugna och du slutade att blinka. Jaha, nu har du ont i huvudet och är liksom von Döbeln ivrig att genast komma på fötterna igen, sa doktorn

Han böjde sig fram mot mitt nattduksbord för att se vilka mediciner jag hade. Det var många, så det tog en stund för honom att läsa.

– Ingen av dessa mediciner har hjälpt sa jag. Jag skulle behöva en riktig Döbelns-medicin. I eftermiddag har jag nämligen en ”fight” att utkämpa på departementet och sedan reser jag och min fru till Rom för att fira hennes 50-årsdag där.

När doktorn inte svarade citerade jag Runeberg och sa:

Vad blir, du tappra här, ditt öde sen?
Nej, doktor, tänk ut en sats, min herre,
som gör mig för i morgon sjufalt värre,
men hjälper mig idag på mina ben.

Axel ”Munthe” tittade på mig och trots att han hade mörka glasögon på sig förstod jag att han ogillat vad jag sa. Utan att jag hann se hur det gick till svepte han ner alla medicinerna från bordet. Pillren rullade runt i en enda röra och en glasflaska krossades.

Jag blev arg för jag tycker att det var ett oförskämt av honom att visa sin makt och att det var okollegialt mot de läkare som efter bästa förmåga skrivit ut medicinerna. Jag svalde dock min ilska och sa bara:

– Nå, var har Ni då min Döbelns-medicin?

– Den har du redan inom dig, svarade han, och fortsatte att citera Runebergs ”Döbeln vid Jutas”.

Den unge läkarn hörde mulet ordet,
dock plötsligt fick hans ädla anlet drag;
han sänkte lugnt, helt lugnt, sin arm mot bordet
och strök det tomt uti ett enda drag.
”Nu, herr general, gör ej min konst er hinder.”
En högre rodnad flög på Döbelns kinder
och upp han sprang, fast sviktande och svag:
”Hav tack, min unge vän, en kyss på pannan!
Ni har förstått mig ni, ni som ingen annan;
ni är en man, och så är och jag!”

När han citerade Runeberg med sitt gammaldags uttal, såg jag plötsligt scenen framför mig. Jag är på ett sjukhus. En kraftig sköterska tar mig med ett stadigt grepp och sliter mig från min mor. Jag skriker förtvivlat, men jag bärs bort och trycks ned på en säng. En mask läggs över mitt ansikte och sedan känner jag lukten av eter. Det sprakar till för ögonen och allt blir svart. Jag ser också en gammal doktor med glasögon, men honom är jag inte rädd för.

Då förstod jag att doktor Munthe? hade stora kunskaper i såväl litteratur som psykosomatisk. Därför började jag att berätta för honom om mitt liv och mitt arbete på departementet och om alla mina bra idéer och visioner, men hur jag hade svårt att få förståelse för mina förslag vid beredningarna med de andra departementen. Jag avslutade med att säga att det känns som att köra huvudet i väggen och frågade om han tyckte att jag borde sluta arbeta eller skaffa mig ett lättare jobb

– Nej, det tycker jag inte sa Axel ”Munthe”. Avancez! Föreställ dig att det inte finns någon vägg framför dig, så kommer du att lyckas och du blir av med huvudvärken. Men

lyssna bättre och var mera observant! Och studera din historia!

Medan han pratade tittade han på min dator och frågade vad det var. Jag utgick från att han såg att det var en Macintosh, så jag svarade:

– Det är en sammanställning över mina besparingsförslag inom kulturområdet. Jag har fått fram siffrorna genom att koppla upp mig mot riksredovisningssystemet Cosmos.

– Vad var det jag sa, "för mycket Cosmos i dig unge man”. Du är naturvetare, men om du ska skall förstå världen måste du studera humaniora också! Vad betyder ”Expertkommittén - besparing 100 000 kronor”.

– Expertkommittén ger stöd till översättningar av finsk facklitteratur till svenska. De ger 50 000 kronor om året för översättning av en eller ett par titlar om året. Den andra hälften av beloppen är kostnader för kommitténs sammanträden. Jag måste varje år förklara för Finansen vad anslaget är för något och övertyga dem om att det måste få vara kvar. Varje år tas det med i budgetpropositionen och behandlas av riksdagen. Jag har aldrig tyckt att detta anslag är nödvändigt och nu har jag föreslagit att det skall tas bort. Jag har till och med erbjudit mig att om det behövs betala 50 000 kronor i översättningsarvoden ur egen ficka. Mitt förslag har dock blivit kritiserat och stor morgontidning kallade det för ett dråpsslag mot det nordiska samarbetet.

– Det var det dummaste jag har hört. Stå på dig! Det finns ju flera hundra miljoner kronor i den Finsk-svenska kulturfonden och i den Längermanska kulturfonden. Där borde det väl gå att få 50 000 kronor i bidrag till översättningar av finsk facklitteratur till svenska. Själv har jag dock inte haft något behov av sådana översättningar för

kolleger skriver på engelska och själv kan jag finska. Jag kommer nämligen ursprungligen från Finland, från S:t Michel.

Äntligen en vettig människa som lyssnar på mig tänkte jag och svarade ivrigt:

– ”Än kommer dag, än är ej allt förbi”. Finsk-svenska kulturfonden känner jag till men vem var Längerman?

– Det borde väl du som arbetar på Kulturdepartementet veta. Erik Johan Längerman var en stor industriman och mecenat. Släkten Längerman kom från Revolax i Österbotten, men Erik Johan växte upp under enkla förhållanden i Borgå. Han slog sig på handel och frakt av tjära. Han startade sågverk och järnbruk i Savolax och gick sedan gick han fram som en virvelvind i det finska näringslivet. Längermans många initiativ för exploatering av Finland uppskattades dock av inte av den ryska byråkratin. Det var väl därför som han donerade större delen av sin förmögenhet till den svenska staten och dess allmoge. Om man tar hänsyn till inflationen var Längermans donation i samma storlekslass som Alfred Nobels och Knut och Alice Wallenbergs donationer.

Det var intressant. Längerman var alltså samtida med min farfar, ”Tjär-Ant”, som också byggde sågverk och köpte skog i Norra Sverige, och han var även samtida med Gustav Tigerstedt, min frus anfader. Vilket egendomligt samband. Johan Ludvig Runeberg skrev nämligen en hyllningsdikt åt Tigerstedt till 50-årsjubleet av slaget vid Revolax och Längerman växte upp i Borgå, Runebergs stad. Men det var industrialismens barndom. Nu är vi på väg in i informationssamhället. Jag har försökt förklara att IT-utvecklingen inte bara kommer att påverka tillväxten och sysselsättningen, utan att den även kommer att påverka

språkutvecklingen och språkvärden. Jag har svårt att själv hänga med. Därför sa jag:

– Snart kommer datorerna att kunna sköta språköversättningarna åt oss. Utvecklingen går ju så snabbt att man knappt längre att skilja mellan fantasi och verklighet. Med datorers hjälp kan man skapa ett virtuellt rum, som ser ut som ett verkligt rum, men som är imaginärt. För några år sedan var jag på Disneyland och åkte då med ett litet tåg genom ett sagolandskap. I slutet av vår färd passerade vi förbi en sal med 1800-talsmöbler och plötsligt såg vi hur människor från förra seklet dansande i salen. När vi kom ut från Disney-världen sa en speakerröst: "Hoppas att ni har haft roligt. Är ni säkra på att ni kan skilja på vad som är verklighet och fiktion? Titta bakom er axel så får ni med er ett minne hem!" Och när jag vände mig om, vad tror doktorn jag såg. Jo, ett litet lustigt troll. Fascinerande eller hur? Det var nästan så att jag trodde att det satt ett troll på min axel.

– Hur vet ni att det inte gjorde det då?

Jag tänkte svara att det var för att trollet var ett hologram, men jag befarade att doktorn då skulle fråga hur ett hologram fungerar, och det visste jag inte riktigt. Så jag svarade istället.

– Därför att det inte bara var jag som såg ett troll på min axel, utan alla som kom ut ur tunneln skrattade åt sina troll. Men deras troll kunde jag inte se.

– Så, om inte de andra hade skrattat, hade du då trott att ditt troll var verkligt.

– Då skulle jag ha trott att trollet satt i mitt huvud.

– Hur känns det i huvudet nu?

– Mycket bättre, svarade jag.

– Bra. Var dock försiktig med medicinerna och särskilt med din Peptorvil. Den kan orsaka stroke.

– Hur kan det komma sig? Jag tar den ju just för att motverka blodpropp. Har man inte gjort kliniska tester då man godkände Peptrovil.

– Det måste man alltid göra. Men de kliniska försöken omfattar bara några tusen personer. Sällsynta biverkningar kan man således missa vid godkännandet. Det är därför man alltid måste följa upp biverkningar. Tyvärr rapporterar läkarna sällan stroke som inträffar i samband med behandling med Peptrovil. Tillverkaren - FarmaGlobal - har också enligt vad jag har kommit fram till hemlighållit biverkningsrapporter som skulle kunna stoppa försäljningen av Peptrovil. Det är bland annat om det som min bok kommer att handla om. Jag kommer även att avslöja namnen på de italienska mellanhänderna i en stor vapenaffär.

Doktor ”Munthe” tittade bekymrad min på sin klocka. Jag sa därför:

– Jag förstår att doktorn måste "kila vidare", men jag skulle gärna vilja ha en tid för återbesök.

– Om det behövs så kommer jag tillbaka. Egentligen kom jag för att träffa din fru, men det får bli en annan gång. Jag skall till WHO:s biverkningscentrum i Uppsala i eftermiddag och sedan reser jag hem till Anacapri. Hälsa Maria att jag lämnar in mitt manus -Testamentet - på hennes kontor när jag är klar med min bok. Det blir i början av augusti.

– Det verkar vara en viktig bok som Ni håller på med. Hoppas att jag inte glömmer bort att berätta om Ert besök för Maria.

– Det kommer du inte att göra sa doktorn med lugn, suggestiv röst. Du sa förut att du tyckte att du har kört i väggen. Nu ska jag visa dig att det inte finns någon vägg. Luta dig tillbaka på kudden, slappna av och blunda! Öppna ögonen igen! Blunda! Dina ögon slappnar nu också av! Om en liten stund öppnar du ögonen igen! Du kommer då se hur jag går baklänges ut genom väggen! Då vet du att det kommer att gå bra för dig i eftermiddag, i morgon, nästa dag, och nästa dag! Du kommer inte att se några hinder, utan bara möjligheter! Öppna nu dina ögon och se hur fantastisk världen kan vara!

Jag öppnade ögonen och såg doktor ”Munthe” stå framför mig. Han höll mig fången med sin blick i några sekunder. Sedan tog han ett par steg baklänges och försvann ut genom väggen!!!

Sökandet efter doktor Munthe

Jag satt som förstelnad. Det här kan inte vara sant tänkte jag och stirrade på den tomma väggen. Tankarna malde i mitt huvud. Jag försökte erinra mig vad jag läst om psykologi och parapsykologi, men dåtid och nutid flöt ihop och tankarna gick bara i cirklar. Gång på gång kom jag tillbaka till kärleksdikten ”Den enda stunden”.

En dag försvinner,
ett år förflyter,
det ena minnet,
det andra jagar...

Vad skulle Runeberg göra i min situation? Tänt sin pipa och sagt: ”This is a two pipe problem. Bara spöken kan gå genom väggar”. Jag beundrade, för att inte säga avgudade Runeberg, en av landets skarpaste hjärnor, men samtidigt praktisk och stark, och dessutom snygg. Min granne kriminalinspektör Runeberg skulle ha skrattat och sagt. ”Jag tror inte på spöken. Ta reda på om det finns någon Axel Munthe”.

Var har jag har hört namnet Axel Munthe förut, vem är han? Jag försökte att fritt associera namnen Runeberg - ”Munthe” – Boye. Det enda som jag kunde tänka mig som en gemensam faktor var ”författare”. Men jag kände ju inte till någon författare med namnet ”Munthe”. Och han hade ju uppträtt som läkare. Var det verkligen "Munthe" han nyss sa att han hette eller var det kanske "Munter". Då slog det mig; "Munter", det var ju en dikt av Runeberg. Den handlade, vill jag minnas, om en tapper korpral, som stupade då han försöker att springa ut med en granat i famnen, som fräsande slagit ned bland generalerna i det svenska högkvarteret.

Jag hämtade *Fänrik Ståls Sägner* och slog upp dikten *Munter*. Jag tittade på teckningen av Albert Edelfelt, där man ser hur Hans Munter jordfästas omgiven av generalen, prästen och fyra soldater, Jag läste:

Annan stånt fanns ej att skåda.
Klädd i sina slitna krigarkläder
låg han, Munter, i sin låda
hopklämd mellan fyra bräder,
trygg att se i döden,
som han var i alla öden,
samma kämpe som i livet,
mindre, färm blott, det är givet.

Det fick mig att tänka på när jag göt tennsoldater med min farfar. Han berättade om Hans Munters bragder och om att min far hade drivit med sin svensklärare: "Nu har jag haft Hans Ant i nedre elementar och övre elementar och båda gångerna har Hans läst dikten *Munter* fel. Nu går du i gymnasiet, så läs rätt den här gången, sa läraren. Min far började läsa och rytmen var bra, men när han kom till tredje versen lästa han på samma sätt som de båda tidigare gångerna: "Där låg han Munter i sin låda.” Hela klassen vred sig av skatt och Hans lärare grät av förtvivlan och hoppades att Hans aldrig skulle bli officer i den svenska armen, vilket han inte heller blev. Och tur var det för min far skulle nog aldrig ha blivit någon bra soldat. Visserligen är Hans väldigt praktisk och händig, men han saknar både tävlings- och stridsvilja

Jag tog fram Ernst Josefsons illustrationer till *Fänriks Ståls Sägner* och jag kunde inte låta bli att skratta när jag såg dem. De var tecknade i slutet av 1800-talet, men de verkade mycket modernare, nästan som en Picasso. De var tillkomna efter det att Ernst Josefsson under sin Parisvistelse hade blivit galen på grund av sin syfilis och lagts in på centralsjukhuset i Uppsala. Kontrasterna mellan Edelfelts och Josefssons illustrationer var som natt och dag. På 1930-talet brände säkert nazisterna Josefssons illustrationer och förmodligen Näcken och Strömkarlen. Dessa tavlor har ju inte en arisk och maskulin framtoning, utan de symboliserar Josefssons känsla av utanförskap och blandning av manliga och kvinnliga drag.

Josefssons teckningar muntrade upp mig och medan jag nynna "Borgmästar Munthe, han red på sin Brunte" satte jag in en datalexikondisket, som jag nyligen hade fått av min granne, Runeberg. När frågan ”sökord” kom upp knappade jag in ”Munthe” och då fick jag upp:

Munthe, Alf
Munthe, Axel
Munthe, Gerhard
Munthe, Johan Lorentz

Jag öppnade det näst översta dokumentet och läste:

Munthe, Axel, 1857- 1949, svensk läkare och författare. Han praktiserade framförallt som nervläkare i London och Paris samt från 1890 i Rom. 1903-1919 var han förste livmedikus och från 1908 drottning Victorias läkare. Under signaturen ***Puck Munthe*** *utgav han skisser och resebrev men är mest känd för den självbiografiska Boken om San Michele (1930) med titel efter hans villa. Den utgavs först på engelska (1929) och blev en internationell framgång. Boken har översatts till ett 50-tal språk. Med suggestiv kraft och inte sällan stor fabuleringsförmåga beskrivs villans tillkomsthistoria. För nutida läsare kan skildringen tyckas i överkant romantisk, medan äldre generationer däremot villigt lät sig förtrollas. Flertalet samtida kritiker höjde "The Story of San Michele" till skyarna. Vad beträffar senare kritik mot författaren för otillförlitlighet bör i rättvisans namn observeras att Munthe själv i förordet till den 12 engelska upplagan anför att "some of the scenes in this book are laid on the ill-defined borderline between the real and the unreal". Den torde också ganska väl spegla författarens eget, av många omvittnade sammansatta väsen. I Munthe förenades drag som kyla med varm medmänsklighet, snobberi med förakt för konventioner, egocentricitet med självuppoffring - motsättningar som visserligen inte är alltför ovanliga hos i synnerhet högt begåvade människor och mångsidiga personer, men som hos Munthe förefaller att ha tagit sig särskilt markant uttryck. Lusten och förmågan att chockera praktiserade han även i det dagliga umgänget med vänner och bekanta. Titeln Den Mystiske Dr Munthe på en biografi över skaparen av San Michele har alltså inte valts*

utan anledning, och omdömena om såväl läkaren som författaren Munthe har varit mycket skiftande. Utan reservation kan dock fastslås att Munthe också ofta i handling visade prov på en stark medkänsla med fattiga och sjuka och livet igenom gjorde betydande hjälpinsatser. Nämnas bör också Munthes intresse för djur och djurskydd, vilket bl.a. resulterade i att berget ovanför Villa San Michele, där det tidigare bedrevs omfattande fångst av flyttfågel, nu blivit fridlyst.

Äntligen hade jag hittat min Munthe. Även om jag inte hade något fotografi på honom, var jag övertygad om att Axel Munthe, som dött år 1949, måste vara den nervläkare som jag nyss mött, hur egendomligt det nu än verkade. År 1949 var jag åtta år gammal. Det betydde att det faktiskt kunde vara så att mina föräldrar hade konsulterat honom när jag var liten.

Sökandet efter San Michele

Det som nyss föreföll overkligt verkade nu verkligt. Jag upplevde en eforisk känsla av att kunna hantera det irrationella med ett rationellt, vetenskapligt tänkande. Nu ville jag hitta San Michele också, men den enda San Michele jag kände till var Venedigs berömda gravplats. Kanske var Axel Munthe begravd där, men varför hade han i så fall kommit och hemsökt mig här på Drottningholm, och varför just mig. Var jag släkt med honom?

Jag hämtade vårt släktregister som Lars hade lagt upp på data, men jag lyckades inte att öppna filen. Då gick jag in på Internet och skrev följande meddelande till Lars:

En gammal läkare som heter Axel Munthe hemsökte mig idag. Kan du ta reda på vem Axel Munthe är och om vi är biologiskt eller andligt släkt med varandra.

E

phrai
m

Lars hade aldrig träffat Ephraim men han hade dagligen och nattligen kommunicerat med honom via Internet. Snart skulle Lars i alla fall få träffa honom, för Ephraim skulle komma på Lars studentkalas.

Då kom jag på att jag inte hade undersökt om namnet Ant fanns med i datalexikonet. Jag knappade in ”Ant” och då kom det upp:

Ant, Anders, 1941, författare. Gift med Maria Tigerstedt. Romantiker och drömmare. Sekreterare vid Kulturdepartementet. Debuterade 1995 med dikten ”I morgon”. Den blev inte någon framgång, men ledde till att han blev muntrare och bättre i sitt huvud.

Försök att skratta och alltid vara glad,
Tänk i morgon, i morgon, huvet ditt är bra.
Älska Maria, som fyller50 år!
Hur denna X-file skapats, din Compis blott förstår.

Ephraim

Jag var förbluffad. Tredje och fjärde raden hade jag själv skrivit, när jag försökt att dikta till Marias 50-årskalas, men de två första raderna kunde jag inte erinra mig att jag hade skrivit. Hur hade de kunnat komma in i lexikonet? Jag hade ju tyckt att dikten inte blev bra och placerat dokumentet i ”papperskorgen”. Compis, det var ju en skoldator, som jag

hade varit med att försöka införa, men det blev ett fiasko. X-file en TV-serie, med övernaturliga inslag.

Plötsligt märkte jag att jag blinkade gång på gång. Jag försökte att sluta att blinka, men kunde inte. Jag satte fingret på tangenten ”Esc”, blundade och tryckte. När jag öppnade ögonen var texten borta. Skärmen var svart. Min dator hade kraschat.

Jag satt fullständigt handlingsförlamad. Jag hade slutat att blinka, men värken i huvudet började komma tillbaka. Det var som om ett elakt troll satt inne i mitt huvud.

Lösningen på mysteriet?

Jag vet inte hur länge jag satt och stirrade på den tomma skärmen. San Michele, var hade jag hört det namnet förut. Jag försökte gå igenom hela händelseförloppet och vad jag gjort med datorn, men jag tappade tankekedjan och allt blev ett enda virrvarr. Jag måste göra något, annars blir jag bli tokig.

Desperat tog jag fram telefonkatalogen och slog upp i företagsregistret. Det fanns ett telefonnummer till San Michele, Stiftelse. Adressen var Fredsgatan 2. Men kunde det verkligen stämma? På den adressen satt ju Kulturutredningen. När jag varit där, hade jag aldrig sett någon Stiftelse San Michele. Jag slog i alla fall numret men det var ändrat. Jag slog det nya numret och en ung, pigg, kvinnlig röst svarade på sjungande finlanssvenska:

– Medelhavsinstituten.

Jag blev först förstummad, men frågade sedan med darrande röst:

– Sysslar ni med släktforskning och känner ni till Axel Munthe som dog 1949, frågade jag osäkert.

– Varför frågar ni det?

Nu visste jag inte vad jag skulle svara. Jag märkte att jag hade börjat blinka igen. Hon verkade inte alls förstå vad jag menade. Till slut sa jag:

– Jag vet inte, jag försöker att lappa ihop spillrorna av mitt liv.

Hon tyckte nog att svaret lät förvirrat. Jag blev dock omedelbart kopplad till institutets doktor hörde en och en jäktad röst svara.

– Vem är det?

– Det är Anders Ant. Jag behöver hjälp!

– Jaså är det du. Det var länge sedan. Visst skall vi hjälpa dig. Men berätta först, var du gör. Du är väl inte kvar på Kulturdepartementet?

– Jo, det är jag. Men på lördag åker min fru till Rom för att fira sin 50-årsdag där. Hon vill gärna att jag följer med.

– Det tycker jag var en bra idé. Det är säkert välgörande för dig att få ett miljöombyte. Rom är vackert den här tiden på året. Jag tycker absolut att du ska åka. Du vet väl att vi har ett institut där? Jag kan be att professor Nylander tar hand om dig.

Jag visste inte vem professor Nylander var, men jag tyckte jag att jag kände igen rösten i telefonen. Det kändes lite genant att nu fråga vem jag talade med, så i stället sa jag.

– Varför kallar ni er Medelhavsinstituten?

– Det beror på att vi just påbörjat en administrativ samverkan mellan de svenska instituten i Rom, Aten och Istanbul, svarade han. Rösten verkade bekant.

– Har ni något att göra med San Michele, frågade jag ivrigt.

– Ja, i högsta grad. Stiftelsen San Michele har samma styrelse som Svenska Institutet i Rom. Det var Axel Munthe som donerade sin villa på Capri och enligt hans önskan skall San Michele upplåtas till konstnärer, forskare och andra gäster som delar donatorns känslor för Italien.

Då kom jag på vem jag talade med. Det var en Tomas Myrvik, en före detta kollega till mig på Utbildningsdepartementet. Jag hade haft en del samarbete med honom då det gällt att få ökade resurser till forskning inom områdena arkeologi, konstvetenskap och humaniora. Åter kom jag att tänka på doktor Munthes ord: "Du måste studera humaniora också" och frågade därför:

– Tror du det finns möjlighet att besöka San Michele när vi är i Italien?

– Ja ska se efter. Jo, du hade tur. På fredag och lördag nästa vecka finns det ett litet rum ledigt åt er.

– Bra! Kan du skriva in mig.

– Det gör jag gärna. Jag skall också tala med föreståndaren på San Michele och be att han tar väl hand om er.

Jag tackade, andades ut och kände att huvudvärken hade släppt. Just då jag lade på luten kom Maria hem. Min fru såg trött ut. Hon var marknadschef på InterMedia. Företaget hade bara funnits i Sverige i två år, men det hade expanderat snabbt. InterMedia ägs av Jan Bäcksten, en svenskkanadensare. Han äger även ett stort skogsbolag i Kanada, men nu satsar han framför allt på den expansiva mediasektorn. I Kanada äger han de två största TV-bolagen.

Jan var ökänd för sina hårda affärsmetoder och hänsynslösa sätt att behandla sina chefer. Han kunde med samma leende anställa och avskeda chefer från ena dagen till den andra eller för att citera Runeberg. "Han älskade och slog ihjäl med samma varma själ.” Jag hade försökt att förmå Maria att sluta på InterMedia, men Jan betalade sina chefer oförskämt bra, vilket hittills gjort att hon inte bytt företag.

– Hur är det med dig, frågade Maria oroligt.

– Mycket bättre svarade jag. Jag åker in till sammanträdet i eftermiddag. Vad är det för bok som du har i handen?

– Den heter *Boken om San Michele* och är skriven av Puck Munthe. Jag fick den av Kim. Våra grannar besökte Capri då de var i Italien. Kim blev otroligt förtjust i både Capri och boken. Skulle inte vi också kunna besöka Capri medan vi är i Italien?

Jag funderade på om jag skulle berätta om Axel Munthe och vad jag nyss varit med om, men sedan insåg jag att hon i alla fall inte skulle tro mig. Det kunde förresten vara så att jag drömt allt ihop fram till dess att doktorn försvann ut genom väggen. Men om jag hade drömt, när hade i så fall drömmen börjat och när hade den slutat? Visserligen upplevde jag det som verklighet och jag märkte aldrig att jag vaknade ur en

dröm, men kanske var det i alla fall så. Fenomenet med min dator kunde ha en naturlig förklaring. Förmodligen hade Lars sett hur jag knåpat med mina dikter och förmodligen hade han förstått att jag för eller senare skulle undersöka om mitt eget namn fanns med i vårt nya lexikon. Lars hade helt enkelt skrivit in mitt namn på disketten Lexikon och dikten ”I morgon”. Om han gjort det så var det nog inte enbart för att retas med mig, utan för att han faktiskt vill att jag skulle vara bättre i morgon och att vi skulle få det trevligt i Italien. Men visste han redan vem Ephraim var?

Efter att ha tvekat några sekunder, medan Maria oroligt tittade på mig, sa jag:

– Jag följer gärna med till Capri, dvs. om det inte dyker upp något intressantare. Jag ska höra om vi kan bo på Villa San Michele. Den hör visserligen till Utbildningsdepartementet., men under eftermiddagen tänker jag undersöka vilka möjligheter det finns för oss att komma dit. Får jag titta i boken medan du värmer maten i mikron? Jag har dukat.

Jag slog upp boken, som var den fjärde svenska upplagan av *Boken om San Michele* utgiven år 1930. Jag läste i förordet och där stod:

Jag undrar ej längre varför så många människor slår sig på att skriva böcker i våra dagar. Olyckligtvis har boken tillkommit under särskilt svåra omständigheter. Redan vid första kapitlet blev jag störd av ett oväntat besök, en ung man som helt ogenerat slog sig ned mittemot mig vid skrivbordet och började tala om sig själv och sina affärer, som det kunde intressera andra än honom själv. Det var något synnerligen irriterande över hans självbelåtna sätt, varmed han med flödande svada bredde ut sig om sina mer eller mindre otroliga och befängda äventyr, där han som oftast tycks vara

hjälten - för mycket Ego i ditt Cosmos, unge man sa jag för mig själv.

Vi satt oss till bords och åt rotmos med fläsklägg, som Maria älskar. Vi åt under tystnad. Hon satt nog och tänkte på sitt arbete. Jag funderade på mitt sammanträde nu på eftermiddagen och på mitt program för morgondagen. Jag tänkte: ”Det finns inga hinder, bara möjligheter.”

Lördagen den 22 april 1995

Alla vägar bär till Rom

Flygvärdinnan gick snabbt förbi oss och försvann in i cockpiten.

– Vad sa hon, frågade jag Maria som satt närmast gången.

Min hustru såg likblek ut och höll båda händerna på sitt hjärta.

– Kontrollera att ni vet var flytvästarna finns. Hjälp vi störtar!

– Mår du inte bra, frågade jag oroligt. Det fanns då verkligen inga tecken på någon annalkande yttre katastrof. Det var ett klart väder ute och planet rörde sig lugnt. Men plötsligt sjönk vi snett ned. Det svartnade för ögonen och jag greps av panik. Jag hann dock aldrig märka när vi kraschade för precis innan vi slog i marken, vaknade jag ur min dröm. Jag var inte rädd eller ångestfylld när jag satte mig upp i sängen, snarare förvånad och förundrad över vad drömmen kunde betyda. Visserligen skulle vi flyga till Rom idag, men jag har aldrig varit rädd för att flyga. Jag har forskat om trafikolyckor och vet att det är mycket säkrare att flyga med ett modern jetplan mellan Arlanda och Rom än att åka bil ut till Arlanda.

Det måste vara något annat som i mitt undermedvetna oroade mig för. Var det kanske att min plan för dagen skulle spricka och att hela programmet skulle bli ett fiasko. Jag hade inte haft så många dagar på mig att planera det hela. Det var bara tre veckor sedan Maria hade beställt biljetter till Rom för att

fira sin 50-årsdag där. Jag hade haft en massa bra idéer om hur vi borde fira hennes jubileum, men hon var bestämd. Hon ville inte ha något kalas hemma utan resa bort. Det blev till slut Rom. Hon älskade Rom och hon hade varit där tre gånger. Jag hade aldrig varit i Rom, men om hon gillade staden så var det självklart att jag också skulle göra det.

Maria vaknade nästan samtidigt som jag och det var en halvtimme kvar innan klockan skulle ringa. Så vi fick en lugn morgon. Vi hann dricka kaffe, läsa tidningen, lyssna på Ekot, kontrollera passen och allt sådant där som man gör när man ska ut och resa. Men plötsligt märkte vi att klockan var mycket. Det blev en snabb vattning av blommorna, hoprafsande av de sista sakerna och sedan iväg i bilen.

Det var en underbart klar och fin aprilmorgon. Det var lördag och halv åtta på morgonen var det nästan ingen trafik. Jag tittade på Maria och tänkte på min dröm.

– Hur känner du dig, frågade jag och slog på radion för att höra senaste nytt från bombattentatet i Oklahoma.

– Bra, sa hon. Men du behöver inte köra så fort. Även om det inte är så mycket trafik tycker jag att du ska respektera hastighetsbegränsningen. Byt till musik istället, för de där nyheterna har vi ju redan hört.

Jag tryckte in ett band med Vivaldi och sa:

– På det där värdshuset hade jag tänkt ha ditt kalas.

Hon svarade inte, utan lyssnade bara på musiken. Men jag kunde inte sitta tyst. Jag måste uppträda normalt och säga något. Det blev:

– Eller där, på Ulriksdal.

– Jag trodde att du som jobbar på Kulturdepartementet såg fram emot att få besöka den västerländska civilisationens vagga, svarade Maria syrligt.

– Rom är inte alls västerlandets vagga, utan det är Grekland, svarade jag snabbt. Det mesta av den antika kulturen kommer från Grekland. Romarna tog bara över vad grekerna utvecklat och det blev som en amerikansk tvålopera jämfört med engelsk teater, om du förstår vad jag menar. Grekerna var smarta. På 700-talet före Kristus utvecklade de ett nytt alfabet. Genom att lägga till vissa vokaler fick de ett skriftspråk som var överlägset som kommunikationsmedel och bidrog till att den hellenska kulturen spred sig över Medelhavet.

– Och nu har amerikanarna utvecklat datorer och Internet sprider sig över världen. Använder du Internet i ditt arbete för att kommunicera med andra kulturbyråkrater runt om i världen?

Maria visste att jag då jag försökte att koppla upp mig mot Washington förra veckan, hade jag blivit utslängd från vår Cirkus, som är ett mycket passande namn på vårt nätverk i kanslihuset. Jag hade ingen lust att diskutera min bristande datamognad, utan fortsatte på mitt eget tema.

– Även under romartiden stod grekiskan högt i kurs. Bildade romare var tvåspråkiga och inom handeln användes grekiskan mest. En massa lånord, som vi tror är latinska, är i själva verket grekiska. Tag t.ex. ordet psyke och hysteri. Jag tycker att vi åker till Grekland i stället.

– Nu tycker jag att du börjar på att bli hysterisk. Det är ju min födelsedag och det är jag som har betalat biljetterna. Du ska vara glad över att du överhuvudtaget får följa med och så

ska du vara glad över att vi fick biljetter till morgonplanet och inte till eftermiddagsplanet som jag först fick besked om. Jag blev verkligen förvånad när de ringde mig och sa att de hade plats åt oss. Det kallar jag service. Tänk om du kunde jobba på SAS i stället för Kulturdepartementet så kunde man kanske ha lite nytta av dig.

– Du bara tänker på materiella ting. I Hellas var filosofi och andlig kultur det viktiga.

– Hur kom det sig då att Rom tog över och blev en världsmakt?

– De berodde på att de liksom du var skickligare administratörer och förslavade de folk som de besegrade. De var grymma. Efter Spartacus-upproret korsfäste de 6000 slavar längs Via Appia. Slavarna var helt rättslösa. De romerska ägarna kunde göra vad de ville med dem och även utnyttja dem sexuellt.

– Men snälla Anders. Om tycker att jag är så despotisk, varför lovade du mig då att följa med till Rom?

– Jag har aldrig lovat dig att följa med till Rom. Jag har hela tiden sagt att om det inte dyker upp något intressantare så följer jag med dig till Rom.

Vi var nu framme vid Arlanda-Utrikes, där jag släppte av Maria och vårt bagage Hon skulle checka in medan jag åkte och ställde bilen på långtidsparkeringen.

– Om det är mycket folk, kan du gå till specialincheckningen mellan 11:an och 12:an. Hälsa från Peter Forssten, du vet han som var med vår referensgrupp i den förra kulturkommittén.

Innan hon hann svara gav jag henne en slängkyss och körde iväg med en rivstart och ett belåtet leende. Medan jag lugnt körde förbi långtidsparkeringen och tog motorvägen in mot Stockholm målade jag upp en bild av vad som nu skulle hända.

Maria kommer in på Arlanda och eftersom det är lördag och många charterturister som står i långa köer, så går hon nog fram till specialincheckningen. Hon sträcker fram sina biljetter till eftermiddagsplanet och förklarar att hon har fått dem ombokade till morgonplanet.

Marianne på SAS-specialservice lägger på sitt bästa charmkursleende och förklarar att det blivit något fel med bokningen och att det tyvärr bara finns en plats på morgonplanet. Och innan Maria hinner protestera lägger hon snabbt till.

– Har Ni RVC-kort?

RVC-kort får man om man flyger mycket och långt med SAS och det berättigar till vissa förmåner. Maria har haft RVC-kort i många år, men just blivit av med det för att hon sedan hon började på InterMedia inte flugit tillräckligt ofta.

Jag hoppas att Maria i detta läge inte gör något som hon kommer att få ångra.

– Förresten har vi just fått ett fax från Er man om att han inte kommer med till Rom, säger Marianne vänligt och lämnar över ett fax från mig som hon fått för en vecka sedan. Där står det:

Tyvärr kan jag inte följa med dig till Rom kl. 9.30. Jag har nämligen fått chansen att prova som revyförfattare och stå-upp-komiker och det tycker jag verkar vara ett intressantare

erbjudande. Om jag gör succé slutar jag på Kulturdepartementet och kommer i så fall inte till Rom. Om det blir fiasko kommer jag efter dig med 14.55-planet. Morgonplanet var visst fullt för att de ska spela in ”Fångarna på fortet” i Colosseum, men jag hörde att det fanns en plats kvar åt dig bredvid ”Loket”. Åk du själv, för jag vet ju hur road du är av ”Fångarna på fortet” och Bingo-lotto. Men kanske ses vi i Rom för ***Alla vägar bär till Rom.***

I detta läge dyker Jan-Erik och Ingemar Swan, två av Marias studiekamrater från Göteborg, upp på scenen samt Inger som är gift med Jan Erik och syster till Ingemars fru, som för övrigt är svägerska till Jan-Erik. De berättar att Jan-Erik och Inger just har hämtat Ingemar på Arlanda för att han skall vara med på Jan-Eriks födelsedagskalas, som är idag den 22 april.

Jag hoppas att Maria följer med de båda bröderna och de båda systrarna. Säkerligen har hon vid detta lag börjat misstänka att det är någon form av överraskning på gång. Swanarna skall sedan köra henne hem till Upplands-Väsby där de bor, men istället hamnar de på Scandic Crown Hotell som ligger en kilometer från deras hus. Dit hade jag bjudit in hundratal släktingar, vänner och arbetskamrater till ”brunch”. Jag hade ordnat med en 15-mannaorkester ”Jazzin Topzie” och för första gången i mitt liv skrivit en revy som jag kallade ”En Svensk Tiger”.

Titeln syftade på att min kära hustru, såväl hemma som på arbetet, inte direkt tiger, utan med viss analytisk skärpa brukar kritisera ogenomtänkta idéer. På InterMedia hade hon fått kritik för det av Jan Bäcksten. Titeln syftade även på beredskapstiden. Lasse Sävenstedt skulle dra på sig en reglementsenlig fältuniform modell 45 och dela ut programblad till revyn, där omslaget utgjorde av första sidan

i DN den 27 april 1945, som är Marias födelsedag. I DN denna dag stod det att samband ”torde” ha uppnåtts mellan de allierade och ryska styrkorna vid Elbe, en uppgift som vi som vi nu vet var helt korrekt. Vi har ju sett journalbilder på ryssar och amerikaner som kramade om varandra och skålade i vodka. Vidare stod de att de allierade landstigit i Genuabukten och att Mussolini tagits tillfånga av norditalienska partisaner. I revyn ingick naturligtvis ”Min Soldat”, som vi under Lasse ”Loffe” Sävenstedts vaktparad skulle sjunga med Ulla Billquists klassiska inspelning som bakgrundsmusik. Min far, som med skarpladdad k-pist hade bevakat de tyska tågtransiteringarna i Boden, skulle läsa en vacker sonett, men inte för dagens jublar som ju var Jan-Erik, utan för kommande torsdags jublar, som var Maria. Slutligen syftade titeln ”En Svensk Tiger” på att alla inbjudna och medverkande uppmanats att hemlighålla min plan.

Det hade inte varit någon mer än jag själv som trodde att jag skulle kunna lura Maria, för de vet hur noggrann och observant hon är. Men jag konstaterade belåtet att jag hade lyckats.

Hoppas att det blir en rolig fest, tänkte jag när jag stannade utanför Crown Hotell, som var en jättestor byggnad som i bottenplanet innehöll en stor vacker ljusgård med palmer och dammar med guldfiskar. När jag steg ur bilen och gick fram mot hotellet såg jag min spegelbild i husets fasad, som var av samma typ som i Dallas. Jag hade aldrig skrivit någon revy och heller aldrig stått på någon scen, men jag var lika självsäker som J.R.

– ”Extra, extra, Sex tyska storbastioner stormade under ett dygn. Göring borta från tyska flygets ledning. Modeparad i Blå Hallen lockade storpublik”, skrek Lasse ”Loffe” Sävenstedt medan han delade ut mitt program.

– Hej, sa han när han såg mig. Har du läget under kontroll eller är Maria på väg till Rom nu?

– Självklart har jag läget under kontroll. Det är bara en tidsfråga innan både Hitler och Maria kapitulerar utan villkor. Jag tar befälet. Givakt! Manöver!

På Arlanda

Vi kom i väg från Crown Hotell något försenade eftersom Maria fått betydligt fler presenter än jag ens i mina mest optimistiska kalkyler hade räknat med. Hon var naturligtvis tvungen att öppna dem innan vi for till Vildmarksmässan för att välja en kajak. Bl. a. fick hon ett handgjort mycket vackert brännvinskåp av dagens jubilar, som var Jan-Erik Swan. Det var en utmärkt och mycket praktisk present, eftersom vi har vårt snapsförråd på vinden. Detta rännande upp och ner på stegen till vinden är visserligen bra för motionen, men är förenat med betydande risker, särskilt för mig som inte alltid är så välbalanserad vad gäller såväl tal som rörelser.

Vi anlände till Arlanda i god tid före avgången där SAS speciella servicepersonal mycket vänligt bjöd oss på champagne.

– Nå, har du hämtat dig från chocken ännu sa Marianne till Maria.

– Ja nu när jag har fått ett glas Champagne. Jag blev faktiskt överraskad. Men i Rom tar jag kommandot igen.

– Hur var showen då, frågade Marianne.

– Jag vet inte, svarade jag. Det var inte som på Chalmersspexen då man för bra nummer får applåder ända till man kör dem i repris. Men en klassiker fick jag köra i repris i alla fall. Det var apropå en sammanblandning mellan statens och mitt budgetunderskott då jag sa:

Att spara eller inte spara, det är frågan.
Månn ädlare lida och försaka,
än leva som Örtendahl, på statens snåla kaka.

– Jag tror att alla betalande gäster var nöjda, sa Maria, som hade tvingats ta fram sitt Eurocard och betala räkningen för festen, sedan hotellet nobbat min check. Det bästa avsnittet tycker jag nog var ”Drottningholm kan vara värd en mässa” som Anders och min dotter, Laura, inledde med. Vill du se manuset, sa hon och räckte över det till Marianne utan att fråga författaren om lov. Så här hade jag skrivit:

(Telefonen ringer)

– Hej Anders, det här är Karin på InterMedia. Vet Du vad Maria önskar sig till sin 50-årsdag?

– Nej, men jag vet vad jag önskade mig när jag fyllde 50 år. Så här lät det när jag intervjuades inför min 50-årsfest:

– Anders hur känns det att snart vara 50 år?

– Bara bra. Jag har två statliga jobb samtidigt och två duktiga flickor. Fast jag har bara en fru.

– Så, då kanske du önskar dig en läcker fransyska med långa, slanka, mjälla ben som de har på nattklubben El Trocadero i Nairobi?
– Nej, jag önskar mig en smäcker Canadensare eller en Ottoman med korta sirliga ben.

– Inte fick jag någon Canadensare eller Ottoman när jag fyllde 50 år.
Men hon - Maria - fick en Canadensare.

– Nu ska du inte bli så upprörd. Maria kan väl inte rå för att hon har fått All Flax, en kanadensare som chef. Svara i stället på vad hon vill ha!

– Hon vill ha en smäcker Canadensare.

– Är du säker på det? Jag har nämligen hört att hon gillar italienare och det är därför hon vill åka till Rom på sin 50-årsdag. Och jag har också hört henne sjunga: ”Pappa jag vill ha en italienare”

– Det är inte sant. Det är bara med mig som hon älskar

- Don’t be too sure. Yesterday All told me that he loves ”Queens”.

– Vad säger Du! Tror Du inte att han menade gruppen ”the Queens”. Köp en tvåmanskajak till oss, så kan vi kajka runt Drottningholm tillsammans.

– Nu får du sluta! Du är så egotrippad och du tänker bara på dig och dina speciella behov. Nu återgår vi till frågan, vad vill Maria ha?

– Hon vill ha mig och en kajak för minst två man.

– OK, vi gör så här. Jag samlar in pengar bland arbetskamraterna på InterMedia och sedan får ni två biljetter till Vildmarksmässan, så kan Maria själv välja vad hon vill ha.

– Då kommer hon att välja en tvåmanskajak. Jag har förresten redan faxat till alla kanotförsäljare på mässan och sagt att Drottningholm kommer till mässan kl. 13 00 den 22 april och att hon vill ha en prisvärd tvåmanskajak. Jag tyckte nämligen att Drottningholm kan vara värld en mässa.

– Det tyckte Ephraim, din gamle vän från Handels i Göteborg också, sa försäljaren. Han var här i går och gav mig ett par fribiljetter till mässan. Samtidigt bad han Maria att hälsa på honom på Capri där han har en stor villa. Det har gått bra för Ephraim och han har många kontakter där nere. Italienarna kallar visst vår vän för ”Cosa Nostra”.

– Nå fick Maria någon kajak, frågade Marianne, sedan hon läst igenom mitt manus.

– Nej det blev lite ont om tid på mässan. Och sedan var Ephraim, den där skojaren, före mig till mässan.

– Hoppas att Ephraim inte hinner före dig i Rom och på Capri, skrattade Marianne och återgick till sina sysslor.

Innan ”last call for Roma” kom upp hann jag ringa till en vän som är fastighetsjurist och bad hans svärmor, fråga honom om han kunde hjälpa mig med en affär. Jag ringde också en annan vän och bad henne övertala min son Lars att bli arkitekt. Jag hann även med att faxa Nils Falk fantastiska förslag om hur vi skulle kunna lösa krisen och fixa fler jobb i Sverige till Arbetsmarknadsdepartementet.

Nils hade i min revy spelat en av drottningens falska rådgivare och under temat *”Then I Told the Queen how to solve her and her country's problems*” hållit ett lysande tal där han inspirerad av Birger Schlaug och Miljöpartiet formulerat en revolutionerande ny ekonomisk teori, som han var övertygad skulle komma att få minst lika stor

genomslagskraft som Keynes teori haft. Nils teori skulle innebära en vitalisering av det marknadsekonomiska systemet i såväl Sverige som andra länder med stor statsskuld.

Nils började sin föreläsning med att förklara Keynes formel att ett lands totala produktion är lika med konsumtionen plus investeringarna (P=C+I) är för enkel och att sparandet inte behöver vara lika med investeringarna om man tar hänsyn till den ”lag” som finns mellan att folk sparar och tills dess de upptäcker att besparingarna blivit värdelösa (jmf. Värnamo marknad) Det är därför inte bara under lågkonjunkturer som staten bör underbalansera budgeten och stimulera sysselsättningen, utan även under högkonjunkturer. Ju högre arbetslösheten är och ju kortare högkonjunkturen beräknas bli, desto kraftigare bör underbalanseringen och satsningarna på sysselsättningsskapande åtgärder vara, förklarade Nils tvärsäkert. Egentligen har man ju tillämpat denna grundläggande princip under större delen av efterkrigstiden och de länder som har lånat mer och mer har också hittills haft en bra ekonomisk utveckling.

Birger Schlaug är därför inne på precis rätt spår då han vill förbjuda kärnkraften och ersätta den med alternativa energikällor, vars utveckling stimuleras genom statliga bidrag, fortsatte Nils. Genom att ta nya statliga lån, lån som man nu sedan valutaregleringarna och lånerestriktionerna avskaffats kan omsätta på den nationella och internationella kapitalmarknaden och således i praktiken aldrig behöver betala, kan man enligt Miljöpartiets beräkningar skapa 100 000 nya jobb.

Men detta räcker inte, vi behöver 800 000 nya jobb fram till år 2000 om vi skall klara sysselsättningen. Och då går det inte att bara tala om hur viktigt det är med jobben och hur hemskt det är att vara arbetslös, utan man måste göra något

konkret. Man måste våga tillämpa ”runeomi” fullt ut. Varför stoppa med att förbjuda kärnkraften, varför t.ex. inte även förbjuda grävmaskiner. Tänk så många nya jobb man skulle få om man grävde med hink och spade i stället och tänk vad bra det skulle vara för folkhälsan. Politikerna måste samla sig och satsa mer på infrastrukturinvesteringar och de måste visa att de gemensamt kan ta första spadtagen på de nya vägar och järnvägar, i stället för att sitta som barnungar i en sandlåda och slänga sand på varandra.

Apropå diskussionerna om direktörernas höga löner konstaterade Nils att facket nu kräver att dessa skall begränsas, men man har inte fattat hur en modern marknadsekonomi fungerar. Det är bara tillgång och efterfråga som styr löneutvecklingen. Problemet är att vi har för få dugliga direktörer som kan konkurrera om toppjobben. Att begränsa antalet kompetenta direktörer och självmordspiloter är inte rätt medicin. För att lösa ekvationen behöver vi fler kvinnor som kan ta toppjobben. Jag är övertygad om att bara vi vågar satsa på våra vackra, duktiga och socialt kompetenta kvinnor, så har vi chans att lyckas att stärka svenskt näringslivs internationella konkurrenskraft och samtidigt få ner direktörslönerna och därmed inflationen.

Maria, som fyller 50-år på torsdag, ser jag som ett föredöme för den nya moderna kvinnan som kan och vågar. Förra våren när Maria var nere hos oss i Cannes tog vi på kvällen en promenad längs Croisetten. Det var filmfestival och mycket folk som stod och applåderade när de stjärnorna anlände till festivalhallen och gick upp för den breda röda mattan mellan täta led av vakter. Vi tyckte dock att det blev långtråkigt och då det blev det ett långt uppehåll fick vi plötsligt se Drottningholm med högburet huvud och med ett sofistikerat utseende segla upp för trappan. Fransmännen, som nog inte visste vem den nya stjärnan var, men liksom i ”kejsarens nya kläder” inte vågade visa det, applåderade vilt åt och vakterna

var förstummade. Maria hade lätt kunnat segla in festivalhallen, men alldeles före sista vakten vände hon sig om och vinkade åt oss att komma med. Tänk att Maria visade en sådan solidaritet med oss enkla, fattiga gamla vänner ifrån landet, avslutade Nils sitt tal.

Spanska trappan och Trevifontänen

När jag tittade upp på skylten där det stod *Benvenuta a Roma* och kände en 25-gradig lätt bris svepa över flygplatsen, upplevde jag samma känsla av frihet som när skollovet började och jag hade tre månader ferier framför mig. På Roms internationella flygplats fick vi snabbt ut våra väskor och tog en taxi in till Rom. Att ta flygtåg och Metro in till staden ansåg Maria att vi absolut inte hade tid med, utan hon tyckte att jag glatt kunde betala chauffören 90 000 lire, vilket motsvarar omkring 450 svenska kronor.

Maria fick god valuta för mina pengar. Taxin körde nämligen med för en alledelse hög hastighet genom Roms gator som vid den här tiden var ganska tomma. Jag försöket på engelska förklara för honom vilken betydelse hastigheten har för skadorna om en olycka skulle inträffa, men taxichauffören förstod inte engelska. När vi var framme stannade han med ryck utanför en grå femvåningsbyggnad.

– Är det här verkligen Hotell Venier, sa Maria och granskade fasadporten på Via Sistina nr 42.

– Si, *Si*, svarade taxichauffören och pekade på en mikroskopisk liten skylt vid sidan av dörren, där det stod ”*Hotel Venier - al primo piano* (en trappa upp)”

I den diminutiva hotellobbyn satt en ljushårig, pigg nattportier som hette Tonio. Han var 25 år gammal och han såg mycket bra ut. Med en ström av italienska ord hälsade han oss välkomna och beklagade, tror jag, att vi inte kunnat få hotellets bästa rum. Han lade dock inte an på Maria mer än som är normalt för yngre italienare. Detta förvånade mig ända tills jag upptäckte att han var förälskad i vår söta städerska, som hade ett typiskt syditalienskt utseende. Jag undrade varför de höll sitt förhållande hemlighet. Kunde det ha något att göra med religion eller den regionala spänning som finns mellan södra och norra Italien och där Rom ligger mitt mellan de båda landsdelarna. Jag lyckades dock inte få Tonio att berätta om sitt förhållande och jag fick aldrig klart för mig om Tonio eller städerskan eller båda var gifta.

Hotellet var mycket rent och snyggt med skinande kakelgolv. När Tonio öppnade dörren till vårt hotellrum såg jag att Maria, som gick före mig svimmade i famnen på Tonio, som dock med en snabb rörelse knuffade ner henne på den intilliggande sängen. Det hela såg så komiskt ut att jag först trodde att hon filmade, men sedan tittade jag in i rummet och förstod varför hon svimmat. Orsaken var inte resan och att hon hade släpat våra tunga väskor uppför den långa cirkelformade hotelltrappan. Nej, orsaken var att rummet bara var hälften så stort som de singelrum som hon, normalt får när hon reser i jobbet, och att det sakande dusch och WC.

Det var jag som hade bokat hotellet, så när Maria efter några sekunder vaknade upp, sa jag:

– Vi byter till ett bättre hotell, men vi väntar till i morgon.

– Vad bra, sa Maria, som efter sin korta mikrosömn såg betydligt piggare ut. Packa upp, så ska jag visa dig Rom.

När jag kom ut på Via Sistina iförd en blå, kortärmad skjorta och ett par blå-grå, tunna bomullsbyxor samt med ett par nya Ecco-sandaler på fötterna, var gaturummet fullt av bilar och människor. Jag tog ett djupt andetag och kände att det var en ljum kväll, men att halten av aromatiska kolväten i avgaserna låg klart över de riktvärden som Statens Naturvårdsverk fastställt.

Jag har ett ganska bra lokalsinne. Roms ostrukturerade gatusystem och taxins kringelitkrokvägar till hotellet hade dock gjort att jag helt tappat bort mig. Maria tycktes emellertid känna igen sig från sitt tidigare liv i Rom. Iförd en tunn röd bomullsklänning styrde hon stegen direkt till **Piazza di Spagna** som låg ca 150 meter från vårt hotell.

Då jag tittade ut över Rom uppifrån Spanska trappan kände jag liksom de hundratals ungdomar, som hade samlats i trappan, att det låg Vår och Förväntan i luften. Bilavgaserna, som nu blandades med doft av blommor, hasch och parfymer kändes inte längre lika giftiga. Synd Lars, vår son, inte kunde komma med, tänkte jag, men han ansåg att hans specialarbete om kosmetik var viktigare att slutföra. Han hade inte låtit sig övertalas av mitt argument att han borde bedriva källstudier i Rom, eftersom hans specialarbete började med en historisk exposé över hälsovådliga kemiska substanser i de kosmetiska produkter som man använde sig av under antiken.

Plötsligt hajade jag till. Där nere i folkhavet såg jag doktor Munter. Han tittade på oss ett ögonblick. Sedan kom de en buss körande framför honom. När bussen hade passerat var han försvunnen. Nej, det var inte doktor Munter som jag hade sett, utan en betydligt yngre man. Men han hade liknat på något sätt doktor Munter.

Från Spanska trappan gick vi via ett antal smågränder till **Fontana di Trevi** där Anita Ekberg och Marcello

Mastroianni badade tillsammans. Det var år 1961 och då var jag ungefär lika gammal som flertalet av de ungdomar som satt runt fontänen och njöt av våren och porlandet från fontänen. Jag såg ”*La Dolce Vita*” på TV i fjol och jag kommer ihåg att jag tyckte att det vore bra om dagens ungdomar kunde uppföra sig lika städat som Anita Ekberg och Marcello Mastroianni gjorde i ”Det Ljuva Livet”. Varför har den italienska filmindustrin blivit utkonkurrerad av Hollywoods actionfilmer? Varför har vi så mycket droger och våld i samhället? Hur var det i det gamla Rom? Hade man droger och våld även där och varför gick Romarriket under?

Plötsligt for Maria upp och avbröt mig i mitt funderande. Hon hade tydligen bestämt sig för något och hennes underfundiga och ungdomliga leende tydde på att hon skulle ha mig att bada tillsammans med henne i fontänen. Hon tog tag i min hand och drog mig mot fontänens kant. Vad skulle jag ta mig till? Jag kunde ju inte gärna säga att jag var för gammal för det ljuva livet och att hon var mycket äldre än Anita Ekberg, den gången det begav sig.

Min lättnad blev stor när jag såg henne ta fram ett 1000-liremynt. Hon ställde sig med höger axel mot fontänen. Just som hon skulle kasta myntet märkte hon att hon inte hade rätt utgångsläge för ett lyckokast. Hon kom nog ihåg vad Lasse Blåberg, hennes tidigare chef, hade sagt till henne i sitt tal på morgonen.

Lasse hade börjat med att berätta med vilken elegans som Maria klädde sig och vilket lyft det hade inneburit för InterMedias ”image” när hon började på företaget. Han erinrade också hur några av de manliga gästerna på en pub intill deras ”headquarter” i London hade svimmat, när hon svepte in på puben iförd en Chanel-klänning och en blå, bredbrättad hatt, och hur pubbägaren därpå hade svimmat,

när deras ökänt snåle finansdirektör oväntat slog ut med armen och sa:

- *One beer to everybody*!

Men sedan insåg han vad han beställt och tillade:

– *Half a pint*!

Sedan hade Lasse noggrant instruerat Maria hur hon skulle kasta myntet i *Fontana di Trevi* och önskat henne lycka till i Rom.

Lasses ord fick Maria att nu vända sig om, så att hon fick vänster axel mot fontänen. Detta gav mig chansen att stoppa henne.

– Ska du verkligen slänga bort hela 1 000 lire. Det är ju inte säkert att din önskan går i uppfyllelse. Bättre en fågel i handen en tio i skogen, sa jag förnumstigt.

Det skulle jag inte ha sagt för genast tog hon upp nio 1 000-liremynt till ur fickan och slängde alla mynten över vänster axel i en vid båge ner i fontänen.

– Nu är jag hungrig, sa hon. Jag vill ha fågel. Jag känner på mig att de har färsk kyckling där inne i gränden.

Jag tittade in bland husen utan att kunna se någon Trattoria. Eftersom jag vet att Maria har ett väl utvecklat luktsinne, förstod jag dock att hon fått vittring på fågel och med några snabba språng var hon inne i gränden. Och mycket riktigt, där låg en trevlig Trattoria med uteservering.

Min instinkt sa mig dock att det var en av de många fällor, som nyanlända turister lätt hamnar i, särskilt första kvällen i Rom. Utan att hinna tänka, sa jag:

– Ja, den ser okey ut, men låt oss gå längre in i gränden, så kanske vi hittar en ännu trevligare (och billigare) Trattoria.

Vi gick några kvarter till utan att hitta någon restaurang med uteservering och när Maria såg att vi höll på att komma ut på **Piazza Barberini** vände hon resolut på klacken och drog mig tillbaka mot turistfällan. När vi vände såg jag att den gamla havsguden Triton, som satt på en öppen havsmussla och blåste ut vatten ur ett öppet snäckskal, honlog mot mig och tycktes säga: ”Den gubben gick inte.” Jag blängde skadeglatt tillbaka på honom för jag hade upptäckt att Via Vittorio Veneto började på andra sidan torget. Längs denna gata finns några av de värsta turistfällorna i Rom.

Vi slog oss ned på uteserveringen och Maria beställde som förrätt en skaldjurspasta och som huvudrätt färsk and som hon ville ha vitt vin till. Hennes matsedel innehöll inga prisuppgifter. Detta och gula dukar för att locka till sig intet ont anade kunder är de tydligaste tecknen på s.k. turistfällor.

– Har vi verkligen råd med det, försökte jag frågande.

- Jo, det har vi. Men du är ju allergisk mot skaldjur och i släkten Ant äter ni ju inte And. Jag tycker att du skall nöja dig med en pastarätt. Varför inte pröva kolarbetarhustruns pasta, det är en typisk italiensk rätt, och till den skall man dricka öl. Innan jag hann fråga vad den innehöll hade hon beställt *carbone-lavoratore* åt mig.

Marias dyra pastarätt serverades i ett vackert snäckskal. Hon sa att pastan smakade *delicato* att anden var *miracoloso*.

Dessbättre behövde jag inte prata så mycket under måltiden för Maria ville öva upp sina bristfälliga kunskaper i italienska och hon konverserade därför på italiensk-engelska med samtliga gäster omkring sig på en gång. Jag åt min pasta och drack tyst mitt öl, medan jag funderade på hur skiftande livets öden kan vara. Då kom jag att tänka på boken *En dag i Ivan Denisovitjs liv* och på tavlan *Potatisätarna*, som van Gogh målade när han i sin ungdom arbetade som kolarbetare. Plötsligt kände jag mig lycklig över att pastan innehöll dubbla veckoransonen kött för en strafflägerfånge i Gulag och att det italienska ölet smakade betydligt bättre än jag hade väntat.

– Det var väldigt gott det här, sa jag till Maria på svenska. Hur skulle det vara med kaffe och konjak som efterrätt?

– Men snälla Anders vi är i Italien och här kan du inte få kaffe. De har bara *cappuccino* och *espresso*. Du skall ha *cappuccino* och sedan skall du dricka italiensk *Strega* och inte fransk Konjak. Beställ du för jag vill inte ha något kaffe.

– Un *cappuccino e uno Strega*, sa jag till kyparen och pekade på mig själv.

– *Due*, sa han frågande och tittade på Maria.

– Si, svarade hon glatt. *Si, due Strega per me!*

När vi lämnade restaurangen mätta och belåtna, men med en betydligt tunnare plånbok sa ägaren:

-Addio, addio e presto retorno! Oh, presto ritorno!

– *Arrivederci*, svarade jag. Men när vi gick hem från restaurangen strödde jag ut brödsmulor, som jag lagt i fickan.

Jag hoppades att duvorna inte skulle ha ätit upp alla smulorna till imorgon, så att jag kunde se vilken väg vi inte skulle gå.

Vi kom hem till hotellet mätta och belåtna. Klockan var halv tolv och nu tänkte jag att det skulle bli skönt att sova efter en ansträngande dag med mycket festande. När vi öppnade dörren såg hotellrummet riktigt hemtrevligt ut. Månen sken in genom det höga hotellfönstret och Maria gick fram till fönstret, sträckte ut armarna och sa:

– Jag är mångalen!

Det var titeln på en film som vi sett i höstas och som vi tyckte var rolig, trots att den var amerikansk. Den handlade om en ung kvinna som när månen lyste blev kär i två bröder av italiensk härkomst. Tur att mina bröder inte är italienare tänkte jag. Och vilken tur att jag till skillnad från Axel Munthe inte är rädd för månen. Jag hade nyss läst i *Boken om San Michele* om grevinnan på Château Rameaux. Hon älskade månen, hon älskade dess trolska dunkel, dess veka dröm. När hon och Axel Munthe vandrar i slottsparken hörde de en trädgårdsångare eller kanske en näktergal. Och grevinnan säger:

– *Tala inte! Tala inte!*

En ugglas varningsrop ljöd genom natten. Grevinnan ryckte till helt skrämd. Vi gick tillbaka till slottet.

– *God natt sade grevinnan när hon lämnade mig i hallen. I morgon är det fullmåne. A demain!*

Men Maria och jag var i Rom och här finns det finns inte någon klok uggla som med ett ”ho” kunde varna henne. Maria slog armar och ben om mig och, eftersom jag bara fått en *Strega* i det ena benet, fick det mig att tappa balansen. Vi

rullade runt i sängen och hon hamnade välbalanserat ovanför mig. Jag kände att hon svulstigt tryckte sig mot mig och det var gudomligt.

HSB i Rom

Jag vet inte om jag drömde eller inte, men plötsligt ringde telefonen. Jag lät det ringa tre gånger. Varje signal lät högre än den förra och min adrenalinnivå började bli oroväckande hög. Efter tredje signalen kom jag på att det kunde vara ambassadören som ringde och ville hälsa oss välkomna till Rom och jag svarade därför:

– *Pronto.*

– Det är Göran. Vad i helvete håller du på med?

Jag blev glad över att höra en svensk röst, men samtidigt lite arg för tonen var inte så trevlig. Som gammal schackspelare visste jag dock att i trängda lägen kan anfall vara bästa försvar. Så jag kontrade med att säga.

– Det har väl du ändå inte något att göra med!

– Hör´u! Tror du inte att jag vet vad jag enligt grundlagen får och inte får göra. Nu lägger du av, på direkten!

– Det kan du säga till mig, men försök att säga det till Maria, får du se hur lätt det är. Förresten vad är du så upprörd över?

– Ditt idiotiska förslag som du skickade till Anders om att vi ska låna oss ur krisen. Nu vill han ha 1,2 miljarder kr till ett nytt sysselsättningspaket. Den där nya ”runeomin” som alla pratar om kommer att till sist ruinera oss. Och det är ditt fel!

– Nej, det är Anders Sundströms fel. Han ville inte köpa mitt förslag om att anställa dagbarnvårdare för sjuka barn i stället för att införa en karensdag.

– Det förstår jag. Dagbarnvårdare har vi inte råd med.

– Men om vi anställer arbetslösa dagbarnvårdare som kommer hem till sjuka barn, behöver vi inte betala någon arbetslöshetsersättning till dem och sedan behöver vi inte heller betala föräldraförsäkring till föräldrarna för att de måste vara hemma hos sina sjuka barn. Du kan netto spara minst 1,2 miljarder kronor på det. Och samtidigt som Sören Gyll bli nöjd, eftersom han slipper oplanerade stopp på Volvo. Föräldrarna blir mindre stressade eftersom de inte behöver sätta sina arbetskamrater i klistret och arbetslösa vårdbiträden och förskolelärare får ett riktigt jobb. Alla tjänar på mitt förslag.

– Det kommer aldrig att gå hem. Pressen kommer säkert att hitta någon i Överkalix som förlorar på förslaget eller också kommer de att skriva att vi tvingar ensamstående mödrar att överge sina sjuka barn.

– Men jag hade tänkt att det skulle vara frivilligt att anlita dagmammor för vård av sjuka barn. Det gjorde jag när mina barn var små och det fungerade utmärkt.

– Ja, men vi lever faktiskt inte i stenåldern. Jag tycker ditt förslag verkar sjukt.

– Då tycker jag att du istället ska pröva Nils Falks förslag och låna till nya offentliga åtaganden i stället.

– Är du kommunist? Av vem skulle jag i så fall få låna? Kom inte och säg av HSB!

– Nu får du be om ursäkt. Jag är verkligen inte kommunist. Men du kan ju be att få låna 1,2 miljarder kronor av Nils, för det var ju han som kom med förslaget. Han är intresserad av trav och av att förhindra galopperande inflation.

– Så bra. Jag tror att jag ringer Nils i morgon bitti. Tack ska du ha. Ha det så bra i Rom och hälsa Maria!

Just då vred sig Maria om i sängen och sa:

– Vem pratar du med i sömnen?

– Det var bara Göran ”HSB” Persson som ville hälsa oss välkomna till Rom. Du vet vår nye Sträng, fast bara med svångrem, svarade jag och somnade om.

Söndagen den 23 april 1995

Morgonstund har guld i mund

Utmattade av dagens och kvällens ansträngningar somnade Maria och jag strax efter midnatt. Jag sov en djup, drömlös sömn ända till klockan halv tre då vi båda väcktes av att ett fordon brakade igenom Via Sistina med fullt påslagna sirener. Jag hade studerat akustik en gång i tiden, men att ljudnivå i vårt rum, till flöjd av att ljudet studsade mellan stenväggarna, kunna bli lika högt som på ett modernt diskotek, hade jag inte kunnat drömma om. Jag blev klarvaken och jag trodde först att det var brandkåren som ryckt ut. Dessbättre visade det sig dock bara vara en ambulans och den försvann ner i riktning mot Piazza Barberini på jakt efter ett nytt offer.

Vi försökte somna om men fem minuter senare kom ett motorvidunder, som jag tror körde i formel-ett-klass, vrålande uppför Via Sistina och strax efter den kom en polisbil. Sedan kom det med ojämna mellanrum nya fartdårar

– Usch, sa Maria. Det finns tydligen många italienare som tror att potensen sitter i växelspaken. Det går ju inte att sova överhuvudtaget.

– Nej, det gör det inte. Kryp över till mig igen istället!

Men Maria var inte på det humöret, utan hon låg och vände och vred på sig utan att kunna somna om. Det kunde inte jag heller, men för mig som var van vid sömnlösa nätter var inte

lite buller hela världen. För Maria som är helt beroende av sin skönhetssömn var detta en katastrof, och det visste jag.

När vi väcktes ur vår halvdvala av reseväckarklockan halv åtta på morgonen, sa Maria.

– Det här är fullständigt oacceptabelt.

– Ja det är det verkligen, sa jag med eftertryck. Vi måste ha ett bättre och tystare rum. Jag ska bara gå ta en dusch först så går vi ner och klagar.

Det var tur att vi inte hade toa och dusch på rummet, för det gav mig tillfälle att bedriva lite tyst diplomati. Jag sprang ner till receptionen där jag fann att gårdagens norditalienske nattportier hade bytts ut. I receptionen satt nu en äkta romarinna i en mörkblå dräkt och läste en roman. Hon var ung, kanske 25 år, jag vet inte. En man kan ju inte fråga en kvinna om åldern och är man 55 år gammal, kan man bara bedöma åldern på sina jämnåriga men inte på en ungdom, hur gärna man än skulle vilja. Hon log glatt och sa på utmärkt engelska, men med lätt italiensk brytning påminnande om Sophia Loren i hennes tidigare filmer:

– *Good-morning, Mr. Ant, did you sleep well*?

– *Good morning. Who are you?*

– *I am miss Lydia Scalatina. I hope that you will enjoy your stay with us.*

– *Yes, certainly we will. It´s just a minor problem*, sa jag.

Jag såg på Lydias vackra och förtroendeingivande ansikte. Sedan berättade jag för henne nästan allt om mig och Maria och om vårt lilla problem. Hon log mot mig och sa:

– Don't worry Sir. I will help you.

Efter mitt samtal med Lydia och en uppfriskande dusch kände jag mig bättre till mods.

Sedan Maria duschat och omsorgsfullt lockat sitt hår gick vi ner till hotellets kafferum. Det utgjordes av ett ungefär 20 kvadratmeter vackert rum med marmorgolv och målningar i taket. Problemet var dock att kafferummet för tillfället var ockuperat av ett 20-tal tyska gymnasister som var på en arkeologisk studieresa i Rom. Det var i och för sig inget fel på ungdomarna, utan de uppförde sig betydligt bättre än vad den tyska ockupationsarmen i Rom hade gjort 50 år tidigare, men stengolvet och stenväggarna gjorde att ljudnivån blev betydligt högre än vad vi brukar ha hemma och där jag, med tanke på att Maria är lättirriterad på morgonen, brukar försöka att undvika att äta knäckebröd.

Jag tyckte att det var positivt att ungdomarna var uppe så tidigt och att de till skillnad från svenska ungdomar på studieresa nere i Europa var pigga och nyktra. De tyska ungdomarna hade med en sig manlig lärare i Marias ålder och en ljushårig kvinnlig lärare. Hon såg mycket fräsch ut och verkade vara obetydligt äldre än sina elever.

Ja, wir sind aus Koblenz, svarade hon mig när jag gav henne en komplimang för hennes goda tysk. Jag förklarade då att jag tyckte att de förvaltat sitt romerska kulturellarv väl. Sedan lyssnade jag intresserat på henne när hon gav mig en resumé över romarrikets uppgång och fall och tog tacksamt emot hennes ”Kurze Einführung des Römische Arkeologen”, som var en liten nätt produkt på 20 tättskrivna A4-sidor.

- Danke sehr. Wollen Sie bitte mehr Kaffe haben?

- *Danke nein. Wir müssen jetzt los fahren. Ich hoffe das wir uns wiedersehen und dann will ich Ihnen meine längere Führung geben,* sa hon och försvann ut genom dörren tillsammans med sina morgonpigga elever.

Jag hällde upp en till kopp starkt italienskt kaffe som jag blandade med 50 procent varm, skummande mjölk. Kaffet smakade underbart. Solen sken ute och jag visste att detta skulle bli en bra dag.

– Vill du också ha mer kaffe, frågade jag Maria som hade suttit tyst i över fem minuter, men som nu irriterat sa.

– Nej kaffet smakade förfärligt. Det här är ett hemskt hotell och den här kartan som vi fick på hotellet är värdelös. Via Sistina finns ju inte ens utsatt på den. Min gamla karta är mycket bättre. På den finns ju de mest kända byggnaderna avbildade.

– När vi byter hotell får vi fråga var vår gata ligger.

Från min sida av bordet hade jag omedelbart upptäckt var Via Sistina låg. Jag bet mig dock i tungan för att inte uppträda som en besserwisser. Maria hade ju sagt att kartan var värdelös och jag visste att hon på morgonen inte ville bli motsagd. Utgångsläget var således inte det bästa när vi med kartan i handen gick över till receptionen. Där log min vän Lydia älskvärt mot Maria och förföriskt mot mig.

- *Can you please tell us were we are and were we can find a better and less noisy hotel,* sa Maria på *the Queen's English.*

Lydia och pekade med en välpolerat finger på korsningen Via Sistina och Via Franco Crispi och sa med stor empati:

- *You see, all hotels in this area are very noisy, but I will fix you a very quiet and comfortable hotel in Villa Borghese. It's situated here and it takes only twenty minutes to walk to Piazza di Spagna. Or you can take a taxi this way,* fortsatte hon och visade med en lätt cirklande rörelse på fingret hur man skulle kunna åka till Spanska trappan och samtidigt i en liretickande och mestadels stillastående taxi få en sightseeing i Rom

- *How much will they charge me for a room?*

- *Only about 20 000 lire per day.*

I svenska pengar skulle det betyda cirka 1 000 kr, dvs. bara lite mer än de 750 kronor som vi betalade här på Hotell Venier.

– *For a dubble-room,* frågade jag misstänksamt.

– *No, per person.*

– *Is breakfast included,* frågade Maria ivrigt, och jag såg att det vattnade sig kring munnen på henne. Jag tror att hon tänkte på det fantastiska frukostbord med färsk frukt och allt vad man kan önska i matväg, som vi förra sommaren åt på SAS-hotellet Portman i London. Eller tänkte hon kanske på Hotell Rembrant i Bangkok, där frukostbordet såg ännu mer ut som ett fruktstilleben och där kocken stod och lagade omelett med de ingredienser som man pekade på.

– *No, but you can get a continental breakfast.*

Jag märkte att Maria blev besviken. Såväl hennes gom och mage som den svenska Socialstyrelsen har genom en upprepad pedagogisk process fått henne att inse att det kulturarv i form av en icke näringsriktig frukost, som

Napoleon lämnat efter sig, endast ger kalorier. Detta är något som bör undvikas av en äkta epikuré.

– *Then I will stay,* sa jag. *But please order a room to my wife in Villa Borghese. She likes to sleep at nights, you see. For me are other things more important. By the way, which Nightclub in Roma do you like best?*

– *Oh, it's awful to be disturbed at nights*. *But why don't you go to a Farmacia and buy yourself earplugs,* sa Lydia till Maria med ännu större empati. Samtidigt gjorde hon en gest som jag tror betydde att jag antingen skulle passa mig för romerska nattklubbar eller, om jag inte kunde undvara nattlivet i Rom, åtminstone borde ta med henne som ”girl-guard”.

– *That's a good idea,* sa jag glatt. *What's ear in Italian?*

– *Orecchio*. *There is a Farmacia around the corner,* svarade Lydia med accent som fick mig att inse att jag i valet mellan engelska, franska och tyska som ledande EU-språk, skulle förorda italienska, såvida inte de nordiska länderna lyckas att gemensamt driva igenom svenskan som ledande EU-språk eller, vilket förefaller ännu osannolikare, engelsmännen genomför en stavningsreform och europeiserar ”the Queen's English”.

– Have *you got a room with bathroom,* bröt Maria in med en ton som sa att hon inte riktigt gillade det gryende svensk-italienska kultursamarbetet.

– *Yes Madam, You can get a room with shower but the toilet is unfortunately in the corridor. But you will have Your own toilet and You will get a special key to it.*

– *Well, we will try it,* sa Maria *ex majostrato* och kapitulerade utan villkor.

Varnande exempel

Efter att hotellintermezzot var avklarat kunde vi börja planera vår dag. Om man besöker Rom och har ont om tid, är det viktigt att man planerar sitt besök noggrant. I resehandböckerna brukar det stå att man bör börja planeringen redan hemma, men det hinner man sällan. Däremot kan man redan i Sverige köpa en resehandbok, gärna en från tyska översatt Stadt-Führer. Något jag bestämt vill varna alla romresenärer för är att falla för frestelsen att sätta sig i en turistbuss och åka på sightseeing. Kostnaden för en sådan rundtur överstiger vida kostnaderna för en bra Stadt-Führer. Därtill kommer man vid en rundtur tar en massa kort på de byggnader som man besöker, kort som sällan blir lyckade och som vanligen hamnar i en skokartong till glädje enbart för Kodak. Om man åker på sightseeing med buss, måste man ständigt passa tiderna. Att få 50 personer in och ut ur en buss tar alltid irriterande lång tid.

Turistindustrins standardprogram är inte anpassat till besökarnas varierande och individuella behov. Ofta blir man hungrig under bussturen och förstör då matschemat med en dyr och tråkig språngfika. Ännu värre är det om det ingår lunch eller middag i rundturen för kvaliteten på maten och drycken brukar vara urusel, eftersom såväl turistföretaget som restaurangägaren vet att flertalet av kunderna bara kommer att göra resan en gång i sitt liv. Till skillnad mot vad som är fallet vid polisens hastighetskontroller, varnar turisterna inte varandra.

Allra värst är det om det slutar regna under rundturen, för då är det alltid någon som har glömt sitt paraply och efter fem minuters dispyt med reseledaren lyckas övertala henne eller honom om att få gå tillbaka till restaurangen och hämta det. Detta hände Maria och Kerstin senaste gången de var i Rom, då bussen därför kom försenad till S:t Peterskyrkan och de försökte att smita iväg för att se Sixtinska kapellet. Det gjorde dock inte så mycket att de missade bussen för de fick en fem kilometer lång stärkande promenad hem till hotellet.

Värre var det för Anders Sjöbom när vi var med vår konstförening i dåvarande Leningrad. Anders gjorde ett första misstag då han, efter att ha blivit inräknad för hemfärden, tog en rysk hiss upp till sitt rum för att hämta en sak han glömt. När han kom ut såg han hur bussen försvann runt hörnet. Då begick han misstag nummer två. Han stoppade en taxi och bad föraren köra ikapp bussen, vilket inte lyckades. Någon mil utanför Leningrad vägrade taxichauffören att köra längre. Det berodde inte så mycket på att taxin liksom alla små och stora företag i dåvarande Sovjetunionen var statsägd, utan på att chauffören inte fick tredubbel officiell taxa betald i västvaluta i förväg. Anders bad då chauffören i stället att köra honom till närmaste polisstation, vilket chauffören glatt gjorde. Detta var år 1983, dvs. på den tiden då KGB fortfarande bestämde vem som skulle bli ny partisekreterare, men då en observant turist lätt kunde se att kommunistsystemet stod inför sitt sammanbrott. Polisen rapporterade dock inte chauffören, utan som ett utslag av en gryende Perestrojka slängde de ut Anders i rännstenen, där han togs om hand av en sopbil och fick åka med till stationen. Hans pengar precis räckte till en enkel tågbiljett till Viborg.

I Viborg hade vi upptäckt att Anders saknades, men vår guide som var diakon i Svenska Kyrkan och som varit med om större världsliga problem tröstade oss och sa att lite

manfall fick man alltid räkna med. Under återtåget från Ryssland skulle Napoleon ha varit ”djävligt glada” om de hade haft med sig en så stor del av truppen hem. Han fick medhåll av en ankommande finsk kollega, som hade en tredjedel av platserna tomma i sin buss.

Det var ju tur för Anders, för i Viborg såg han ånyo vår buss försvinna runt hörnet, när han steg ut från järnvägsstationen. Denna station har ett marmorgolv och anses vara mycket vacker. Anders lade dock inte märke till skönheten, för han var ivrig att för sina sista svartväxlade rubel hitta något ätbart. Men att det enda som fanns att köpa på stationen var ett mycket fett fläskkött kring vilket det svärmade fler flugor än kunder.

Den finske busschauffören fann honom i ett apatiskt tillstånd och tog med honom i sin buss. I det finska sällskapet gick det ingen nöd på Anders. Att han inte var finne spelade ingen roll vid gränskontrollen där Glasnostandan redan hade börjat spira.

När Anders kom fram till Helsingfors hade precis landgången till den sista nattfärjan dragits in. Anders kom därför hem till en orolig fru ett dygn försenad och tre tusen kronor fattigare, vilket han tyckte att konstföreningen skulle betala. Dessbättre fick vi honom att inse att detta var ett lågt pris för en så spännande resa och att han lätt skulle kunna tjäna igen dessa pengar genom att skriva en kåserande tidningsartikel om sina öden och äventyr i Leningrad. I den artikeln kunde han ju även ha berättat om hur det gick till när vi försökte åka reguljär buss hem till hotellet från cirkusen och busschauffören förklarade att bussen gick åt motsatta hållet, men att han mot ett pris som bara var hälften så stort som vad taxichaufförerna begärde, kunde slänga av de ryska passagerarna och köra oss genom hela Leningrad till hotellet. Hade han dessutom dragit de rätta slutsatserna av sina

iakttagelser, kunde han ha skrivit en bestseller om Sovjetunionens uppgång och fall. Då hade han kunnat bli miljonär på kuppen och därmed kanske sluppit att spekulera bort några hundra miljoner kronor för Uppsala kommun.

Det Praktfulla Rom

– Jag tycker att vi tar Vatikanstaten i dag och att vi åker dit med tunnelbanan, sa jag till Maria. Då vecklade hon ut kartan över Rom med de platser som vi enligt plan A skulle besöka inprickade.

Plan A hade vi utarbetat ute på Arlanda och på flygplanet till Rom med ledning av en bok som hette *Det Praktfulla Rom*[1]. När ”Fasten Seatbelts”-skylten tändes vid landningen till Rom hade vi precis lagt sista handen på plan A. Förutom boken *Det praktfulla Rom* hade vi även med oss *Rom och Latinum - A till Ö* där sevärdheterna stod angivna i bokstavsordning och ytterligare ett par resehandböcker. Men den bästa anser jag vara *Det praktfulla Rom.* Redan förordet tilltalade mig. Där stod:

Avsikten med föreliggande bok är inte att ge Romresenären en fullständig beskrivning av de traditionella sightseeingturerna såsom de utarbetas av de stora resebyråerna och leds av flertalet guider. Boken är istället komponerad som ett minnesalbum för allt vad ni ser och hör under turerna. På en vecka som Romturisterna i allmänhet bara har till sitt förfogande är det dock omöjligt att inregistrera de otaliga kyrkor och sevärdheter som finns upptagna i de flesta resehandböcker. I denna bok har jag därför utelämnat mycket som bara skulle belasta minnet och

[1] *Rom* Tullio Polidore, 1982; TPE Editore, Piazza di Santa Maria alle Fornaci 23, CAP 00165 Roma.

istället försökt att framkalla en klart åskådlig bild av de väsentligaste upplevelserna samt att beskriva sambanden mellan berörda personligheter, historiska händelser och Roms monument. Dessa samband skapar en förbindelselänk mellan oss själva och det förflutna. De talar till vårt innersta och väcker genklang i vår fantasi och mottagliga sinne.

Det praktfulla Rom består av fem kapitel där tanken är att man ska kunna hinna med en rundvandring per dag till följande platser:

1. Peterskyrkan, Pantheon och Villa Borghese.
2. Vatikan-museerna och Sixtinska kapellet
3. Piazza della Repubblica, Trevifontänen, Forum Romanum, Colosseum och San Paolo Fuori le Mura.
4. Santa Maria Maggiorie, San Pietro in Vincoli, Den heliga trappan och San Giovanni in Laterano, Via Appia Antica, Katakomberna, Janiculum och Trastevere.
5.Tivoli, Hadrianus; Villa Adriana och Villa d´Este.

Sjätte dagen skulle man tydligen få vila. För oss skulle de dock inte bli någon vila för oss, för på fredagen skulle vi åka ner till Capri. Därtill kom att vi på måndagen hade bokat in ett besök på Svenska Institutet i Rom. Enligt Plan A måste vi därför även hinna med Vatikan-museerna och Sixtinska kapellet dag 1.

Plan A var ganska ambitiös. Vi skulle besöka samtliga platser som Maria varit på vid sina tre tidigare resor till Rom samt se samtliga de cirka 300 monument som finns beskrivna i *Det Praktfulla Rom*. Jag skulle dock slippa Colosseum som Maria hade besökt tre gånger. Katakomberna skulle jag också slippa för där hon varit en gång tidigare en regnig aprildag och frusit så hemskt att hon var tvungen att ligga en timme i ett varmt bad när hon kom hem till hotellet.

– Maria, sa jag, borde vi inte även passa på att nu när vi har lite tid över utarbeta en Plan B om något skulle klicka.

– Ingenting kan klicka. Min plan är perfekt, svarade hon med samma övertygelse som Charles Ingvar i Jönssonligan.

– Kanske det, men du har väl hört historien om den första helautomatiserade flygningen över Atlanten. När Luftfarkosten hade lyft från London Airport hälsade farkostens dator passagerarna välkomna och sa med syntetiskt tal att flygtiden beräknades till cirka 44 minuter och 15 sekunder. Genom att den mänskliga faktorn har eliminerats har säkerheten blivit mycket högre. Det här planet är perfekt och ingenting kan klick, klick, klick, klick, klick.....

Maria skrattade åt min historia, trots att hon hade hört den flera gånger förut. Jag skulle just ta i tu med Plan B när vi avbröts av flygkaptenen som sa att vi skulle landa i Rom. Det blev således inte någon Plan B. I dag verkade dock inte vädret kunna hindra genomförandet av plan A. En varm välkomnande sol lyste över Rom och ett besök i Vatikanstaten föreföll att vara det rätta.

Metron i Rom

När vi kom ut på Via Sistina var det en hel del folk i rörelse. Det var också ganska gott om turister och vi smalt in i stadsbilden. Detta föreföll att förarga Maria, för hon hade ju berättat att hon vid tidigare besök i Rom blivit irriterad över alla italienska män, som vänt sig om efter henne och att till och med visslat efter henne. Antingen hade de italienska kvinnorna blivit mer frigjorda eller så hade männen i Rom blivit äldre och inte lika sexfixerade som de var på

Larsironis, Fellinis och Rossinis tid. För det kunde väl inte vara så att de tyckte att Maria var för gammal?

Jag avbröts i mitt funderande av att Maria började sjunga ”*Oh, What a beautful morning”*, varvid romarna vände sig om efter henne. Med tanke på att italienarna har musiken i blodet kunde det knappast vara enbart för att hon sjöng bättre än flertalet italienskor, utan det måste vara hennes utseende som orsakade störningen i trafiken. Ordningen var återställd och med raska steg gick vi ner för Via Sistina mot metrostationen vid Piazza Barberini.

Jag vet att det är många turister som drar sig för att åka tunnelbana. I t.ex. New York är det förvisso inte ofarligt att åka tunnelbana och det kräver en tvåtimmarsutbildning för att man ska förstå hur systemet fungerar. Särskilt förvirrande är det finns expresståg som inte stannar vid alla stationer. Många hoppar över denna utbildning och försöker i stället med ”Trial and Error”, men det brukar i allmänhet leda till att man förlorar ännu mer tid eller att man av misstag hamnar i Harlem och blir våldtagen eller bara misshandlad.

Metron i Rom patrulleras regelbundet av gendarmer som i sina svarta uniformer med röda revärer liknar de tennsoldater. Förekomsten av gendarmerna tyder på att viss kriminell verksamhet förekommer även i Rom, men den är inte lika grov som i New York och mestadels rör det sig bara om ficktjuvar. De italienska ficktjuvarna, särskilt de som kommer från de centrala hamnkvarteren i Neapel, är yrkeskickliga och inom sitt område fullt i klass med inbrottstjuvarna i Venedig, en stad som är känd framförallt för sina skickliga fasadklättrare som opererar utan skyddsnät. Eftersom jag hade mina värdesaker i ett kraftigt skinnfodral under skjortan och detta fodral mer gav intryck av ett armhölster för en pistol än en plånbok, kände jag mig ganska säker under armarna.

Tunnelbanesystemet i Rom är ganska enkelt, eftersom det för närvarande bara finns två linjer, linje A och linje B. Jag misstänker dock att de har tänkt göra livet för oss turister mer komplicerat genom att öppna nya linjer. Den nuvarande omstigningsstationen vid järnvägsstationen, Termini, som ligger intill ett gammalt romerskt badhus, är nämligen enormt överdimensionerad och den har en massa in- och utgångar. Det är lätt att gå fel och att snurra runt ett antal varv i systemet.

Det är inte bara den nuvarande linjestrukturen på metron i Rom som är enkel utan även biljettsystemet. För att klara detta behövs bara elementära kunskaper i modern datateknik. Man går fram till en stor biljettmaskin och pekar med fingret på en bildskärm vilken typ av biljett som man vill ha.

Maria hade åkt tunnelbana i Rom förr, men detta system var nytt för henne och hon blev osäker på om man för att få två biljetter skulle sätta fingret på skärmen två gånger. Det föreföll ju logiskt att man skulle göra som det stod i instruktionen till biljettmaskinen. Det framgick dock inte i vilket land biljettmaskinen var tillverkad. Om den var tillverkad i Italien skulle man förmodligen göra tvärt om mot vad det stod i instruktionen

Eftersom det gick långsamt för oss och det började växa upp en kö bakom oss, tyckte jag att det var bäst att fråga. Den här gången hade vi tur, för intill oss stod de ett ungt norskt par från Bergen som visade oss hur vi skulle göra. Om man behöver fråga, ska man undvika att vända sig till italienska statstjänstemän. Dessa är nämligen inte alltid lika snälla som den "Big-Brother"-maskin som nu sa att den ville ha 3000 lire av oss för våra biljetter. Så lite pengar hade vi dock inte.

Vi gick därför upp till tobakskiosken i södra änden av Piazza Barberini där Lydia hade sagt oss att man kunde köpa Metrobiljetter av hennes lillebror, men kiosken var stängd. Däremot var ett växlingskontor på östra ändan av Piazzan öppet redan klockan 10 på morgonen. Maria älskar att växla pengar.

Jag kommer ihåg hur hon njöt när vi var i Laos och växlingsproceduren tog närmare en timme. Först fick man fylla i en blankett som var skriven på laotiska. De har bokstäver som liknar de arabiska. Siffrorna liknar dessbättre våra, så med hjälp av min bror lyckades vi till slut fylla i alla uppgifter inklusive numret på våra pass korrekt. Därefter skedde en noggrann kontroll av våra uppgifter och en omsorgsfull omräkning av våra American Expresscheckar till Kip. Därefter flyttades vår akt över till en annan del av banklokalen, där vi fick fylla i en ny blankett för att få ut pengarna. Maria följde hela processen med större intresse än vid en Davis Cup-final. Hon såg hur tjänstemännen sprang fram och tillbaka mellan de olika delarna av banken och konfererade om hur vårt bankärende skulle handläggas för att uppfylla regeringens alla föreskrifter vad gäller valutahandel samtidigt som man inte hindrade landets snabba utveckling mot socialistisk marknadsekonomi. Laos var det land i Sydostasien som först lämnade den kommunistiska centralstyrningen och kanske det land som har bäst förutsättningar att uppnå en fruktbar syntes där man tar tillvara de positiva elementen i de kapitalistiska och kommunistiska systemen. När allt var klart fick hon en hel plastkasse full med Kip av en vänligt leende laot. När Maria tågade ut ur banken lyste ögonen på henne lika belåtet som på en katt som fångat en bofink och stolt vill visa upp den.

I växlingskontoret i Rom gick det mycket snabbt Maria sköt över sex femhundrasedlar, som skulle vara vårt reservkapital, och sa att vi behövde lire till metron.

– *But Madam, You can buy tickets here and the tickets are very cheap,* sa den mycket förvånade kassörskan.

– *Splendid, but change the Swedish money anyhow. I have more confidence in your Government than in ours.*

Jag tänkte först protestera, men när jag såg mig runt om i lokalen insåg jag att enda sättet att protestera att köpa svenska kronor för en miljon lire och så mycket av min resevaluta ville jag inte göra mig av med. Lika bra var det förresten för på kvällen såg jag att svenska kronor hade sjunkit två procent gentemot Liren. I vad mån Marias växlingstransaktion och diplomatiska uttalande hade bidragit till kronraset lyckades jag dock inte få klarhet om.

Försedda med en försvarlig bunt liresedlar begav vi oss ner i Roms tunnelbanevärld. I rulltrappan ner till linje A undrade vi om vi skulle gå till höger eller vänster. Vi hade olika uppfattningar om åt vilket håll den Katolska kyrkans Mecka låg, men den uppseglande äktenskapliga konflikten undanröjdes i sin linda av en välutbildad och i Roms tunnelbanevärld välorienterad ung Thailändare, som tillsammans med sin far och syster var på väg till Milano för att köpa maskiner till sin cementfabrik i norra Thailand. Vi hade ett intressant samtal på tunnelbanefärden till Ottaviano som är slutstation för A-linjen norrut och uppgång mot de högre sfärerna vid Peterskyrkan. Även dottern och fadern talade engelska och Maria förhörde sig om vad som hänt i Thailand och om de trodde att börsen i Bankok skulle fortsätta att falla. De trodde att Bankok börsen skulle gå upp igen, eftersom deras order på cement ökat och detta brukar vara ett tecken på att ekonomin börjar återhämta sig. När vi skildes på tunnelbanestationen önskade jag mina thailändska vänner lycka till med sina ”svindlande affärer i Milano” och föreslog dem att i nästa steg starta en cementfabrik i Sverige.

Jag förde på ostasiatiskt vis ihop mina handflator, bugade mig lätt framåt och sa *Sabadir*, allt medan Maria ringde till vår börsmäklare och lade in en order om köp av aktier i Fjärran Öster

– Sabadir, svarade de unisont. *Next year Stockholm*.

– Abider, *next year Bankok*, svarade Maria.

– Sabadir, *next year Säffle*, sa jag och såg fram mot en billig semester i Sverige med gott svenskt kaffe.

I Vatikanstatens våld

Från Ottaviano var det bara att följa lämmeltåget mot Peterskyrkan. Före muren runt Vatikanen vek dock Maria hemvant av mot höger. Glada över att alla börjat sitt besök i Peterskyrkan och att ingen gick samma väg som vi skyndade vi upp mot Sixtinska kapellet och Vatikan-museet.

Den stora dörren till kapellet var stängd. Vi knackade på tre gånger innan vi upptäckte den lilla skylten till höger om ingången som förkunnade att Sixtinska kapellet alltid är stängt på söndagar. Vi fick uppfattningen att kapellet är stängt även på måndagar och nu på tisdag, som var en helgdag i Italien.

– Inför detta bakslag gjorde Maria en snabb omdisponering av Plan A och med en beslutsamhet och flexibilitet som endast de verkligt stora härförarna besitter gav hon en distinkt order om att vi skulle koncentrera oss på huvudmålet.

– Menar du att vi ska gå och äta, frågade jag förhoppningsfullt.

– Nej, jag menar att vi marscherar till Peterskyrkan. Är du mycket besviken för att du inte fick se Sixtinska kapellet?

– Det gör ingenting, sa jag stoiskt. Jag kan se Michelangelos fresker en annan gång. Har de funnits i flera hundra år, lär de väl vara kvar nästa gång som jag kommer till Rom. Det var värre med Leonardi da Vincis målningar som inte höll för tidens tand.

När vi gick tillbaka längs muren ner mot Peterskyrkan började Maria berätta om hur fantastiska Michelangelos fresker var och hur jobbigt det måste ha varit att måla upp och ner. Hon hade just målat taket hemma i vårt 2x2 meter stora badrum med motivet ”Vitklädd ängel mot helvit bakgrund”, så hon kände tydligen ett konstnärligt släktskap med Michelangelo.

– Fast Michelangelo måste väl ha haft bättre hjälp än jag, avslutade hon sarkastiskt.

– Jag erbjöd mig ju att hjälpa dig. Men du liksom Michelangelo ville göra allt utom grundarbetet själv, för att vara säker på att det blev riktigt gjort. För att klara sitt arbete gjorde Michelangelo en speciell ställning så att han kunde ligga på rygg och måla. Trots detta tog Sixtinska kapellet fyra år att fullborda.

– Vill du att vi ska åka dit på onsdag i stället, frågade Maria.

– Nej, vi hinner inte. Nu har vi missat freskerna för den här gången på grund av att jag inte tagit reda på när museerna i Rom håller öppet. Vi får lära av misstaget. Jag är inte särskilt besviken, för det står i *Det Praktfulla Rom* att man grips av

förvirring när rummet är till trängsel fyllt av människor av alla raser och femtio guider försöker att på ett dussin olika språk beskriva Sixtinska kapellet. Jag har läst om honom och sett bilderna. Det får räcka för den här gången. Och förresten avskydde Michelangelo att måla. Han tvingades av den ena påven efter den andre att måla. Sixtinska kapellet målade han bara mot löfte att skulle få ett jättestort marmorblock att skulptera ur. Sedan kom nästa påve och målade över könsorganen med fikonlöv.

– Men det var inga fikonlöv på freskerna när jag var där, sa Maria förvånad.

– Kommer du ihåg det? Du måste ha studerat dem noggrant. De målades faktiskt över, men överste övermålaren, vad han nu hette, förstod sig på Michelangelos storhet. Han lät därför måla över könsorganen med en färg som gick att ta bort.

Jag skyndade nu på stegen för jag vill se Michelangelos ungdomsverk, *La Pietà*. Jag tyckte att bilden av Madonnan och den döde Jesus såg så gripande ut i på fotot *Det praktfulla Rom*. Skulptur är en mycket svårare konstart än måleri. Leonardo da Vinci insåg att som skulptör var han chanslös mot Michelangelo, så det var nog därför han skrev till Michelangelo och sa att skulpturen var en död konst och att det enda som skulle räknas som verkligt skön konst i framtiden var måleriet. Han var elak och Leonardo da Vinci-utställningen som vi såg i vintras på Kulturhuset i Stockholm tycker jag var en besvikelse.

– Titta Schweizergardet! Då måste det vara ingången till påvens residens som de bevakar.

– Nej, det är inte Schweizergardet. De har rödsvarta uniformer. Men jag tycker att de här pojkarna ser gulliga ut i

sina blå, medeltida sammetskostymer. Ställ dig bredvid dem så får jag ta en bild.

Maria och halade blixtsnabbt fram sin Instamatic-kamera med inbyggt teleobjektiv och automatisk blixt. Nu protesterade jag för jag hade ingen lust med att leka fotomodell och bli jämförd med dessa yngre och kraftigare ”good-looking body-guards”, men hon tvingade mig att göra det.

– Det är bra, skrek Maria, som tydligen sett hur modefotograferna arbetar. Och så kastar du huvudet bakåt och tittar upp mot påvens resident!

Maria tog några steg bakåt samtidigt som hon tryckte fram teleobjektivet. Men inget hände. Då tryckte hon desperat på utlösaren, men ingen ”flash” kom. Det sa inte ens ”klick”.

– Vad är det här? Bytte du inte batterier som jag sa åt dig! Desperat slog hon över på manuell tagning, men kameran var alldeles död.

Av hennes kroppsspråk drog jag slutsatsen att det var mitt fel att kameran inte fungerade. Hon hade ett par veckor innan vi skulle åka upptäckt att batteriet var slut och gett mig i uppdrag att ordna det. Jag hade för två veckor sedan varit inne på vårt ombyggda och inglasade centrum för att undersöka vad det var för fel. Efter att ha irrat omkring det nya centrumet hittade jag till slut vår kameraaffär, men min vän fotografen, som var pappan till Lars lekkamrat, var inte inne. Jag fick emellertid snabbt hjälp av en ung, snygg, kvinnlig expedit. Hon förklarade att det måste vara batteriet, för blixten brukar alltid fungera på den här typen av kameror. Batteriet kostade ”bara” 200 kr att byta. Jag litade dock inte på expediten, utan jag bad hennes kollega som var mer erfaren och som visste var spänningsmätaren fanns att

kontrollera batteriet. Det var ström kvar i batteriet. Expedit nummer två trodde dock att det kunde vara så att batteriet i alla fall var för svagt, så vi bytte det och försökte att ta ett kort, men det gick inte. Jag fick därför lämna in kameran och betala 250 kronor i förväg, men det beloppet skulle jag få dra av på reparationskostnaden om det nu gick att laga kameran, vilket hon lät mig förstå var ovisst. Det var också osäkert om vi skulle få kameran innan vi åkte till Rom.

Jag lämnade emellertid in kameran, men bad att min vän fotografen skulle titta på den på måndag morgon innan de skickade in den för reparation. Han ringde mig på måndag förmiddag och sa att han provat kameran med ett nytt batteri och att den nu hade fungerat. Den enda förklaring han hade var att det första batteriet som vi provat var gammalt och svagt. Jag blev ju glad av att felet var så enkelt och billigt avhjälpt och när jag hämtade kameran fick jag givetvis tillbaka mina 250 kronor som jag hade räknat som förlorade, liksom även Marias kamera.

– Varför kontrollerade du inte kameran innan vi for? Hur ska vi nu kunna laga kameran, sa Maria irriterat.

– Jungfru Maria. Inse och acceptera att vi inte kan ta några kort den här gången i Rom. Men jag tycker inte att det gör så mycket för du har ju en massa kort från dina tidigare Rombesök, som jag inte har sorterat åt dog och satt in i pärmar. Du måste läsa *Boken om San Michele*! Axel Munthe avskydde fotografering och gav bort alla kort han fick, trots att han var livläkare åt den mycket fotografiskt intresserade, tyskfödda drottningen Victoria. Nu tycker jag att vi glömmer kameran och går och tittar på *La Pietà* i stället och då vill jag att du skall begrunda hur Michelangelo i sin skulptur beskriver Madonnans sorg och hur han visar hennes undergivenhet under Guds vilja, sa jag mig med djup, meditativ innerlighet

Jag var trött och törstig. Solen gassade nu och det hade redan blivit varmt, säkert över 25 grader. Men det var som om Maria hade läst mina tankar och hon överraskade mig med att fråga:

– Vill du ha en öl?

– Ja, gärna vill du ha en också?

Vi hade kommit fram till den sidoentré till Vatikanstaten som vetter mot metrostationen och en ström av människor vällde in genom entrén. Trots att de var så mycket folk där, både italienare och turister, fanns det bara två försäljningsstånd, ett T-shirtstånd och ett glass-, öl- och kaffestånd. Maria beställde två Birra och jag som vanligt betalade.

Jag öppnade snabbt aluminiumburken och lät kallt, härligt italienskt öl strömma ner i min torra hals. Vilken underbar söndag och en öl redan före klockan tolv. Det är verkligen inte var dag som hon brukar tillåta sin hårt plågade make sådana vanor.

Tjofs, sa det när Maria misslyckades med att öppna sin burk. Aluminiumkapsylen gick av och det blev bara ett litet hål i burken genom vilket öl nu sprutade ut.

Detta var ett sådant fabrikationsfel som inte bör få förekomma och tyder på att företagets kvalitetssystem inte uppfyller ISO 9000-standarden Sådant slarv skulle Maria inte tillåta inom InterMedias företag. Det skulle nog behövas lite traditionell stickprovskontroll. Vilket drömjobb att se till att färdiga ölburkar fungerar, tänkte jag och såg mig själv sittande som Stig Helmer efter ett löpande band kontrollerande och drickande öl hela dagarna

Vi drack öl och njöt under tystnad, allt medan romerska katoliker och japanska turister passerade förbi. När Maria lapade i sig öl och vårsolen lyste i hennes ansikte fick hon, för ett ögonblick, ett milt, gudomligt Marialeende. Eller var det månde Martas mera utåtvända anletsdrag, för plötsligt hördes en välbekant röst på klingande svenska bakom min rygg.

– Hej, min tårta.

Jag tyckte att det var doktor Munters röst och vände mig hastigt om. Men det var inte doktor Munter, Franco, min italiensk-egyptiske arbetskamrat i Göteborg. Jag log igenkännande mot honom innan, innan jag insåg att Franco liksom min professor var döda sedan flera år tillbaka. Men T-shirtförsäljaren liknade verkligen Franco.

– Har du varit i Sverige, frågade Maria.

Nein, aber jag har träffat många vackra svenska flicka, svarade han.

Maria blev förtjust över att försäljaren talade ärans och hjältarnas språk och hon vädrade morgonluft för sin favoritidé att göra svenskan till EU:s gemensamma språk. Maria höll upp en T-shirt med ”Adams skapelse” av Michelangelo tryckt på bröstet. Utan en tanke på att T-shirts vid en sådan här turistfälla säkert kostade skjortan, sa hon:

– Lars behöver en T-shirt och du behöver också en. Du tog ju bara med dig tre skjortor och de kommer med den här värmen att gå åt som smör i solen.

– *How much*, frågade jag den skicklige försäljaren.

– *Only 5 000 lire*, svarade han.

Det var oväntat billigt, bara cirka 25 kronor.

– *Do, you have any in Extra Large*, frågade jag honom och höll upp en likadan som Maria valt åt Lars.

– Köp den här mörkblå med ett tryck av Leonardo da Vinci i stället, sa Maria. Vitt är ingenting för dig. Du smutsar bara ner den direkt.

– Nej, jag vill ha Michelangelo. Han var skulptör och mycket större konstnär än Leonardo da Vinci. Jag tycker att Leonardo bara var en tekniker och uppfinnare. Hans Mona Lisa tycker jag är överreklamerad.

– Jag förstår inte vad du menar. Vem har reklamerat Mona Lisa för mycket?

– Du vet mycket vad jag menar.

– Nej, det gör jag inte. Jag trodde att du gillade Leonardo, för du har ju sagt att du skall börja göra som han och bara sova tre timmar om dygnet uppdelat på tre pass. Och sedan sa du att Leonardos modell över en bro över Bosporen var den vackraste brokonstruktion du sett.

– Ja, bron var den enda behållningen från den ”överreklamerade” Leonardo-utställningen. De där TV-monitorerna, som de har börjat sätt upp på alla museer tycker jag är löjliga. Vill man ha information och titta på tavlor från olika museer i världen kan man ju lika väl sitta hemma och ta fram informationen via Internet.

– Alla har väl inte tillgång till Internet än.

– Det säger du bara för att du inte lärt dig surfa. De flesta har möjlighet att åka till Stockholm. Om man bor i Korpilombolo kan man gå in på folkbiblioteket och surfa.

– Du är inte så bra på att surfa du heller och du är inte lika tekniskt begåvad som Leonardo.

– Det vet jag väl. Det var ju därför jag studerade naturvetenskapliga ämnen. Nej, jag vill ha ”Adams skapelse” och inte den elaka Leonardo. Michelangelo sov inte heller när han skapade. I *Det praktfulla Rom* stod det att Michelangelo älskade sin far gränslöst och försörjde honom större delen av sitt liv. Tror du att dina barn kommer att ta hand om mig om du skulle dö?

– Man kan tydligt märka att Michelangelo hade tagit sin fars död hårt när han målade den yttersta domen. Tänker du som är över 55 år ofta på döden, sa Maria när hon såg att jag lade handen på hjärtat.

– Nej, jag oroar mig inte särskilt mycket för döden Om **du** dör så dör **du**.

– Nu är du elak, Anders. Jag tycker att du ska vara snäll mot mig. Vem är det som försörjer dig?

– Men snälla Maria. Du har ju sagt att du tycker att det är bra att jag ägnar mig åt ideell verksamhet genom att mot en symbolisk ersättning hjälpa regeringen. Förresten var Michelangelos far en snåljåp som bara gnällde och som utnyttjade sin stackars son. Jag är inte gnällig och snål.

– Varför vill du då gå omkring med ”Adams skapelse”?

– Jag vet inte. Jag vet bara att jag tycker att Michelangelo var en större konstnär än Leonardo.

– *Sorry,* sa försäljaren som sammanbitet hade bläddrat igenom högen med T-shirts. *We don't have Michelangelo in Extra Large, only Leonardo da Vinci.*

– *Then we will take one Michelangelo Medium to our son and one Leonard Extra Large to Anders. Obviously, Leonardo today is much greater than Michelangelo. Don´t you agree,* sa Maria triumferande.

Det verkade som om T-shirtförsäljaren inte riktigt förstod vad vi talade om eller gav han katten i vem som var störst, bara han fick sina 5 000 lire. Men varför föredrar små män Leonardo och stora män Michelangelo, och varför fanns två försäljare här vid Peterskyrkan där flera hundra tusen människor kommer varje söndag? På Spanska trappan fanns det ju flera hundra försäljare och av olika hudfärg. Varför fanns det inte fler månglade utanför templet? Vem styrde handeln, är det den katolska Kyrkan eller Maffian? Det är sådan här frågor som jag går och grubblar över hela dagarna. Dumma Maria, varför skulle hon påminna mig om att jag kände av hjärtat. Min huvudvärk hade jag ju lärt mig att leva med och jag hade trott att jag var immun mot andra typer av smärtor. Kanske bäst att vi går och lyssna på påvens predikan. Vi drack ur ölen innan vi beträdde den heliga platsen innanför Vatikanstatens murar.

Hemma hos påven

Klockan var kvart i tolv när vi kom in på *Piazza San Pietro* och det var således en kvart kvar innan påven skulle visa sig i fönstret på uppe på sitt residens. Det låg till höger om den entré till Peterplatsen som vi kom in genom. Jag kisade ut mot piazzan som är ett arkitektoniskt mästerverk av Bernini.

Piazzan var omramad av två ofantliga halvcirkelformade pelargångar måste vara den största i Rom. Jag har varken varit på Röda Torget eller på Himmelska fridens torg. Peterplatsen var det största torget som jag hittills sett i världen.

I *Det praktfulla Rom* stod det att Peterplatsen kan rymma över 300 000 människor, men att piazzan ändå inte räcker till för de enorma skaror av troende och turister som strömmar till från hela världen, särskilt under julen, nyår, palmsöndagen och påsk. Idag var inte torget fullt ännu, men folk strömmade alltjämt in bakom oss.

För att kunna se påvens fönster är man tvungen att gå en bit ut på piazzan. Jag tänkte gå ut på torget och i god tid och ta en bra plats, men det tyckte Maria var slöseri med tid. Hon tog tag i min arm och drog in mig i ett mindre religiöst hus till höger om entrén. Det lilla kapellet som vi kom in i var mörkt, men en vitklädd pater, som stod bland folket och predikade, lyste upp kapellet. Han talade snabbt och han underströk hela tiden sitt budskap med talande gester. Jag förstod inte vad han sa, mer än att han flera gånger använde ordet *morte* och pekade på sig själv. Jag har hört svenska präster predika om döden och jag hört domedagspredikanter dundra ut att de som lever i synd hamnar i helvetet. Men jag har aldrig sett någon präst peka på sig själv.

Vad handlade predikan om? Den lät inte som någon domedagsprofetia. Kanske var det ett valtal, för idag var det kommunalval i Italien i dag och åtminstone Don Camillo brukade använd kyrkan för politisk propaganda. Men Don Camillo bodde ju i det röda bältet i norra Italien och det här var Rom. Å andra sidan var ju det här ett mindre religiöst hus och det Kristdemokratiska partiet med sina korrumperade politiker hade ju lidit en brakförlust i det senaste

parlamentsvalet. Men varför talade patern i så fall om döden och varför pekade han på sig själv?

– Kom nu måste vi gå ut och se påven, sa Maria och tvingade mig att lämna kyrkan.

Precis klockan 12.00 var vi ute vid mitten av Peterplatsen och såg påvens öppna fönster på fjärde våningen i hörnet av hans residens. Av klädseln att döma var det mest medelklassitalienare ute på ”plattan”. Solen sken och det var vindstilla över Peterplatsen. Jag tog av mig min tröja, lade den tillsammans med den utbrända kameran och *Det praktfulla Rom* i min ryggsäck. Iförd min svala, kortärmade skjorta lät jag vårsolen lysa på mina torra och vintervita armar. Alla verkade förväntansfulla och glada, utom Maria som hade en för varm jacka på sig: Hon tyckte att påven kunde komma snart.

Då, sju minuter över tolv, fladdrade det till i de långa vita gardinerna och Johannes Paulus II visade sig i fönstret, milt leende precis som på vykorten: *Iddio conservare*…..Dundrade det ur mängder av högtalare som fanns uppsatta mellan Berninis 138 helgonstatyer, som krönte pelargångarna runt piazzan. Resten av Johannes Paulus mening gick inte att uppfatta, för hans ord dränktes i ett öronbedövande jubel.

När bifallsropen hade tystnat lät det som om påven hälsade mig och min Maria välkomna till kyrkan. I varje fall hörde jag att Johannes Paulus sa Maria flera gånger då han lugnt och värdigt predikade från fönstret. Men kanske var det Madonnan han talade om. Fortsättningen på predikan lät stram och inte lika intressant som den predikan i det lilla kapellet som jag nyss hade lyssnat på.

– Nu räcker det, sa Maria. Vi går till Peterskyrkan!

Vi ålade oss ut genom folkhavet och tog oss fram till Peterskyrkans väldiga portalprydda huvudentré just då påven slutade sin predikan. Där tog vi till höger och gick till *la Cùpola*. Att gå till kupolen innan påven uttalat sin välsignelse över menigheten kan rekommenderas, för vi behövde inte köa, utan kunde direkt åka upp med hissen upp till Petruskyrkans kupol.

Först när jag kommit upp i kupolen och med en hisnande känsla tittade ned, förstod jag hur stor Peterskyrkan egentligen är. Den är betydligt större än St. Pauls Cathedral i London, men akustiskt inte lika fascinerande, eftersom den inte har något viskningarnas torn.

När vi kom ner från kupolen hade det bildats en lång kö till hissen av främst japanska turister. Vi gick tillbaka till Peterskyrkans huvudentré. Vid ingången stod det ett antal vakter som noggrant kontrollerade att besökarna i kyrkan var värdigt klädda. För oss män gällde det bara att vi hade långbyxor på oss, så fick vi komma in. Kvinnor tilläts ha bara ben, men de som hade kortärmad blus avvisades vänligt men bestämt. Jag märkt att Maria smålog belåtet när ett par illa klädda amerikanskor trots kraftiga protester avvisades. Hennes långärmade jacka kändes plötsligt mindre varm och obekväm.

Inne i den gigantiska katedralen hittade vi vid den första högra pelaren ett porträtt och minnesmärke över Drottning Christina, som förfördes till katolicismen av spanjoren Isoz, hade nog mycket roligare i Italien än i det kalla och okultiverade Sverige. Att Rom för henne kunde vara värt en mässa kan jag begripa, men varför många av dagens kulturpersonligheter i Sverige konverterat?

Att Johannes Paulus II är en värdig efterträdare till Petrus kan jag hålla med om, men många av de påvar som vi haft däremellan har uppenbarligen lockats mer av de den världsliga makten än den andliga. Runt om i katedralen fanns upphöjda marmorstatyerna av påvar och kardinaler, ofta med två kvinnor under sig, som underdånigt såg upp på sin herde och herre. Hur många av dessa levde i celibat, tänkte jag, och hur kan någon normal människa tro på de dogmer om preventivmedel, aborter och annat som påven beslutar om. Och hur kan man beordra ett maffiamord och sedan gå i kyrkan och biktar sig.

Usch, tänkte jag. Nu är jag där igen med en schablonbild om italienarna. Det är förstås bara överklassen som bryter mot de andliga lagarna och som har höga potentater och dyra advokater som hjälpreda mot den världsliga makten. Men Michelangelos Madonna i *Capella della Pietà* var ingen schablonbild. Vi studerade skulpturen ingående. Jag frågade Maria, som har bättre syn än jag, om hon kunde se Michelangelos namn inristat i bandet över Marias bröst. Det kunde hon.

Medan vi studerade Madonnan och den korsfäste Kristus funderade jag över varför *La Pietà* var den enda skulptur som Michelangelo hade signerat och varför han givit Maria ett så vackert och ungdomligt utseende. Insåg han kanske redan då att han skulle bli så stor att han inte behövde signera sina verk, utan att eftervärlden i alla fall skulle veta att han gjort dem. Eller brydde han sig inte om det, utan tyckte att det inte spelade någon roll om hans namn blev odödligt, utan bara hans verk?

Om Jesus när han korsfästes var 32 år och Maria var säg 18 år vid tiden för den obefläckade avlelsen, så borde hon på Michelangelos skulptur ha varit omkring 50 år gammal. Trots att sydländska kvinnor brukar åldras snabbare än nordiska

kvinnor, såg emellertid Michelangelos Maria betydligt yngre ut än min Maria. Jag hade läst att Michelangelo var mycket noggrann och att han inte fuskade. Han hade till och med i hemlighet obducerat döda människor för att lära sig att hur människokroppen anatomiskt fungerar och var människans själ sitter. Den enda plausibla förklaringen jag kunde finna till att han gett Maria ett så ungdomligt utseende var att bl.a. jag skulle få något att fundera över.

På andra sidan Trastevere

När vi lämnade Peterskyrkan och gick över Piazza San Pietro, som nu var jämförelsevis folktom, sa Maria att människan inte lever av ande allenast. Jag höll med henne, men drog samtidigt upp marschtakten för att så snabbt som möjlig komma bort från *Via della Concializione*, den stora paradgatan som går från Peterplatsen till *Castel Sant´ Angelo*, Hadrianus väldiga mausoleum. Det påbörjades 130 efter Kristus. Utan respekt för den döde kejsaren har påvar sedan under århundraden byggt om och använt mausoleet som en fästning.

Det låg en rad trattorior längst paradgatan, som jag befarade var turistfällor allesammans. Maria hade redan börjat få vittring på mat, men som tur var blåste det från Tibern så jag lyckades att få henne över *Ponte Sant´Angelo* mot andra sidan Tibern där jag bedömde att riskerna för att bli uppskörtade var mindre. Vi stannade upp på Änglabron och beundrade den väldiga fästningen och den verkligt fina utsikten upp mot Peterplatsen med Peterskyrkans kupol i bakgrunden, en kupol som stulits från *Pantheon*. När vi kom från *Trastevere* till andra sidan Tibern, dvs. den rätta sidan, fick Maria syn på en flott restaurang, som hon föreslog att vi skulle gå in på. Vi befann oss dock fortfarande den zon där

Vatikanstaten alltjämt kunde ha ett inflytande på restaurangpriserna. Jag sa därför till henne att om vi gick in i området skulle vi säkert hitta en mindre och mer typisk italiensk restaurang.

Jag tog nu en stor risk. Jag hade nämligen inte en aning om hur landet låg till på den här sidan om Tibern. Det värsta som kan hända en turist i en främmande stad är att man när man blivit rejält hungrig förkastar en restaurang och tror att gräset är grönare på andra sidan floden. Man upptäcker då alltid att nästa restaurang och den därpå följande är sämre och dyrare än den första. Men man vänder då inte om utan fortsätter envist sitt sökande ända tills man blivit så hungrig och desperat att man enat sig om att nästa restaurang tar man oavsett hur den ser ut. Just då är alla restauranger som bortblåsta och man kan hamna i en oändlig vandring, i sitt sökande efter Gral.

Men lyckan står den djärve bi. För hundra meter in från *Ponto Sant´ Angelo* på *Via di Panico* såg jag en *ristorante* med uteservering. Eftersom det var över 25 grader varmt beslöt vi att ta den. Jag låg cirka 25 meter före Maria, så jag tog en snabb titt in i **Taverna Del Duca** för att kolla att standarden på maten var något så när godtagbar för henne. Den rustika miljön där inne och salladsbyffén var mycket tilltalande, bättre än jag väntat. Kanske skulle vi kanske sitta inne. Men å andra sidan skulle det vara härligt att efter en lång och hemsk vinter få sitta ute och njuta av solen. Fast där hade de ju plastmöbler.

– *Two*, frågade ägaren och log gemytligt mot mig. *Outside or Inside?*

– *I don't know. Which one is the best*, frågade jag för att vinna tid.

Men jag tror att han genomskådade mig för han svarade direkt.

– *Both sides are good, but why don't you ask your wife, if you can't decide by yourself.*

– *Inside, sa* Maria.

Att välja antipasta var inte svårt. Salladsbuffén var nämligen fantastisk och innehöll bl. a. stora knippen med färsk sparris. Till huvudrätt tog vi en läcker ost- och svamppizza bakad i en riktig stenugn och innehållande färska champinjoner, inte som i Sverige p burk. Till detta beställde Maria en flaska *Chianti* och *Aqua minerale sin gas*.

Efter lunchen, som tog två timmar, flanerade vi i sakta mak, dvs. i den jobbigt långsamma takt som italienarna normalt ha. Vi gick genom ett gytter av gränder passerade den stora gatan *Corso Vittorio Emanuel* och kom ner till **Piazza Navona** som är ett stort avlångt vackert torg byggt på ruinerna av en gammal rännarbana. På Piazzan fanns det, förutom tre barockfontäner, en massa salustånd och mängder med turister. Efter sidorna av torget fanns det en rad uteserveringar. Maria tyckte att det var störande med alla salustånden och ett par clowner som sprang omkring och lekte pajas. Hon sa de inte hade funnits senaste gången hon var i Rom. Hon ville njuta i lugn och ro av **Berninis Fontana dei Quattro Fumi** (de fyra flodernas fontän).

- Vill du att jag ska ta bort dem, frågade jag försynt.

– Nej, det är synd att störa söndagsfriden

Från *Piazza Navona* gick vi vilse i gränderna och cirklade runt ett varv innan vi till slut hittade **Pantheon**, den enda byggnad från kejsartidens Rom som bevarats intakt och

motstått 18 seklers skadegörelse och miljöförstöring. Pantheon var stängt eftersom det var söndag. I stället gick vi in i en intilliggande kyrka, **Santa Maria Sopra Minerva**, Roms enda större gotiska kyrka som började uppföras på 1200-talet på resterna av ett Isis-tempel. Kyrkan var vacker men mycket mörk. Jag kan dock tänka mig att man vid en annan tidpunkt på dygnet skulle kunna få in vackra ljusspel genom de blyinfattade fönstren

Vi gick vidare genom gränderna i **Campo Marzio** och försökte att finna **Piazza Augusto ImperaTore**, men vi hittade den varken på vår karta eller i verkligheten. Vi frågade några italienare och pekade på bilden av Kejsar Augustus fredsaltare. Av deras gester att döma verkade det som att man hade flyttat de etruskinspirerade tumulsgravarna, vilket vi inte trodde på. Vi gick därför ytterligare några kvarter och plötsligt var vi ute på *Corso*, den långa gata, som går från *Piazza Venezia* upp till *Piazza del Popolo*. Trots att den är smal och hårt trafikerad är den Roms största affärsgata. Idag var dock alla butiker stängda, och affärstidslagstiftningen följs minutiöst, vilket visar att det bara är en myt att italienarna inte följer lagar och bestämmelser. Dessbättre medger lagstiftningen att Farmacia får hålla öppet. Vi gick in och köpte öronproppar. Det var en ny konstruktion och de var gjorda av liknade syntetmaterial som jag har i min Tempusmadrass hemma. Den anpassar sig efter kroppen.

Mätta av den sälla dagen gick vi hem till hotellet. Jag hann bara läsa ett kapitel i *Boken om San Michele* innan jag somnade. Det sista som jag läste var att Frederick Meyer, den ryktbare författaren till *Human Personality in its Survival of Bodily Death*, innan han dog beställa några flaskor *Pont Canet*. I drömmen jagade jag runt i Roms gator sökande efter Kejsar Augustus fredsaltare till jag stupade av utmattning. Det var ingen som brydde sig om att jag låg där utslagen på

gatan, men till slut var det en gammal läkare som kom och hjälpte mig. För att förebygga *Angina pectoris* skrev han ut ett recept åt mig: ”Ett glas *Pont Carne* var sjätte timme” och med sirlig hand undertecknade han: *Doctore Axel Munter*.

En lärorik studie i ny klassicism

Efter en vederkvickande vila och en tur över Spanska trappan, Trevifontänen och Piazza Barberini slank vi in på en liten fiskrestaurang som låg på vår gata. Den hette **Ristorante La Fontanella Sistina**

Ägaren stod utanför ingången liksom föregående kväll. Han kom uppenbarligen i håg att vi sagt *to morrow*, när vi gick förbi föregående kväll, för han sken upp och gav oss ett bra bord långt inne i restaurangen. Hade vi varit mer hungriga hade vi nog tagit hela *Menù abbianto al Bianco Tenuta Frasitelli 1992*, men nu kände vi att vi ville ha något lätt och beställde därför bara en *Sole de Meneu.* Vi tog ingen potatis till utan nöjde oss med en förädlad form av vindruvor som tillbehör. Vi tog inte heller husets vin, trots att de i menyn gjorde reklam sin vingård - *Casa d'Ambra* - på Ischia, utan vi tog en flaska Frescati.

Det var en lugn och trivsam liten restaurang. Maten kom snabbt och den sjötungan hade nog även dugt åt Carl Lidbom. Den var fantastisk, den bara smalt i munnen.

Vi satt vid ett bord för fyra. Efter en stund kom det ett ungt spanskt och presenterade mig som Anders Ant från *Ministero de Cultura*. De sken upp och berättade för oss att de var från Madrid och att de liksom vi hade kommit föregående kväll. Maria sken också upp och började på bristfällig spanska tala om spansk mat och vilka restauranger som hon hade varit på

då hon jobbade på SKF för över 20 år sedan. Spanjoren hade dock inte besökt dessa restauranger, om de nu fanns kvar. Han talade bara spanska och konversation dog snabbt ut. Hans fru kunde däremot engelska och hon och jag började diskutera spansk historia och spansk kultur. Jag hade nyligen läst Herman Lindquists bok om Spanien och den vackra spanjorskan lyssnande med beundran på mina förklaringar till de regionala motsättningarna i Spanien. När Frescatin kom ut i mitt pulserande blod tycktes hon bli skönare och skönare.

Vår spirituella konversation avbröts dock av att Maria bryskt avböjde kaffe och sa åt mig att betala. När vi lämnade restaurangen hade det börjat regna, så det var tur att vi hade så nära till hotellet.

Vi gick och lade oss medsamma. Jag började läsa i en minnesskrift om Svenska Institutet i Rom som vi skulle besöka på måndagen och Maria läste i *Det Praktfulla Rom*. Jag kom dock inte så långt i mitt läsande för Maria avbröt mig med en fråga.

– Jag begriper inte det här. Det står i boken i kapitlet om Galleria Borghese: ”Barocken blomstrade i två århundraden, men på grund av överdrifter hos Berninis efterföljare urartade denna stil i tomt prål och blev alltför prunkande och teatralisk. Den spontana reaktionen blev, såsom vi sett, den nyklassiska stilen under 1800-talet”: Jag har alltid lärt mig att Rokokon efterträdde Barocken.

– Det har jag också lärt mig. Fast jag tror inte att det står fel i boken. Kanske var det så att Rokokon aldrig slog igenom i Italien. Men nu vill jag läsa! Jag tycker att vi har haft nog av Barock i dag.

– Nu vill du läsa ja, men hur var det i går kväll. Jag gillade inte din överdrivna barockstil. Den var förvrängd, smaklös och orimlig, sa Maria. Sedan började hon tala om nyklassicismen och medan hon pratade började hon att förföra mig på klassiskt vis, eller var det kanske på nyklassisk stil.

Maria kan vara värd en mässa

Jag körde vår blå Saab med hög fart mot Vildmarksmässan i Sollentuna. Maria satt bredvid mig och Ingemar Swan sträckte på sin hals i baksätet. Vi hade bråttom för planet till Rom skulle gå snart. Kan vi inte vänta med kajakköpet till efter Rom frågade jag Maria, men hon bara väste ”Kör fortare” och rev mig med sina klor över låret. Jag svängde in på en överfull parkeringsplats där det oturligt nog dök upp en ledig plats framför hennes nos.

På mässområdet var det otroligt med folk och kontrasterna mot våra promenader på Södermanlandsleden, där man kan gå mil utan att möta någon, var slående. Kanske berodde det på att man för skogspromenader inte behöver någon dyrbar specialutrustning.

Jag bedömde att det skulle behövas en pluton välträna de kravallpoliser för att slå sig igenom vildmarksområdet och ta sig fram och tillbaka till kanotzonen. Men Marie tvekade inte en sekund utan tog genast kommandot.

– Klockan är nu K minus 5 sekunder. Du Anders genomsöker hall A två fingrar vänster om stora eken. Jag tar hall B. Du Ingemar inväntar Jan-Erik och Inger Swan, som kommer med sin bil efter oss, och slår er sedan gemensamt fram till

hall C. Återsamling här vid Caesar Adam om K plus 15 minuter, så får vi se vem som fått det bästa budet. Utgå!

I kölvattnet på Maria, som likt en hungrig tiger gled fram genom folkhavet, lyckades jag ta mig fram till hall A utan onödig tidsspillan. Där fick jag genast syn på en tvåmanskajak, men jag hade inte en chans att få kontakt med försäljaren. Kring honom såg det ut som på Tokyo-börsen timmarna efter den senaste jordbävningen. I ett hörn av hallen fick jag dock syn på ett annat mål, en blå stor tvåmanskajak. Plötsligt såg jag en lucka i folkhavet och med en snabb rusch bröt jag mig elegant igenom.

– Hej, jag behöver en tvåmanskajak men snabbt. Kan du på en minut säga varför din kajak är den bästa och ge mig ett bra pris.

Den sympatiske försäljaren förstod genast vad saken gällde och rabblade snabbt upp en massa data om kajen och resultaten från ”Bäst-i-test”. Han avslutade med att förklarade att hans kajak bara kostade 14700 kr.

- Bra, sa jag, men nu är det så att den här kajaken är avsedd för DrottningHolm. Med tanke på kronans sjunkande värde förväntar vi oss ett bättre anbud.

- Jaså, till Drottningholm. Varför sa du inte det genast? Din gode vän har redan varit här och hämtat den:

- Vad betalade han.

- Han fick den gratis eftersom den var till Drottningholm. Men paddlarna sa han att du skulle komma och betala för. De kostar 500 kronor.

– Kommer du i håg vad han heter.

– Ja, han heter Ephraim. Han skulle paddla med den på Capri och titta på Blå Grottan. Vilken bra kompis du har.

– Ja, sa jag och slängde snabbt till försäljaren en femhundralapp, för just då såg jag hur Maria kom glidande genom folkhavet i min riktning.

– Nu är jag klar med hall A, sa hon andfådd. Det bästa bud jag har är en skärgårdskajak för 4 565 kronor och en havskajak för 6 875 kronor. Vad har du för bud och vilken tycker du att vi ska ta?

– Jag har inte kommit fram till något slutbud ännu, sa jag sanningsenligt. Förresten vet jag inte riktigt vad det är för skillnad mellan en skärgårds- och havskajak. Tycker du inte att vi ska tala med Swanarna innan vi gör ett avslut.

– OK! Vi återgår till utgångsläget, sa hon och tog upp sin mobiltelefon och signalerade till Ingemar. ”Gör Kalle-Peter klar vid Caesar-Adam.”

Efter allt jäktet var det gott med lite kaffe. Ingemar hade uppfattat kodmeddelandet och hade köpt kaffe åt oss. Jan-Erik och Inger som hade haft svårt att få parkering anslöt sig till huvudstyrkan och i lugn och ro kunde vi nu diskutera olika kajakmodeller. Det visade sig att Jan-Erik var en expert på kajaker. Han hade själv byggt två stycken och sa att han bara genom att se på en kajakkonstruktion kunde tala om hur den uppför sig i vattnet. Havskajaker är bra, sa han, om man ska ut på öppet vatten. Slår man runt, kan man med ett enkelt eskimågrepp, komma på rätt köl igen.

En sådan vill jag ha sa Maria förtjust. Och plötsligt satt jag framför henne i en trång kajak. En stor våg slog över kajaken. Jag vände mig om för att titta hur det gått för Maria

och då kom en ännu större våg. Vi slog runt. Allt blev alldeles grönt. Jag försökte skrika men det kunde jag inte under vattnet.

Då vaknade jag liggande på mage hemma i min säng på Drottningholm. Jag förstod att jag bara drömt. ”Jag drömde en så konstig dröm”, sa jag till Maria. Men hon låg inte i sängen, hon hade var kvar i havet: jag skulle aldrig kunna väcka henne igen.

Då vaknade jag och tittade upp på hotelltaket i Rom. Jag låg på rygg, som jag brukar. I sängen intill låg Maria och såg söt och sexig ut. Hon låg i en tror jag nyklassicistisk stil på mage med lätt böjda, asymmetriskt vridna ben. Lakanet omgav bara halva hennes kropp.

Det var första gången i mitt liv som jag vaknat ur en dröm som visat sig vara en ny dröm. Jag var nu helt vaken och det fyllde mig med glädje, för jag när jag såg på Maria hade jag ingen lust att vaknar upp ur en ny dröm och vara någon annan stans än i Rom med henne.

Måndagen den 24 april 1995

Svenska Institutet i Rom

Nere i hotellets kafferum smattrade ett intensivt regnväder mot rutorna och den livsglädje som jag känt igår sköljdes bort med regnet. Jag läste följande i Plan A: ”Vi tar en tidig morgonpromenad genom Villa Borghese och noterar växterna. Vi kommer till institutet lagom till kaffet klockan 9.30 och börjar måleriskt beskriva allt vi har sett.”

– Varför måste vi gå till Svenska Institutet i Rom, frågade Maria irriterat. Har du ju Svenska Institutet (SI) i Stockolm och alla dina svenska institut. Varför kan vi inte ha lite skoj på vår semester i stället?

– Vi kom ju överens om att vi tyckte att det skulle bli skoj att besöka Svenska Institutet i Rom och nu har jag legat och läst om den hela morgonen. Men gå och shoppa du så går jag ensam.

– Nej, jag följer med. Men släng bort din Plan A, den är ju redan spolierad. Vi får ta en taxi upp till Institutet istället.

Jag hade tidigare på morgonen frågat Lydia var Svenska Institutet låg och hon hade tagit fram taxikartan och visat att det låg uppe i Villa Borghese och fågelvägen inte långt från vårt hotell. Men det regnar ju i dag, så tag en taxi i stället ”, hade Lydia sagt. Med en svepande rörelse över halva kartan hade hon visat mig hur man borde ta sig med taxi till Svenska Institutet, om man ville undvika bilköerna i Roms måndagstrafik.

– Nej, sa jag och tänkte på lördagens taxinota. Med tanke på hur mycket vi har ätit och druckit så tycker jag att vi tar vi en rask promenad dit istället.

– Men det regnar ju!

– Det kommer att sluta tills vi ska ge oss iväg om 20 minuter, sa jag

Och mycket riktigt. Än en gång hade jag tur. Det duggade bara lätt när vi promenerade längst *Via Pinciana* upp till Borgheseparken. Vi kom in i parken genom den krenelerade muren med dess antika port, *Porta Pinciana*. Det var skönt att slippa den störande biltrafiken och kände vi dofterna av träden och växterna. Maria blev genast på ett bättre humör och började sjunga *I´m singing in the rain.* Hon pekade på olika blommor, som vi har hemma som krukväxter, men som här i parken var stora som buskar.

Vi kom till Svenska Institutet i Rom på avtalad tid. Institutet låg mycket vackert inbäddat i grönskan. Arkitekturen var inspirerad av Bauhaus. Jag noterade att Alfred Speer och Naziarkitekturen inte hade influerat den svenske arkitekten Tengbom som hade ritat Svenska Institutet. Byggnaden smälte väl in med de andra klassiska instituten som fanns runt omkring, men den hade ändå något svenskt över sig.

Det nuvarande institutet tillkom år 1939 genom att den italienska staten donerade en tomt till svenska staten och genom att häradshövding Wallenberg sköt till en halv miljon kronor för att finansiera bygget. Svenska Institutet i Rom har som syfte att främja kännedomen om den antika kulturen inom medelhavsområdet och vara organ för svensk humanistisk forskning och undervisning. Man tar emot stipendiater som bor och forskar på institutet. Verksamheten

finansieras numera i huvudsak genom ett särskilt statsanslag som det budgetåret 1995/96 uppgår till 6,3 miljoner kronor

Institutets chef professor Carl Nylander tog emot oss och berättade lite om institutets verksamhet. Sedan drack vi kaffe tillsammans med de forskare som för tillfället var på institutet. Under kaffet satt jag och Carl och samtalade om budgetläget. Vi konstaterade att statsmakterna, trots det ansträngda budgetläget, under en följd av år kraftigt ökat anslagen till kultur och forskning samt att vi nu dessutom hade fått ett antal miljarder att leka med av löntagarfondsmedel som lagt i Stiftelsen Framtidens Kultur. Jag framhöll att jag var övertygad att framtida generationer skulle komma att uppskatta vår storstilade satsning på kultur och forskning och att de tacksamt skulle återbetala de pengar som staten nu tillfälligt lånat för att kunna finansiera våra offensiva satsningar.

Medan jag pratade med Carl Nylander hörde jag att Maria fick vår hypotes om att rokokon aldrig slagit igenom i Italien bekräftad av expertisen inom konstvetenskaperna. Hon fick lära sig en hel del om italiensk konst och om liturgin inom katolska kyrkan under olika tidsskeden.

Efter kaffet visade Carl oss runt i byggnaden och vi konstaterade att interiören som i huvudsak var svensk med mycket Carl Malmsten var väl i klass med den italienskdominerande exteriören. Carl berättade med stor intensitet och engagemang om de olika verksamheter som man höll på med och besvarade kunnigt alla mina frågor. Det blev en mycket trevlig förmiddag som vi avslutade med ett besök i hans smakfullt möblerade privata våning. Klockan hade blivit halv ett när vi tackade för oss och jag såg att Maria hade en trerättersmeny i tankarna. Så när Carl avslutade med att säga att vi absolut måste titta in på det

Etruskiska museet på vägen tillbaka, tittade jag på hans fruktfat och sa

– Ja, det måste vi göra. Men skulle vi inte kunna få ett par bananer med oss så kan vi hoppa över lunch och hinna se mer.

– Självfallet, sa Carl med glad över att vi hade ett så brinnande intresse för etruskerna. Han såg väl också fram emot att bli av med sina frågvisa besökare och kunna ägna sig åt morgondagens stora EU-konferens.

En besvärlig reträtt

Från Svenska Institutet traskade vi ner till det etruskiska musset, **Museo Di Valle Giuila**, men det var naturligtvis stängt Det var ju måndag och museerna i Rom är då normalt är stänga.
Det var ju en missräkning och dessutom började det arr regna igen.

Vi fällde ut vårt lilla hopfällbara paraply och kurade ihop oss tätt intill varandra. Vi tog fram våra bananer och åt under tystnad. Vi visste båda två hur hopplöst vårt läge var, för Carl hade berättat att Svenska Institutet hade ett fantastiskt läge i Villa Borghese, men att det var långt till närmaste restaurang.

Då öppnades den tunga muséeporten och en medelålders välgödd, medelmåttig museitjänsteman kom ut från byggnaden.

– *Do you know if your ancestors were Etruscan, Sir,* frågade jag hövligt och intresserad.

– *Closed*, svarade han och gick rakt fram mot sin bil utan att ens titta åt oss.

- *Excuse me, Sir, is there any good restaurant around here*, ropade jag med hög röst efter honom.

– *Non comprendo,* svarade han utan att vända sig om.

– Det var det fräckaste, sa Maria indignerat.

Regnet hade gjort mig sur och därför sprang jag efter den gäckande etrusken, som nu höll på att sätta sig i sin Fiat. Jag hann upp honom precis när han skulle slå igen dörren, men jag fick en fot emellan och hindrade honom att stänga dörren. Jag hade sett hur försäljarna i serien om Blondie och Dagobert brukar göra.

– *I´m from Ministero Cultura. Are you going downtown and can we go with you*?

Han såg mycket förvånad ut, men samtidigt upprört indignerad. Han hade en liknande min som när Torbjörn Fälldin kom hem från Indien och svarade: ”Vad är nu detta? Vad är nu detta? För typ, för typ, av fråga?”

– *No you can´t. I´m going in the other direction*, svarade han, satte gasen i botten och svängde ut på Viale Bruno Bozzi i riktning mot centrum.

– Satan, sa jag med hög röst.

– Svär inte över dina kolleger, svarade Maria och räddade mig in under paraplyet.

– Jag svor inte åt honom utan åt mig själv. Jag borde ha hoppat in i bilen och sagt att vi också är på väg i andra riktningen. Jaha, nu får vi gå.

– Nej, vi tar taxi, sa Maria bestämt.

Vi började gå nedför *Viale Bruno Bozzi* i riktning mot *Piazza Mazzini* ivrigt spanande efter taxi. Men det var en sådan här dag då alla taxi som passerade Roms regnstänkta gator var ockuperade av tyskar.

Vi kom ner till Tibern utan att ha sett vare sig någon taxi eller *ristorante.* Vi gick förbi en stor officiell byggnad, som jag med ledning av skylten *Ministero Difesa Marina* och de beväpnade marinsoldaterna identifierade som en del av den italienska statsförvaltningen Jag kom då att tänka på att italienarna under kriget hjälpt oss och våren 1940 sålt jagare som förstärkning till vår flotta, som i början av kriget inte var alltför flott. Kunde de hjälpa oss den gången, så borde de väl kunna hjälpa oss i detta nödläge. De hade säkert flera matsalar och som varande en medelmåttig svensk statstjänsteman borde vi väl bli insläppta i åtminstone lättmatrosernas avdelning. Personalmatsalarna utomlands, med undantag från Norge, brukar enligt min erfarenhet ha bra mat och framförallt vara billiga.

Jag försökte överrösta regnet och blåsten och skrek till Maria:

– Vi försöker att komma in här!

– Aldrig i livet. Tror du att jag vill bli änka innan jag fyllt 50 år. Ser du inte att de har skarpladdade k-pistar och med din vilda och desperata blick som du har kommer de att meja ner dig i samma ögonblick som du försöker att ta fram din legitimation.

Vi jagade vidare och passerade ett par barer, vilka Maria direkt förkastade med kommentaren ”Jag vill ha riktig mat och inte en vermouth med tilltugg”.

– Vi hade nu hamnat i den situation som jag tidigare sagt att man genom en omsorgsfull planering bör undvika. Restaurangerna var som bortblåsta. Vi bytte gata och drog oss mer åt vänster, bort från Tibern, men det hjälpte inte. Vi kom fram till *Piazza del Popolo* och utan att ännu funnit någon restaurang.

I gångtunneln under *Viale Del Muro* träffade vi en neger som sålde paraplyer. Jag sa till Maria att det var onödigt att köpa ett paraply till, eftersom jag ju redan var genomvåt och Rom enligt vad jag läst denna tid på året har 25 soldagar i månaden. Följaktligen skulle sannolikt solsken igen i morgon. Hon insisterade dock och sa att när jag nu inte längre kunde värma henne så var jag enbart till besvär under **henne**s paraply.

Sålunda, alltjämt hungriga, men nu utrustade med tvenne paraplyer ställde oss mitt på torget för att i regnrusket spana in en restaurang. Jag såg den först.

– Där, där är en, sa jag och började snabbt gå mot *Corso*.

– Var då någonstans, sa Maria frågande, men följde i alla fall med mig. Jag såg till att jag hade henne på min högra sida och att jag höll mitt paraply så att hon inte skulle se restaurangen i hörnet *av Piazzan vid Viale del Annunzio.* Den restaurangen hade nämligen gula dukar och lyste turistfälla på långt håll.

– Det här var ju inte någon restaurang, sa Maria besviket och tittade in i den fashionabla affären längst uppe på Corso.

– Nej, det var det inte. Men de har tjusiga antika möbler.

Vi stod och beundrade den vackra sekretären av ek. Det var precis en sådan som Maria hade försökt att hitta i Sverige länge tittat efter i Sverige. Nu stod vi båda och beundrade det gedigna hantverket, utan prislapp, och jag njöt över vissheten att inte ens hon kunde komma på iden att skaffa en sekretär i Rom. Efter en lång stunds tystnad sa hon:

– Vi går in och hör vad den kostar och om de kan frakta hem den åt oss.

När jag hörde vad hon sa och min trötta hjärna registrerade ordens innebörd, höll jag utmattad av hunger på att svimma. Jag såg framför mig bilden av utmätningsmannens bistra min och jag kände att pengarna i min plånbok höll på att rinna iväg liksom blodet i mitt huvud. Jag hade varit med om att svimma av sinnesrörelse ett par gånger förut, så den här gången hukade jag mig snabbt ner, låtsades knyta skorna.

– Det kan vi väl göra, men först måste vi gå och äta. Jag är urhungrig.

Vi gick vidare men på denna del av *Corso* verkade det bara finnas affärer, inga restauranger. Vi gick då över till *Via del Babuino*, som går parallellt med *Corso*, men inte heller där verkade det finnas några restauranger. Vi vek nu in i en gränd för att saxa oss tillbaka mot *Corso* och där inne fann vi äntligen en restaurang. Vi var dock inte ensamma om denna upptäckt för restaurangen var full så när som på ett enda bord. Vi skulle just sätta oss när ett par kyparen hejdade oss och sa *Riservato*.

Jag pekade då på min mun och tomma mage och sa på engelska att vi höll på att dö av hunger. Kyparna tog dock

inte någon större notis om detta, sannolikt därför för att större delen av gästerna på grund av den långsamma serveringen också höll på att dö av hunger, utan de pekade bara nonchalant med en tumme åt gårdsbyggnaden intill, där restaurangen tydligen hade en andra avdelning.

Vi gick över till avdelning nummer två som inte såg ut att vara lika bra, men även på avdelning två var det fullt. I detta läge hade vi varit beredda att flytta ner ytterligare en avdelning, men den fanns inte någon nedflyttningsserie. Kyparen i avdelning två skickade oss i stället tillbaka till avdelning nummer ett, där det reserverade bordet fortfarande var ledigt och där kyparna ånyo hindrade mig när jag försökte sätta mig.

Jag blev arg, eftersom restaurangen bestod av tätt packade bord och verkligen inte såg ut som ett ställe där man brukar reservera bord. Om reservanterna mot förmodan skulle komma, så skulle de inte behövt vänta länge på ett bord, om kyparna bara hade ägnat sig åt serveringen, i stället för att bråka med mig. Jag sa åt Maria att hon skulle låtsas svimma. Det var ett trick som vi med framgång kört ett par gånger tidigare. Men de nonchalanta kyparna hade nu retat upp henne och hon förklarade att vi under inga omständigheter skulle äta på detta ställe.

Vi fortsatte alltså vår framryckning och vi var nästan framme vid *Piazza di Spagna*, när vi gjorde en s.k. taktisk reträtt. När tyskarna efter Stalingrad gjorde en vad Goebbels kallade taktisk reträtt, fick man dra sig tillbaka ända till Elbe där ryssarna och amerikanarna för idag 50 år sedan fick kontakt med varandra. Vi hade dock större tur och behövde inte retirera 350 mil, utan efter bara 35 meter hittade vi en liten trattoria. Vi satte oss bredvid en dansk tvåbarnstamil, som nyss hade anlänt med tåg och som ansåg att av alla vägar som bär till Rom, så var järnvägen den bästa. Barnen började

skratta då jag sa att jag hette Anders Ant. De trodde att jag hette Kalle Anka.

Den närande och prisvärda måltiden gjorde att Maria blev sig själv igen. Hon förklarade att resten av eftermiddagen skulle vi ägna åt att handla på Corso. Ur askan i elden tänkte jag. För hur mycket man kan handla på kreditkort utan att göra sig skyldig till bedrägeri, 100 000 kr? Då kom jag på hur jag skulle kunna klara mig från att bli stämplad som medbrottsling. På Svenska Institutet hade de lovar att ordna en guide åt oss och vi hade kommit överens om att jag skulle ringa Cecilia Wien. Jag erinrade Maria om detta och om att jag måste gå till hotellet och ringa ambassaden för att informera dem om att vi var i Rom.

Vi tog ett ömt farväl. Det var första gången som vi var ifrån varandra i Rom. Innan Maria försvann ner mot Corso och alla farligheter i Rom vände hon sig om en sista gång och sa skadeglatt.

– Se åtminstone till att vi blir hembjudna till ambassadören!

Jag gick med tunga steg mot Spanska trappan. Då såg jag honom plötsligt gå in i *Keats House*. Den här gången var jag säker. Jag kände igen ryggtavlan och jag kom ihåg hur han hade varit klädd då han gick ut från mitt sovrum i fredags.

Jag sprang fram till dörren och ryckte upp den.

– Doktor Munter, ropade jag till mannen som stod framför kassan.

Han vände sig om. Det var inte doktor Munter utan en förvånad turist som tittade på mig.

Jag bad om ursäkt och gick sedan med trötta fötter uppför Spanska trappan och längst Via Sistina ner till vårt hotell. I hotellreceptionen log Lydia mot mig och då kände jag mig genast bättre till mods. Jag förklarade för henne att jag skrivit för två veckor sedan till ambassaden och berättat att jag skulle åka till Rom på semester och att jag samtidigt tänkte besöka det italienska Kulturdepartementet för att få impulser till den lag om museer som jag höll på att skriva. Jag bad Lydia hjälpa mig med numret.

- *Don't call them! Let your ambassador call you instead. Ask the Wein-girl, if she can call the embassy and order them to call you,* sa Lydia.

Jag tackade Lydia för hjälpen och gick upp på mitt rum. Det var inte säkert att det skulle fungera, men eftersom telefonen på rummet bara kunde användas för inkommande samtal tyckte jag att hennes idé var värd att pröva.

Ett par minuter efter att jag kommit upp på rummet hade Lydia fått kontakt med Cecilia Wein och kopplade över samtalet till mig. Cecilia lät trevlig på rösten och serviceminded. Hon frågade om hon kunde köra med standardprogrammet eller om hon skulle förbereda något särskilt för Maria, som Cecilias kolleger på Svenska Institutet hade beskrivit som "en känd konstvetare och specialist på rokoko". Jag kunde inte trilla av stolen av förvåning, men sa att det gott dög med standardprogrammet. Sedan bad jag Cecilia ringa ambassaden.

Jag tog fram *Boken om San Michele* och fortsatte min läsning i väntan på att ambassadören skulle höra av sig, men telefonen var dödstyst. Det gick över en timme och jag började bli orolig. Vad skulle jag göra? Gå ned till Lydia igen? Nej, det var ingen bra idé. Då fick jag syn på Marias mobiltelefon. Jag slog numret till min kollega på

departementet, Henning Denaro, och bad honom att ringa ambassaden i Rom. Efter fem minuter ringde telefonen. Det var förstesekreteraren på ambassaden som förklarade att ministern var på väg till ministeriet och att han skulle ringa mig från sin bil. Jag tackade och fortsatte att läsa i min bok. Jag hade kommit till det avsnitt där den svenske ministern i Rom, Carl Bildt, läxar upp Axel Munthe för olämpligt uppförande då telefonen ringde. Jag hade själv en gång blivit uppläxad då jag drog ett ärende för statministern och tänkte därför att det nu var Carl Bildt som ringde.

– *Pronto*, sa jag.

– Hej, är det Anders från Kulturdepartementet, frågade ambassadören.

– Tack för att du ringde. Har du fått mitt brev?

– Nej, när skickade du det?

– För två veckor sedan. Det borde ha kommit fram.

– Det här är Italien och här tar det normalt längre tid. Använd kurirpost nästa gång. Nå, vad kan jag hjälpa dig med?

– Jag skulle vilja träffa folk på det italienska Kulturministeriet och diskutera en lag om museer.

– Det är helt omöjligt!

– Varför det? Vi har ju redan en kulturmiljölag och en biblioteksslag. Så varför skulle vi inte kunna ha en lag om museer?

– Jag menar att det är omöjligt att med så här kort varsel få tag på tjänstemän på det italienska Kulturdepartementet.

– Det var synd, men det är inte hela världen för jag är här på semester. Jag har med mig min fru.

Ambassadören måste ha hört på min röst att jag lät lite besviken, för han frågade mig:

– När ni ändå är här kan ni väl titta upp på residenset, det skulle vara trevligt att träffa er.

– Gärna det, svarade jag glatt.

– Ska vi säga på onsdag klockan sex?

Jag hade just avlutat samtalet när Maria kom tillbaka från sin shoppingrunda med så många paket som hon själv kunde bära, utan att det skulle väcka förvåning att hon var ute och handlade utan att ha med sig en bärare.

– Nå, blev vi bjudna hem till ambassadören, frågade hon skadeglatt.

– Jag vet inte, svarade jag tvekande.

– Vad menar du med att du inte vet.

– Han sa att vi var välkomna till residenset, men jag vet inte om han med det menade sin bostad eller själva ambassaden.

Duellen på Via Sistina

Det regnade fortfarande på kvällen när vi skulle gå ut och äta. Vi beslöt oss för att prova den lilla kvartersrestaurangen som låg vägg i vägg med Fontanellen.

– Fontanellen, vilket konstigt namn på en restaurang. Det måste väl vara en latinsk beteckning för det lilla området mellan hjärnhalvorna som är mjukt på spädbarn och som därför kräver att man behandlar dem varligt.

– Det vore bra om du behandlade mig varligare också, svarade Maria spydigt. Men Fontanellen var ju en fiskrestaurang, så jag tror inte att de har kalvhjärnhalvor som deras specialitet. Ordet måste ha en annan innebörd på italienska.

– På tal om konkurrens, sa jag, så skall det bli spännande att se om Michel Porters teori är riktig. Han har nämligen genom studier av ett 80-tal branscher i tio länder kommit fram till att det är den nära konkurrensen och krävande kunder som på lång sikt leder till att ett företag utvecklas och blir framgångsrika.

– Du menar att eftersom Fontanellen var bra, så bör den här krogen vara bra också, om Porters teori är riktig. Vi får se. Det ska bli en spännande duell.

Utanför Fontanellen stod ägaren som vanligt på pass för att locka in kunder och samtidigt spionera på sin närmaste konkurrent. Jag tittade på honom och såg att han hade en lätt spricka i fontanellen, kanske ett ärr. Men han tittade inte tillbaka, utan han iakttog Maria, som i sin tur tittade på konkurrentrestaurangens skyltfönster som var prytt med Stensopp. Eftersom Maria är väldigt road av svampplockning och gillar Karljohansstilen, kunde hon inte låta bli att kommentera svamparna.

– Titta de har Karl-Johan redan. Det tycker jag är den godaste svampen. Den måste vi äta!

– Nej, jag tycker att Stolt fjällskivling och Skogschampinjoner är godare. Du kan väl fråga om de har Fjällskivling istället

– Ja, *Macrolopioto procera* smakar nästan som kött om man panerar dem. Stolt Fjällskivling måste vi ha!

När vi gick in på Karl-Johanskrogen såg jag hur Fontanellens ägare tog upp ett anteckningsblock och skrev ner namnet på det nya svenska vapen som han tänkte skaffa inför nästa duell på Via Sistina: *Macrolopioto procera* = Stolt Fjällskivling.

Vi steg in på Karl-Johanskrogen och ägaren kom genast fram till oss. Han var välvd upptill och hans kropp var bred, mörk till ganska ljusbrun eller rödbrun, glänsande, i väta något klibbig. Hans kött verkade vara oföränderligt vitt, med en angenäm lukt och en mild, nötartad smak. Han verkade lämpad för alla tillagningssätt.

Jag märkte att det var en smart kille. Han talade bra engelska, men det hjälpte oss inte eftersom engelsk kokkonst går ut på att man inte skall kunna identifiera vilka råvaror som ingått i maten. Engelsmännen har därför inte något behov av att ha olika namn på svampar, utan de kallar alla svampar för *mushroom*. Men när Maria pekade på *Boletus edulis* i fönstret och sedan på Karl-Johan själv, så förstod han genast och sa *Si, Si*. Han erbjöd oss älskvärt restaurangens enda fönsterbord, eftersom han insåg att vi var svampälskare och att ljuset från norr skulle kunna attrahera fler kunder, vilket också blev fallet. Innan vi ens hade hunnit sätta oss hade han och Maria gjort upp om att vi som antipasto skulle ha en pastarätt med gräddstekt Karl-Johanssvamp och därefter ungt lammkött med mild Karl-Johanssås och husets bästa rödvin.

Efter detta furstliga mottagande var det således inte aktuellt att välja någon standardmeny, och någon diskussion om

priser var det inte tal om. När Karl Johan snabbt och vant tog bort menyn från vårt bord hann jag dock att se att alla matsedlar, även damernas, hade prisuppgifter, vilket gjorde mig något lugnare.

Pastarätten smakade utmärkt och köttet var mört. Jag jagar inte, men skulle jag börja, skulle jag sikta in mig på ungt lammkött. Karl-Johanssvampen var lite annorlunda i konsistensen än vad vi var vana vid, men smakade bra, nästan lika bra som hemma. Vinet var gudomligt. Den enda smolken var att Marias köttstycke till tvåtredjedelar bestod av fett, som hon dock noggrant skar bort eftersom hon avskyr överflöd av fett på såväl djurkött som människor. Tur att hon inte är kirurg, för då skulle jag väl ha blivit utsatt för samma behandling som hennes lammstek. Vi hade emellertid fått ett par ordentligt köttstycken vi blev mer än mätta båda två.

När vi hade ätit upp kom Karl-Johan fram till vårt bord och frågade hur det hade smakat. Maria sa att maten och vinet hade varit utmärkt bortsett från att det hade varit för mycket fett på hennes stek. Karl-Johan försökte då först att skämta bort det hela och förklarade att lamm är ett fett djur och att det är fettet som ger den goda smaken, men han bytte snabbt fot när han såg Marias bistra min samt såg det bortskurna fettet och hur hon med smidiga kirurgfingrar fattade om bordskniven för att eventuellt ge honom samma behandling som lammsteken. Karl-Johans fotbyte gick lika fort som när Jean-Baptist Bernadotte då han blev svensk tronföljare gick ihop med England, Ryssland och Preussen mot Frankrike. Han såg ett ögonblick på Maria, tog hennes fat och småsprang till restaurangens stekavdelning där han beordrade all tillgänglig kökspersonal att skära upp en ny stek åt Maria. Hade det varit på Napoleons tid hade säkert denna beslutsamhet lett till att han hade blivit befordrad till general eller åtminstone till styckjunkare. Men nu var det inte år 1812 och Maria var inte Napoleon och var inte heller utsänd

av Guide Michelin, utan hon var en ännu mer krävande kund. Hon satt med klockan i handen.

När Karl-Johan inom loppet av 30 sekunder var tillbaka med en ny rykande varm lammstek utan en strimma fett skakade hon bara på huvudet åt hans prestation och sa:

– *Sorry, to late.*

Jag tyckte riktigt synd om honom, för hans prestation, tror jag, hade slagit alla rekord i Rom. Men jag behövde inte visa medlidande med Karl-Johan, för här hade Maria funnit en värdig motståndare. Utan att med en min visa sin besvikelse över de uteblivna applåderna, sa han.

– *And to dessert, Madam? On the house, of course.*

– *Just two cappuccino,* svarade Maria mycket belåten över att ha kommit på ett bra motdrag, på hans oväntade utspel.

– *Verry good Madam*, sa han, och återkom inom en minut med två koppar kaffe, två likörglas och en nästan en meter hög karaff, som innehöll grappa med hela hallon och smultron. Karaffen hade en kran nedtill där vi kunde fylla på så mycket vi ville.

I restaurangen hade en gitarrist gått runt och spelat vid borden. Han spelade hyfsat När han kom till en medelålders amerikan, som satt ett par bord från oss tillsammans med en ung blondin som till åldern kunde ha varit hans dotter, men som av sättet att döma snarare föreföll att vara hans älskarinna, bad amerikanen att få låna gitarren. Han spelade sedan och sjöng ”Country- and Western och han fick välförtjänta applåder.

När gitarristen kom fram till vårt bord, sa jag att jag ville höra Buona Sera, Signorina, Bueni Sera, men Maria ville höra en visa om Capri. När gitarristen hörde namnet Capri, sken han upp och började genast spela. Maria ställde sig upp och sjöng ”Det var på Capri vi mötte varandra”.

När hon slutat fick hon nästan lika mycket applåder som amerikanen. Då tog hon ett glas grappa till, höjde tonläget en halv oktav och bad gitarristen spela *O, sole mio* Och nu sjöng hon på italienska. Detta var uppenbarligen uppskattat, för när hon slutade fick hon våldsamma applåder och bifallsrop.

När stämningen i lokalen var som högst passade Karl-Johan på att lämna över notan till mig, en nota som fick mig att blekna och riva mig i skäggstubben. Detta fick Maria, som tyckte att jag var dåligt rakad, att utbrista.

– Du ser ut som en blek skäggriska. Ta dig nu en grappa till och betala utan att tjafsa!

Hon hällde upp ett fullt glas till mig. Hon log åt Karl-Johan och sa att hans svamp hade smakat nästan lika bra som de 10 kg som vi hade hemma i frysen och att vi nu värderade *Boletus erdulis* ännu högre än tidigare. Och så log de ikapp. Då förstod jag vad Maria planerade att göra. Hon hade tänkt tvinga mig att dricka upp hela Grappa karaffen. Jag hade varit med om något liknande 30 år tidigare då jag som en av de första turisterna i Algeriet efter befrielsekriget hade måst äta bakelser i kapp med en algerisk boxare, som trodde att jag var fransman. Jag hade svårt att kommunicera med honom och rätta till missförståndet: Han kunde bara enstaka franska ord och dåligt uttal. Jag veta att det berodde på att fransmännen hade skurit av tungan på honom, då han under tortyr vägrat att avslöjat var gerillan fanns. Den gången blev jag tvungen att äta bakelser tills alla kunde se att bakelserna stod mig upp i halsen. Jag överlevde äventyret den gången,

men jag var inte säker på att jag nu skulle tåla lika mycket grappa som bakelser.

Lätt berusad fick jag plötsligt idé hur jag skulle komma undan. Jag ställde mig upp och började sjunga *Buona Sera*. Maria, som hört mig sjunga förut, insåg nu att hon hade förlorat duellen med Karl-Johan. Med Karl-Johans hjälp lyckades hon få ut mig på gatan. Regnet där ute fick mig att nyktra till, men för att hon inte skulle tro att jag bara spelat så ropade jag:

– Night-club! Nu går vi på nattklubb!

Nu blev Maria rädd att jag skulle spoliera hennes nyvunna rykte som konstexpert. Hon tittade därför förvånad på Karl-Johan och Fontanellen och sa med oskyldiga blå ögon:

– *Are there Nightclubs in Roma?* Kom nu älskling, så kan jag ordna med en privat nattklubb för dig på hotellet i stället

När vi kröp ner i sängen sa Maria att hon blivit förvånad över att hon fått rykte om sig att vara en konstexpert. Det enda som hon gjorde på Svenska Institutet var att fråga om inte rokokon hade slagit igenom i Italien på samma sätt som i Frankrike. Sedan älskade hon mig på franskt vis och liksom 1700-talsfilosoferna eftersträvade hon - i motsats till barockens stela högtidlighet och överdrivna pompa - att göra det på ett naturligt, graciöst och lekfullt behagligt sätt. Det sista jag kommer ihåg innan vi somnade i varandras armar var att jag inte förstod varför Rokokon aldrig slagit igenom i Italien.

Hos sex- och skatterådgivaren

– Försök att ligga lugnt och slappna av, sa doktorn.

– Jag kan inte. Jag har ont i huvudet och är torr i halsen. Jag skulle behöva en sup.

– Det hjälper inte. Berätta nu i stället om dina problem. Hur har du det på jobbet?

– Jag har ett helvete på Kulturdepartementet. Vi höjer anslagen år från år, men de vill bara ha mer och mer. Och så är det jobbigt hemma också.

– Hur då jobbigt?

– Jo, Maria vill jämt göra det. Jag tycker att det räcker med en gång om året.

– Det var allvarligt. Men mer än en gång om året bör du väl kunna klara av.

– Jag skulle helst vilja slippa helt. Men hon gillar det och går passionerat inför det till nästan 100 %. Hon tar alla initiativ när det gäller den saken. Hon är alldeles galen. Det kan inte vara Sunt.

– Anders, försök att vara förnuftig. Tala ordentligt med henne om saken. Ni får försöka att kompromissa. Du har ju sagt att hon köper och bjuder dig på vin varje helg. Vore inte 50 gånger om året lagom. Jag ska skicka dig en tidning så kan du läsa hur du ska göra för att tillfredsställa hennes behov.

– Du är ta mig f-n lika tokig som hon. Maria älska att deklarera Vi är ju för helsike vanliga löntagare och då behöver man ju bara deklarera en gång om året. Det finns ingen i hela landet som betalar procentuellt så mycket skatt

som hon gör. Jag tycker att 50 procent av den totala inkomsten räcker.

– Jaså, var det så du menar. Då ger vi henne en prenumeration på Sunt Förnuft, så ska du se att ni kan lösa era problem. Men jag tror att Göran Persson gillar att hon betalar så mycket skatt. Han borde ge henne en medalj!

– Det tycker jag också. Jag har frågat honom, men han tyckte inte att våra marginaler tillät det. Vet du vad han föreslog att vi skulle ge henne?

– En fri lunch?

– *No, there is no such a thing as a free lunch*. Möjligen på Vägverket, men inte på Kulturdepartementet. Nej, han föreslog att jag skulle ge henne "fyra cigg och ett par koppar kaffe", för det var allt som Anne Wibble lämnade efter sig på Finansdepartementet, förutom en statsskuld på 1,3 biljarder kronor. Men Maria röker inte.

– Och hon vill nog inte ha kallt kaffe.

– Hjälp, ser jag dubbelt eller är ni tvillingar?

– Nej, du ser inte dubbelt vi är faktiskt tvillingar. Fast den ene av oss är sexrådgivare och den andre är skatterådgivare.

– HJÄLP! Alla fyra, sa jag och slöt ögonen. Jag och lät huvudet och kroppen sjunka ner i underlaget.

– Ja, just så där ska du slappna av hörde jag doktor Munter säga.

Jag skulle just protestera och säga att jag inte kunde slappna av, när jag vaknade. Jag tittade på Maria, som fortfarande låg

och sov i en naturlig, förnämt behaglig ställning. Hennes graciösa, slanka linjer, som passade in i den dekorativa helhet som rummet utgjorde med sina målade väggstycken, speglar och snidade träpaneler i genomgående ljusa pärlgrå och mögelgröna färger. Benen var asymmetriskt vridna och hon låg i en typisk rokokoställning. När jag såg på henne erinrade jag mig att Maria igår kväll berättade att rokokostilen föddes bland aristokratin på 1720-talet i frankrike. De var sorglösa njutningsmänniskor som ansåg att man borde ta tillvara livets glädjeämnen så länge det gick.

Tisdagen den 25 april 1995

Strövtåg i Rom

Efter en så orolig sömn, som man förtjänar när man har druckit för mycket grappa, hällde jag i mig tre mycket starka koppar kaffe. Vi började dagen med att ordna biljetter till Capri och med hotell för söndagsnatten då vi skulle komma tillbaka Rom. Vi gick därför via *Palazzo Barberini*, som ligger på en av Roms kullar, till centralstationen; *Termini*. Där var det långa köer vid biljettluckorna och svårt att kommunicera, så vi beslöt att istället gå till en resebyrå på onsdagen. Allting var stängt i dag eftersom den 25 april är en italiensk helgdag till minne av Italiens enande. Idag var det dessutom 50 år sedan Mussolini mördades av partisaner och kriget i Italien slutade.

Lydia hade de varnat oss för att området intill stationen inte var något bra område. Vi tänkte dock att då vi kom tillbaka från Capri bara för en natt skulle kunna ligga på ett järnvägshotell och sedan ta tåget ut till den internationella flygplatsen; *Fiumicino*.

Vi gick in på ett av hotellen till vänster om *Termini* och en glad signora förklarade att de hade rum. Maria gick dock misstänksamt upp och kontrollerade standarden på hotellet innan vi bokade ett rum.

Belåtna över att ha ordnat hotellrumsfrågan gick vi över *Piazza del Cinquecento* till **Termemuseet**. Det regnade inte längre men mörka olycksbådande moln hängde i luften. Det fick oss att besinna oss och inse att det hade gått för lätt att boka rummet och att det var egendomligt att signoran inte

hade begärt förskottsbetalning. Hade hon verkligen förstått att vi skulle komma på söndag, *domenic*a? Vi beslöt att be Lydia att ringa och konfirmera.

I *Det Praktfulla Rom* stod det att Termemuseet är byggt på lämningarna av kejsartidens största offentliga bad. Det stod att det innehöll två, nämligen **Museo Nazionale Romano** och **Museo della Terme**. Vi höll därför fram bilden på Mirones Diskuskastare när vi löste biljetter.

Diskuskastaren stod direkt till höger när vi kom in i museet, men vi hejdades av en ung kvinnlig vakt som på italienska undrade om vi hade löst biljetter. Vi visade upp våra biljetter, men grindvakten skakade på huvudet och förklarade att det var fel biljetter. För att hålla besökare borta från Diskuskastaren och därmed minska slitaget, krävdes det tydligen en särskild biljett. Vakten upprepade gång på gång att vi måste ha biljett för att komma in och lika envist upprepade Maria.– *”Si, biglietto”*, och visade upp sin biljett som kostat 8 000 lire. Till slut gav vakten upp och släppte in oss.

Jag såg på Diskuskastaren från olika håll och konstaterade att han såg mycket levande ut och mer välträmad än oss kontorsmänniskor. Det tyckte Maria också och hon föreslog att jag också skulle börja kasta diskus hemma på Drottningholm. Då hon varnade uppmanade mig att vara försiktig så att jag inte träffar någon i huvudet frågade jag:

– Vet du varför så många av de gamla grekiska och romerska skulpturerna saknar huvuden?

– Grekerna och romarna kanske var oförsiktiga då de slängde diskus.

– Nej, det berodde nog på att den nye härskaren vill utplåna spåren av sin föregångare. Skönt att vi inte gör det längre.

– Gör vi inte? Efter varje val försöker ju den nytillträdda regeringen att utnyttja hela kanslihusets resurser för att bevisa att allt som den förra regeringen gjort var huvudlöst.

– Tycker du att det är lika bra med diktatur?

– Nej, det gör jag inte, men vi får aldrig ta demokratin för given. Du ska veta att när demokratin störtades i det antika Aten jublade folket. En diktatur kan till en början upplevas som ett mindre tyranni än en dåligt fungerande demokrati. Ett problem med en diktator är dock att ingen vågar kritisera honom eller henne och att den som gör det ofta blir av med huvudet. Till slut har diktatorn bara ja-sägare omkring sig och då får han eller hon en falsk bild av verkligheten Det är för att förskona dig från att gå makarna Ceausescus öde till mötes som jag jämt brukar kritisera dig.

Marias hade gått och tittat på våra vackert dekorerade museibiljetter och upptäckt att de även gällde till två andra museer vid *Piazza della Repubblica*. För att få maximalt utbyte gick vi därför till ett nyöppnat museum som hette **Palazzo Massimo** och såg på ännu fler skulpturer. Endast första planet var klart. Det nya museet låg i en smakfullt renoverad äldre palatsbyggnad och i varje rum fanns en bra information på engelska.

Vi gick vidare till **Santa Maria Degli Angeli**, som var ritad av Michelangelo. Även denna kyrka var byggd på det gamla romerska badhuset. Genom ett hål i golvet kunde vi se de framgrävda resterna av badet.

Efter museibesöken kring *Piazza della Repubblica* var det skönt att få sträcka på benen. Vi gick nedför den stora

affärsgatan *Via Nazionale*. När vi passerade en turistinformation frågade jag var 50-årsminnet av befrielsen skulle firas. Jag fick veta att republikens president klockan 12 skulle överlämna några blommor på **Piazza Venezia**, men att det i övrigt var televisionen, den nya maktfaktorn i italiensk politik, som svarade för det nationella minnesprogrammet.

Via Via Nazionale kom vi ner till Piazza Venezia med det förskräckliga **Vittorio Emanuele-monumentet** och **Traujanuskolonnen**. Klockan var nu kvart i tolv och en del människor, mest turister hade samlats på piazzan. Framför oss steg en grupp kadetter ut ur en militärbuss. De skrattade och tycktes inte ta det där med presidentens övarlämnande av blommor så högtidligt. Maria pekade på en gammal renässansbyggnad från vilken Mussolini och höll sina tal. Mussolini var en större clown och drog mer folk än republikens nuvarande president.

Vi fortsatte längst *Corso Vittorio Emanuele II* och gick sedan in på några smågator för att slippa trafikbullret. Vi kom ut på **Piazza Navona** där ett par riktiga clowner hade samlat mer folk än republikens president gjort på Piazza Venezia. Nu var vi hungriga och vi gick därför raka vägen till *Taverna Del DuCa*, dvs. det ställe vi varit på under söndagen.

Vi kom till tavernan samtidigt som en ny grupp med japanska turister. Efter att de valutastarkare japanerna hade beställt kom turen till oss. Som antipasto tog vi naturligtvis salladsbyffén med färsk sparris och som huvudrätt tog vi kalvkött. Maria tog en liten tallrik med grönsaker och grupperat dem så att talriken såg ut som ett konstverk. När hon sedan skulle förbättra sitt konstverk genom att lägga på ett ytterligare ett par gröna sparrisar kom en kypare fram och sa att man bara fick ta förrätt en gång. Maria bad om ursäkt och gick och satte sig. Då provade jag vad som skulle hända

om jag tog en gång till, men för mig gick det gick bra att backa om.

När jag fick notan hade man fört upp tre portioner grönsaker. Kyparen pekade på Maria och menade att hon tagit två gånger. Jag tyckte inte att det jämlikt och kallade på den kvinnliga hovmästaren. Det hjälpte inte. Jag var beredd att betala för att slippa obehaget, men Maria snappade åt sig notan. Hon gick bort till ägaren och utan ett ord gav honom notan. Maria hade i julas fått *Fröken Smillas känsla för snö* av mig. Jag brukar alltid ge henne en bok som jag själv vill läsa. Hon testade nu det grönländska sättet att kommunicera, dvs. att prata genom att tiga. Tydligen fungerade det. Ägaren strök utan att säga ett ord den tredje portionen och skrev dit en lägre slutsumma. När vi lämnade tavernan log Maria som en tigrinna som fångat en kanariefågel.

Mätta och belåtna gick vi på italienskt vis, dvs. mycket långsamt, till **Pantheon**, som idag var öppen. Pantheon är 2000 år gammalt och är ett väl bevarat antikt tempel. Det var nästan ofattbart att man på den tiden kunnat uppföra en så avancerad konstruktion och att man klarat utan vare sig dator eller räknedosa klarade av att beräkna hållfastheten. Trots att Pantheon byggts om till en kyrka fick jag i alla fall en känsla av att befinna mig i ett hedniskt tempel. Det stora öppna hålet i taket, som uppstått då koppartaket rövades till Peterskyrkan, såg också ut som att det hade funnits från början. Pantheon hade dock inte tagit skada av det öppna såret i taket beroende på att på att uppåtgående luftströmmar från byggnaden gör att regnet sällan tränger in.

Från Pantheon gick vi längst olika smågator mot Spanska trappan. Strax innan *Piazza di Spagna* ligger **Greco**, Roms mest berömda café, där Keats och Shelley suttit, och intill piazzan, ligger Keats hus, som nu är ett museum. Axel Munthe hade sin praktik i Keats hus. Eftersom vi var mätta

och trötta gick vi dock inte in, utan vi gick till vårt hotell för att vilade.

Firandet av Roms befrielse

Jag sov gott när Maria väckte mig. Hon sa åt mig att jag skulle gå och tala med Lydia om hotellet för söndagsnatten och sedan göra mig beredd att fira 50-årsjubleet av befrielsen

Lydia skakade på huvudet när hon såg vilket hotell som jag bokat rum på. Hon ringde upp hotellet vid järnvägsstationen, som svarade att de inte hade någon bokning i mitt namn och att de inte ville inte heller ha oss som gäster. – *I told you they are not serious people*, sa Lydia och ordnade ett annat hotell åt oss.

Maria och jag inledde vårt firande med att gå till *Piazza del Popolo*. Solen bröt vackert fram mellan molnen när vi kom fram piazzan. Den har en stor obelisk i mitten som kejsar Augustus rövat i Egypten för 2000 år sedan. Vi slog oss ned vid den turistfälla med gula dukar som jag lyckades undvika föregående dag.

Maria beställde en cappuccino åt sig. Efter att ha tittat på prislistan, 9000 lire (= 45 kr) för en kopp kaffe, sa jag att jag inte var sugen på något. Jag nöjde mig med att smaka av hennes vatten. Det var skönt att efter allt regnande nu kunna sitta ute, njuta av solen och titta på folk som gick förbi. Jag hade gärna suttit och relaxat resten av kvällen, men Maria var helt uppskruvad av det där med 50-årsjubileueet och ville gå vidare. Jag hade betalt och räknat ut att vi hade sparat en hel del genom att inte äta måndagslunchen här:

Från *Piazza del Popolo* gick vi via *Fontana di Trevi* till *Piazza Barberini* där vi tog metron ut till *Porta San Paolo*. När vi kom upp ur metrostationen vid **Piazza Piramide** hade vi *Porta San Paolo* rakt framför oss på och Cesiuspyramiden till vänster. Den välbevarade pyramiden var bygd med ljusa stenar. Den såg betydligt yngre ut än den mörka delvis raserade försvarsmur som Aurelianus uppförde i slutet av 200-talet e. Kr. och som pyramiden infogades i. I *Det Praktfulla Rom* stod det att Cesiuspyramiden var 300 år äldre än stadsmuren.

Trafiken runt piazzan var avspärrad och där stod åtta TV-bussar uppställda. Från en lucka i muren hörde vi musik. Innan vi började firandet gick vi till den **Protestantiska kyrkogården**, som Carl Nylander lyriskt hade berättat om. Den Protestantiska kyrkogården låg utanför statsmuren, eftersom förr i tiden inga protestanter tilläts begravas inne i Rom. Svenska Institutet har upprättat ett dataregister över alla de 3000 gravarna, varav Keats och Shelleys är de mest välkända. Till deras gravar vallfärdas årligen tusentals beundrare. Tyvärr var kyrkogården stängd, men vi gick runt den och kunde titta in genom grindarna och se hur välskött och rogivande den protestantiska kyrkogården var. Om man tycker att livet i Rom är jobbigt kan det vara skönt att vila här.

När vi kommit runt kyrkogården hörde vi musik vi musik från en frusen orkester. Det duggade och blåste, och just när orkestern klämde i för fullt kom ett häftigt skyfall. Detta hindrade dock inte Maria från att tillsammans med ett gäng unga romare uppföra en anti-regndans framför orkesterestraden. Hon försökte att få med mig i dansen, men jag tittade bistert på henne och tog ett stadigt grepp om mitt paraply. Men ju bistrare jag blev, desto vildare dansade Maria med de unga romarna. När orkestern på grund av det

våldsamma regnet gjorde en kort paus, började Maria att sjunga *Avanti Popolo*, vilket romarna gillade.

När Maria dansat av sig lite av sin överloppsenergi och blivit ordentligt svalkad i regnet, föreslog jag att vi skulle åka till staden och äta. Det ville hon inte, utan hon ville först titta på alla de 20 filmer, däribland Schindlers list á tre timmar, som TV-bolagen skulle visa på de åtta stora monitorer som var uppställda på Piazza Pyramide. Jag gick och ställde mig under taket till Metrostationen medan Maria sprang fram och tillbaka mellan de sju monitorerna. Hon var helt fascinerad av 50-årsjubileet. Jag var hungrig och trött.

Det var något overkligt över piazzan. När jag såg alla filmerna, de flesta svartvita, och såg laserljus spela över pyramiden och muren, fick jag en illusion av att var 50 år tillbaka i tiden och att laserljuset sökte fientligt bombflyg på den mörka himmeln.

Det var en enorm satsning på 50-årsjubileet som den italienska televisionen hade gjort. Jag tänkte att det måste ha varit Berlusconis TV-bolag som hade huvudansvaret för firandet. Hans bolag har ju bildat ett politiskt parti. I Sverige har TV inte kommit lika långt utan I Sverige har man nöjt sig med att medverka i uppkomsten av ett nytt parti, med Ian och Bert som ledare.

Jag tittade ut över Piazza Pyramide insåg på vilken skör tråd demokratin i Italien vilade. Jag beräknade att framför de sju TV-skärmarna satt det sammanlagt cirka hundra personer. Sannolikt var fler TV-tekniker engagerade i sändningarna än publik. Resten av Roms över tre miljoner människor firade tydligen 50-årsminnet av befrielsen hemma. Kanske såg de på någon av filmerna.

Efter bara en halvtimme hade Maria fått nog av allt TV-tittande och vi tig metron hem mot hotellet.
När vi kom tillbaka till Piazza Barberini slank vi hungriga och våta in på nu Fontanellen. Trots att vi såg ut som båtflyktingar från Ex-Jugoslavien blev väl mottagna. Vi försökte att beställa Stolt fjällskivling, men kypare sa att man ännu inte hade fått in den svampen. Istället tog vi en turistmeny som bestod av antipasto, en biffstek och dessert. Medan kyparen serverade förklarade han att Fontanell på italienska även betyder liten källa och att namnet syftade på deras vingård på Ischia. Vi beslöt därför att prova husets eget vin och beställde en karaff.

Det vita vin som kom in var inte vitt utan hade en grumlig gul färg. Jag hällde misstänksamt upp ett par droppar i Marias glas och avböjde, efter att ha sett hennes grimas, att själv prova. När flaskan snabbt avlägsnades kände jag lukten av ojäst vinäger. Vi tog i stället in en butelj röd Chianti som smakade utmärkt och bättre passade ställets i övrigt goda standard.

Medan vi åt våra möra biffar och drack vårt röda vin kom en tysk familj in och beställde samma meny och samma dryck som vi hade gjort. Det var inga på fontanellen som firade befrielsen och sannolikt inte heller på några andra restauranger i Rom. Eftersom vi firade 50-årsminnet av krigsslutet och ingen i den tyska familjen kunde lastas för vad Hitler ställt till med, föreslog jag att vi borde varna dem och bjuda dem på riktigt vin. Maria tyckte dock att vi skulle vänta lite så får vi se vad som hände.

Tyskarna smakade misstänksamt på vinet, men drack sedan snabbt upp hela karaffen. När de efter en kvart beställde en karaff till kom jag att tänka på visheten i ordspråket: –”Man ska inte kasta pärlor för svin".

När vi gick från Fontanellen kände jag mig jämfört med dessa tyskar mycket kultiverad. Maria hade igår lärt mig att skilja mellan nyklassicism och rokoko, men jag fråga henne nu om en sak jag gått och funderat på hela dagen.

– Vad är ”Bondrokoko” för något?

– Det är en engelsk-holländsk möbeltyp, som inte alls har den franska rokokons sirlighet och elegans. Man trodde förut att dessa möbler var tillverkade på landet av allmogesnickare, men i själva verket kommer möbeltypen ursprungligen från städernas hantverkare. Min far har gjort många bondrokokosstolar, sa hon och öppnade dörren till vårt hotellrum.

– Jag tycker om gediget svenskt hantverk, sa jag

När vi gick upp för hotelltrappan såg jag och såg på de välsvarvade benen och lät min hand smeka över Marias lätt rundade, bondska höft.

Gärna medalj

Jag gick med tunga steg korridoren fram. Jag måste skaffa en medalj, en sådan som min far hade på bröllopet i USA Alla blev så imponerade och sa: – He *has got it from the King*. Men jag hade misslyckats att skaffa en medalj och till Maria. På departementet hade expeditionschefen hånskrattande sagt att jag kunde få en medalj för "Oredlighet i Rikets Tjänst", men att jag då förts måste ha arbetat i 30 år. Mina 29 år och 10 månader räckte inte.

Jag fortsatte framåt men det tog emot. Det kändes som om jag inte kom ur fläcken. Plötsligt öppnades en dörr och ut kom Mona Sahlin. När hon såg på mig sa hon:

– Varför ser du så dyster ut Anders?

– Därför att jag inte fick någon Kungamedalj på grund av dumma byråkratiska regler.

– Vad skall du ha en Kungamedalj till, frågade Mona förvånad.

– Den skall jag ge min fru Maria, så att hon har något med sig när hon handlar. På ICA måste man nämligen ha en 5-krona för att få ut en varuvagn och Maria glömmer jämt sin 5-krona i vagnen. Men nu har jag kommit på att en Kungamedalj har samma form som en 5-krona och den glömmer hon nog inte; i varje fall inte om jag hänger den om halsen på henne.

– Du skämtar väl, sa Mona. Det här pappret, som du sa rörde jämställdhet, var väl också bara ett skämt?

Jag hade i måndags skickat över min artikel *Inför dagbarnvårdare för sjuka barn - Så kan vi slopa karensdagen* till vice statsministern och jämställdhetsministern.

– Nej, det var ett seriöst förslag. Jag hoppas att det genomförs innan jag går i pension.

Mona tittade på papperet som jag hade skickat henne. Hennes min ändrades och det såg ut som om hon ville bli av med mig för gott. Hon gav tillbaka pappret till mig och sa:

– *Gärna pension,*

men först en rejäl medalj.

– Menar du att jag får en medalj till Maria, om jag går i förtida pension?

Nej, du får inte någon medalj förrän du ändrat attityd till kvinnorna!

Jag tittade förvånat på Mona, men log inte längre. Hon vände på klacken och gick in genom dörren igen. Jag tittade på papperet som jag fått av Mona, men det var inte min artikel. Jag måste ha blandat ihop mina papper och råkat skicka henne den sida i *Boken om San Michele* där Axel Munthe skriver att kvinnan är skapt att lyda och mannen att befalla. Mannens kärlek är kortlivad, som blomman, och den dör i äktenskapet en naturlig död.

Jag ropade efter Mona att det var ett misstag och att jag var lyckligt gift med Maria, men dörren till dambadet var redan stängd. Förtvivlad och missförstådd vacklade jag ut från Rosenbad. Framför huvudingången hade en stor Mercedes rullat fram. Ur bilen steg en lång och smal svensk chaufför och höll upp dörren för en norrman som skrattade hjärtligt åt sin chaufförs historia. En norrman i en Mercedes och med en svensk chaufför, det måste väl vara bingo för en honom, tänkte jag. Jag var så fascinerad av norrmannen att inte såg staketet vid rabatten, utan trillade handlöst över det och svimmade.

När jag åter kom till sans stod två män böjda över mig, men det var inte norrmannen och hans chaufför, utan Stig Malm och Kjell Olof Feldt.

– Hur gick det, frågade de.

– Inte så bra. Jag verkar ha krossat både de röda och vita rosorna, svarade jag och kisade mot solen.

– Vi menar inte med rosorna, svarade de. Vi menar med dig. Gör det ont?

– *Ja visst gör det ont när knoppar brista.*
Varför skulle väl annars Mona tveka.

När jag sa det upplöstes konturerna av dem och mitt Malm-Feldt förvandlades till ett stim. Då märkte jag att det var skuggor i taket på vårt hotellrum i Rom som jag kisade mot.

Onsdagen den 26 april 1995

Galleria Borghese

Eftersom vi idag skulle besöka museer gjorde det inte ett dugg att det duggade på morgonen. Vi började med att gå ner till den resebyrå på Via Sistina som Lydia rekommenderat och där hennes kusin Riccardo f arbetade. Riccardo frågade om vi ville ha rökare eller inte rökare:

– *Non-smkoing,* sa vi samtidigt.

– *First class or second class?*

–*First class, of course,* sa Mara, innan jag hann öppna munnen.

– *Non-smoking, is the most important,* sa jag och hoppades att första klass, rökare, skulle vara fullbokad.

Men det fanns gott om platser för icke-rökare i första klass. Riccardo gav oss biljetterna och förklarade att vi inte skulle stiga av vid centralstationen i Neapel, utan vid eden station – Mergellina – och som låg vid hamnen.

Från resebyrån gick vi upp mot **Villa Borghese** samma väg upp som vi gått i måndags. När vi kom in i parken hade det slutat att dugga. En doft av växter och fuktig jord mötte oss. Vi gick längs en allé mot **Galleria Borghese**, som på grund av ombyggnadsarbeten, var omgiven av ett staket av korrugerad plåt. Galleriet var imponerande med målningar i taket, mosaik på golvet och många skulpturer i de vackra rummen. Jag fullständigt betagen över Berninis *Pluto och*

Proserpina där Proserpina nästan svävar i luften. Att hela gruppen var huggen i ett enda stycke verkade ofattbart.

Sedan fortsatte vi till **Etruskiska museet**, men detta besök blev en stor besvikelse. Det innehöll bara en massa urnor och andra föremål uppställda på rad och all information var på italienska. Även om vi inte fick någon ny information om var etruskerna kom från, var besöket dock inte helt bortkastat. Museet hade nämligen en vacker trädgård och caféet hade färskpressad juice.

Hur man kan handla i Rom

Från Etruskiska museet gick vi ner till *Piazza del Popolo*. Nu sken solen och det var en bättre promenad än i måndags då det hade ösregnat. Solen hade lockat fram en rad trevliga restauranger, men nu var vi inte hungriga. Efter allt ätande tyckte vi att det var dags att hålla igen lite, så vi köpte bara lite frukt som vi åt på Spanska trappan medan vi tittade på folkvimlet. Apelsinerna kostade 20 kr kilot, vilket ju är mer än i Sverige.

Maria tyckte att det var bra att vi hade hoppat över lunchen för nu hade hon hela eftermiddagen på sig för att handla. Och idag skulle jag följa med henne och hjälpa till med att bära. Vi drog oss ner mot Roms köpcentrum och i närheten av *Fontana di Trevi* stannade Maria framför en liten butik som bara var två meter bred, men som utåt gatan hade en massa tröjor. Jag försökte handgripligen få henne att gå vidare för jag misstänkte att prisnivån på denna marknadsplats var baserad på tyska mark. Men Maria hade redan börjat bläddra igenom högen av tröjor.

– Är det här inte en härlig färg, sa Maria.

– Ja, det är det verkligen och den kostar knappt hundra kronor.

Nu vaknade den 60-åriga försäljerskan till. Hon plockade fram fler tröjor och när vi kände på kvaliteten, insåg vi att den för 200 kronor var av högre klass. Tyvärr fanns det ingen i Lars storlek, men Maria bestämde snabbt att jag skulle få en ny tröja, vilket jag faktiskt behövde.

Nu började den 60-åriga försäljerskan vakna till på allvar.

– . *I have a leather-coat that will match you very well, Signor. I have had a bad day today and I must get rid of the winter-collection. You are very tall and it will be difficult here in Roma to find such a handsome customer as you. Only 3000 krona.*

Jag försökte att fly från butiken men Maria högg tag i mig. Med förenade krafter satte hon och försäljerskan på mig skinnrocken.

– Den sitter ju perfekt på dig, sa Maria och däri hade hon rätt.

– Men jag behöver ju ingen rock, sa jag på svenska. Det är ju du som fyller år i morgon.

Försäljerskan som under ett långt och innehållsrikt liv lärt sig en del skandinaviska, sa glatt.

- *Madam, I have one for you as well*, varpå hon tog ner en oxblodsfärgad skinnkappa, som satt perfekt på Maria.

När vi lämnade butiken luktade det mycket läder. På vägen tillbaka till hotellet såg vi ett en meter långt laxfat av trä med stjärt och huvud av aluminium. Laxbrädan kostade bara två

hundra kronor. Vi hade länge försökt att få tag på en sådan och därför högg vi snabbt tag i stjärten och lyckades att fånga den med bara händerna. Den var dock stort och tung, och den när vi försökte få ner den i en kartong gjorde den kraftigt motstånd. En försäljare kom fram med en yxa beredd att hugga huvudet av den, men det behövdes dessbättre inte.

Iförda våra nya läderrockar anlände vi på avtalad tid till ambassadörens residens. Till mottagningen hade ambassadören även bjudit ett par kyrkopolitiker som var på besök i Rom. Genom att vi var fyra personer, förutom ambassadören, blev det en mycket intressant och spirituell konversation där vi avhandlade allt ifrån det senaste kommunalvalet i Italien till Carl Milesutställningen. I svensk press hade det förekommit kritik dels mot att utställningen hölls på det Amerikanska Institutet istället för på Svenska Institutet, dels mot att den svenske ambassadören hade hållit sitt tal på svenska, medan den amerikanske ambassadören hållit sitt på italienska. Det förklarade vår ambassadör berodde på att Miles även varit verksam i USA och att den amerikanske ambassadören talade italienska bättre än han talade engelska.

Vi avslutade visiten med att titta runt i residenset, som var mycket smakfullt möblerat. Maria konstaterade att ambassadörer med stora tjänstebostäder, betjänt och chaufför lever betydligt bättre än riksdagsmän som bor i studentrum av 1960-talsstandard. Riksdagsmännen får själva stryka sina skjortor, men strömmen är en så länge gratis.

Efter besöket på residenset åkte vi ner till centrum och gick in på en pizzeria. Det var en lagom stor restaurang med en trivsam miljö. Vi beställde Pizza Italiano, som vi fick veta var en blandning, av alla pizzor som finns i Italien.

Bredvid oss placerades ett par äldre gentlemän från Colorado resp. Florida. Det visade sig att amerikanerna hade tjänstgjort som ambulansförare under kriget i Nordafrika och i Italien och att de nu var aktiva i American Field Service (AFS). Lars hade förra året varit AFS-student i Colorado Spings, så vi hade en hel del att prata om. Frank som den äldre amerikanen hette konstaterade att kriget i Italien hade varit mycket blodigt. Han berättade att amerikanarna hade landstigit i Sorrento söder om Neapel i september 1943, men att de tog över ett år att befria Italien. Han sa att maffian hade kommit tillsammans med de amerikanska trupperna och att kriget i Italien hade missköts. Det blev ett onödiga allierade förluster och även civilbefolkningen drabbades hårt. Operation Ökenstorm hade varit mer framgångsrik. Han avslutade med att säga – *All wars should be held in the desert!*

Garyolen

På vägen hem från restaurangen föreläste Maria om den gregorianska kyrkokonsten och om medeltidsmänniskornas tro på djävlar och andra monster. På medeltiden försökte man att skydda sig från djävulen genom att placera ut hemska stenstoder föreställande smådjävlar – garyoler.

När vi kom tillbaka till hotellet, lade vi oss ner och började läsa. Vi var ganska trötta efter dagens kulturella upplevelser. Lukten från våra läderrockar var också sövande. När jag hade kommit till kapitlet om djävulen i tornet på Notre Dame, slog jag ihop *Boken om San Michele*. Maria redan hade somnat. Dagens många affärstransaktioner hade tydligen även tagit på hennes krafter.

När jag släckte sänglampan funderade jag på vem doktor Munthe egentligen var. Jag hade just läst om att Axel Munthe

ordnat en hög hatt och en splitterny bonjour åt med Monsieur Alphonse och att de varje torsdag gjorde en åktur nedför *Corso* och lunchade vid *Piazza di Spagna*. Jag hade också läst om Axel Munthes syn på pengar och hur han vädjade till läsarna att skänka pengar till de fattiga. Han skrev: – ”Vad du behåller för dig själv, förlorar du; vad du ger bort behåller du. För övrigt har du ingen rätt att behålla dessa pengar för dig själv. De äro inte dina pengar, inte någon människas här på jorden. Pengarna tillhör djävulen, som sitter dag och natt och sjackrar med människosjälar”.

Som läkare var Axel Munthe före sin tid. Jag hade nyligen läst en bok där författaren visade att vi mår bättre av att intressera oss för någon utanför det egna jaget samt att enkla vardagsnöjen och ett gott skratt inverkar positivt på vår förmåga att hålla sjukdomar ifrån oss. Att donera pengar gagnar således även givaren. Men de stora donatorerna var inte heller några helgon. – ”Envar bland Amerikas miljonärer måste medge, att han en eller annan gång åtminstone snuddat med rockärmen vid fängelsemuren” skrev Andrew Carnegie. Hade även Axel Munthe tillskansat sig pengar på ohederligt sätt?

Jag tittade upp mot tornet på Notre Dame och frågade:

– Vem är det som står där uppe på muren iförd hög hatt och slängkappa?

– Det är Henri Bennetitte, den berömde hypnotisören. Han har nyss fått garyolen att flaxa runt i luften och värpa guldpengar över publiken. Nu har Henri kungjort ett extranummer. Han skall låta den guldvärpande garyolen sitta kvar på sin plats, men istället själv med hjälp av sin svarta slängkappa flyga ett varv runt Notre Dames torn. Allt skall registreras med kamerans hjälp.

– Det är ju omöjligt. Han kommer att slå ihjäl sig.

– Ja, det kommer han att göra, men publiken kommer inte att se hur han störtar till marken och krossas, utan de kommer att förundrade glo i skyn som om de följde en förvuxen fladdermus mödosamma saxande runt tornet. De vet inte att Henri är ruinerad och nu gör sitt sista nummer inför en masshypnotiserad folkskara.

Jag tittade på doktor Munthe och frågade.

– Har det här verkligen inträffat eller drömmer jag?

– Ja, det har inträffat. Den berömde Charcot har själv berättat det för mig.

– Men det är förfärligt. Kan vi inte hindra det på något sätt.

– Du kan hindra det, om du vågar. Du kan själv försöka att flyga runt tornet i stället för Henri. Vill du och törs du det?

Jag han aldrig att svara. Kanske visste doktor Munthe vad jag tänkte, för i nästa ögonblick befann jag mig högt uppe i skyn, flaxande i min nya svarta skinnrock. Jag förstod inte hur det hade gått till, men det var inte svårt. Jag kunde flyga. Jag såg folket långt där nere, men jag var inte rädd. Det fanns inga hinder, bara möjligheter.

Jag hade nästan fullbordat varvet runt tornet, då jag fick se garyolens ansikte. När jag samtidigt hörde ett fruktansvärt brak blev jag rädd. Jag skar snett genom luften, missade balustraden, slog emot i väggen och störtade med min långa rock fladdrande handlöst mot marken.

– Krasch!

Det var inte en dröm, utan verklig. Jag tände hastigt lampan och sprang fram till fönstret. Nere på gatan hade två bilar krockat och den ena hade kört in i husväggen. Det såg ruskigt ut. Jag tittade på Maria, men hon hade till skillnad från mig satt in öronpropparna och hade inte hört smällen. Jag var chockad, men jag beslöt mig för att inte förstöra hennes födelsedag genom att börja den med att berätta om den hemska olyckan.

Jag försökte erinra mig hur djävulens ansikte hade sett ut i drömmen, men bilden var borta. Jag satte in öronpropparna och lade mig ner på kudden. Jag önskade att alla vackra drömmar skulle vara verkliga. Om jag bara inte sett den hemska garyolen, hade jag klarat flygningen runt tornet och då hade Henri överlevt. Djävulen på Notre Dame borde le istället för att räcka ut tungan och ingen borde behöva döds i trafiken!

Att jag drömt om Henri Bennetitte och Axel Munthe var att de båda var framstående hypnotisörer. På la Salpêtrière hade Munthe genom en posthypnotisk suggestion fått den stackars Geneviève komma till hans bostad på Avenue Villiers. Han skriver att det var för rädda henne undan professor Charcots experiment och föra hem hennes till hennes föräldrar i Normandie. Var detta verkligen sant? Tänk om det istället var för att förföra henne och tänkt om det var därför som Munthe slog igen sin praktik i Paris och hals över huvud flydde till Capri. Var Axel Munthe ett helgon eller var han djävulen själv som nu satt och hånlog mot mig.

Axel Munthe hade en fördomsfull syn på kvinnorna och han trodde inte att kvinnorna om de fick chansen skulle kunna uträta något inom vetenskap och konst. Endast den tjusande Sapfo från ön Lesbos tycker han har uträttat något, men om henne vill han inte prata. ”Vad jag vet om henne och hennes skola är mer än nog för mig”, låter han doktor Norström

säga. Idag vet vi att både män och kvinnor har en högerhjärna och en vänsterhjärna, som kämpar om våra själar. Skillnaden mellan män och kvinnor är inte så stor. Låt oss göra ett experiment. Låt en man och en kvinna byta sitt egna jag med varandra, så får vi se vad som händer. Och låt oss då se vad som händer med kärleken mellan kvinna och man.

Torsdagen den 27 april 1995

Forum Romanrum

Det tog oss längre tid än vanligt att komma ner till frukostrummet, men idag var ju 50-årsdagen. När vi gick förbi hotellreceptionen, sa Tonio och Lydia: *Happy Birthday!*

Tonio hade ett par snäva, svarta byxor på sig som framhävde hans sexiga, smala stjärt. Nu på morgonen såg han ännu yngre och fräschare ut än då vi kom. Jag log mot Tonio och Lydia. Jag hade frågat hur gamla de var och idag skog det mig att som jag de tillsammans var lika gamla som min äkta hälft.

I dag var det en annan doft i frukostrummet. Först trodde jag att det bara berodde på Lyda dagen till ära hade satt in en bukett med 50 röda rosor. När jag gick fram och luktade på rosorna märkte jag att det inte var den enda orsaken. Den nya atmosfären i frukostrummet berodde också på att den tyska ockupationen nu var över och reguljära italienska trupper hade övertagit tyskarnas plats. Men även dessa italienska skolungdomar uppförde sig dock mycket bra.

Jag brukar vara trött på morgonen, men jag hade sovit bra och idag var jag på ett strålande humör. Kaffet smakade mycket bättre än tidigare.

Vid tiotiden kom Cecilia Wien från Svenska Institutet för att guida oss. Hon var lite andfådd för det hade varit en busstrejk och hon hade varit tvungen att gå till vårt hotell. Jag blev genast förtjust i Cecilia, som var något yngre än vi var. Hon verkade även gilla oss för medan vi promenerade till **Forum**

Romanum berättade hon en massa om sitt liv. Hon hade kommit till Beirut tillsammans med sin far och gift sig med en rik Libanes. Han hade dock tröttnat på henne och som jag förstod det hade hon för tillfället ingen fast partner. Hon hade inte något fast jobb heller. De få lärartjänster som fanns inom arkeologi gick mestadels till manliga sökande. Detta och att hon på grund av oroligheterna i Mellan Östern inte kunnat resa till Libanon och Syrien för att slutföra sina grävningar bekymrade henne.

Cecilia hade dock ett glad sätt. När jag sa att jag hade läst att de flesta professorer i arkeologi i Norden är män och att jag tycker att de vid bedömning av forskningsmeriter alltför mycket gynnar de sina mannliga kolleger, sken hon upp. Och då jag tillade att Carl Tham och jag ansåg att kvinnliga forskare borde prioriteras vid tillsättningen av professorstjänster blev hon nästa euforisk.

När vi kom fram gick vi upp på Palatinen, som är den av Roms sju kullar som ligger närmast Forum Romanum. Där hade kejsarna och de förmögna romare en gång i tiden sina palats. Jag hade planerat att vi skulle vi dricka champagne och äta rysk kaviar på Palatinen, men vädret hade på morgonen verkat ostadigt Champagnen och kaviaren fick därför vara kvar på hotellet. Nu sken dock vårsolen över Roms sju kullar.

Uppe från Palatinen hade man en utmärkt utsikt över Forum Romanum. Cecilia berättade om hur Rom vuxit fram och hon talade med en sådan inlevelse att jag nästan såg framför mig hur staden en gång måste ha sett ut. Det är inte lätt att få en överblick över Forum Romanum, eftersom det ju bara återstår ruiner av det som en gång i tiden var Världens centrum. Men Cecilia pekade ut de olika byggnaderna och berättade om under vilka tidsepoker som de uppförts.

Efter rundvandringen på Forum Romanum bjöd vi Cecilia på en ordentlig lunch. Vi valde en restaurang som hette *La Pollarola* och som låg på Piazza della Pollarola 24-25. Den hade varit Cecilias stamställen, men hon hade inte varit där på länge. Vi blev inte besvikna. Till huvudrätt åt *Saltimbocca,* som är en italiensk specialitet gjord på kalvkött. Till detta valde Cecilia en *Barolo* som doftade kastanj och koncentrerat solsken. Cecilia hade lika goda kunskaper om vin som jag

Efter lunchen promenerade vi runt i gamla Rom och sög ur kunskaper från Cecilia. När vi skildes och hon kysst mig på kinden, var både hon och vi var ganska trötta.

50-år i Rom

Efter att ha vilat på hotellet en stund gick vi ner till frukostrummet, där Tonio serverade oss Spumantie och rysk kaviar. Det smakade utmärkt. Det slog mig att vi har det har bättre idag än de romerska kejsarna och kejsarinnorna. Vi kan resa vart vi vill, vi har bättre sjukvård och vi blir inte lika ofta giftmördade. Det enda som jag egentligen saknar är ett stort palats och tjänstefolk, men det kan jag bara drömma om. Tänk om vi hade levt under antiken och varit förmögna. Då skulle vi kunnat fira födelsedagen med att gå ner på slavmarknaden och köpa oss tjänare och tjänarinnor. Själv skulle jag nog välja en ung, kraftig blåögd manlig slav från Germanien och en behagfull kvinnlig grekisk slavinna, som skulle läsa poesi för mig. Jag tömde långsamt mitt glas och fantiserade om hur det skulle ha varit att leva i det gamla Rom.

Nu kom Tonio in i rumme. Han såg mitt tomma glas och hällde upp mer Spumantie, men han verkade inte vara särkilt

intresserad av mig. Jag avbröt mitt fantiserade. Vad härligt att jag lever här och nu, inte i det gamla Rom, omgiven av en massa tjänare. Cecilia Wien hade visat oss resterna av kejsarinnan Livias sovrum. De välbevarade väggmålningarna tilltalade mig, men sovrummet tyckte jag var i minsta laget för mina behov och till och med mindre än vårt sovrum på Drottningholm. Cecilia hade också berättat om hur slavarna behandlades i det antika Rom. Med min humanistiska livssyn skulle jag nog inte ha haft någon glädje av mina slavar. Även om arbetsgivaransvaret i det antika Rom inte var lika reglerat som i dag, skulle det vara besvärligt att ha en stor stab av underlydande, det visste jag allt för väl från mitt jobb. Och om vi idag vill ut och festa, slipper vi att bli burna i bärstolar, utan det är fullt socialt acceptabelt att ta en stärkande promenad eller tullbanan till en bra restaurang.

Halv åtta lämnade vi hotellet och tog metron till tunnelbanestationen vid **Circo Massimo**. När vi kom upp från metron hade vi inte en aning om åt vilket håll vi skulle gå för att komma till Trastevere. Jag var arg på mig själv för att jag inte hade tagit med mig en kompass.

Om man kommer upp från en tunnelbanestation och solen inte skiner, kan man antingen fråga någon förbipasserande om vägen eller börja gå i någon riktning och hoppas att man kommer rätt. Mina erfarenheter från besöken i Rom är att man har störts chans att komma rätt om man väljer det senare alternativet. Vi började därför gå längst en av de namnlösa gatorna. Efter några hundra meter blev vi dock osäkra om vi gick år rätt håll och frågade en italienare om vi på väg till Trastevere.

– *Si, si,* sa han

Vi gick några hundra meter till, men insåg att det var något som inte stämde. Enligt kartan skulle vi nämnlige ha haft

Circo Massimo på vår högra sida. Den byggnad som låg där liknade dock mer ett stora modernt kontorskomplex, än en antik rännarbana.

Vi frågade nu en lång ung man och vi hade tur. Han visade sig nämligen vara norrman och forskningschef på FOA, som låg där Circo Massimo skulle ha legat om italienaren hade visat oss rätt väg. Norrmannen pekade ut hur vi skulle gå för att komma till Trastevere. Vi hade bara gått 90 grader fel.

Det tog oss nästan en halvtimme att promenera över Tibern till restaurang **Sabatine** som ambassadören hade rekommenderat. Restaurangen, som hade en rustik men exklusiv inredning, var fullsatt. Det var tur att vi hade reserverat bord.

Vi beställde färsk sparris som förrätt och en blandning av olika medelhavsfiskar som huvudrätt. Sparrisen var verkligen perfekt och fisken var en gastronomisk upplevelse. Vi åt och njöt allt medan en kvinnlig gitarrist och en sångare gick runt och underhöll oss. Vid ett av borden firade man tydligen också födelsedag för sångaren sjöng *Happy-Birth-Day-To - You* på tio språk, däribland japanska. När de kom till vårt bord var det inte läge för en ytterligare en födelsedagsvisa, utan jag bad honom sjunga Verdi för dagens jubilar. Det krävdes en hel del övertalning, för han påstod att han inte kunde sjunga opera. Först då jag sa att alla riktiga italienska män kan sjunga Verdi kapitulerade han och sjöng ett stycke ur Rigoletto. Han fick kraftiga applåder. Jag kysste honom på kinderna, lyft upp hans arm och ropade att här hade vi en ny Pavarotti.

Framför vårt bord satt en mycket vacker kvinna. Hon har ett kolsvart kortklippt hår, gröna ögon och en slank kropp. Det var inte bara jag som lade märke till henne utan även en rödlätt engelsman, som jag med bästa vilja i världen inte

skulle kunna säga hade klassiska drag. Efter att ha betraktat henne länge och väl gick engelsmannen fram till henne och sa att han var skulptör och att han aldrig sett ett så formfulländat ansikte. Han undrade om hon var från Rom.

Den unga kvinnan såg road ut, men inte hennes medföljande moster, som avmätt sa att de inte alls var från Rom, utan från Egypten. – ”*A new Nefertiti”*, sa engelsmannen, bugade sig och gick tillbaka till sitt bord. Efter en stund gick han dock åter fram till henne och frågade om hon skulle stanna länge i Rom och om han skulle kunna få skulptera henne. Till sin mosters glädjeförklarade hon dock att de bara var i Rom *in business* och att de skulle resa i morgon.

Engelsmannen beklagade det och satte sig åter, men han kunde inte släppa blicken från den egyptiska skönheten. Visst var hon vacker Nefertiti och visst var det intressent med Aton-kulten. I denna spelade kvinnorna, som livgivare och familjens beskyddare, den viktigaste rollen. Men det var inte Nefertiti som jag drömde om, utan det var hennes make, den ståtlige Echnaton. Jag hade sett en skulptur av honom på Brittish Museum och han hade väckt min lust.

Medan vi drack kaffe efter maten började vi diskutera vad Axel Munthe hade skrivit om s.k. sexuella irvesioner. Homosexualitet var enligt Munthe inte en sjukdom, utan en felaktig inriktning av könsdriften, fullkomligt naturligt hos vissa individer. En lapsus hos Moder Natur, som uppkommit vid födseln eller kanske redan vid konceptionen. Vad är förklaringen till av den snabba ökningen av sexuella inversioner hos båda könen, frågade sig Munthe. Hämnas naturen på våra dagars maskuliniserade flicka genom att låta hennes smala höfter och platta bröst föda effeminerade söner? Eller är vi förvirrade åskådare till en ny utveckling, där två skilda könstyper smälter samman till morgondagens gåtfulla Superhomo?

Vi såg oss runt om i lokalen och frågade oss vilka av gästerna som var vanliga Homosapiens respektive vilka som tillhörde morgondagens Superhomo. Engelsmannen gjorde det nog inte, utan han tillhörde säkerligen den enligt Munthe till undergång utdömda rasen på en uttjänt planet. Han intresserade mig inte. Vad han sagt om skulptering beslöt jag dock att lägga på minnet. Hemma i Svedala kam man inte lura med sig någon hem genom att säga att man skall titta på etsningar. Att titta på skulpturer slår högre.

Vi var mycket nöjda med måltiden. Vi tackade hovmästaren för maten och bad honom hälsa den svenska ambassadören.

Vi gick hela vägen hem till hotellet. Det blev en romantisk promenad och avslutningen på kvällen förde mig till svindlande höjder. Jag somnade glad och nöjd med min dag och drömde om vår Romantik och Antika Rom.

Fredagen den 28 april 1995

Resan till Capri

Vi checkade ut från Hotell Ventier vid nio tiden och tog ett hjärtligt farväl. Inte bara Tonio utan även Lydia kramade om mig. Hon sa att nästa gång jag kom till Rom skulle de ha byggt om *prima piano,* första vårningen, och då skulle jag få ett bättre rum med en ”king-size” säng.

– *Addio, Lydia, bella, bella! Addio Tonio!*

– *Addio, addio, e presto ritonro! Oh preso ritorno!*

Vi tog Metron ner till Termini. När vi åkte på rulltrappan kom det fram en mörkhårig, välbyggd italienare och undrade om jag hade något hotellrum i Rom.

– *Yes, I have got one.*

– *Are you quite sure? You see this is a dangerous area.*

Först undrade jag om han bara var en artig, hjälpsam italienare, men sedan insåg jag att han säkerligen var en riktig bondfångare. Efter gårdagens lärdom sa jag:

– *I am a famous Swedish sculptress. You have an extraordinary body. Will you please stand as a model for me when I get back to Roma.*

Det fick effekt och han försvann snabbt.

Resan i vår förstaklassvagn till Neapel blev lugn. Det enda störande elementet var att alla italienare gick till vår del av vagnen, när de skulle tala i sina mobiltelefoner. Förmodligen såg de att vi var svenskar.

Landskapet längs järnvägen var mestadels platt och i likhet med de byggnader vi passerade fult. För att få tiden att gå tog jag fram ett par matematiska problem. Jag hade nyligen läst att män och kvinnors hjärnor fungerar olika. Män är bättre på logiskt tänkande, medan kvinnor kan se i flera dimensioner. Jag tänkte testa detta genom att ge min urtråkade medpassagerare ett manligt problem, *Prästen och Klockaren*, och ett kvinnligt problem, *Spindeln och Flugan.*

Intresset för att vara med i min undersökning om skillnader mellan män och kvinnors hjärnor verkade måttligt. För att öka intresset sa jag att om det hade varit någon av oss som hade varit prästen i det första problemet, så hade det inte kunnat var i Italien. Denna upplysning renderade bara ytterligare en gäspning. Då lade ja till att antalet meter som spindeln behöver gå är lika stort som åldern på den grekiska kvinna som satt längst framme i vagnen. Jag hade pratat med henne då vi väntade på att toaletten skulle öppnas. Hon var 40 år gammal och kom från Lesbos.

I ett nafs var all trötthet borta. Plötsligt förvandlades vår vagn till ett 30* 12*12 meter stort rum och en ivrig problemknäckare sprang fram och tillbaka i vagnen för att se hur spindeln kunde klättra efter väggar och tak.

Den unga grekiskan frågade då vad saken gällde. Nu utspann sig en intim en konversation som jag tyvärr inte kunde höra. Hon var tydligen i likhet med sina anfäder matematiskt intresserad. Hon tog upp en penna och de började rita och skriva på biljetterna. Även om åldersskillnaden mellan dem var stor och grekiskan förhoppningsvis inte var intresserad av

min partner, tyckte jag inte om att de satt med huvudena så tätt intill varandra och låtsades lösa mina problem. Då hon tog upp en flaska champagne och bjöd på blev jag riktigt orolig.

Som tur var kom konduktören för att klippte våra biljetter.

– Kom hit! Jag behöver biljetterna, ropade jag.

Det fick avsedd effekt.

– Varsågod! Här är biljetterna med det rätta svaret.

Jag tittade på biljetten. En rak linje var ritat snett över min biljett. När jag vek ihop biljetten till en kartong kunde jag se hur spindeln skulle gå.

– Det stämmer, men du fuskade. Du tog ju hjälp av din nya grekiska bekantskap. Jag är misstänksam mot alla kvinnor, även de som kommer från Lesbos. Se upp för kvinnor, håll dig till män!

– Tror du att det var hon som löste problemet?

– Det är klart att jag tror att det var du, älskling. Du är undantaget som bekräftar regeln. Men har du även lyckats lösa det manliga problemet. Har du räknat ut hur gammal prästen var?

– Lika ung som du. Men det problemet var ingen utmaning för mig.

– Du kanske tyckte att den grekiska flickan var en större utmaning? Vad gjorde ni mer än löste mitt problem?

– Vi skrev poesi. Vill du se?

Jag fick min biljett och på baksidan av den var det skrivet något, men den var helt oläslig. Jag kunde inte ens se om det var grekiska eller latinska bokstäver. Är man van att skiva på dator hela dagarna, blir det naturligtvis oläsligt då man sitter på ett skakande italienskt tåg och försöker skriva för hand. Därför citerade jag Axel Munthes förord till *Boken om San Michele* och sa med ironi:

– Stackars gamle man. Jag börjar tro att ni inte ens kan läsa er egen handstil! Vad står det egentligen?

– Det är en gammal grekisk kärleksdikt. Så här står det:

”Vem skall jag denna gång övertala,
att återuppliva din kärlek? Vem är
orättvis mot dig, Sappho?

Flyr hon för dig, skall hon förfölja.
Och hon skall ge, om än hon avböjer gåvor.
Älskar hon inte, gör hon det snart, också
mot sin vilja”.

Kom än gång, befria mig från mina
bekymmer. Uppfyll det mitt hjärta åtrår.
Och du själv, Aphrodite, var nu min
syster i striden.

Jag kände igen citatet från den enda helt bevarade dikten av Sappho. Och jag reagerade på samma sätt som Axel Munthes gode vän doktor Norström: – ”Jag vill inte höra något mer om Sappho. Vad jag vet om henne och hennes skola är mer än nog för mig. Jag vill inte höra något mer om kvinnor. Du har druckit mer champagne än du tål och pratar en massa gallimatias. Kom låt oss gå hem!”

Men vi var fasta i vagnen, med den unga grekiska kvinnan ifrån Lesbos. Nu kom också konduktören tillbaka och vill se på våra biljetter en gång till. Hon var tydligen intresserad av någon av oss. När jag gav henne biljetten, stök jag henne lätt på låret och frågade:

– *Witch station is Mergellina*?

Hon tog instinktivt ett steg bakåt och sa avmätt:

– *The second stop*.

Konduktören kom inte tillbaka till oss någon mer gång. Men hon talade inte om att stationen Mergellina var så kort att vi var tvungna att gå fram tre vagnar för att komma av. Dess bättre var vi snabbfotade och hade inte så mycket bagage. Vi hann precis stiga av innan tåget satte sig i rörelse igen.

Neapel är ökänt för sin brottslighet och vi hade därför brått att ta oss ner till hamnen. Genom ett resolut uppträdande lyckades vi bryta oss igenom den första linjen av potentiella ficktjuvar och tog oss de ca 500 metrarna ner till färjeläget.

När svävaren lämnade hamnen sken solen och Neapel såg inbjudande ut. Mycket har hänt sedan Axel Munthe engagerade sig i koleraepidemin och skrev *Letters från Mourning City* och sedan Morris West skrev om gatubarnen i boken *Children of the Sun*. Det var med vemod jag blickade tillbaka mot den vackra men fattiga staden.

När vi kom utanför piren satte svävaren fart och i den gungande rytmen föll jag i sömn. Det var skönt, och tur eftersom min partner blev sjösjuk och var tvungen att gå på toaletten och spy. Själv blir jag aldrig sjösjuk och jag har inte spytt på 25 år, dvs. inte sedan Laura föddes.

Jag vaknade av att farten och gungandet minskade. Framför oss låg Capri sagolikt vackert med höga vita klippor, frodig grönska och ett azurblått hav. Det doftade hav med bara en lätt lukt av rutten tång och fisk.

Innan svävaren från Neapel hade slagit av sina diselmotorer, tog jag de tyngsta väskorna och hoppade över till kajen. Svärmar av nakna pojkar badade sina glänsande bronskroppar i vågsvallet, och bland de uppdragna båtarna satt gamla fiskare i röda frysiga ylleluvor och lagade nät. Mittemot den lilla kajen stod ett halvt dussin taxibilar. Det var en ung, kvinnlig taxichaufför som skulle köra oss upp till Anacapri. Hon hette Gioia och hon kallade sin lilla gröna taxibil för Rosina. Hennes blanka svarta ögon gnistrade av ungdom, hennes läppar var röda som korallerna kring hennes hals, de starka vita tänderna glimmade som pärlor då hon skrattade. Hon sa att hon var arton år och vi sa att vi var yngre än vi någonsin varit. Men Rosina var gammal *è antica*, sa Gioia.

Gioia visst var San Michele låg. Hon brakade iväg med sin gamla bil uppför den smala serpentinvägen med en fart som borde ha kvalificerat henne för deltagande i Monti-Carlo-rallyt. På en raksträcka mötte hon en annan taxi och de båda förarna utkämpade ett *Chicken-Race*, som denna gång slutade lyckligt genom att båda väjde och passerade varandra med mindre mellanrum än mitt ringfinger, och det är ovanligt smalt.

– *Maffioso*, sa vår Gioia och skrattade i riktning mot den passerande bilen.
'
– *Are there many Maffiosos on Capri*, frågade jag ängsligt.

– *Yes many, and they are worse than in Neapel. But you are tourists, so they won't kill you. You are safe*, sa hon och

rundade nästa hårnålskurva på två hjul, så att vi extra bra skulle kunna se det azurblå Medelhavet, som två hundra meter rätt nedanför oss.

I Axel Munthes fotspår

Vid det lilla busstorget i Anacapri var det packat med turistbussar och folk. Här var vägen så smal att Rosina inte kunde ta oss längre. Jag betalade Gioia, som blev så glad över min dricks att hon kysste mig på båda kinderna.

– *Addio, Gioia, bella, bella! Addio Rosina*

– *Addio, addio, e presto ritorno! Oh presto ritorno!*

Vi drog våra väskor längst den 300 meter långa, före detta åsnestigen, upp till Villa San Michele. Den smala vägen var omgiven av eleganta souvenirbutiker. Det var trångt och vi fick anpassa vår marschtakt till turisternas stilla lunk. Jag märkte snabbt av butikernas rika varuutbud att hela området var en stor turistfälla. Jag var tacksam över att min partner målmedvetet släpade på en av våra väskor och höll sig till ”den smala stigen”. När vi passerat den sista souvenirbutiken, där tentakler av varor slingrade sig utmed väggen på Villa San Michele och där det såg ut som om souvenirutbudet växte med en halvmeter om året, utbredde sig ett stort lugn. Vi var framme.

Vi tittade in i receptionen och talde om att vi kom från Kulturdepartementet i Sverige. Villa San Michele var precis så inbjudande som jag hade föreställt mig. Vakten i receptionen såg vänlig ut och medan han letade fram våra nycklar hörde vi hur han på ett mycket tålmodigt sätt lyssnade en fråga från en amerikans turist.

– *Sorry Sir, but when did San Michele die?*

Jag log och sa på svenska:

– Jag hoppas att Ärkeängeln Mikael, det godas princip, alltid kommer att leva.

Vi fick nycklar till vår gästlägenhet som hette Levanda. Den bestod av ett stort rum med sovalkov och ett litet kök. Efter att ha packat upp våra saker gick vi till centrala Anacapri för att handla. Vi passerade först ett Rosa hus som jag förmodade var *Foresterian* där sällskapsutrymmen och bibliotek för San Michele fanns. Det stod en vakt innanför grinden. Jag försökte att öppna dörren men den var låst. Jag tänkte just ta fram vår nyckel till *Foresterian*, då vakten argt ropade åt mig*:*

– *Vietato l´ingresso*, sa han. *Territorio privato*.

– *No turista. San Michele, no turista*, svarade jag.

Men han bara fortsatte med sitt malande: ”*Privato, no turista*.”

Vi struntade i vakten och gick vidare längst vägen och tittade in i flera av de smakfulla souvenirbutikerna. Men vi köpte inte något, utan vi fortsatte över bilvägen ner till centrala Anacapri.

Till slut stannade vi utanför en liten livsmedelsbutik där grönsakerna låg uppradade på ett bord utomhus. Det var en ung gosse med smala höfter som skötte kommersen. Han hette Andrea och var 16 år gammal. Vi köpte vin, bröd, smör, skinka och färska kronärtskockor, som den unge handlaren sa var odlade på Capri. Medan vi stod och pratade med Andrea

kom hans yngre bror in med famnen full av apelsiner som han bjöd oss att smaka. De var saftiga och luktade vår och ungdom. Deras föräldrar var döda, men deras syster Bella Guilia arbetade som flygvärdinna på Al Italia.

Kyrkklockorna i Anacapri började plötsligt ringa i mina öron och jag kände att jag var rejält hungrig.

– *Addio, Andrea.*

– *Addio, addio, e presto ritorno! Oh presto ritorno!*

När vi gick tillbaka längs den rena och snygga gångvägen passerade vi ännu en kombinerad grönsaks- och vinbutik. Den corsikanske ägaren med ett väderbitet utseende hejdade oss och frågade oss varför vi inte hade handlat hos honom istället för i Andreas lilla affär. Visste jag inte att hans *caciocavallo* var den bästa osten i byn och att don Dionisios vin var mycket bättre än *parracons*? – Bättre vin finns inte i hela Italien, förklarade han och drog upp sina starka skuldror.

Efter att ha läst första kapitlet i Axel Munthes bok slog det mig att hans vin kanske var bättre än i Andreas butik. Jag bad därför att få titta på hans viner. Jag är expert på viner, men den här flaskan sa mig ingenting. Priset var bara 20 kr för en och en halv liter. Om det verkligen var Italiens bästa vin, så måste det vara ett fynd. Min livskamrat som gärna vill köpa ett dyrare vin ville gå vidare, men i Axel Munthes anda beslöt jag mig för att prova don Dionisios *vino bianco*. Jag kände mig riktigt upprymt då jag skakade hand med vinhandlaren, Antonio. Han var 49 år gammal och han luktade på samma sätt som osten som han sålde, mogen. Vi smakade på hans *caciocavallo*. Den smakade bra och vi sa att vi skulle komma tillbaka i morgon och köpa ost av honom. En flaska vin köpte vi dock. Jag tackade Antonio för att han velat sälja Italiens bästa vin just till oss. Hade ryktet om att vi

anlänt till Anacapri redan spritt sig? För säkerhets skull bad jag Antonio ta ned ytterligare en flaska. Han la ner flaskorna och osten i en plastkasse och sträckte över den till mig med sin muskulösa arm, som upptill var tatueras med en bild av Sant' Antonio, Anacapris skyddshelgon. Han vägrade blankt att låta mig betala honom.

– *Pagherete, un'altraviolta*. Ni kan betala mig nästa gång.

Nu kom hans båda döttrar in, Giovannina och Rosita. Några så sockersöta små italienska töser hade jag aldrig sett tidigare. De verkade gilla mig, i varje fall gillade de att jag slängde upp dem i luften. Någon fru hade Antonio inte längre. Nog visste vi väl att hon hade flyttat ner till Capri och bodde tillsammans med den där fransmannen. Varför hon hade flyttat? Jo, det förstod vi väl. Om de var skilda? Jo, de var de. I vissa fall tillåter påven skilsmässor.

Då kom jag at tänka på att åldern på Antonio, Giovanni och Rosita var samma som på de tre församlingsborna i problemet *Prästen och Klockaren.* Och jag var lika gammal som prästen. Tänk om jag skulle byta yrke och bli präst här i Capri istället och gifta mig med Antonio, vilken perfekt familj vi skulle bli. Men det skulle jag inte kunna här i Italien, bara i Sverige.

Nu tyckte min nuvarande partner att jag tittade lite för mycket på Antonios produkter och drog iväg med mig.

– *Addio Antonio, Addio!*

– *Addio, addio, e presto ritorno! Sant' Antonio vi benedicia, la madonna vi accompagni!*

När vi kom tillbaka till Levandan, satte vi på den lilla terrassen utanför gästlägenheten. Vi smakade på de färska

kronärtskockorna. De var fantastiskt goda och man kunde även äta stjälkarna. Parmaskinkan och brödet var perfekt. Och båda vinerna smakade bra. Vi drack först ur Andreas lilla flaska och sedan Antonios stora flaska. Jag hade först svårt att avgöra vilket vin som smakade bäst, men när fick ett andra glas från den större flaskan blev jag säker. Don Dionisios *vino bianco* var det bästa. Det lyste som flytande solsken och det smakade som flytande nektar. Och när vi öppnade den andra flaskan var vi båda överens, vi drack just nu drack det bästa vinet i hela Italien.

Efter måltiden sjönk vi ner i trädgårdsstolarna. Jag tog fram *Boken om San Michele* och började läsa det sista kapitlet. På avstånd såg vi turisterna som vandrade igenom Villa San Michele och guider som på olika språk berättade om Axel Munthe. Förmodligen var det mesta fel, men vad gjorde det mig. Mer än 200 000 turister om året strömmade igenom anläggningen med en topp nu på våren. Sorlet från turisterna kändes nu bara rogivande. Det var nog just så här som Axel Munthes hade tänkt att hans skapelse skulle förvaltas, men han kunde näppeligen ha föreställt sig att så många turister skulle komma till San Michele.

Jag läste långsamt de sista sidorna i boken där Axel Munthe dör utan att han märker det. Jag kände mig sömnig. När jag läst sista sidan trillade boken ur min hand. Jag tittade ut över Villa San Michele, den grönskande trädgården och det blå havet. Jag blickade upp mot molnen och märkte att molnet rakt ovanför mig liknade en egyptisk pyramid, sedan ändrade det form och tog konturerna av en sfinx. Sfinxen hade Axel Munthe nog illegalt köpt i samband med vid utgrävningarna i Egypten och inte hittat i havet som han skrev i sin bok. Men vad gjorde väl det, för allmänheten hade ju nu möjlighet att se den. Över San Michele vilade alltjämt Axel Munthes ande. Kanske lever man så länge någon minns en. Kanske är det inte värre att dö än att somna och drömma. Men det beror på

vilken dröm man har. Ibland kan man vakna upp kallsvettig efter en dröm och pusta ut; det var ju bara en dröm. Ibland blir man besviken över att det bara var en dröm, som tog slut. Just nu kändes det dock som att jag skulle somna och drömma skönt. Jag kände mig i harmoni med naturen och jag upplevde att jag återvänt till en plats, på en förtrollad ö, där jag varit en gång tidigare i mitt liv. Hade jag det?

Lördagen den 29 april 1995

Villa San Michele

Vi sov gott hela natten och några öronproppar behövde vi inte. När vi tittade ut på förstukvisten sken solen men det var alldeles grått mot fastlandet. Det satt en liten katt på vår lilla terrass och jamade och mängder av fåglar kvittrade. Vi flyttade ut stolarna och åt frukosten i det fria. Vi njöt av morgonsolen.

Vid niotiden gick vi upp till kontoret där Marylû varje morgon tog emot nyanlända gäster. Marylû var en storvuxen kvinna i 60-årsåldern. Hon berättade för oss inte bara om San Michele utan även om Capri och Italien. Hon visste mycket för hon hade varit på San Michele i över 20 år och innan dess jobbat på Svenska Institutet i Rom. Hennes far var italienare.

Jag fick intrycket att Marylû var en riktig ”stormorsa” för San Michele som hade fixat allt. Hon visade oss runt på Villa San Michele, men hon rörde sig svårigheter på grund av hjärtbesvär. Marylû berättade om de olika föremålen som Munthe hade samlat. När vi kom ut i trädgården, blundade jag, andades in och räknade upp de latinska namnen på ett 20-tal blommor och buskar vars doft jag kunde urskilja. Marylû blev förbluffad över mitt fantastiska luktsinne. Vi vandrade långsamt upp till det gamla kapellet, som fastigheten San Michele är uppkallat efter. Jag kommenterade de vackra tulpanrabatterna som varierade från vitt över i rosa till rött och som i denna miljö var något helt unikt. Det fick henne att bli mer pratsam. Jag förstod att trädgården och det nya oratoriet, som hennes man ritat, var något av hennes stolthet.

Jag var mer imponerad av trädgården än av Axel Munthes bostad. Den var en blandning av olika stilarter och den inte var byggd som en familjebostad. Köket var för litet och för omodernt för att passa mig. Axel Munthes sovrum, som uppenbarligen inte hade inretts av en kvinna, innehöll en smal gammal järnsäng. Jag skulle vilja ha två stora duxsängar. Den speciella inredningen fick mig att fråga:

– Var Axel Munthe gay?

– Troligtvis inte, svarade Marylû lugnt. Ni förstår att Capri har alltid varit en tillflyktsort för sexuella minoriteter. Här bodde t.ex. Oscar Wilde sedan han släppts ut från drottning Victorias fängelse. Om Axel Munthe umgicks med unga gossar, skulle det på den tiden inte ha väckt något uppseende här på ön. Men han var inte homosexuell, möjligen bisexuell.

– Hade han någon älskarinna, frågade min äkta hälft, nyfiket.

– Det hade han. Frun till förre borgmästaren i Anacapri, som förresten var norska, har berättat för mig att han hade en älskarinna här från ön. Hon kallades Maria Dimonde. En gång när hans andra fru, Hilda, kom upp till Villa San Michele fann hon Maria Dimonde i Axel Munthes sovrum. Det var sista gången som Hilda satte sin fot på det här stället.

– I *Boken om San Michele* står det att professor Charcot, liksom alla nervläkare, var omgiven av en livvakt av neurotiska hjältedyrkande damer, men att professorn lyckligtvis var likgiltig för kvinnokönet. Vidar står det att Charcot arbetade oavbrutet och att hans enda vederkvickelse var musiken samt att han också var en stor djurvän och att han avskydde all form av och samtal om jakt. Det låter som en karaktäristik av Axel Munthe själv.

– Ja det har du faktiskt rätt i: Att Axel Munthe skulle ha varit assistent till den berömde professor Charcot är nog liksom mycket annat i *Boken om San Michele* bara en skröna. Men medge i alla fall att Munthes bok är fantastisk, sa Marylû.

– Det var väl inte så svårt för honom att skriva, sa jag indignerat. Han hade ju gott om pengar och tog inte hand om sina barn på det sätt som vi gjort. Jag tänker skiva om hur kvinnor och män ser kärleken, och den skall vara baserad verkliga upplevelser, inte skrönor.

– Det verkar som att du är avundsjuk på Axel Munthe, sa Marylû och såg ut över havet.

– Nej, det är jag inte alls. Jag skulle inte vilja byta mitt liv mot hans. Men jag vill visa att jag vet mer om mäns och kvinnors kärleksliv än en borgerlig, gammal 1800-tals gynekolog.

Mitt våldsamma utbrott möte inga protester. Trodde de på mig?

Utsikten från San Michele var fantastisk. Medelhavet låg lugnt och i diset kunde vi se Stromboli. bytte till ett mindre känsligt samtalsämne och sa: När det ligger ett sådant här dis över fastlandet brukar enligt Marylû erfarenhet det bli en fin dag. Hon fick rätt.

Barbarossaborgen

På förmiddagen gick vi upp till **Barbarossaberget** som ligger ca 300 meter ovanför Villa San Michele. Området är en viktig viloplats för flyttfåglar på väg från Afrika till Europas nordliga trakter. På bergets topp finns ruinerna av en

borg - Barbarossaborgen - som uppfördes på 1300-talet.av en beryktad sjörövare.

Det fanns en brant, slingrande väg upp till borgen, men trots värmen kändes det inte jobbigt. Det var en underbar dag och ett fågelliv som fick mig att ”lyfta”. På vägen upp mot borgen lade jag märke till en mängd orkidéer och många växter som jag aldrig sett tidigare. Kanske hade flyttfåglarna fört med sig frön från fjärran länder.

På Capri fångade man förr fåglar som. hamnade på biskopens matbord. För att locka till sig flyttfåglarna, stack man ut ögonen på infångade fåglar och då sjunger de oavbrutet tills de dör. Munthe som var en stor djurvän tränade upp sin hund, Puck, att skälla på natten för att varna flyttfåglarna, men ortsbefolkningen förgiftade Puck. Till slut lyckades Munthe köpa Barbarossaberget av slaktaren Giovanni.

Under Mussolinis regim infördes ett generellt förbud mot att fånga fåglar på Capri. Efter de allierades seger 1945 återupptogs dock jakten, något som Munthe under sina sista år på Stockholms slott var bedrövad över.

När vi närmade oss Barbarossaborgen hörde jag en myndig röst som röt:

– *Who are you?*

Samtidigt riktade han ett avlångt föremål mot oss som såg ut som ett precisionsgevär med kikarsikte. Jag hade nyss läst Jan Guillous bok *Vendetta*. Jag blev rädd för som jag förstått var förhållandet mellan San Michele och ortsbefolkningen inte det bästa. Under Jonas Olivs tid, den första föreståndaren på San Michele, hade de slagit sönder vattencisternen uppe på Barbarossaberget. Cisternerna var livsviktig för att kunna bevattna San Micheles trädgårdar. Om det var en maffioso

som siktade på oss, så kanske vi betraktades som lovligt byte. Därför sa jag:

– *We are only tourists*, för taxichauffören hade ju sagt att de i allmänhet inte sköt på turister.

– *This is a private area and a bird reservation area. You are not allowed to be here!*

Då såg jag att det inte var ett gevär med kikarsikte som han tittade på oss med, utan ett jättestort teleskop. Jag tillade därför:

– *We are coming from the Ministry of Culture in Sweden and we are staying at Villa San Michele.*

– *OK, you may come up.*

Det var en kraftigt byggd kamouflageklädd mörkhårig italienare som mötte oss när vi flämtande tog de sista stegen upp till borgen. Han hette doktor Ferneti och var en charmerande ornitolog, född i Rom, men sedan några år tillbaka knuten till ett forskningsprojekt vid Universitetet i Bologna. Han arbetade i ett stort internationellt forskningsprojekt där man fångade in flyttfåglar, mätte dem och ringmärkte dem i syfte att kartlägga deras flygvägar och behov av fredade rastplatser.

Teleskopet hade han nu ställt tillbaka och det riktat mot ett bo med pilgrimsfalkar på nästa bergstopp ca 200 meter från oss. Det var rent otroligt hur tydligt man kunde se falkarna.

Doktor Ferneti talade med emfas om den biologiska mångfalden och här uppe på Barbarossaberget fick det en reell innebörd för mig. Jag höll med honom för jag hade nyligen träffat några av Sveriges främsta miljöexperter och

de ansåg att växthuseffekten och den biologiska mångfalden var de två riktigt stora miljöproblemen. Försurningen är också ett problem, särskilt i Rom där statyerna vittrar sönder, men om vi tillåter kärnkraft går försurningsproblemet att lösa. Kärnkraft behövs om vi ska klara Kina och Indiens energibehov och låta dessa länder få samma standars som vi har.

När Doktor Ferneti berättat färdigt om sitt forskningsprojekt återgick han till sitt arbete. Han tog upp den ena fågeln efter den andra ur sina påsar och vägde och mätte dem. Vi såg intresserat på.

– *This is a ”Grönsångare”*, sa han och höll upp en liten fågel.

Vi var mäkta förvånade att han visste vad den lilla fågeln hette på svenska, men det förklarade han med att han arbetat tillsammans med svenska kolleger på Otteby. Grönsångaren vägde bara 7,9 gram. Det är obegripligt att den lilla fågeln hade flugit över hela Sahara och Medelhavet.

När jag stod uppe på Barbarossaberget och tittade ut över klipporna och ön kände jag mig riktigt privilegierad. Jag tyckte att det var helt fanatiskt att vara här och se doktor Ferneti slänga upp de ringmärkta fåglarna, som fåglarna flaxade till i luften och svävade iväg mot friheten.

Jag gick ut på kanten av borgen och tittade ner på kalkstensklipporna, som stupade nästan rätt ned. Hur fransmännen hade lyckats få upp en kanon hit under Napoleonkriget var svårt att förstå. Doktor Ferneti varnade mig dock och sa att grunden till Barbarossaruinen inte var helt säker.

Vi tog ett hjärtligt farväl av doktorn Ferneti. Innan vi gick berättade jag för honom att jag först trott att han var en Maffioso som siktat på mig med ett gevär med kikarsikte.

Han skrattade och sa:

– There are many Maffiosos on Capri. It's very expensive on Capri and all the corrupted politicians have large houses on this island. But they are not interested in birds, just in money.

– Thank you, sa jag. *Money doesn't smell. I would prefer to stay here with you and feel the smell of the birds and the flowers.*

Vi gick långsamt ned för berget. När en stor, vacker fjäril fladdrade förbi började jag sjunga en aria ur "Madam Butterfly" och svävade efter fjärilen ned mot Villa San Michele.

Villa Jovis

På eftermiddagen tog vi bussen ner till **Capri**, som är huvudort på ön och som bestod av ett gytter av hus och trånga gränder. Det fanns mängder av butiker och många turister av olika nationaliteter. Miljön var mycket charmig, men Anacapri var stilrenare och luftigare.

Vi gick långsamt genom den lilla staden som var uppbyggd längst de gamla åsnevägarna. På vägar dessa var det bara tillåtet att köra med små elektriska bilar. När vi kommit ut från butiksstråket ökade vi takten. Vårt mål var **Villa Jovis** – ruinerna efter kejsar Tiberius palats. Tiberius, som enligt Axel Munthes var Romarrikets störste kejsare, levde sina

sista 10 år på Capri. Teberius var kejsare när Kristus korsfästes.

Vi gick längst den branta åsnestigen upp mot Villa Jovis. Det var och jag blev trött i ryggen. Trots att jag inte behövde släpa på något kors, värkte det i korsbenet. Solen brände på min kritvita hy och det blev varmare och brantare.

Vid den restaurang som Marylû rekommenderat tog vi fel väg på grund av att vi bara tittade på matsedeln istället för på vägvisaren. Efter att ha passerat några stora villor med prunkande trädgårdar kom vi till en ny skiljeväg där det på den ena stod Villa Fersen och andra verkade vara ”Point of no return”. Vi vände om och lyckads genom ett gytter av gränder ta oss tillbaka till restaurangen. Så bar det uppåt igen. Hettan hade nu blivit intensiv. Jag försökte att ta det lugnt och spara på krafterna till slutet. Då blev jag omgången av en korpulent kvinna i 65-årsåldern som uppenbarligen hade varit i Capri och handlat. Hon drog med lätthet en shoppingvagn efter sig hälsade glatt på dem som bodde längs vägen. Bosatte jag mig här på Capri kalkurlakning här, tänkte jag.

Under hela vår vandring hade vi bara sett några enstaka elbilar. Jag var mycket förundrad över hur de kunde försörja hela bebyggelsen bara med hjälp av små elbilar. De måste bero på att de rationaliserat sina inköp och att de försöker att vara självförsörjande med grönsaker och annat. Kanske har vi här en lösning på framtidens ekologiska städer.

Det blev jobbigare och jobbigare att gå. Jag försökte att inte tänka på att jag var trött och törstig. ”Överlevnad är frågan om en mental inställning”, sa jag till mig själv och citerade *Vildmark,* en deckare, som jag just läst. Den handlade om en överlevnadsexpert som skrivit böcker om överlevnad i djungel, öken m.m. och som i slutet av boken får nytta av sina kunskaper då han med en pil genom bröstet släpar sig

två kilometer genom vildmarken. Hade han nu varit i mina kläder hade han naturligtvis intalat sig att bakom nästa backkrön ligger en bar med härligt kallt öl. Men det gjorde det inte. ”Överlevnad är frågan om en mental inställning”, intalade jag mig igen. Bakom nästa krök ligger en bar, och det gjorde det. Ett fantastiskt ställe med skuggande parasoller och en underbar utsikt.

Då hörde jag en flåsande röst bakom mig säga:

– Belöningen får man när man går tillbaka.

Jag försökte att protestera, men i min torra hals fick jag inte fram ett ord. Det var bara att hänga med de sista hundra metrarna upp till Villa Jovis.

När vi väl kom upp på den gamla kejsarborgen var min trötthet som bortblåst. Utsikten var vidunderlig. Berget stupade rätt ner mot det blå havet och i fjärran skymtade Neapelbukten. När jag gick runt och tittade på ruinerna av palatset funderade jag på hur livet varit här för 2000 år sedan. Kejsaren och hovfolket levde nog ett lyxliv, men de stackars slavarna som släpat upp allt material från stranden hade det nog inte lätt.

På vägen ner från Villa Jovis stannade vi vid vattenhålet och drack färskpressad apelsinjuice. Det var verkligen en belöning. Vi kunde se ner till Capri och alla de vita husen som bredde ut sig i dalen. På andra sidan dalen såg vi konturerna av Barbarossaborgen, kapellet San Michele. I solskenet lyste byggnaderna i San Michele vitare än alla andra hus i Capri.

San Michele var precis så fantastiskt som jag föreställt mig efter att ha läst Axel Munthes bok. Och det mest fantastiska är att Stiftelsen San Michele inte kostar svenska staten ett

öre. Inträdesavgiften är bara 25 kr och det räcker tydligen för att klara hela verksamheten inklusive att ge stipendier till konstnärer och författare. På Kulturdepartementet finns det en massa stiftelser och liknande organisationer, som startat på privat initiativ. Men sedan har intresset och idealiteten minskat och staten börjat att ge mer och mer bidrag. Och försöker man att skära i bidragen blir det ett ramaskri inom hela kulturetablissemanget.

– Hur är det med museerna i Sverige? Hur stor del av kostnaderna täcker avgifterna?

– Omkring 10 procent.

– Inte konstigt att våra skatter är höga. Jag längtar åter till San Michele, sa jag.

Kejsar Tiberius

Sängarna på Levanda stod åtskilda och var ganska smala. Möblerna i rummet och inredningen var inte heller sådana att de inbjöd till fortsatt undervisning om olika stilarter. I stället låg vi och läste. Jag studerade en bok om Capri och Villa Jovis som jag hade köpt på förmiddagen. I denna fanns en teckning från 1802 av L.J. Deprez som visade hur kejsar Tiberius lät avrätta sina motståndare genom att slänga dem nedför stupet vid kejsarpalatset. Jag kände igen teckningen från nationalmuseets samlingar. Den är fantasieggande, men tyvärr har inte musset plats att ha den hängande framme.

Jag försökte fantisera om hur det såg ut på Villa Jovis på kejsar Tiberius tid och om hans beryktade orgier. Det var mörkt ute nu men månen glittrade över havet. Från köket kom en svag doft av stekt vaktel och jag hörde

kökspersonalens dämpade röster. Kejsarpalatset var svagt upplyst när jag gled över muren. I skydd av buskarna smög jag mig fram till kejsarens sovrum i södra änden av palatset. Jag tittade in i kejsarens sovrum. Kejsaren stod bakom en jättelik säng. Han hade en långsmal Tiberiusstaty av brons i höger hand. Kejsaren såg ut att vara mycket vredgad. Han var ensam i rummet men vid ändan av den stora sängen låg en manlig slav. Han hade ett sår i huvudet och jag förstod att kejsaren hade slagit ned honom därför att slaven inte hade lytt kejsarens befallning.

Nu torkade kejsar Tiberius ren statyen och la den på sängen. Sedan böjde han sig ned och med en grym min började han att dra av slaven kläderna. Då rullade slaven huvud till. Hans ansikte vändes mot mig. Först nu såg jag vem det var. Jag greps av fasa, men samtidigt av ett fruktansvärt raseri. Jag tog fram kniven som jag hade haft med mig och klättrade upp på stenmuren intill fönstret. Jag gjorde mig beredd att ta ett språng in i rummet. Plötsligt hörde jag ett ljud bakom mig och vände mig om för att möta faran. Det var för sent. Jag hann inte se vem angriparen var innan benen slog undan på mig Jag föll handlöst ner på marmorplattorna och förlorade medvetandet.

När jag kom till sans igen låg jag på mage på golvet inne i palatset. Mina händer var hårt bundna på ryggen. Någon hällde kalt vatten över mitt ansikte och någon sparkade till mig på hakan. Med dimmig blick tittade jag upp. Men det var inte kejsar Tiberius som hade sparkat mig, utan kejsarinnan. Hon såg lika grym ut.

Rummet var fyllt av tjänare. De reste mig upp. Kejsarinnan tog upp bronsstatyen, lyfte den till ett slag., men hejdade sig. Istället pekade hon med statyn mot stupet och beordrade tjänarna att slänga ner mig. De lydde genast. En kraftig karl tog tag i mig under armvecken och två tog tag om varsitt ben

på mig. Jag försökte desperat att sprattla med benen, men jag hade ingen chans.

Då öppnades dörren. En ädling trädde in i salen och bugade för kejsarinnan. Han pekade på mig och sa något på latin. Av deras kroppsspråk förstod jag att han ville övertala kejsarinnan till något. Var det mig han ville ha? Nu talade de italienska och jag förstod en del ord. Att slängas mig ned för stupet var ett för lindrigt straff. Jag skulle till tortyrkammaren. De skulle tvinga mig att berätta vad jag visste och om jag hade några sammansvurna.

En munkavel stoppades in i munnen på mig och mina fötter surrades ihop. Sedan lyfte ett par av tjänarna upp mig och ställde mig framför kejsarinnan. Hon tog med sin vänstra hand upp en dolk, satte den mot min hals och skar med ett snabbt snitt sönder mina kläder. Ja stod nu halvnaken framför henne. Hon smekt mig lätt över mitt vänstra bröst och hennes ansiktsuttryck blev mildare Hon uppmanade mig: ”Tala, så skonar jag dig.” Men jag stirrade henne trotsigt i ögonen. Då slog hon till mig i ansiktet med baksidan av dolken. Jag trillade omkull, men ädlingen fångade vigt upp mig.

Kejsarinna röt åt tjänarna att för ut mig, men jag hann se vem ädlingen var. Det var Axel von Fersen. Hans ansikte sa: ”Jag vet hur det är att bli slagen, jag har själv varit med om det. Men jag kommer att rädda Er, min Drottning. Och Kungen också.” Sedan slogs dörren igen.

Pang! Jag vakande av att boken om Capri och Villa Jovis hade trillat ner på golvet.

Axel von Fersen? Nej, det är inte han som kan rädda mig. Han är ju död. Han mördades ju av mobben i Gamla Stan för nästan 200 år. Men det var ju bara en dröm! Kejsar Tiberius, Axel von Fersen, var får jag allt från? För mycket vin! I

morgon får vi vara försiktigare med vinet och ägna oss åt modern konst i stället! Då kommer jag att sova lugnare och inte drömma så tokigt!

Jag tog ett glas vatten och la mig ner på kudden igen. Jag försökte glömma drömmen, men det gick inte. Den hade inte känts som en vanlig dröm, utan som ett förebud om något som komma skall. Men vem var kejsarinnan i min dröm? Jag försökte erinra mig hur hon hade sett ut, men bilden försvann och jag somnade.

Söndagen den 30 april 1995

Blå Grottan

Vi tog minibussen ner till **Blå Grottan**. Det var smidigt och tog bara omkring 10 minuter. Berget stupade brant, men trots detta var fanns det gott om grön vegetation längst berget. Vädret var mulet och havet var snarare grått än azurblått. Sjön var ganska gropig men det blåste inte.

Vi gick ner för en trappa till en cementavsats, där vi kunde skymta av grottöppningen. Utanför grottan låg ett 10-tal charterbåtar och kring dem kretsade en massa roddbåtar som tog turister in och ut ur grottan. Grottmynningen var trång och roddarna och turisterna var tvungna att lägga sig ner för att komma in i grottan. Jag tyckte att det såg minst sagt farligt ut, men tydligen klarade sig de flesta, för emellanåt kom det ut båtar med glada och våta turister.

En tur in grottan var inte billigt heller. Jag föreslog därför min sämre hälft att vi skulle nöja oss med att köpa vykort i stället. Vi hade ju i alla fall sett grottöppningen och det tyckte jag kunde räcka. Just då lade emellertid en roddbåt till vid avsatsen och med milt våld blev jag förd ned i båten.

Roddaren sjöng när han närmade sig grottöppningen, som liknade en stor livmodermun. Jag hukade mig ner inför det ”Stora språnget framåt”. En kraftig våg förde oss mot grottöppningen som såg hård och farlig ut, inte mjuk och smidig som en livmoder. Om vi skulle välta i grottöppningen, skulle jag då klara att simma i det strömmande vattnet?

Jag blundade och tänkte på ordföranden Mao ord: ”Simma lär man sig genom att simma” Med det mottot skickade kommunisterna ut läkare på risfälten och ersatte dem med barfotaläkare. Axel Munthe hade säkert med sina kunskaper om den mänskliga naturen och starka känsla för de fattiga blivit en utmärkt barfotaläkare, om han hade återfötts i en fattig kinesisk bondfamilj.

Nu slängde sig också roddaren ner. En ny jättevåg kom: Under ”Det stora språnget framåt” omkom 20 miljoner människor. Hur skulle de gå för oss?

Men vi klarade språnget. Jag slog upp ögonen och allt var blått omkring mig. Det var en massa båtar som cirkulerade inne i grottan och det hela verkade nästan trolskt. Båtsmannen förklarade hur det blå ljuset uppkom: Han och de andra roddarna sjöng för att få extra dricks. Först hade jag svårt att urskilja vad de sjöng, men sedan hörde jag att det var vår kära gamla ”Santa Lucia”.

Jag kände en egendomlig doft i grottan och jag började andas häftigt. Med mitt 50-åriga intellekt registrerade jag allt omkring mig, men samtidigt var det som om jag förflyttades tillbaka i tiden. Jag hörde trolltrummor inom mig dundra. Rum och tid tycktes försvinna. Jag började hyperventilera. Plötsligt kom jag i extas och började jollra som ett spädbarn. Jag märkte nu att vi var på väg ut ur grottmynningen, men jag ville vara kvar i den lugna och trygga grottan. Någonstans djupt i mitt undermedvetna visste jag att jag hade varit med om detta en gång tidigare. Jag såg ljuset, det sprakade till för ögonen. Jag andades in och tänkte, nu kommer den, den hemska eterdoften. Men det var inte eter som jag känd, utan en frisk havsluft. Solen bländade och jag satt mig upp i båten. Vad var det som jag upplevt? Jag var alldeles chockad.

Anders hjälpte mig upp ur båten och vi gick till en restaurang som låg vid busshållplatsen. Vi slog oss ner vid ett ledigt bord och beställde två cappuccino.

– Det var väl värt pengarna sa Anders. Vilken tur att det inte blåste mer och att vi kunde åka in i grottan.

– Tror du att nyfödda barn kan se och tror du att man kan komma ihåg sin födelse?

– Jag har för mig att jag läst någonstans att nyfödda barn kan se och att de registrerar mycket mer än man tidigare trott. Säkerligen finns minnen både från fostertiden och från födelsen lagrad någonstans djupt inne i vår hjärna. Det är väl det de håller på med i primalterapin, sa Anders.

– Då var det var kanske min födelse som jag upplevde i Blå grottan.

– I så fall bör du inte klaga över priset. Det var väl en billig och snabb terapi. Hur var det?

– Först var jag lite rädd, men sedan tyckte jag att det var kul att ha återfötts?

– Vem var du i din förra inkarnation då, frågade Anders. Jag har nämligen en känsla av att du har levt här i Italien en gång tidigare. Fast då var du man och var inte alls lika dominerande som nu. Men jag gillar dig bättre som kvinna. Nu har du inte heller en tjurnacke och svart skjorta. Tror du på återfödelse?

– Sluta skämta! Du måste ta min upplevelse på allvar!

– Självfallet tar jag dina upplevelser och din oro på allvar. Men jag trodde att du som har så bra minne att du minns din

egen födelse för 50 år sedan, även skulle minnas att du inte har varit *Il Duce* i ett tidigare liv. Du behöver inte vara orolig, så hemsk är du inte. Jag har för säkerhets skull kontrollerat när Mussolini mördades. Det var den 29 april 1945, dvs. två dagar efter din födelse, sa Anders och skrattade.

– Och du kan inte ha varit Karin Boye i ditt tidigare liv, för du skriver så usla dikter. Men om det är sant att man kan minnas sin födelse, hur långt tillbaka tror du då att man kan minnas?

– Jag vet inte. Jag har ju prövat de flest behandlingsformer för min huvudvärk, men inte hypnos. Jag har läst en massa om hypnos, men liksom Axel Munthe tror jag inte så mycket på den behandlingsformen. Det finns emellertid beskrivningar av att människor som under hypnos har kunnat komma ihåg händelser från tidiga barnaår och till och med från tidigare liv. Men i 99 procent av fallen har man kunnat ge en naturlig förklaring till upplevelser från tidigare liv. Ofta har det rört sig om att personen ifråga har haft en eller flera personer inom sig, en sorts schizofreni alltså, som kommit fram under hypnosen. Den återstående procenten har nog också någon naturlig förklaring. Men absolut säker är jag inte. Jag vet inte var kosmos slutar och mikrokosmos börjar. Jag vet inte heller var döden slutar och livet börjar, men vill du höra min teori?

– Ja gärna, men inte nu för om fem minuter går vår buss. Låt oss sitta tysta istället och se ut över havet. De andra frågorna tar vi itu med i morgon eller i övermorgon eller nästa dag.

– Ja, vi har ju semester, så vi behöver ju inte lösa livets alla gåtor idag, sa Anders och drack upp sitt kaffe. Nu kommer bussen. Du betalar väl som vanligt.

– Jag betalade och blev förvånad över att kaffet inte var hutlöst dyrt, trots att detta var den enda restaurangen intill Capris Blå Grotta.

En vacker vision

Eftersom det var söndag var det var det mer folk än vanligt uppe i Anacapri. När vi kom till Villa San Michele såg jag att dörren till kontoret stod öppen och jag gick in. Där satt en man i 60-årsåldern hopsjunken över en massa ritningar. Han arbetade koncentrerat och han märkte inte att jag kom in i rummet.

– Goddag, vicekonsuln, sa jag. Du är väl föreståndaren här på San Michele?

– Hej, du måste vara Maria. Marylû berättade om dig och Anders. Synd att ni måste resa tillbaka redan idag. Här finns mycket att se på.

– Ja, det här är ett fantastiskt ställe. Vi var uppe på Barbarossaborgen igår och idag har vi varit i Blå Grottan. Men jag är förvånad över att de är så få personer i min generation som känner till Axel Munthe och Villa San Michele.

– Det kommer i alla fall över 200 000 turister hit om året, och de är ju inte så dåligt. Och vi har haft flera kända mode- och heminredningstidningar här som har använt villan som bakgrund för sina reportage.

– Ja, men jag har lyssnat på turistgrupperna och det är få svenska besökare. Kan man inte göra något för att utveckla San Michele och göra det mer känt i Sverige?

Då började konsuln att berätta om hur förfallet San Michele var när han kom dit för 20 år sedan och hur han jobbat för att hålla igång stället. Han berättade om hur han ritat och byggt fjärilshuset och om sina planer på att grundförstärka och restaurera Barbarossaborgen. Han skulle vilja anlägga en botanisk vandringsled upp till borgen, så att fler besökare skulle kunna få se den och njuta av den sällsamma naturen-

– Jag tror att San Michele skulle kunna användas för att marknadsföra Sverige. De två turistshoparna som ligger inom San Micheles område borde göras om till en utställningshall för svensk kultur och till ett turistkontor, lade jag till entusiastiskt.

Jag såg hur hans ansikte lyste upp av förtjusning, men sedan mörknade hans drag. Han tillade tvekande:

– Men det kräver pengar och det har vi inte.

Jag fick en känsla av att det var något som inte stämde.

– Har du fått sparken, frågade jag överrumplande.

– Ja. Hur kunde du veta det?

– Kvinnlig intuition, svarade jag. Men hur klarar ni er nu ekonomiskt.

– Jag har kvar min lön tills jag går i pension om fem år. Men jag har blivit frikopplad från alla arbetsuppgifter och jag kommer att bli av med min titel som vicekonsul också.

– Du har väl inte gjort några liknande affärer som Örtendahl på Vägverket?

– Nej, verkligen inte.

– Varför ville de bli av med dig då?

– Jag vet inte. Kanske för att jag rädd att de kommersiella krafterna här på Capri håller på att ta över San Michele.

– Är du det?

– Ja, det är jag.

– Vem blir ny föreståndare efter dig då, frågade jag

– Jag vet inte. Det finns över hundra sökande. Men jag hoppas att det blir någon som verkligen bryr sig om San Michele och som förstår sig på Italien. Du verkar ha förstått Axel Munthes tanke med San Michele, sa han och gav mig en bok tryckt 1955 om Capri och San Michele.

Ett skräckscenario

– Var tog du vägen, frågade Anders, när jag kom tillbaka till Levandan.

– Jag var inne och talade med Sveriges vicekonsul. Titta vilken fin bok han gav mig.

Anders tog Einar Hansens praktverk *The Story of Axel Munthe, Capri and San Michele.* Han började bläddra och titta på de vackra teckningarna och fotografierna.

– Det här är nog det tjusigaste bok som jag har sett, sa han med beundran i rösten. Tänk vilket jobb de måste ha lagt ner. Idag kan de ju scanna in fotografier på ett enklare sätt, men

en sådant här genomarbetat verk med teckningar, fotografier och text är det inte många som orkar göra. Det är samma som med de stora oljemålningarna och jätteskulpturerna. Det är helt enkelt för krävande och det finns inte några som vill lägga ner sin kropp och själ för att skapa ett mästerverk. Dagens konstnärer jobbar inte likt intensivt som Michelangelo, Leonardo da Vinci och Barberini.

– Nu börjar du låta som en riktig ärkereaktionär. Skulle du själv kunna tänka dig att göra en sådan här bok. Hur ska du då hinna med att titta på TV varje kväll?

– Jag har tröttnat på TV och alla amerikanska våldsfilmer och biljakter, där ”hjälten” inte bara riskerar sitt eget utan även 100 andra bilförares och familjers liv. I moderna filmer finns inte någon etik och moral. Man vet inte vilka som är ”the good guys” och ”the bad guys”. Tacka vet jag gamla hederliga Western. Där behöver man inte tveka. Jag kommer ihåg när Laura var fyra år och han frågade mig när jag titta på en film: ”Pappa, vilka är det som är snälla?” Det blir bara värre och värre.

– Vad var det jag sa. Du börjar bli mer och mer konservativ. Du bara klagar och klagar. Förresten var det du som klagade när din kamera var trasig. Nu ser du ju att det gick som jag sa. ”Det ordner sig alltid, och ordner det si inte så kvitter det i alle fall.” I den här boken har vi ju bilder från Capri.

– Ja, det har du rätt i. Men jag tänker inte göra som Axel Munthe gjorde med de fotografier han fick. Ge bort dem. Fast det var nog bara något som han hittade på för att få chansen att indirekt beskriva vilka kungligheter och andra kändisar som han umgicks med. Drottning Victoria var ju en mycket intresserad och skicklig fotograf. Det skulle ju ha varit ett hån mot henne om han gett bort de foton som hon gav honom, som minne från sina besök på Capri.

Plötslig såg jag hur Anders stelnade till och började läsa koncentrerat.

– Vad är det, frågade jag.

– Här står det att Axel Munthe testamenterade sitt San Michele till svenska staten i januari 1948 och att han hoppades att staten skulle anförtro förvaltningen av egendomen åt Svenska Institutet i Rom.

– Vad är det med det då? Du sa ju att Stiftelsen San Michele har samma styrelse som Stiftelsen Svenska Institutet i Rom. Nu är det väl Institutet i Rom som äger egendomen och det var väl det som Axel Munthe ville med sin Villa.

– Varför gick han omvägen över svenska staten, det enklaste hade väl varit att donera San Michele direkt till Stiftelsen Svenska Institutet i Rom.

– Vem äger Villa San Michele då?

Jag vet inte riktigt, men det är nog svenska staten. Staten som äger fastigheten Svenska Institutet i Rom också. Jag berättade ju för dig att Mussolini skänkte tomten i Villa Borghese till svenska staten år 1939 och att Wallenberg donerade 500 000 kr till bygget. Staten har alltså inte betalat ett öre för fastigheten, men nu hyr man genom Fastighetsverket ut byggnaden till marknadsmässiga priser och sedan får Institutet ett särskilt statsanslag till hyran. Är det inte lite rundgång?

– Jo, men anslaget går väl till personalens löner också. Det var tur att bygget av Svenska Institutet i Rom påbörjades innan kom med i kriget

– Det var också tur att Sverige hade så goda förbindelser med Italien så att vi i början av kriget fick köpa fyra jagare och ett hundratal flygplan.

– Hur vet du det?

– Min farbror ”Lalle” har berättat om det. Han var med på en av jagarna. Men det var inte lätt att få hem jagarna från Italien. I slutet av juni 1940 uppbringades de nämligen av *Home Fleet* vid Färöarna. Hade den svenska befälhavaren försökt att försvara våra jagare, vet man aldrig vad som hade hänt. Troligen hade vi dragits in i kriget på tyskarnas sida.

– Tror Du Munthe visste om affärerna? Var han fascist?

– Definitivt inte. Visserligen berättade Marylû för oss att Munthe försökte att sälja Villa San Michele till Herman Göring, men dessbättre blev det ingen affär.

– Varför ville Munthe sälja San Michele till Göring?

– Göring betraktades ju som en gentleman i det tyska ledargarnityret, vilket i och för sig inte säger så mycket. Munthe hoppades nog att Göring skulle göra Villa San Michele till ett nytt Karinhof. Stället behövde ju rustas upp och själv var han nu gammal och sjuk. Jag tror inte att Munthe tog aktiv del i vapenaffärerna. Egentligen avskydde han ju tyskarna, trots att han var Drottning Victorias livläkare.

– Drottning Victorias livläkare! Jag trodde att han var ”V-Gurras” livläkare?

– Du verkar ha slarvat när du läste *Boken om San Michele*. Den svenska regeringen tog hem Axel Munthe då de allierade landsteg i Sorrento söder om Capri i september

1943. Sedan bodde han resten av sitt liv som kungens gäst på Stockholms slott. Men han var aldrig Gustav V:s läkare.

– Hur kom det sig då att det tog så lång tid innan Rom befriades?

– Jag vet faktiskt inte. Tyskarna tog ju över försvaret av Italien och tyska fallskärmsjägare befriade Mussolini. Först i slutet av kriget tillfångatogs han och hans älskarinna av partisaner i norra Italien och sköts. Jag har läst att kriget i Italien gick dåligt för att terrängen i södra Italien var så besvärlig. Men den sträcka som vi åkte mellan Rom och Neapel var ju mestadels flack.

– Du kommer väl i håg vad de där två amerikanska AFS-arna sa om att kriget i Italien var illa skött. Det tyckte Josef Heller också. *Moment 22* handlar ju om hur maffian samarbetar med det amerikanska flyget.

– Och nu tror du att maffian vill ta över Villa San Michele, sa Anders och skrattade åt mig. Börjar inte fantasin har att skena iväg med dig? Du har nog läst för många Guillou-böcker. Du fattar väl att taxichauffören bara skämtade när han pratade om att det finns maffiosos på Capri. Var inte barnslig!

– Jag tycker att det är du som är naiv. Har du inte läst om alla maffiabrotten Italien. Tror du att Bläckfisken bara är en TV-serie och att inte maffian finns runt omkring oss här på ön. Var inte så naiv Anders. Se på alla rika turister här och försök göra en kalkyl över hur mycket man skulle kunna tjäna om man kunde exploatera Villa San Michele.

– Men nu är den ju sam Michele en svensk stiftelse och som maffian inte kan komma över.

– San Micheles enda intäkter är avgifterna för museebesöken. Man får in cirka fem miljoner per år, men antalet besökare har minskat. Vad tror du händer om antalet besökande ytterligare skulle minska.

– Tre eller fyra miljoner måste väl räcka för att underhålla fastigheten samt betala personalens lön.

– Vad vet du egentligen om kostnaderna för ett sådant här ställe. Du sitter där på ditt Kulturdepartement och din lön kommer antingen du gör något eller inte. Tror du att pengar växer på träd? Hur mycket av kostnaderna för de statliga museerna i Sverige täcker egentligen inträdesavgifterna? Det borde du väl ändå veta?

– Omkring 10 procent, som jag sa i går, svarade Anders något tvekande och uppenbarligen skamsen. Men det är skillnad för vi betalar ju våra anställda avtalsenliga löner och så har vi kostnader för bevakning också.

– Vad tror du att det kostar på Capri då? Har du inte märkt att priserna på allt importerat här är skyhöga. Och inte kan de betala museiverksamheten med AMS-pengar och andra bidrag. Titta på byggnaderna och lägg märke till hur fukten går åt både tak och väggar. Dessutom är den här anläggningen ännu mer svårbevakad än Moderna museet. San Michele har ju haft en rad konststölder redan. Om de satte dig att driva det här stället skulle du driva det i konkurs inom ett år.

– Då får väl kommunen gå in och ge bidrag. Anacapri har ju stor nytta av att Villa San Michele drar till sig turister.

– Det blir nog svårt, för hittills har ju kommunen velat ha betalt av stiftelsen i stället. Kommunen har aldrig kunnat smälta att Munthe donerade fastigheten till Sverige i stället

för till Anacapri kommun. Och inte lär du väl kunna få några pengar från den svenska staten, för Moder Sveas pengar tog ju slut för tre år sedan och nu lånar ni pengar på den internationella kapitalmarknaden för att täcka bl.a. din lön. Vet du vad som skulle hända om en sådan där kulturbyråkrat som du fick ansvaret för San Michele.

– Då skulle jag rusta upp Barbarossaborgen och ha intressanta kulturaftnar med kända konstnärer och författare.

– Det skulle bara ge dig ökade kostnader men knappast några fler turister och därmed inte några nya intäkter. Vad tror du händer när du när pengarna är slut, fastigheten förslummad och du inte längre klarar av att betala räkningarna?

– Jag får sparken.

– Nej, det skulle ju vara en katastrof. I stället kommer en representant från Conservare Capri Calma (CCC) och med sig har han en skicklig och dyr advokat plus en representant från kommunen. De säger att de är oroliga för att San Michele håller på att förfalla och att antalet turister minskat. Sedan föreslår de att deras välrenommerade stiftelse skall ta över driften av San Michele

– Menar du att Stiftelsen San Michele skulle läggas ner.

– Nej, den kommer att få vara kvar. CCC åtar sig att betala dina skulder på en halv miljon kronor och sedan får Stiftelsen San Michele ett par friska för att utveckla och fördjupa Sveriges kulturella förbindelser med Italien

– Ditt scenario verkar ju inte så orimligt. Det skulle passa mig utmärkt att få vara här på Capri några år och när CCC tagit över komma hem till Sverige som en framgångsrik, internationell kulturadministratör

– Vad tror du händer när folk börjar upptäcka att intressenterna bakom CCC börjar exploatera Villa San Michele?

– På Capri kommer nog de flesta tycka att det är bra eftersom nya hotell innebär fler arbetstillfällen. I Sverige är det inte många längre som känner till Axel Munthe var och det är få svenskar som besöker Capri. Ön har blivit alldeles för dyr för oss. I Sverige tror jag inte att någon kommer att reagera, utan man kommer att applådera när vår kulturminister reser ner till Capri och tar emot CCC:s generösa donation. Det blir en stor fest. Kanske kommer till och med vår ambassadör i Rom till San Michele.

– Usch, nu är du ju lika cynisk som jag brukar vara, sa jag sarkastiskt. Du är ju lika egocentrisk som Axel Munthe. Men på tal om mat, så känner jag att jag är hungrig. Vi måste gå, så att vi hinner till svävaren i tid. Du vet ju att jag inte tycker om att vara ute i sista minuten.

Restaurangen i trädgården

Vi gick ner längst den gamla åsnestigen till den andra delen av Anacapri och tog till höger till en liten restaurang, som vi hade sett tidigare. Den låg mitt i en trädgård. Jag räknade med att det skulle vara billigare om vi kom bort från den värsta turistströmmen. Det var nästan alltid jag som betalade. Hemma betalade jag också alla räkningar. När jag sedan vid årets slut hade mindre pengar än Anders skojade han med mig och sa att det berodde på att jag var slösaktig.

På restaurangen i trädgården var det mest ortsbor. Det var ganska märkligt att sitta mitt i trädgården och titta ut på de

färska kronärtskockorna och alla grönsakerna. Det kändes som då vi var i Provence förra våren och Nils bjöd ut oss på en restaurang där höns, gäss, ankor och andra livsmedelsråvaror spatserade utanför fönstret.

En glad och ståtlig romersk matrona kom genast fram till oss och tog upp vår beställning. Det var Annabella själv. Vi frågade hur den vegetariska pizzan var och hon förklarade på italienska och med händerna att den var den bästa pizza som fanns. Hennes man hade bakat den. Ute i köket hörde vi hur han sjöng medan han arbetade. När han gav pizzan till sin fru, såg jag hur han och klatschade henne lätt på baken.

– Tycker du inte att de kompletterar varandra bra, sa jag till Anders, och gav honom en kyss på kinden. Så här god pizza kan du inte ens få i Alingsås. Borde ni inte på Kulturdepartementet ta ett initiativ till att man börjar sjunga på arbetet.

– Vad menar du?

– Har du aldrig hört Evert Taubes vän den glade bagarn i San Remo stad:

Den glade bagarn bakar det bästa bröd som fås,
det bakas inte bättre ens i Alingsås.
Han sjunger när han bakar, och arbetar med fröjd,
det ökar varans värde och köparen blir nöjd.

– En jätte bra idé, sa Anders. Jag skall genast skriva en PM till näringsministern. Och kanske kan jag få pengar för att åka till San Remo och studera hur arbetslivet i Sverige skall förnyas.

Pizzan och husets vin smakade verkligen gott.

- *Altro che il vino del parroco!*

– Var det inte det jag sa, skrattade Annarella. E *uno vino miracoloso*.

Mirakulöst i sanning, för plötsligt började jag tala flytande napolitanska med svindlande fart under skrattsalvor från Annarella och hennes man. Jag kände mig mer och mer vänligt stämt till italienarna och jag sörjde över att behöva lämna Capri.

När vi gick tillbaka till Villa San Michele var det tätt med turister. Jag tog ett stadigt grepp om min handväska och kollade att Anders hade sin plånbok under skjortan. Det hade han, men till min fasa såg jag att han hade blivit av med ryggsäcken.

– Var har du ryggsäcken?

– Oj, den glömde jag visst på restaurangen. Det var ditt fel för du frågade mig ju om jag visste namnen på växterna i trädgården när vi gick ut.

Alltid mitt fel. Angrepp är bästa försvar. Men jag blev inte irriterad på Anders, utan jag sa lugnt:

– Då är det väl bäst att jag hämtar den medan du packar och städar lägenheten. Jag skyndade mig tillbaka.

Annarella skrattade åt mig då ja kom tillbaka till restaurangen. Hon hade öppnat ryggsäcken för att se var vi bodde och hon hade min trasiga kamera i ena handen. Jag log mot henne. Då höjde hon kameran och tog ett kort på mig. Blixten fungerade. Jag gick förundrad fram och granskade kameran. Då kom jag ihåg. Jag hade glömt att trycka på in den lilla knappen som slår på strömmen.

När jag kom förbi Rosa huset erinrade jag mig att konsuln hade berättat för mig att hans företrädare, Josef Oliv, hade låtit ropa in huset på en auktion i New York och hur det hade förargade kommunalpolitikerna. Stiftelsen San Michele hade sedan donerat *Villa Rossa* till Anacapri kommun, men relationen till kommunen blev inte bättre genom donationen.

Jag tittade in genom grinden till *Villa Rossa*. Den vakt som vi hade sett i förrgår var borta. Jag kände på grinden. Den var öppen och jag gick in. Dörren till Rosa huset var inte heller låst. Jag öppnade den och tänkte gå in. Då hejdade jag mig. Jag vände på klacken och skulle just gå ut då ett par starka armar högg tag om min midja och lyfte upp mig. Det var vakten och han såg inte glad ut.

– Släpp mig, skrek jag på svenska, men han svarade inte utan han drog in mig i Rosa huset. Jag blev rädd och skrek högre, men då lade han en hand över munnen på mig.

Just då fick jag se en man komma in genom grinden. Han var lång och blond, mens amtidigt var vekt något vekt över honom. När han såg oss skrek han:

– *Lascia cadere!* Sedan följde en kanonad av italienska skällsord.

Vakten släppte mig medsamma och jag föll pladask till marken. Min ”räddare” hjälpte mig upp och sa:

- *Excuse me Madam. You see, we have had o lot of stealing and the guard thought that you were a thief,*

- *No I’m Swedish and I’m staying at Villa San Michele. I just wanted to see the house.*

Då tittade han på mig och sa:.

– Jag trodde väl att ni var svensk, men jag har inte sett er på San Michele. När kom ni?

– Vi kom i förrgår. Är du också svensk?

– Nej, min mor är italienska och min far är finländare från början, men vi har bott i Sverige. Nu har jag en lärartjänst här på skolan.

Jag tänkte just presentera mig och fråga vad han hette, då han kom med en fråga som gjorde mig både förvånad och glad.

– Var inte ni i Rom i lördags. Jag såg er uppe på Spanska trappan. Ni hade en röd, tunn klänning på er. Ni såg så söt ut och jag tänkte på er som Madam Butterfly. Vill ni komma in komma in och se *Villa Rossa*

Jag tittade på klockan. Det var lockande, men jag tog inte chansen.

– Tack ska du, men jag hinner inte. Vi skall åka tillbaka till Sverige. *Arrivederci,* sa jag och log.

Jag gick snabbt tillbaka till vår lägenhet där Anders hade packat och städat.

Vem var doktor Munthe?

– Varför tog det så lång tid, frågade Anders.

– Jag stannade och pratade med dem vid *Villa Rossa*. Kom nu, så att vi inte missar svävaren. Jag har fått nog av Capri.

När vi gick ut så passerade vi konsuln och tackade honom för besöket. Han såg nu mindre melankolisk ut och han berättade att Marylû var bättre i hjärtat idag Hon hade varit uppe och strukit på morgonen och det var ett gott tecken, sa han. Vi tog ett varmt farväl konsuln och jag sa att han inte behövde oroa sig för sin och San Micheles framtid.

Färden ner till *Marine Granda* gick betydligt lugnare än färden upp beroende på att trafiken var mycket tät och att vi åkte med en äldre väderbiten taxichaufför. Han såg ut att ha varit med om mycket i sitt liv. Jag böjde mig fram och kände att han luktade hav.

- *Did you know Axel Munthe,* frågade jag ivrigt.

- *Yes I did. My grandfather worked for him.*

- *What sort of man was he?*

- *He was a good man. He made many good things for Capri. You see this island was very poor in those days.*

- *He did good things for Sweden as well,* svarade jag.

Men vem var egentligen Axel Munthe? Var han ond eller var han god? Vad är rätt och vad är fel?

Jag tittade upp mot Capris klippor där jag på ena sidan under ett mörkt moln såg Tiberius väldiga ruin och på den andra sidan San Micheles vita väggar, som var solbelysta. Jag kysste Anders på kinden och sa.

– Tack för födelsedagsfirandet och tack för att du ordnade med besöket här på Capri. Om du vill, följer jag med dig till Grekland nästa vår och besöker Svenska institutet i Aten.

– Vad var det som du drömde om på din födelsedag i Rom, som du inte ville berätta för mig. Var det något som du varit med om här i Italien?

– Kanske. Min dröm handlade om Romantik och Antika Rom, men du tror ju inte på reinkarnation.

Då jag tittade upp mot Villa Jovis och Anders kysste mig i nacken, kunde jag inte låta bli att berätta för honom om den tokroliga dröm som jag hade haft i Rom på min 50-årsdag. Han skrattade åt mig och jag hoppas att inte taxichauffören förstod vad jag sa.

– Vi åker tillbaka till Italien och Capri redan i höst, så får vi se om din dröm från Rom förverkligas, sa Anders.

Jag gav honom en till kyss, men jag var inte lika begeistrad över tanken på att återvända till Capri. Nattens hemska dröm fyllde mig med fruktan. Det var Anders som jag hade sett nedslagen i kejsar Tiberius borg. Och jag hade misslyckats med att rädd honom. Jag hade tvekat några sekunder. Hade agerat snabbare, så hade jag besegrat kejsaren. Men vem var kejsarinna som ville döda mig? Jag måste be Laura tolka min dröm.

Del 3. LAURAS UPPVAKNADE

Döden är en kvinna

När jag kommit till slutet av pappas bok, skrattade jag för mig själv. Den var ju riktigt rolig även om de flesta av skämten förutsatte att man verkligen kände pappa. Att Maria på sin födelsedag nästan omärkligt transformerades till ”jaget” i berättelsen lurade till och med mig. I början av boken var det Anders som var den försiktige och som höll i pengarna, sedan var det Maria som återtog sin vanliga roll. Det var först under sista dagen på Capri som jag upptäckte att pappa bytt huvudperson. Vi brukar skoja om att Maria Tigerstedt ett bättre luktsinne än en tiger. Jag borde därför ha reagerat när Anders luktsinne plötsligt förbättrades och när han efter födelsedagen börjar titta efter män. Pappa är ju född i den androgyna Vattumannens tecken och Vattumannen är ett av zodiakens mest hypade tecken. Jag hade nyss läst i en engelsk astrologibok att *The Age of Aquirius* innebär framåtskridande och fördomsfrihet. En Vattuman eller en Vattukvinna är excentrisk, skeptisk, analytisk, originell, självständig, fantasifull och vänskaplig. Men det stod inte något om att en Vattumans sexuella intresse är inriktat på män, utan det stod att en Vattuman eller en Vattukvinna dras till Oxar.

Det fanns många ledtrådar utlagda som borde ha gjort mig uppmärksam på att ”jaget” i reseberättelsen hade bytt kön. På onsdagskvällen den 27 april sa ju Anders att han skulle förvandla man till kvinna. Vad jag dock inte förstod var att om Maria från och med torsdagen den 28 april var huvudpersonen, hur skulle hon i så fall kunna byta ut en 55-åring mot två 25-åringar. Anders måste ha räknat fel. Nej, så

klart! Han hade naturligtvis aldrig frågat Lydia hur gammal hon var, utan han gissade bara på att hon liksom Tonio var 25 år gammal. En kvinna däremot kan fråga hur gammal en annan kvinna är. Det hade Maria gjort någon gång, då inte Anders var med., t.ex. då hon hade varit ute och handlat utan Anders som bärare. Anders hade underskattat Lydias ålder. Hon var 30 år och därför kunde Maria vad gäller ålder byta ut sin 55 åriga Anders mot Tonio och Lydia. Maria var emellertid inte intresserad av Lydia, eftersom hon var en kvinna. Visserligen hade hon berört den kvinnliga konduktören på tåget, men det var bara för att hon tittade för mycket på Anders och på hans biljetter. Maria strök därför den kvinnliga konduktören lätt på låret för att på så sätt snabbt bli av med en potentiell rival.

Anders och Marias italienska resa var undertiteln till boken *Åter till San Michele.* Av stilen att döma måste pappa ha skrivit hela boken. Att Anders älskar Italien är uppenbart, liksom att han ogillar italienska män, i synnerhet italienska statstjänstemän. Att Anders älskar, för att inte säga avgudar, sin Maria framgår också tydligt. Men hur är det med Marias känslor för Anders? Jag hade aldrig tidigare funderat på när och hur ofta pappa och mamma älskar med varandra, men enligt boken skulle det ha varit minst varje kväll och genomgående är det Maria som tar initiativet. Hur är det i verkligheten? I slutet av boken säger Maria att hon älskar Anders och hon följde inte med den lockande italienske mannen in i *Villa Rossa*. Att mamma träffat honom måste hon ha berättat för pappa och för mig också i somras då jag skulle åka till Sorrento. ”Han såg härligt impulsiv och sexig ut, men jag hade bara fem minuter på mig”, sa hon till mig, men det tror jag inte att hon sa till Anders.

”Hur var er fars förhållande till er mot”, hade Eva Blomquist frågat. Jag hade tvekat när jag svarade. Mamma har lyckats professionellt. Hon är marknadschef för InterMedia och näst

Jan Bäcksten den mest drivande inom företaget. Hon har flera hundra personer under sig och en egen budget på över sju miljarder kronor. Pappa har varit departementssekreterare ända sedan han kom till kanslihuset för över tio år sedan och han kommer inte att bli departementsråd. Han har inga medarbetare och noll kronor i egen budget. Pappa är en romantiker och drömmare. Han är kreativ, men lyckats sällan få genomslag för alla sina idéer. Mamma är en realist och den som ser till att saker och ting blir gjorda. Hon kan hålla fem bollar i luften samtidigt och låter sällan något rubba hennes cirklar. Hon är en skicklig förhandlare och hon har större social kompetens än pappa. Nästan alla tycker om henne. Jag älskar min far, men jag beundrar min mor.

Att mamma och pappa återförenades efter sin separation har alltid förvånat mig. Pappa blev inte bättre i huvudet, efter att det att Maria lämnade honom, men det var inte för den skull som hon kom tillbaka. Hon är inte självuppoffrande, utan hon är alltid beräknade och hon kan vara cynisk. Marias känslor för Anders är bara ett önsketänkande från pappas sida. Mamma tycker om honom, men hon skulle vilja att han var ordentligare och mer handlingskraftig, mer som Runeberg. Han brukar hjälpa oss med vårt hus och våra växter. Maria drömmer nog om en starkare man, någon som skulle kunna sätta en sådan som Jan Bäcksten på plats. Pappa drömmer sig tillbaka till San Michele och han är liksom Axel Munthe en idealist. Men nu är det andra tider, nu är det marknaden som styr. Jan Bäcksten och hans InterMedia håller på att ta över massmediautbudet i Sverige. I Jans värld finns det ingen plats för idealister och inte heller för böcker liknade Å*ter till San Michele*

I slutet av pappas bok tänker Maria med olust på sin dröm om kejsar Tiberius kejsar. Hon vill inte återvända till San Michele. Vem är kejsar Tiberius som mamma är rädd skall krossa Anders. Det kan inte vara Kungen för han är ingen

tyrann. De gånger vi varit på Drottningholm har ju Kungen och pappa kommit bra överens. Det måste vara Jan Bäcksten som är kejsaren. Jan Bäcksten vill inte ha någon lag mot koncentration inom massmedierna och han vill ha bort pappa från Rådet för mångfald inom medierna. I drömmen vill Maria rädda Anders. Hon tar sig in i Jan Bäckstens imperium och försöker att bildligt talat ge honom en dolkstöt i ryggen, men hennes attack upptäcks av Jans medhjälpare.

Mamma bukar ofta prata med mig om sina drömmar och jag brukar tolka dem åt henne. Så här långt var det enkelt, men vem var kejsarinnan. Inom InterMedia finns det ju ingen mer kvinnlig chef än Maria och där finns ingen som kan hota hennes position som nummer 2 i företaget. I mammas drömmar brukar hon ofta spela två olika kvinnor, den ena snäll och den andra elak. Det är nog det vanliga mönstret även i denna dröm. Den snälla Maria smyger in till kejsarens palats för att rädda Anders. Den elaka Maria är kejsarinnan i imperiumet. För henne finns det inga hämningar. Hon hatar den snälla Maria och vill döda henne. Men vem är i så fall ädlingen i drömmen. Jag visste att Axel von Fersen, som dök upp i mammas dröm, försökte att rädda drottningen., Marie Antoinette, som var gift med den snälle men menlöse Ludvig XVI. Sannolikt var det dock inte han utan Axel von Fersen som var far till drottningens barn. Mamma har två barn, Lars och jag själv. Sixten är far till Lars, men det kan inte vara han som är ädlingen i Marias dröm, för han älskar bara den elaka Maria. Alltså måste det vara min far som hon drömmer skall komma och rädda den snälla Maria från Jan Bäcksten och från den elaka Maria, men inte Anders såsom han är idag, utan sådan som hon drömmer att han skall vara.

När jag var klar med min drömtolkning blev jag livrädd. Anders skulle inte kunna komma och rädda mamma. Han låg ju på sjukhuset och var kanske redan död. Tänk om det var den elaka Maria som hade som orsakat olyckan och tänk om

det var den elaka Mara som hade skickat hit polisen för att läsa vad pappa skrivit. Nu var hon på sjukhuset där pappa låg i koma. Hon skulle bara genom att stänga av en kran kunna döda honom. Vad gör hon med mig om jag avslöjar den elaka Maria? Jag hörde Margheritas varning: ”Döden är en kvinna. Tag dig i akt Laura, tag dig i akt! Lita inte på henne!”

On the boderline

Ta dig samman, Laura! Maria är din mor och hon älskar dig1 Hon vill inte skada dig och inte Anders heller! Hon är inte mer dubbelnatur än du! Hon är inte schizofren! Du är trött och uppskrämd som ett barn! Du är som när du var sex år och inbillade dig att Maria egentligen var en varg som förklätt sig till min mor. Först när hon lovade på heder och samvete att hon inte var en varg blev du lugn. Gå och lägg dig!

Jag kan inte sova. Jag vet att jag kommer mista förståndet, om jag inte sover. Men jag kan inte.

Tänk på något roligt i stället! Tänk på Leonard!

Jag kan inte tänka på Leonard. Inte nu. Jag kan inte.

Tänk på Italien då! Tänk på Antika Rom och Romantik! Vad drömde Maria om den första natten på Capri?

Jag hade aldrig varit i Rom. Det blev inte heller av att Leonard och jag åkte över till Capri i somras. Några dagsutflykter hann vi nämligen inte med på eftersom vi var ute kvällarna och nätterna, nästan så länge som månen lyste. Det gjorde den varje natt, och det var fullmåne. Sedan älskade vi resten av natten och sov halva dagarna.

Jag lutade mig tillbaka, slappnade av och försökte att tänka mig hur det såg ut på Capri på kejsar Tiberius tid. Trots att pappas miljöbeskrivning av Capri var knapphändig, upplevde jag nu det som att jag själv hade varit där, men inte i år utan för länge, länge sedan. Jag såg bilder framför mig och jag visste precis hur det såg ut på Capri och i Kejsar Tiberius palats. Hade jag det? Hade Marias dröm redan inträffat eller var det något som skulle hända? Jag måste få visshet, nu medsamma.

Pappas idé att pendla mellan verklighet och dröm kom från *Boken om San Michele*. Eftersom berättelse utspelade sig *"on the borderline between the real and the unreal"* var det svårt att veta vad som var verkligt och vad som var saga. Historien om hans möte med doktor Munter i början av berättelsen var i alla fall bara en dröm. Eller fanns doktor Munter?

Jag tittade i pappas telefonregister och hittade numret till Villa San Michele. Jag slog numret och väntade spänt på att någon skulle lyfta på luren i andra ändan.

Det gick fram flera signaler, men ingen svarade. Långsamt lade jag på luren, men just när telefonen närmade sig klykan ändrade jag mig och inväntade ännu en signal. Då hörde jag en äldre man svara:

– *Pronto!*

– Hur det ser ut på Capri, frågade jag.

– Res dit Laura, så får du själv se! Det här är doktor Munter. Jag ringer från Intensiven. Din far har just lämnat oss.

Doktor Munter! Han existerade ju bara i pappas fantasi. Jag blev alldeles matt, men med torra läppar frågade jag i alla fall:

Är han död?

– Nej, inte alls. Anders höll på att vakna upp ur medvetslösheten, när jag besökte honom. När jag kom tillbaka en halvtimme senare hade han förts över från Intensiven till Medicin. Du behöver inte vara orolig, han kommer att bli bra.

– Är mamma där?

– Nej, hon var på väg hem. Hon vet inte att Anders har återfått medvetandet. Hälsa henne från mig och säg: ”Än kommer dag, än är ej allt förbi.”

– Hur kunde ni veta vad jag heter?

– Därför att du var min patient för 20 år sedan i Göteborg. Du hade halsfluss.

Visst kom jag ihåg doktor Munter. När jag var två år gammal hade jag 10 halsslussar i rad med över 40 graders feber. Jag fick penicillin, som jag inte tålde, och sedan skär hemsk vätska med abottesin, som jag kräktes upp. Abottesinet hjälpte, men bara för ett par veckor. Sedan blossade halsflussen upp igen. På Östra sjukhuset hade de bestämt att det inte var något annat att göra än att operera bort mandlarna. Mamma hade motvilligt gått med på en operation, eftersom halsflussen kunde leda till skador på mitt hjärta. Av en väninna fick mamma emellertid höra talas om en mirakelläkare. Doktor Munter kom hem till oss på Danska vägen och han botade mig. Trots att det var över 20 år sedan, kom jag fortfarande ihåg hur han såg ut. Men att han hette doktor Munter hade jag glömt bort.

– Hur gjorde doktorn så att jag blev bra?

– Jag gav dig gammaglobulin, för att stärka ditt immunförsvar. Det är visserligen inte är någon beprövad metod, men just i ditt fall sa dock min intuition att jag skulle pröva med gammaglobulin. Hur gick det med dina mandlar?

– Jag har fortfarande kvar dem. Vad gjorde ni för att pappa skulle återfå medvetandet?

– Ingenting, men när jag kom in i rummet, märkte jag att Anders skulle vakna upp ur medvetslösheten, trots att instrumenten inte indikerade det. Och några minuter senare började han visa tecken på att vakan.

– Det låter som ett mirakel. Hur kunde ni veta att han skulle återfå medvetandet.

– Genom vad jag kallar för perceptuell intuition, svarade doktor Munter. Jag vet inte varför jag visste att han skulle vakna. Jag bara visste det. Alla människor har perceptuell intuition, men inom min släkt verkar vi ha mer än vanligt av denna förmåga. En läkare måste ha intuition och inga datamaskiner, hur välprogrammerade de än är, kan ersätta den mänskliga intuitionen.

– Är det detta som er bok handlar om, frågade jag.

– På sätt och vis, men den handlar inte bara om mitt liv som läkare. Hur visste du förresten att jag skrivit en bok? Har Maria visat dig mitt manus till *Doktor Munters Testamente* som jag lämnade in på InterMedia i måndags?

– Nej, det har hon inte. Men ni uppmanade ju min far att läsa er bok när, ni var här den 21 april. Jag är glad över att han återfått medvetandet. När pappa låg medvetslös på Intensiven med alla slangarna tyckte jag att det var hemskt. Jag trodde

att han skulle dö. Många människor säger att de inte är rädda för döden, utan för döendet. Hur det är att dö kan jag föreställa mig. Även om de inte går till som i underhållningsfilmerna, så tror jag inte att det är så farlig. Bara hundra gånger värre än att gå till tandläkaren. Nej, det är döden, det svarta hålet som skrämmer mig.

– Människor har ju funnits i tusentals år innan du föddes. Det skrämmer dig väl inte?

– Så har jag aldrig tänkt. Jag vet att alla människor föds och dör. Men det hjälper inte. Jag kan inte acceptera tanken på att jag inte längre skulle existera.

– Tror du att det skulle kännas lättare att leva och dö om du hade barn?

– Kanske, men till slut dör de också och deras barn och barnbarn. Och till slut slocknar vår sol. Har doktorn barn?

– Jag har en son. Vill du ha barn?

– Det vill jag och jag vet med vem. Han heter Leonard Markholm. Jag tänker gifta mig med honom! Men det är inte för att jag är rädd för döden, utan för att jag älskar honom. Jag älskar livet.

– Om du verkligen är säker på att du vill gifta dig, ska du göra det. Men är du säker på att Leonard också vill ha barn.

– Jag har inte frågat honom, men jag vet att han vill gifta sig med mig och det är väl ingen mening att gifta sig om man inte har tänkt skaffa barn. Då vore det ju enklare med ett registrerat partnerskap. Jag är inte religiös och jag tror inte att äktenskapet är heligt. Men gifter jag mig så vill jag att det skall bli för evigt. Det vill Leonard också och han kommer

aldrig att skilja sig, för han är katolik. Hans mormor, Maria Dimonde, var från Capri.

– Henne har jag hört talas om. Min fru kände henne. Om du gifter dig, åk då på bröllopsresa till Capri!

Tänk om jag skulle ha bröllopet på Capri. Det skulle nog pappa gilla för han vill åter till San Michele. Signora Margherita Dionisio hade ju också uppmanat mig att besöka Capri. Jag tänkte just berätta för doktorn vad Margherita varnat mig för då jag hörde att någon mixtrade med ytterdörren. Det var inte mamma för hon använde alltid fjärrkontrollen och kör rätt in i garaget.

– Hjälp, det är någon som håller på att bryta sig in i huset!

– Vad säger du, ska jag larma polisen?

– Nej, det är ingen idé för det är nog de två poliserna som är tillbaka med en husrannsakan. De var här förut. De tror att Anders är tokig. Jag vill inte att polisen och tidningarna ska få tag på vad han har skrivit.

– Radera ut dokumenten då:!

– Det kan jag inte göra, för det är en roman och jag vet inte om han har någon kopia.

– Kopiera över den till en diskett och göm disketten!

Doktor Munter hade knappt hunnit säga det förrän jag tog en tom diskett och kopierade över *Åter till San Michele.* Sedan raderade jag ut dokumentet på hårddisken och tryckte ”avsluta”. Medan jag väntade på att programmet skulle avslutas och disketten skulle komma ut hörde jag hur polisen dyrkade upp låset och hur de smög sig in i hallen. Jag tittade

ängsligt mot den stängda dörren. Med ett lätt rasslande kom disketten fram, men samtidigt hörde jag att dörren öppnas bakom mig. Jag lätt jag disketten försvinna in i under blusen och vände mig om på. Jag drog en suck av lättnad. Jag borde ha känt igen stegljuden, men jag var så inställd på att det var polisen och att de ville ha tag på pappas bok. Det var mamma och Lars!

Ett glatt besked

Mamma var förvånad över att hitta mig i Anders arbetsrum. Hon verkade trött och ledsen, men hon försökte i alla fall att hålla modet uppe. Hon visste ju inte vad som hade hänt efter att hon lämnat sjukhuset. Jag sa därför:

– ”Än kommer tid, än är inte allt förbi”. Pappa har återfått medvetandet och han kommer att bli bra!

– Menar du det. Tack gode gud. Är det verkligen sant?

– Ja, doktor Munter ringde och nyss. Men ni skrämde mig! Varför körde du inte in i garaget som du brukar?

– Batteriet till fjärrkontrollen var slut och jag hade inte nycklarna till garaget. Vi höll inte på att få upp dörren, men vi ville inte väcka dig. Vi trodde att du sov. Berätta vad de sa på sjukhuset!

Jag berättade för mamma och Lars om polisens besök och att jag hade hittat och läst pappas manuskript *Åter till San Michel*e. Slutligen berättade jag om hur jag försökt att ringa till San Michele utan att komma fram och om hur doktor Munter tydligen måste ha ringt just när jag skulle lägga på luren.

Lars såg tvivlande på mig. Han sa att det är omöjligt att ett nytt samtal kan komma, innan man har lagt på luren och att han inte heller hade träffat någon läkare som hette Munter på sjukhuset. Han undrade om jag kanske inte hade somnat och drömt att doktor Munter ringde. En önskedröm.

Mamma såg ut som om trodde att jag hade tappat kontakten med verkligheten och hittat på alltsammans. Hon frågade:

– Är du verkligen säker på att det var doktor Munter som ringde och inte någon som skojade med dig?

– Jag är säker på att det var doktor Munter och jag är säker på att pappa kommer att bli bra. Doktor Munter är den bästa läkare som jag träffat. Du kände ju doktor Munter från Göteborg. Det var ju han som botade mig när jag hade halsfluss. Visste du förresten att han har skrivit en bok om perceptuell intention.

– Oj! Nu minns jag, sa mamma. Jag skulle ju ha träffats honom här hemma hos oss på lunch i våras, men det var så mycket före Romresan att jag glömde bort det. Sa han något om det?

– Nej, men jag vet att han var här och träffade pappa den 21 april. Pappa har skrivit om det i sin bok.

– Jag, förstår ingenting, sa Mamma Doktor Munter måste ju vara pensionerad sedan flera år tillbaka. Inte kan han arbeta på Karolinska. Om pappa träffat doktor Munter, skulle han väl ha sagt det.

– Jag tror inte att pappa berättade för dig om sitt möte med doktor Munter, därför att han trodde att det hela bara var en dröm, sa jag. Har du fått Doktor Munters Testamente?

– På sätt och vis, svarade mamma lite kryptiskt. När jag kom hem från London i onsdags åkte jag förbi InterMedia och hämtade min post. Bland posten låg ett brev och en diskett med ett bokmanus från doktor Munter. Min sekreterare John Quick hade tagit en kopia bokmanuset som han hade skickat ner till ”Svensken”.

– Vad stod det i brevet, frågade jag nyfiket.

– Jag, vet inte svarade Maria, för det var skrivet på finska. Men längst uppe hade doktor Munter skrivit på svenska: ”Be din granne, kriminalinspektör Runeberg, översätta brevet och visa det inte för någon annan!”

– Doktor Munter måste ha skrivit brevet på finska för att han inte ville att Quick skulle läsa det, sa Lars. Har du gett brevet till Runeberg?

– Nej! När jag kom hem i förrgår kväll var brevet borta. Jag var säker på att jag hade lagt ner det i portföljen, men det hade jag tydligen inte.

– Disketten med manuset till *Doktor Munters Testamente* då, frågade jag.

– Den hade jag lagt i min handväska. Anders försökte att läsa *Doktor Munters Testamente* i förrgår kväll, men han kunde inte öppna dokumentet på vår Mac. Han sa att han skulle ta med disketten till departementet och läsa manuset där. Jag tror att han hade med sig disketten i då han krockade.

– Har ”Svensken” läst manuset, frågade Lars.

”Svensken” hette egentligen Sven G. Svensén men han kallades allmänt för ”Svensken” eftersom han var den ende av InterMedias lektörer som var svensk.

– Ja, men han tyckte Testamentet inte var något som vi borde gå vidare med. Boken innehöll en massa obestyrkta anklagelser mot affärsmän och politiker. Det värsta av allt är ”Svensken” slängde manuset i lådan för pappersåtervinning och den är redan tömd.

– En olycka kommer sällan ensam. Vet du vad doktor Munters bok handlade om?

– Nej, jag ringde ”Svensken” idag, men han sa lite svävande att boken handlade om allt möjligt; medicin, teknik, vetenskap, konst, historia och politik. Den var inte en fackbok och inte heller en skönlitterär bok. Den kunde inte heller betraktas som memoarbok, för det som doktorn skrev om var så otroligt det inte kunde vara sant.

Nu kunde jag inte hålla mig längre, utan jag var tvungen att berättade om polisens besök. Då jag nämnde Eva och Kurt hade sagt att Maria redan hade godkänt att polisen skulle få gå in i Anders dator, flög Maria upp från sin Chippendalefåtölj. Hon utbrast:

– Jag träffade inte några poliser på sjukhuset. Eva och Kurt var inga riktiga poliser, utan förmodligen var de utskickade av någon tidning för att snoka. Det är för djävligt.

Maria ringde sedan upp Runeberg, som efter en kvart ringde tillbaka och sa att ingen, i varje fall inte någon från Stockholmspolisen, hade varit hemma hos oss. Runeberg var upprörd och frågade om Maria ville göra en anmälan. Men mamma tyckte inte att det inte var någon idé. Vi hade ju bara mitt ord på att Eva och Kurt hade uppgett sig för att vara

polisen. Att åka i en svartvit, gammal Amazon är inte brottsligt.

När mamma hade lagt på luren frågade Lars:

– Stannade du någonstans på vägen hem från InterMedia i förrgår.

– Ja, på ICA, svarade mamma.

– Då tror jag att det var någon som bröt sig in i bilen medan du var inne på ICA och stal brevet, sa Lars och såg allvarlig ut. Det måste i så fall betyda att någon var desperat angelägen om att Anders inte skulle få se *Doktor Munters Testamente*. Inbrottet i bilen lyckades dock inte helt, eftersom Maria hade disketten i sin handväska. Då bröt de sig in i vårt garage i förrgår natt och saboterade bilen. Det var därför Anders körde av vägen och det var därför som Kurt och Eva försökte att få Laura att låta dem gå in i Anders Mac idag.

Mamma var alldeles vit i ansiktet. Med darr på rösten sa hon:

Jag hoppas att du har fel. För om du har rätt, så kan ju mördaren slå till mot Anders på Karolinska och mot doktor Munter också. Men det kan inte vara sant.

Då ringde telefonen. Mamma tog luren. Hon lyssnade länge och sedan frågade hon:

– Vad berodde olyckan på? Var det något fel på bilen?

När hon hörde svaret, sken hon upp. Hon vände sig mot oss och sa:

– Det är pappa. Han säger att han tror att det var en olyckshändelse. Han hade disketten på sig i kavajfickan, men den krossades mot ratten då han körde in i väggen.

Jag drog en suck av lättnad. Mamma tog fram en flaska Veuve Cliquot. Hon sa att vi skulle äta lite och sedan gå och lägga oss. Medan vi åt frågade jag mamma om vad det var för dröm som Maria hade haft på födelsedagsnatten och som hon och Anders hade skrattat åt. Mamma berättade att hon drömt att hon levt i ett sexuellt utsvävande liv i det Antika Rom som kejsar Augustus dotter Julia. När hennes man Agrippa dog hade kejsar Augustus tvingat Tiberius att skilja sig och gifta sig med Julia istället.

Lars och jag blev nu väldigt nyfikna och ville veta mer om Julias sexskandaler, men mamma sa att eftersom pappa i sin bok tydligen hade valt att inte avslöja några detaljer, så fick vi respektera det. Då frågade jag istället mamma:

– Var det Julia som du drömde om även andra natten på Capri, den dröm som skrämde dig?

– Det kan inte ha varit Julia, för när kejsar Tiberius flyttade till Capri och byggde sitt palats var Julia redan död. Kejsarinnan i drömmen luktade inte heller som Julia i min första dröm.

Mamma drömmer alltid i svartvitt och bilderna är ofta suddiga, men detta kompenseras av att det alltid finn dofter med i hennes drömmar. Mamma har ett fantastiskt minne för dofter. Hon kan komma ihåg hur något har luktat flera år tillbaka i tiden. Jag blev därför inte förvånad, utan jag frågade:

– Hur luktade kejsarinna då?

– Mamma tittade på mig, tvekade en stund, och sa sedan:

– Hon luktade som du brukar göra Laura, när du har blekt håret. Hon luktade klor.

När mamma sa det tappade jag brödkniven som jag hade i handen. Jag blev stum. Drömde Maria fortfarande om att jag, liksom den gången då hon hade lämnat oss, ville döda henne. Eller hade jag levt på Capri och varit en ondskefull, svartsjuk kejsarinna? Vem blev kejsarinna efter Julia?

DEL 4. LARS SPANING EFTER DEN TID

På observatoriet

Observatoriemuseet är nog det enda museum i Stockholm som pappa inte upptäckt och släpat med oss till. Det var ett intressant litet museum och det låg vackert uppe på Observatoriekullen ovanför stadsbiblioteket. Museet har inte öppet regelbundet, utan man får komma överens om tid för besök. Det hade Anders bror Daniel gjort. Han skulle ordna en överraskningsfest för sin fru Sandy som fyllde 40 år idag.

Observatoriet hade byggts på 1700-talet av Vetenskapsakademin. På den tiden var vetenskap i stort sett liktydigt med astronomi. När observatoriet flyttades till Saltsjöbaden på 1920-talet behövdes inte det gamla observatoriet längre. Det gjordes om till ett museum och drivs i stiftelseform, men utan några statliga anslag. Det var väl därför som Anders inte hade upptäckt detta museum.

Jag hade kommit till Stockholm från Göteborg och åkt upp till Observatoriemuseet en timme före de andra. Den kvinnliga guiden Eva var dock redan där och hon släppte in mig. Jag gick runt i byggnaden och tittade på utställningsföremålen. Jag studerade också väggar och tak noggrant och registrerade hur jag upplevde rummen och rumssambanden. Det var ett trevlig litet museum. Jag frågade Eva vem som hade ritat Observatoriet.

Eva visste inte det och hon var inte så intresserad av arkitektur. Hon var mer intresserad av människor och hon

berättade om olika besökare som museet hade haft. Medan hon berättade tog hon fram ett gruppkort på ryska vetenskapsakademin som varit där och på svensk-italienska kulturförbundet. Hon visade även ett kort på några äldre engelska gentlemän från Swedenborgsällskapet som nyligen hade varit där

– Jag kallade dem för *Ghous-Busters* för de var mest intresserade av spöken och andar.

– Spökar det här, frågade jag nyfiket.

– Ja, det är många här som har sett en gammal vetenskapsman gå igen, men inte på natten utan vanligen i skymningen. Jag tror att det bara är skuggor på väggarna som de sett och inte skuggor från det förgångna. Om du är intresserad av spöken skall gå till Spökhuset nedanför Observatoriekullen. Men du är väl inte lika knäpp som gubbarna på kortet!

– Nej, och inte heller så knäpp att jag skulle ta upp en pipa och börja röka här, sa jag, och pekade på en av italienarna som hade en pipa i handen.

Min morbror Daniel hade bjudit ett 40 personer till Observatoriemuseet för att fira Sandys 40-årsdag. Förutom min familj och faster Arngerd, var det inte någon som jag kände sen tidigare. Många av gästerna var vänner till David och Sandy som de träffat i Laos.

Min morbror och moster hade flyttat hem till Sverige för en vecka sedan. Att Daniel så snabbt lyckats att anordna en överraskningsfest för Sandy en prestation.

Klockan närmade sig nu halv åtta. Alla gästerna var nu samlade inne i museet. Vi hade slutat och prata och stod tysta

och inväntade att David och Sandy och deras barn skulle komma. Sandy trodde att hennes födelsedagsfest skulle bli i morgon. Idag skulle de bara ta en liten promenad och sedan gå och äta på en liten restaurang. Av en tillfällighet skulle de komma förbi museet. Daniel skulle titta in och fråga vår guide om museet var öppet, vilket Eva skulle säga att det inte var, men att hon i alla fall skulle visa dem runt.

Medan vi stod och väntade tänkte jag på 1700-talets vetenskapsmän som optimistiskt lyckats att beräkna planeternas rörelser och att upptäcka nya grundämnen. De var övertygade om att det bara var en tidsfråga innan universums gåta var löst. Dagens stora vetenskapsmän har i allmänhet en mer ödmjuk inställning och de uppfattar livet och universum som ett enda stort mysterium. Efter allt som hänt hade jag själv börjat omvärdera min syn på världen, men jag försökte fortfarande att hitta en naturlig förklaring till mysteriet doktor Munter.

Att hårddisken kraschade på pappas dator var inte så konstigt. Sådant händer för eller senare och eftersom pappas dator var gammal, så var naturligtvis risken för ett haveri stor. Men varför kraschade den just då han såg sitt namn i datalexikonet och var fanns doktor Munter? Vi hade varken hittat honom i telefonkatalogen eller i läkarregistret.

Ephraim

Tre dagar efter att Anders hade återfått medvetandet ville Karolinska skicka hem honom. Vi tyckte att de borde ha hålla kvar honom längre, men antingen hade kliniken hade drabbats av budgetnedskärning eller orkade de inte höra på hans förslag om hur sjukhuset verksamheten skulle kunna förbättras. Vi åkte alla tre in till Karolinska för att hämta hem

Anders. Medan vi väntade på att han skulle bli utskriven, diskuterade vi vad som hade hänt.

Jag frågade Anders om han verkligen hade trott att det var Axel Munthe som hade besökt honom den 21 april och som behandlat honom när han var barn. Anders försäkrade han hade trott det, men att han nu förstod att det måste ha varit doktor Munter. Anders sa att han hade skrivit precis som han kom ihåg händelseförloppet och jag trodde honom, för Anders brukar aldrig ljuga och skulle knappast hitta på en så fullständigt osannolik historia. Det var dock omöjligt att bevisa vad som var verklighet och vad som dröm. Det enda egentliga bevis på att han inte drömt allt ihop, var att jag hade fått ett meddelande från Ephraim fredagen den 21 april klockan 11.55.

På nattygsbordet på Karolinska sjukhuset hade Anders ett stort färgfotografi på mig och ”Ephraim” med en vit respektive gul studentmössa. Min studentexamen hade varit fantastisk. Det hade varit precis ett så strålande juniväder som man önskar sig på sin student och jag hade i ett par ämnen fått bättre betyg än jag väntat. Anders och Maria hade gjort en stor skylt med teckningar från småskolan. Det var därför lätt att hitta dem bland de tusentals människor som tog emot oss när vi kom ut. Anders och Maria tyckte att det var dumt att alla gick ut samtidigt och inte som på deras tid på olika dagar. Det blev ju nämligen ganska stökigt framför skolan och färre kamrater kunde komma på mottagningen efteråt. Det kom i alla fall fem vänner till mig och förstås flera av mina släktingar.

Däremot var jag besviken över att Ephraim inte kom, som han hade lovat. När vi hade skålat i champagne och ätit färdigt gick jag därför in och slog på datorn för att se om han hade något nytt e-mail. Jag trodde inte mina ögon när jag läste:

Käre Lars.

Tack för informationen om Axel Munthe. Anders är således bara andligen släkt med Axel Munthe.

Jag tycker mycket om dig och jag vill gratulera dig på din stora dag. Jag har haft glädje över vår korrespondens via Internet och jag är glad över att du frågat mig till råds då det gäller t.ex. val av utbildning, flickor och hur du ska hantera din hopplösa far. Jag har även tyckt att det har varit värdefullt att diskutera livets mysterier och existentiella frågor med dig. Tyvärr kan vi inte längre fortsätta vår korrespondens. När du avlagt din mogenhetsexamen upphör jag att existera. Om du behöver hjälp och råd vänd dig direkt till Anders.

Din Ephraim.

När jag läst Ephraims sista meddelandeblev jag bestört. Det verkade som om han ta livet av sig, utan när Anders skålade och höll tal för mig avslöjade han att det var han som var Ephraim. Han hade skaffat ett extra telefonnummer och från sitt arbetsrum suttit och chattat med mig då jag satt vid min dator i övervåningen på vår villa. Det talet var nog det roligaste tal som Anders hållit och jag förlät honom för att han lurat mig. Men någon gång ska jag låta honom smaka den medicin som han själv varit med om att brygga ingredienserna till.

Det meddelande som jag hade fått den 21 april från Ephraim var således inte något bevis för att doktor Munter verkligen existerade. Inte heller disketten med manuset till doktor Muntes testamente existerade längre. Anders hade haft disketten i kavajfickan då han krockade och den hade tryckts sönder mot ratten.

Spöken

När Anders hade fått på sig sina kläder och plockat ner fotografiet från min studentexamen, satte han sig ner tillsammans med oss vid bordet i sjukrummet. Han tittade på mig och sa:

– Om det således inte var du som mixtrat med det datalexikon som jag fått av Runeberg, hur kunde då mitt namn komma upp på min dataskärm?

– Jag vet inte. Tror du inte att du drömde både då du såg doktor Munter gå genom väggen och att du såg ditt namn på dataskärmen.

Anders rullade sin tofs i nacken och sa eftertänksamt:

– Det vore naturligtvis enklast att säga att jag drömt allt ihop. Om det bara var jag som sett doktor Munter skulle jag ha trott att han bara var ett hjärnspöke, men han ringde ju till Maria och stämde möte med henne den 21 april. Laura pratade ju också bevisligen med honom i telefonen. Vi kan väl inte alla tre ha drömt!

Kanske existerar det en verklig doktor Munter, trots att ni inte har lyckats att spåra honom ännu. I den antika mytologin levde gudarna bland människorna och då var det tydligen vanligt med spöken. Sinom tid får vi nog reda på om doktor Munter finns eller inte. Om han är ett spöke så verkar han i alla fall vara ett snällt spöke, för Anders huvudvärk har blivit bättre sedan han i våras såg doktor Munter och kanske var det Anders spöke som nu sett till att han återfått

medvetandet. Läkarna här på Karolinska säger att det var ett mirakel att Anders överlevt.

Innan vi lämnade KS kom vi hade vi kommit överens om att Maria nästa gång hon åkte till Helsingfors skulle ta reda på om det finns någon släkt Munter i S:t Michel. Anders skulle forska mer om Axel Munthe och hans liv, för han trodde inte att det vara en slump att han förväxlat namnet doktor Munter och doktor Munthe. Själv skulle jag ta reda på om det finns någon i Göteborg som känner till doktor Munter.

Anders var angelägen om att vi inte skulle säga något om doktor Munter till polisen och absolut inte ett ord om något spöke. Polisen skulle ju förhöra honom och han låg illa till. Enligt Anders hade olyckan gått till så här. Han hade en tid på bilbesiktningen i Vinst kl. 7.20 på morgonen. Därför hade han åkt ensam i bilen. Annars brukar Maria och han alltid åka tillsammans. Eftersom Anders var försenad drog han på då han kom ut på Ekerövägen. Vid trafiksignalen utanför Drottningholms slott fick han och en renhållningsbil rött ljus, men när han skulle bromsa fick han en häftig nysattack, som fick honom att vingla till på vägen. När han tryckte på bromsen måste Anders ha tagit fel på bromspedalen och kopplingen, för det hände inget då han bromsade. Tur i oturen var i alla fall att han vinglade till, för han tuschade bara till sopbilen vid sin högra framflygel och fortsatte sedan rätt ut i parken framför slottet. Anders sa att han hade drömt flera gånger att jag han kunnat bromsa, men inte tolkat dessa drömmar som ett varsel, utan sett dem som en symbol för hans liv går för fort och att han inte kan kontrollera sin arbetssituation. När nu hans drömmar plötsligt blev verklighet blev Anders helt paralyserad och styrde bara rätt ut i parken. Som tur var lyckades han svänga i sista sekunden så att han inte körde över baronessan Réquin som var ute och joggade i parken.

Anders färd ut i parken slutade med att han körde på en garagevägg. Enligt polisens beräkningar var hastigheten då cirka 15 km/tim. Trots den låga farten blev det en våldsam krasch och Anders, som inte hade säkerhetsbälte på sig, flög fram och slog huvudet i taket på bilen. Anders kunde inte förstå hur han kunnat missa bromsen. Något fel på bromsarna hade inte polisen funnit.

Spindeln och flugan

När jag nu stod och tänkte på vårt samtal på sjukhuset och vad jag kommit på i Göteborg märkte jag vad jag just höll på med. Här i det gamla Observatoriet bland skisser på vetenskapsmän och utställningsföremål försökte jag att finna tecken efter doktor Munter. ”Du måste vara mer observant”, hade Anders spöke sagt. Jag kände en kall kår genom kroppen och jag blev arg på mig själv över att jag börjat tro på spökteorin. Det måste finnas någon naturlig förklaring, men vilken?

Jag tittade noggrant väggarna och taket. Då såg jag att det mitt på den ena kortväggen fanns ett spindelnät och att det satt en stor spindel en meter från taket. Jag vände mig om och tittade mot den andra kortväggen och där såg jag till min häpnad att ett spindelnät med en fluga i en meter från golvet. Jag började då att med ögonen följa hur spindeln skulle gå för att kortaste vägen komma till flugan. Jag visste ju att det rätta svaret var 40 meter, men hur kunde det bli så kort sträcka? Anders hade skrattat år mig och sagt att jag, som blivande arkitekt, väl borde kunna klara problemet.

Jag tittade runt på väggarna och i en spegel såg jag spindelnätet och flugan. Då tänkte jag att om det satt en videokamera där spindeln var, så skulle jag kunna se ut över

rummet och även kunna se flugan på den motsatta kortväggen. Om jag sedan svängde kameran rätt upp mot taket och om kanterna mellan taket och kortväggarna bestod av ett par speglar som var vridna 45 grader, så skulle jag åter se flugan på 1+30+11=44 meters avstånd. Men vad händer om man i stället riktar kameran snett upp mot taket och även kanterna mellan taket och långväggen är en spegel. Det skulle innebära att spindeln på kortväggen skulle krypa snett upp mot taket en dryg meter, därefter snett över taket mot långväggen för att sedan fortsätta i en rak linje mot kanten mellan långväggen och den andra kortväggen och slutligen på de denna fram till flugan. Spindeln kommer, liksom jag i min inbillade videokamera, att hela tiden se flugan rakt framför sig. När hon kryper efter väggar kommer hon att i sidled ha förflyttat sig att i 6+11 meter och i längdled 1+30+6 meter. Den sammanlagda sträckan blir då roten ur 17 i kvadrat plus 37 i kvadrat. Enkelt. Pytagoras sats.

Men var detta verkligen lösningen på problemet. Jag räknade snabbt ut i huvudet att summan på av kvadraten på katedrarna då skulle bli 1658. Men roten ur detta tal är ju lite mer än 40 meter. Det måste alltså finnas en ännu kortare väg, men vilken.

Jag tittade mig runt om i lokalen. Där såg jag Anders och Maria stå och viska något till varandra. Vem av dem var det nu igen som var spindeln i nätet? Var det han eller hon? Jag såg hur Anders pussade Maria lät på kinden och tittade generat ner i golvet. Då såg att Marias vackra ben spegla sig i det blanka marmorgolvet.

”Heureka!” Jag har det. Tänk om det även finns snedställda speglar på kanterna mellan golvet och väggarna. Spindeln kryper längst kortväggen, taket, långväggen, golvet och uppför andra kortväggen fram till flugan. I sidled kommer den då att röra sig 24 meter (6+12+6) och i längdled 32

meter (1+30+1). Då har vi ju en ”Egyptisk Triangel” med hypotenusan 40 meter.

Jag skulle just gå fram till Anders och säga att jag löst problemet. Men jag hann inte, för nu hörde vi Eva rummet intill med hög röst säga: ”Om vi så förflyttar oss till nästa rum, så har vi en serie intressanta föremål och kända personer, som brukar imponera, särskilt på våra amerikanska besökare.”

Jag såg mot kortväggen som vi hade kommit in igenom. Gästerna hade nu flytta på sig så att jag inte längre kunde se spindelnätet och flugan. Då tänkte jag att om det fanns en videokamera där spindeln satt, skulle jag kunna se flugan uppifrån taket. Jag förflyttade mig i tanken till den punkt där spindeln satt och plötsligt var jag i en ny värld, där rummet såg exakt ut som tidigare, men där det även fanns en tidsaxel som jag kunde röra mig utefter. Jag gick tillbaka några minuter på tidsaxeln och såg genom den imaginära videokameran hur jag själv gick runt i rummet. Sedan gick jag längre tillbaka i tiden och såg då en rad andra personer passera revy i rummet. Plötsligt fick jag se en äldre distingerad herre med en pipa i handen. Jag kände igen honom, trots att jag aldrig hade träffat honom. Det måste vara doktor Munter! Det fick mig att tappa koncentrationen och jag kunde inte hålla kvar illusionen av det fyrdimensionella rummet. Då jag gjorde detta var jag tillbaka i min vanliga värld.

Denna värld såg dock inte exakt likadan ut som den jag nyss hade lämnat. Under det korta ögonblick som jag varit i den fyrdimensionella världen hade en förändring skett. Spindelnätet och flugan var skymda av den öppna dörren och från rummet intill kom ett rosa ljus. I det ljuset stod Sandy: *”Surpise, Surprise”* ropade alla och Sandy vek sig dubbel av skratt.

En fest för livet

Det blev en verkligt rolig fest. Middagen åt vi i källarvalvet under Observatoriet. Den bestod av olika sorter pajer som vi sköljde ner med öl och snaps. Eftersom David hade bjudit några av sina gamla spexkamrater ekade visorna i källaren

Medan de andra åt tårta och Sandy öppnade sina 40-årspresenter, gick jag upp till entrén för att ringa Anna i Göteborg. Jag hade träffat Anna i förrgår utanför studenternas bostadsförmedling. Hon var där tillsammans med Marianne som liksom jag skulle läsa arkitektur. Det var meningen att Anna och Marianne skulle bo inackorderade tillsammans på övervåningen till en stor villa i Örgryte. Marianne hade emellertid haft turen att få ett studentrum och nu skulle de se om Anna att också kunde få ett. Det var dock helt omöjligt eftersom platserna på studenthemmen lottades ut och Anna i likhet med mig hade kommit långt ner på kölistan. Då såg Anna utforskande på mig och frågade på värmländska:

– Kanske du och jag skulle kunna ta de båda inackorderingsrummen i istället?

– Ja, gärna, menen tror du att inackorderingstanten går med på det?

– Vi kan ju alltid fråga, sa Anna. Visserligen sa fru Danielsson att hon ville ha två flickor i huset, men hon kanske godkänner dig, du har ju i alla fall långt hår.

– Hon verkar lite knäpp, så hon kanske inte märker någon skillnad, fyllde Marianne på.

– Jag, vet vad vi gör, sa Anna. Du klär ut dig till flicka och uppger bara ditt efternamn när vi träffar henne. När du väl har flyttat in har hon ju svårt att slänga ut dig. Och i värsta fall kan väl du och Marianne byta plats på studenthemmet och chansa på att direktören inte märker det.

Både Anna och Marianne började fnittra. Jag kunde inte heller låta bli att skratta, eftersom jag såg mig själv som Dustin Hoffman i rollen som Tottsie.

– Kör till, sa jag. Men är ni säkra på att hon inte har någon karl som kommer och kladdar på mig?

– Ja, det är vi, sa Anna. Hon har bara en son, men han komma sällan hem till sin tokiga mor.

Jag vet inte hur det kom sig, men Inez Danielsson blev genast förtjust i mig, men hon var lite undrande över att jag gick klädd som en flicka. Medan hon visade mig det rum som jag skulle få berättade hon att hon sedan hon blivit änka för 25 år sedan hade arbetat på läkarsällskapet som sekreterare. Hon kände alla läkare i Västra Götaland, men någon doktor Munter hade hon aldrig hört talas om.

Anna och jag flyttade in till Inez samma eftermiddag och på kvällen gick vi till Kåren för att Innan vi gick torkade jag dock noggrant bort de sista resterna av läppstiftet och mascaran.

Det var underbar frihetskänsla att få vara ute själv och att ha en egen bostad. Visserligen fick jag ta hem flickor hos Anders och Maria också, men det var inte det samma som nu. Den här kvällen hade jag dock bara ögonen på Anna, men jag försökte att uppträda som om vi bara var kompisar. När vi berättade för en Göteborgska som skulle bli kurskamrat med

Anna hur vi hade träffats och var vi skulle bo, frågade hon om vi skulle bo svalelag.

Då blev jag generad och sa att vi bara var vänner. Anna hävdade dock att vi visst skulle bo svalelag. Jag tog det som en invit och när vi smög oss in i huset och noggrant låste om oss frågade jag om jag fick komma in och se hur det såg ut i Annas rum.

Vi satt och pratade halva natten men på slutet var det mest jag som pratade och hon som lyssnade. Jag trodde att hon hade tröttnat på mig och tänkte just säga att vi kanske skulle gå och lägga oss, för det var ju en dag i morgon också, då hon överraskade mig med att sätta sig i knät på mig.

Jag slog instinktivt armarna om hennes varma och mjuka kropp. Hon tryckte sig ännu närmare mig. Den gamla korgstolen knarrade och vi flyttade oss över till hennes säng. Jag hade aldrig legat med någon flicka förr. Jag menar att jag har varit ihop med flickor förstås, men det har aldrig funkat för mig. Nu var jag dock riktigt förälskad och nu stämde allt.

När jag just hade avslutat mitt telefonsamtal med Anna, kom Anders upp från källaren på Observatoriemuseet– Nej, det vet jag inte. Barnläkare?

– Jaså, där sitter du min gosse, sa Anders. Jag ser att du har fått tårta och punsch. Nu är du rödare om kinderna. När vi stod väntade på Sandy inne i museihallen var du alldeles vit i ansiktet. Du stod och blundade också. Vad var det med dig? Såg du ett spöke eller stod du och drömde om den mystiske doktor Munter?

– Nej, jag såg inte något spöke, utan jag såg mig själv genom en slags imaginär spegel.

– Det lät underligt. Kan du förklara?

Jag berättade om spindeln och flugan och om att fru Danielsson hade sagt att det inte fanns någon doktor Munter. Däremot sa jag inget om Annas och mitt förhållande.

Anders lyssnade på mig med spänt intresse, men det föreföll som om han trodde att jag inspirerad av inspirerad av Munthe och Hemingway drog en skröna för honom. Jag hade fått Hemingways postumt utgivna självbiografiska roman - *A Movabel Feast*, i studentpresent av Anders Den handlade om Hemingways år i Paris på 20-talet. På omslaget till boken stod det att Hemingway satt på ett kaffe vid *Placa St. Michel* och skrev sina stora verk medan han drack rom och såg vackra flickor gå förbi. Bokens titel baserades på följande citat: *If you are lucky enough to have lived in Paris as a young man. Then wherever you go for the rest of your life it stays with you, for Paris is a movable feast.*

I förordet till boken stod det: *If the reader prefers, this book may be regarded as fiction. But there is always the chance that such a book of fiction may throw some light on what has been written as fact.*

Både Hemingway och Munthe blandade friskt fantasi och verklighet och båda författarna hade tillbringat sina ungdomsår i Paris. Men det var Sankt Michel i Finland som doktor Munthe hade talat om och det var där som Anders trodde att han nu skulle kunna återfinna honom. Att fru Danielsson inte kände till någon doktor Munter i Göteborg avfärdade han med att förklaringen att doktor Munter kanske hade flyttat hem till Finland eller till Anacapri, strax efter att han hade varit hemma hos Maria i Göteborg och botat Laura.

Nu var jag tvungen att säga till Anders att jag faktiskt inte trodde att doktor Munter existerade och att jag trodde att Anders historia om honom bara var uppdiktad. Men Anders bara log mot mig och sa att han var övertygad om att doktor Munter existerar, därför att han ju själv hade träffat honom och därför att spöken inte brukar skriva i gästböcker. Och så räckte Anders med en triumferande min över den gästbok som han hade suttit och bläddrat i.

Det var en helt vanlig gästbok som de brukar ha på museer för att kunna visa för sina styrelser att man har många belåtna besökande. Boken var inbunden och hade skinnpärm. På sidan 42 stod det bland en rad italienska namn:

Axel Munter från Anacapri
Ephraim Munter

Jag satt mållös och stirrade länge i boken. Jag bläddrade i den och såg att besöken var iförda med olika handstilar. Anders kunde inte ha skrivit hela gästboken själv, för den 10 augusti låg han på sjukhuset och ingen, inte ens David, visste då att det skulle bli *a movable feast* här på Observatoriet idag.

Till slut såg jag upp och sa till Anders:

– Det måste betyda att doktor Munter verkligen existerar. Det är väl inte du som har skojat igen och skrivit dit ditt hans namn.

– Jag svär på att jag inte har gjort det. Varför ser du så förvånad ut, trodde du att doktor Munter var ett spöke? Låt oss gå ner i källaren och ta en påtår kaffe och ett glas likör!

Sweet Is War?

Nere i källarvalvet hade Sandy plockat upp sina presenter och gästerna satt nu i olika grupper och drack kaffe och åt tårta. Anders slog upp ett glas likör till mig och själv tog han glas cider för han skulle köra. Vi satte oss vid ett bord i förrummet intill den öppna spisen. Jag smakade på likören. Det var Cointreau, min favoritlikör. Sedan började Anders berätta om Axel Munthe och hans son Malcom.

I första världskriget deltog Axel Munthe som fältläkare och skev även *Red cross and Iron Cross,* som var en propagandabok mot tyskarna. När andra världskriget började var dock Axel Munthe var gammal och sjukt och han deltog inte i kriget. Det gjorde dock hans äldste son, Malcom Munthe, som först var i Finland och Norge, där han blev tillfångatagen av tyskarna i april 1940. Malcom lyckades dock fly och kom till Sverige, där han arbetade som hemlig agent och bl.a. organiserade sprängningen i Krylbo av ett tysk tåg som var på väg till den ostfronten med ammunition. I sin bok *Sweet is War,* har Malcom berättat om sina insatser som sabotör i Finland, Norge och Sverige samt om sina operationer bakom de tyska linjerna i Italien. Malcom landsteg med engelsmännen i Syrakusa i juni 1943 och med amerikanarna i Salerno i september 1943. Han var med om att återerövra Capri och han var med vid landstigningen vid Anzio söder om Rom. Vid Anzio-bohuvudet blev han dock svårt sårad och evakuerades till Neapel, sedan till Catania och slutligen till Alger.

Anders konstaterade att det var typiskt att Malcom i sin bok inte nämnde något om sin far och om San Michele, där Malcom bott som barn. I *Boken om San Michele* fick man inte heller reda på att Axel Munthe var gift och att han fick två pojkar i sitt andra äktenskap. Med dramatisk röst sa Anders:

– Där sitter Axel Munthe, gammal och sjuk i drottning Victorias tomma Villa Svezia i Borgheseparken i Rom, när de allierade invaderar södra Italien. Hade inte tyskarna lyckats att mobilisera en ny försvarslinje och hade inte de allierade kört fast vid Monte Cassinio, hade Malcom Munthe mött sin far i Rom. Men far och son träffades inte i Rom, utan först flera år efter kriget, i Stockholm, där Axel bodde som Gustav V:s gäst fram till sin död i februari 1949.

– Hur kunde Axel Munthe ta sig från Rom till Stockholm mitt under det kriget om han var gammal och sjuk, frågade jag.

– Axel Munthe brukade få flyga med Carl Gustav von Rosen, flygarhjälten. Jag har läst om honom i Ralf Hermans bok. Som ung pilot såg von Rosen de italienska fascisternas terror mot civilbefolkningen I Abessinien 1936, han upplevde nazisternas härjningar i Berlin, deras bombningar av Rotterdam, strövade omkring i resterna av det som en gång var Warszawas getto. Von Rosen byggde upp Haili Selassies flygvapen, han var i Kongo och i Biafra.

– Von Rosen kommer jag ihåg. Pressen skapade en myt kring honom, inte minst när han som pensionär genomförde vetebombningar i Etiopien, dvs. flygningar med mat till svältdrabbade, svårtillgänglig områden. Var det inte under ett sådant uppdrag i Ogadenprovinsen som han omkom.

– Jo det stämmer. Men von Rosen tyckte själv att den bild tidningarna spred om honom var falsk. När han fick beundrarbrev där man hyllade hans mod och han fick veta att han var rakryggad, svarade han ofta ”jag är kutryggig”. De brev som gladde honom mest, kom från människor som själva gjorde insatser för att lindra nöden i världen. Von Rosen levde hela sitt flygarliv skrämmande nära döden; tekniska olyckshändelser, farliga flygningar, beskjutningar

från både finkalibriga och grovkalibriga vapen. Men trots att han älskade livet och tyckte att varje morgon var härlig, lät han aldrig tanken på risken för olyckor och döden, hindra honom från att göra något han hade försatts sig. Von Rosen satte aldrig livet högre än han var beredd att offra det för något som han trodde på. I Ralf Hermans bok, som kom ut 1975, skrev Ralf: –”Von Rosens livsglädje är för stor för att locka honom till dumdristigheter och han omdöme som flygare för gott för att frestas av onödiga risker. Von Rosen har mycket kvar att uträtta, så länge människor lever i förtryck och nöd”. – Två år efter att Hermans bok kom ut dödades von Rosen under en hjälpinsats i Etiopien.

– Von Rosen var tydligen en stor idealist han var och beredd att sätta sitt eget liv på spel för att hjälpa människor i nöd, sa Maria. Axel Munthe riskerade också sitt liv under den svåra kolera epidemin i Neapel och vid jordbävningen på Ischia.

– Von Rosen och Munthe hade nog mycket gemensamt att prata om. I Ralf Hermans bok läste jag förresten en rolig historia om Axel Munthe. En höstdag bjöd Munthe upp von Rosen på lunch i Stockholms slott. Under lunchen förklarade Munthe, som var krasslig och nästan blind, att han hölls fånge av kung Gustaf V och att ha inte ville stanna i Sverige. De rekordkalla krigsvintrarna hade tärt på honom och han längtade till Capri. Men kungen vägrade att släppa iväg honom genom krigets Europa. Därför ville Munthe nu att greve Rosen skulle vara snäll och smuggla honom från slottet till Bromma och sedan flyga honom till Capri. Von Rosen lovade att göra det och de två talade sedan om Capri, som von Rosen besökt under den tid han flög från Neapel till Batavia. Munthe kvicknade märkbart till och de två hade mycket gemytligt, när dörren plötsligt öppnades och majestätet steg på. Efter en presentation tittade han misstänksamt på flyggreven och sa befallande: – ”Munthe stannarrr härr!!”

Min faster Arngerd, som suttit och pratat med David, flyttade nu över till vårt bord. Hon måste ha hört lite av vad vi sa. Hon vände sig mot Anders och mig och utbrast:

– Axel Munthe relation till sin son Malcom verkade ju vara lika knepig som din och Lars relation.

– Den är värre, sa jag. Och nu har jag inte längre ”Ephraim” som kan hjälpa mig, utan jag var tvungen att gå till en dyr ”hjärnskrynklare”. När jag försökte förklara för honom att min far är lika galen som Napoleon och att min far sannolikt inte är min far samt att min mor bevisligen inte är min mor, bad han mig berätta om min barndom. Jag gjorde det, men ”hjärnskrynklaren” trodde att jag drev med honom, när jag sa att jag var en bortbyting.

Anders och Arngerd skrattade åt mitt första och enda besök hos ”hjärnskrynklaren”, men Sandys väninna Inger kunde inte begripa hur jag kunde inbilla mig att Maria inte var min riktiga min mor: –”Vem som är en mor vet man ju alltid”, sa hon.

Jag förklarade då för henne att jag bara hade skojat om att jag var en bortbyting, för jag hade inte någon lust att än en gång berätta att Anders och Maria inte är mina biologiska föräldrar, utan att det är Sixten och Anita. De hade emellertid skiljt sig när jag var nio år gammal och efter en lång vårdnadstvist hade Sixten fått vårdnaden om mig. Jag var 11 år gammal när Maria övergav Anders och Laura och flyttade ihop med min biologiska far, Sixten. Han var proffsboxare och såg liksom jag bra ut, men han var dum i huvudet, eller hade i varje fall blivit det genom boxningen. För det mesta var han trevlig och charmig, men emellanåt söp han och då slog han inte bara andra män på käften, utan även sina fruar och flickvänner. Jag vet inte om Maria visst om det då hon

flyttade ihop med Sixten eller kanske trodde hon att hon skulle kunna ändra honom. I varje fall blev hon förvånad och förbannad då han i fyllan klippte till henne. Hon flyttade omedelbart tillbaka till Anders igen och tog med mig. Med stöd av min mor, Anita, fick Maria vårdnaden om mig

Likt min far Sixten, men av andra orsaker, separerade Axel Munthes från sina båda fruar, och likt mig tog Malcom Munthe avstånd från sin far. Axel Munthe hjälpte fattiga och svaga människor och även om han förordet till den italienska utgåvan av *Boken om San Michele* hade ett makalöst hyllningstal till Mussolini, var han motståndare till mot människor såväl som mot djur. Han kunde nog inte föreställa sig vilka illdåd som nazisterna och fascisterna skulle komma att ställa till med.

Jag vet inte om det var för att skydda judarna och andra ”undervärdiga” människor som Malcom Munthe riskerade och nästan miste livet i kriget. Under alla förhållanden var Malcom lika mycket värd att få ett Victoriakors, som hans far var värd att få en medalj för sina insatser under koleraepidemin i Neapel. Kanske upplevde Malcom segern som en revansch på sin far. På något sätt skall jag också ta revansch. *Sweet Is War!*

Mer om Axel Munthe

Till min studentexamen fick jag också förstagångsutgåva av *The Storry of San Michele* och en artikel om Axel Munthe som Anders hade skrivit efter sitt besök på San Michele. Av Anders artikel framgick att *Boken om San Michele* i stort sett var den enda bok som Axel Munthe skrev och han slog igenom med den när han var 72 år gammal och halvblind. Boken blev en enorm publikframgång. Den kom ut på

engelska i tre upplagor under 1929 och den toppade försäljningslistan i USA under hela 1930. Att han skrev den på engelska sägs ha berott på att han inte hade någon skrivmaskin med bokstäverna å, ä och ö.

Boken om San Michele trollband den generation som upplevt förta världskriget och dess hemskheter.
I sin bok lade Axel Munthe in ett kapitel om den hemska koleraepidemin i Neapel, som bygger på en bok som han skrev 1884. Han tog också med några avsnitt ur boken ur boken *Små skisser* som han hade skev på 1888, men ingenting från boken *Red Cross and Iron Cross*. Annars var 1929 ett år då det var inne med romaner om första världskriget. Hemingways *Farväl till vapen* och Eric Maria Remarques *På västfronten intet nytt* kom ut 1929. I likhet med Munthes *Red Cross and Iron* innehåller dessa böcker detaljerade beskrivningar om hur soldater dödas och lemlästas. *Farväl till vapen* fick översvallande recensioner i USA men den men den fick inte lika höga försäljningssiffror som för *The Story of San Michele*. Hemingways bok kom likhet med Munthes att uppfattas som en självbiografisk roman. Både Munthe och Hemingway dementerade i sina förord att händelserna i böckerna var autentiska, men det hjälpte inte. Man ville tro att det var sant. Hemingway blev en levande legend och läsarna trodde allmänt att författaren själv som var löjtnant Henry i *Farväl till vapen* och som sårades vid återtåget från Caporetto. Hemingway blev i verkligheten sårad då han arbetade som ambulansförare, men han kom först till Italien ett år efter slaget vid Caporetto.

Alla skönlitterära böcker innehåller lite stänk av vad författaren själv varit med om och alla memoarer innehåller lite fiktion. Författaren kan ju bara ge sin bild av verkligheten, andra kan ha en annan version. De flesta memoarförfattare skriver för att försvara sitt handlande eller för att ta revansch för någon oförrätt som man blivit utsatta

för. Det gäller även *Boken om San Michele* där Axel Munthe i slutet låter en trädgårdssångare, en lärka och en flugsnappare från Lappland ta honom i försvar inför himmelns domare. Boken är även en revansch för den ”mobbning” som han blev utsatt för under sina sista år i Paris på 1880-talet och som höll på att knäcka honom. Större delen av boken handlar om Paristiden och bara några avsnitt om Capri och San Michele. Vilseledande marknadsföring skulle man kunna säga.

Axel Munthe kom till Paris i slutet av 1870-talet och blev år 1880 medicine doktor och Frankrikes yngste läkare. Under studieåren och under sina hundår som privatpraktiserande läkare ingick han i den skandinaviska konstnärskoloni som då fanns i Paris. 1880-talet var en verklig guldålder i svenskt konstliv. Journalisten J K Janzon (Spada) skrev att man omkring 1880 höll till i Barbizon i Fontainbleauskogen. I kolonin ingick Törnå, Ek, Ekström, Österlind, Vallgren och Wahlberg. Man gjorde utflykter med matkorgar i skogen och leddes av Wettehoff som gick och bar på ett litterärt projekt, som det tyvärr aldrig blev något av. Unge doktor Munthe som redan då hade sin stora hund; Puck, var med och fantiserade på piano. Ibland var maten knappt tilltagen men man tröstade sig med vitt vin. Skånberg kom också till Barbizon och han fick nycklarna till den ateljé som Munthe hade hyrt. Skånberg stoppade på sig nyckeln, men sedan glömde han bort det hela och for till Italien där han gifte sig. Ett par år senare kom Skånberg tillbaka och blev ertappad av ägaren som krävde honom på betalning. Senare kom Grez på modet, främst genom Carl Larson initiativ. Förutom Larsson och hans blivande fru Karin var där bl.a. Birgers, Nyberg och Nordström.

Det var en spännande och dynamisk miljö som Axel Munthe kom in i. Han arbetade hårt för att bygga upp sin praktik i Paris och samtidigt arbetade han som fattigläkare Det finns

en rad vittnesmål om hur han hjälpte sjuka och fattiga konstnärer som t.ex. Ernst Josephson, Carl Skånberg och Hugo Birgers. Trots sitt arbete hann Munthe med att skriva två böcker; *Brev från Neapel*, som Hugo Birgers gjorde illustrationerna till, och *Små skisser*. Båda böckerna fick ett gott mottagande i Sverige. Men Munthes Paristid slutade olyckligt. Skånberg dog av sin astma och Birgers av galopperande TBC. Ernst Josephson fick syfilis och blev sinnessjuk. Som läkare och vän måste naturligtvis Munthe ha känt stor vanmakt. År 1887 beslöt han sig att skilja sig från sin första hustru Ultima. Från sina konstnärskolleger fick dock inte Munthe något stöd och han utan han blev i det närmaste mobbad av Strindberg och Heidenstam. I ett brev i september 1887 kallar Strindberg honom för en sensationsförfattare, näsfnysare, kollaboratör" och Strindberg varnar Heidenstam för läkarna som "alla är agenter och bara tänker på pengar". Strindberg för även ett infamt rykte vidare om att Axel Munthe skulle ha rymt tillsammans med Carl Snoilskys fru. Ryktet som emanerade rån en släkting till Ultima, var helt grundlöst. Både Snoilsky och Munthe, som var Snoilskys vän och reskamrat, tog mycket illa vid sig, och affären bidrog till att Munthe djupt deprimerad flydde från Paris till Capri, där han under några år arbetar som fattigläkare.

När Munthe 40 år senare skrev om sin Paristid var det självfallet fortfarande smärtsamt, men han skrev nu med en sådan humor, värme och glöd att den som läser Axel Munthes memoarbok inte märker vilka bittra upplevelser och känslor som döljer sig bakom hans historier och skrönor. När *Boken om San Michele* kom ut på svenska 1930 höjdes den till skyarna. Trots att den kostade hela 12 kronor blev den en "bestseller" även i Sverige. I den bok som Maria fick i 50-årspresent låg en recensionen från Sundsvalls Tidning där det stod:

I Boken om San Michele blandas dröm och verklighet, fantasi och reflektioner tillsammans på ett sätt som gör en nästan vimmelkantig och kommer en att spörja om det verkligen är en aesculp och icke en diktens häxmästare, som står för brygden. Efter att läst boken tvekar man inte om saken. Och det är det som skänker boken dess charm och gör det omöjligt att lägga boken åsido förrän man girigt slukat sista ordet.

Det fanns emellertid även en del kritiker och den möttes med skepticism bland Munthes författarkolleger. Ett undantag var Selma Lagerlöf som vid denna tid arbetade med sin memoarsvit: *Mårbacka*, *Ett barns memoarer* och *Dagbok*. Selma försvarade Axel Munthes rätt att dikta om sitt eget liv. Hon skrev: – ”Naturligtvis är han en så stor konstnär att han måste ljuga eller konstruera då han berättar om sig själv. Jag vet en annan som inte heller kan slippa ifrån detta, när sanningen ter sig alltför intresselös och osammanhängande”. – Att Selma Lagerlöf förstod Axel Munthe berodde nog på att de var jämngamla och att hon under sitt liv ofta var sjuk. Hennes memoarer är uppenbart påverkade av Axel Munthes och vice versa.

En gammal bekant

När Anders och jag kom ner i källaren igen satte Anders och jag oss ner vid Maria och min faster Angerds bord. Jag fyllde kaffe och fyllde på mer likör åt dem

– Anders har blivit alldeles besatt av Axel Munthe. Han hade läst åtta böcker om honom och gått igenom en halvmeter dokument på Riksarkivet, sa Maria.

– Om *Boken om San Michele* nu är så fantastisk som ni säger, varför har den då inte överlevt, frågade Arngerd. Har ni läst om Axel Munthe i skolan?

– Nej, varken Maria eller jag kände inte till Axel Munthe före vår italienska resa, sa Anders. Vi visste bara att han hade varit Gustav V:s livläkare och att det var något konstigt med honom. Att han var en så framstående läkare och författare kände vi inte till. Kanske är han till och med den internationellt mest kände svenske vuxenförfattaren. *Boken om San Michele* har översatts till ett 60-tal språk och än idag vallfärdas årligen tusentals människor som har läst den till Capri för att se Axel Munthes *San Michele* i verkligheten. Axel Munthe kunde inte själv förstå varför boken blev så populär.

– Anders, vad anser du om Axel Munthe som läkare då, frågade Gerd. Var han en charlatan som han själv beskriver sig i?

– Axel Munthe var utan tvekan en mycket skicklig läkare. Han var väldigt ambitiös och blev den yngste läkaren i Frankrike. Sedan jobbade han hårt och han förstod att inte det räcker med medicinska studier utan att livet självt är den bästa läromästaren. Med en blandning av cynism och humor kritiserade Munthe sina läkarkolleger Det var dock många läkare som kritiserade *the fashionable doctor* och som reagerade mot att Munthe ställde sig skeptisk till många av de metoder och de mediciner som man på den tiden använde. Dr. Saliéres skrev t.ex. i boken *Écrivains contre Médicin* att Munthes snabba framgångar mer berodde på ett bra minne än grundliga studier. Denna kritik har dock tillbakavisats av doktor Nouaille som år 1950 vid Universitetet i Touluse lade fram en avhandling om medicinska aspekter på Axel Munthes liv och verk.

– Axel Munthe var således en bra läkare, sa Arngerd. Hur vet man om en läkare är bra?

Frågan var inte av rent akademiskt intresse för Arngerd. Hon hade nämligen i måndags fått reda på att hon troligen hade cancer i tjocktarmen. Operationen skulle ske nu på tisdag

– Du måste lita på din intuition. Du måste känna att om din läkare bedömer att det är nödvändigt att göra en operation, så skulle han inte avstå från att göra den även om han fick en miljon kronor, sa Anders.

– Nu, känner mig lugn, sa Arngerd. För min doktor verkar vara en idealist.

– Ja, Axel Munthe var en idealist, sa Anders. Det baserar jag inte bara på vad han skrev i sin bok, utan mer på vad andra sa om honom. Och i en intervju i Dagens Nyheter, som jag fann på Riksarkivet läste jag att Axel Munthe hade ändrat åsikt om amerikaner. Till Arne Kilder sa han: *Jag har förresten bytt mening om Amerika. Jag har förut varit beredd att göra narr av det landet, men det är inte rätt. Det finns en oerhörd idealism där borta idag. Och amerikanerna förstår ordet ”Ricesse Oblige”. Se vad de ge av sitt materiella överflöd till ideella syften. Vi här i Europa skall inte vara orättvisa mot Amerika.* Axel Munthe donerade en hel del pengar till de fattiga. Idag förväntar vi oss att staten och kommunerna skall lösa alla problem.

Just då kom det in en amerikan i källarvalvet. Han hade på sig *jeans* och en *T-shirt*. Han såg väderbiten ut och hade ett vitt spretande helskägg. Daniel verkade känna honom för de hälsade hjärtligt på varandra.

– Vem är amerikanen, frågade Arngerd.

– Känner du inte igen Karl, din egen bror, sa Anders häpen.

Då såg jag att det var min farbror Karl och jag kom ihåg att Anders berättat att han varit en månad till sjöss. Hans granne ute på Värmdö hade fått en transport med sitt fartyg från Kristinehamn till Dubrovnik med hjälpförnödenheter till Bosnien, men han saknade en styrman. Karl, som hade kaptenexamen, tog då ledigt från sitt jobb och hoppat in som styrman.

– Genom Götakanal fick jag inte styra, sa Karl, men sedan ute på Nordsjön stod jag vid ratten. Ute på Atlanten råkade vi ut för en orkan. Det var häftigt. Fast vi hade tur, för när vi kom in i Medelhavet råkade vi ut för ett roderhaveri. Hade det skett ute på Atlanten vet jag inte hur det hade gått. Nu bogserade amerikanska flottan oss in i Nato-basen i Neapel och reparerade skadorna. Min kompis behövde inte heller betala något för reparationen.

– Var du ute på Capri, när du var i Neapel, frågade Anders.

– Nej, det hann vi inte för amerikanarna reparerade vårt lastfartyg rekordsnabbt. Det tog bara fem timmar. Men vi hann gå på en bar i hamnen i Neapel. Där träffade vi en svenskitalienare som kom från Capri och som bjöd oss på öl.

– Hette han Ephraim, frågade jag.

– Ja, just det. Han hette Efraim och sedan hade han något italienskt namn som jag inte kommer ihåg, sa Karl och skrattade på sitt charmiga sätt.

Maria skrattade också. Hon trodde nog att Karl som vanligt skojade. Men Anders skrattade inte åt Karls skämt utan ha såg förvånad ut?

Då förstod jag. Doktor Munter existerade inte och han var inte heller något spöke. Jag hade drömt att jag förflyttat mig i tiden. Den person som jag trott var doktor Munter i drömmen, var mannen med pipan som jag sett på fotografiet inne på Evas kontor. Doktor Munter var bara en fiktiv person som Anders skapat, liksom han skapat Ephraim. Så måste det vara! Han hade fått någon att ringa till Maria och presentera sig som doktor Munter från Göteborg och denne någon hade presenterat sitt bokprojekt för Maria och bestämt möte med henne den 21 april. Det måste också ha varit Anders som skickat in manuset till *Doktor Munters Testamente* till InterMedia i augusti.

Anders hade först lyckats att lura Maria lördagen den 22 april med ”En svensk tiger” och mig med ”Ephraim” samt nu oss båda med doktor Munter. Anders hade efter att han mirakulöst vaknat ur sin medvetslöshet lyckas övertala någon att kalla sig för doktor Munter och att ringa hem till Laura och berätta att han hade återfått medvetandet. Som pricken på i:et hade Anders slutligen köpt en gästbok och bett sina arbetskamrater fylla i en massa uppdiktade namn inklusive namnen Axel och Ephraim Munter.

Det var inte någon idé för mig t leta efter doktor Munter och inte för Maria heller. Jag skulle emellertid inte säga något till henne nu, utan vänta tills hon fått en ny, omarbetat version av boken *Doktor Munters Testamente* av Anders, alias doktor Munter.

Sedan Anders börjat skriva om doktor Munter hade han blivit av med sin svåra, kroniska huvudvärk. För min del fick Anders gärna ha en uppdiktad mirakelläkare, men varför drog han in oss i sin fiktiva värld? Kan det vara något religiöst som får honom att göra allt detta? Men om *Doktor Munters Testamente* är en religiös bok, liknande t.ex. Mormons bok,

som Anders vill få världen att tro på, är han ju alldeles galen. Jag ville inte tro det.

Del 5. ANDERS ITALIENSKA BRÖLLOP

Cirkeln slutes

Med beslutsamma steg äntrade jag landgången och hoppade ner på piren i *Granda Marine*. Jag såg upp mot de vita klipporna och andades in havsluften. Jag kände mig genast hemma igen och jag kunde inte förstå att det nästan var ett halvår sedan som jag och Maria hade varit här förra gången. Då var det vår, nu var det höst. Men det var en fantastisk höstdag. Solen höll på att få ned över ett spegelblankt Medelhavet.

Jag hade blivit glad då Leonard och Laura sa att de hade beslutat att gifta sig och att de skulle åka på bröllopsresa till Capri. Jag ville ordna med ett stort bröllop men det ville inte Laura och Leonard. Vi kom överens om att begränsa bröllopet till ett tiotal personer. Däremot köpte de min idé att ha bröllopet på Capri. Kanske berodde det på att Leonard var katolik och att det därför passade bra att ha vigseln i ett katolskt land. Laura hade inte konverterat till katolicismen, men hon liksom jag hade inget emot att vigseln skedde i en katolsk kyrka.

Idén att förlägga bröllopet till Capri har jag fått då jag insåg att jag både snabbt ville ordna bröllopet och få tag på doktor Munter. Jag var nu ganska säker på att om det var någon stans som jag skulle finna honom, så var det på Capri.

I Finland fanns i varje fall inte doktor Munter längre. Maria hade varit över i Helsingfors den 30 augusti och då

konstaterat att det i det finska folkbokföringsregistret bara funnits en Axel Munter. Han var född i Sant Michel år 1922 och hade utvandrat till Sverige 1940. Det verkade vara vår doktor Munter, men några mer uppgifter om honom lyckades Maria inte få fram. Hon kontaktade därför sin farbror Hugo Tigerstedt och bad honom hjälpa henne.

Nästa gång Maria var över i Helsingfors var den 22 september. Hon träffade farbror Hugo på Savoy där han hade ordnat plats vid Mannerheims hörna. Maria var naturligtvis nyfiken på om han hade lyckats att spåra doktor Munter, men hon var tvungen att vänta tills de hade fått in snapsen innan hon kunde frågade honom. Snapsen var naturligtvis en äkta Mannerheimare, dvs. ett snapsglas fyllt till råge. Kyparna på Savoy var specialutbildade för att kunna hälla upp snaps med en ordentlig råge

När de hade hyfsat glasen berättade farbror Hugo att han hade varit uppe Krigsarkivet och funnit att Axel Munter hade tjänstgjort som sjukvårdare under vinterkriget. I februari 1940 hade han blivit svårt sårad då hans kompani blev beskjutet av ryskt artilleri. Han överlevde dock och evakuerats till Sverige och där han efter en serie operationer överförts till ett konvalescenthem som hette Haralds Minne. I akten låg det ett brev med en underrättelse till honom om att familjen Munter hade omkommit vid ett luftanfall, men det brevet hade returnerats med beskedet “adressaten okänd“.

Efter lite efterforskningar kom jag underfund om att Haralds Minne hade varit ett privat sjukhem, men att det hade brunnit ned i november 1942. Byggnaden hade blivit totalförstörd och patientjournalerna hade också blivit lågornas rov.

Det verkade alldeles hopplöst att få tag på doktor Munter. Tänk om Axel Munter hade brunnit inne på sjukhemmet. Han hade ju inga släktingar i livet, så inget skulle ha upptäckt om

han saknades. Var det därför han nu spökade? Men om han var ett spöke, varför hade han i så fall uppenbarat sig just för mig?

Då kom jag att tänka på att om Haralds Minne var ett enskilt sjukhem, hade man behövt ett tillstånd från dåvarande Medicinalstyrelsen. För att se om jag kunde få mer information åkte jag därför nästa kväll ut till Riksarkivet. Jag hade tur, det fanns ett en akt om "Haralds Minne". Jag beställde upp akten och medan jag väntade på den tog en kopp kaffe. I kaféet på Riksarkivet låg en bok om prins Eugen. Han hade ingått i den skandinaviska konstnärskretsen i Paris och kände således Axel Munthe redan innan Munthe blev drottning Victorias livläkare 1892. Jag slog upp Inga Zachaus bok *Prins Eugen - Nationalromantikern* och fann att Målarprinsen besökte Capri första gången våren 1892. Jag läste att Prins Eugen trivdes på Capri från första stund och att han i ett brev till Helene Nyblom skrivit:

Var jag fanns då jag fick ert brev? Jo på ert älskade Capri, på Grotte Blue, - kanske just i det rum ni bebodde - omgiven av fruktblomster, o. vårdoft o. solljus. och vågskvalp o. mandolinklang och era trevliga Italiensluskar. Det är sannerligen ett trevlig hål det här Capri... Hit kom vi sol och härligt väder och kände oss väl tillhemmastadda. Hotellet med sin terrass är synnerligen hemtrevligt... Taormina var nog bra men jag tror att det här är ännu bättre, mera glatt, mera omväxling. Jag har målat något här, försökt ta färgfläckar o. skulle gärna ligga här länge, men måste resa nu för att inte försumma alla härligheter där nu. Skulle jag lägga mig här att måla skulle jag bestämt lägga mig i Anacapri, som är ett himmelrike vad motiv beträffar... Det finns också ett rysligt trevligt hotell, Paradiso, ett riktigt artisttillhåll. Jag tror inte att jag skulle kunna göra något i sig värderikt konstverk, genom att arbeta på en främmande plats med främmande natur, men jag tror att jag skulle låta

mig mycket, få upp ögonen för nya saker, bättre kunna återge vår natur därhemma, som jag i alla fall känner djupare för, om också ögat många gånger tjusas mer av färgskimret härnere.

Zachau konstaterar i sin bok att det svenska landskapet var Prins Eugen kärast, men att använde sina färgintryck från Italien på svenska motiv. Zachau skriver att hon inte tror att Prins Eugen skulle kunna ha målat *Det gamla slottet, Molnet* och *Hagastämningar* utan att ha varit i Italien.

I Zachaus bok stod det att Axel Munthe på äldre dagar var en regelbunden gäst hos Prins Eugen på Waldemarudde. Prinsen komponerade maten efter gästernas smak och vanor. Med livmedikus Axel Munthe som lunchgäst var det överenskommet att äta stekt salt sill eller köttbullar samt frukt

Jag skulle just slå biografin om prins Eugen då jag fick syn på referatet av prinsens testamente. Enligt testamentet, som hade upprättats i juni 1947 skulle Waldnermarsudde och den stora konstsamlingen som gåva överlämnas till svenska staten, med förhoppningen att Stockholms stad skulle anförtros förvaltningen av egendomen. Konstruktionen av prins Eugens donation var nästan identisk med Axel Munthes. Både prins Eugen och Axel Munthe hade donerat sina egendomar till svenska staten med ett önskemål om att förvaltningen skulle handhas av en särskild styrelse. Ansvaret för Waldemarudde och San Michele var således idag delat mellan staten och stiftelsernas styrelse. År 1996 skulle en ny lag om stiftelser träda i kraft och då måste vi på departementet klara ut om Waldnermarsudde och San Michele är statens egendom eller egna stiftelser. Men det problemet kunde vänta tills, nu gällde det hitta doktor Munter. Det gör jag inte genom att sitta och läsa om prins Eugen!

Jag drack upp kaffet och gick ner till forskar rummet igen. På min plats låg akten om ”Haralds Minne”. Den var oroväckande tunn.

Det första dokumentet i akten var en ansökan om att få öppna sjukhemmet med ritningar på byggnaden, intyg från byggnadsnämnden, hälsovårdsnämnden, länsläkaren och brandchefen. Därefter kom Medicinalstyrelsens beslut enligt paragraf 13 i stadgan för enskilda vårdhem samt styrelsens godkännande av föreståndare och ansvarig läkare för hemmet. Slutligen kom ett papper från 1961 där det stod att godkännandet upphört. Det var det hela.

Jag brast ut i gapskratt, som forskarna i salen att vända sig om. Medicinalstyrelsen hade alltså behövt 19 år på sig för att upptäcka att sjukhemmet hade brunnit ned. Jag tittade i akten igen och såg att senaste föreståndaren och läkaren hade hetat Johan Björkhem. Namnet lät bekant, men var hade jag hör det?

– Hur är det fatt, sa flickan som delade ut arkivakter.

– Det är inget fel på mig. Jag satt bara i trans.

Då kom jag ihåg vem Johan Björkhem var. Han var både teologi och medicine doktor. Han använde sig av hypnos. Min fars kusin Acke hade varit hos doktor Björkhem för sin stamning. Doktor Björkhem hypnotiserade Acke och under hypnosen berättade Acke om olika händelser i sitt liv. Björkhem kom fram till att stamningen hade börjat när Acke var fyra år gammal och hade blivit slängd i kallt vatten under en semester i Tylösand. Behandlingen ledde till att stamningen blev mindre ångestfylld. En kul grej var att när Acke vid sista behandlingen vaknade upp ur trancen, såg han en skär elefant framför sig. Det berodde inte på att han hade druckit för mycket, utan på att Acke hade frågat doktor

Björkhem om det var sant att man kunde suggereras till att se en skär elefant.

Dagen därpå gick jag in på Stadsbiblioteket vid Observatoriet och lånade Johan Björkhems avhandling *De hypnotiska hallucinationerna* och hans bok *Det ockulta problemet*. Jag skummade igenom de båda böckerna och jag hittade jag en referens till Axel Munthe. De båda läkarna kände uppenbarligen varandra. I ett kapitel om "Helbrägdagörelse och Läkedomsunder" skrev Johan Björkhem att Axel Munthe berättat för honom vilka lyckade kurer som Munthe gjorde i Paris bland människor som inte hade något annat intresse kvar i livet än sina sjukdomar och deras botande. När Axel Munthe några år senare öppnade sin praktik i Keats hus i Rom, fann Munthe samma patienter där, ånyo beredda att bli botade.

Att doktor Björkhem under hypnos kunnat väcka förträngda minnen till liv och att han suggererat sina försökspersoner att se ting som inte fanns i verkligheten, tyckte jag inte var så märkvärdigt, utan hade det hade gjorts av många andra också. De märkliga med Björkhem var dock att han även regregerat försökspersoner till tiden före födelsen och att försökspersonerna under hypnos berättat om händelser från tidigare liv, händelser som de sannolikt inte haft någon kännedom om. Dessa försök, som även gjorts av andra forskare, föreföll helt oförklarliga. Jag erinrade mig dock att jag hade läst en bok om parapsykologi där författaren menade att minst 90 procent av rapporterade så kallade övernaturliga fenomen kunde förklaras. Bl. a. kom jag ihåg ett fall där en kvinna, som varken kunde skriva eller läsa, plötsligt hade börjat säga lösryckta meningar på grekiska, hebreiska och gammalegyptiska. I det fallet var förklaringen att hon arbetat hos en pastor som hembiträde och att pastorn brukade läsa sina texter högt. Hon hade helt enkelt memoarer vad han sagt och under feberanfallen börjat att tala i tungor. Förmodligen

hade de övriga 10 procenten av de rapporterade fallen, också någon naturlig förklaring.

Johan Björkhem levde inte längre, men jag ringde hans son Örjan, som förklarade för mig att han kom ihåg doktor Munter, som nu var pensionerad och bodde någonstans i Italien. Äntligen ett genombrott. Tyvärr visste Örjan inte adressen till doktor Munter, men när jag frågade om det möjligen var Anacapri, så kom han plötsligt ihåg att det var dit han hade flyttat.

Dagen innan vi skulle åka till Capri berättade jag för Maria vad Örjan Björkhem sagt. Hon fnyste åt mig och sa att Örjan måste ha uppfattat och mina frågor som galna och bara gett mig de svar som jag velat ha.

Trots Marias skepticism kände jag när jag nu stod på piren i *Granda Marine* och såg upp mot San Michele en stark spänning i kroppen. Det hade varit en mödosam väg hit, men äntligen höll cirkeln på att slutas. Lauras och Leonards bröllop skulle vara i två dagar, men innan det var till enda skulle ha jag ha funnit doktor Munter.

Vid mitt förra besök hade jag ställt mig frågan "Vem var egentligen doktor Axel Munthe". Nu ställde jag mig frågan "Vem är doktor Munter". Varför var jag så angelägen om att finna doktor Munter? Hade jag blivit besatt, först av Axel Munthe och nu av doktor Munter? Var det verkligen deras liv som jag sökte utforska? Var det inte mitt eget liv?

Magliera

Klockan var lite över sex då Maria och jag lämnade *Granda Marine.* Vi tog en taxi till restaurangen Magliera, som ligger

en kilometer bortom Anacapri på sluttningen upp mot Monte Solaro. Vi hade en vacker utsikt över fyrudden, Faro di Punta Carena, där vågorna bröt mot de vassa klipporna. 100 meter från restaurangen fanns det en utsiktsplats där klipporna stupade 200 meter rätt ner.

Alldeles intill Magliera hade professor Gunnar Adler Karlson sin villa. Jag hade nyligen träffat honom på Institutet för framtidsstudier. Han hade då talat om människans inneboende grymhet. Genetiskt har människan inte blivit bättre eller sämre sedan det Trojanska kriget. De adrenalinstinna hannarna har under historiens gång behövt allt starkare arméer, allt lydigare undersåtar, allt villigare att dö och att döda. Samtidigt har produktionen mångdubblats och ur den onda kampen har det goda livet fötts. För segrarna har det blivit allt bättre och segrarna är vi som lever idag. Vi minns kejsar Tiberius och liknade Kain-ledare. Förlorarna efter tiotusen år av *holocausts* har ingen talan, de är bortglömda.

Vårt plan hade blivit försenat, så vi var de sista som anlände till Magliera: – "Ju senare på kvällen desto finare gäster" sa Leonards mor Agata Markholm och hälsade oss välkomna. – Förutom oss tre bestod bröllopssälskapet av Laura, Leonard och hans syster Hilda samt min mor och min bror Daniel. Agata hade även bjudit bröderna Mark och jag hade bjudit min gode vän Nils Falk och hans fru Monica samt Anne-Mari, den nya föreståndaren på San Michele.

Det var en ljum och vindstilla kväll. Vi kunde sitta ute på terrassen där ett långbord var uppdukat åt oss. Det kom fortfarande middagsgäster till restaurang Magliera.

Två bord ifrån oss satt en ensam, äldre herre med ett vinglas i handen och blickade ut mot havet. Han satt tydligen försjunken i sina tankar för han märkte inte ens när vi kom.

Efter Maria och mig kom det in en ljushårig, ung man med en fiol under armen. Han verkade förvånad, men glatt överraskad över att träffa på den ensamme, äldre mannen och trots vissa protester slog han sig ned mitt emot honom.

Strax efter mannen med fiol kom det en 40-årig italiensk man tillsammans med en kvinna i 35-årsåldern. Den unga kvinnan var blond som Tizians Flora och hennes profil var rent grekisk. Hon var klädd i en svart minikjol, en urringad lila blus och en skinnjacka som var kortare än blusen. Mannen hade var mörkhårig, hade buskiga ögonbryn och ovanligt långa armar. Hade det inte varit för att han var klädd i jeans, och en gul skjorta, som var ännu mer uppknäppt än kvinnas blus, skulle jag kunnat ha förväxlat honom med en gorilla. Maria kommenterade dem och sa att det såg löjligt ut när medelålders personer klär sig som tonåringar.

Det var en fantastisk middag som Agata bjöd på. Alla talade i munnen på varandra och stämningen var uppspelt. Anne-Mari Kjelland satt bredvid mig och jag tackade henne frö att vi skulle få låna kapellet San Michele för vigseln i morgon. Berättade också för Anne-Mari att jag, omedelbart när jag kommit hem från Capri efter mitt förra besök, hade berättat för min minister hur underbart jag tyckt att San Michele var. men att det skulle behövas en storstädning. Ministern tog mig på orden och nu hade tydligen Anne-Mari fått städjobbet.

Maria verkade lite frånvarande och jag märkte att hon satt och stirrade på mannen med fiolen. Den unge italienaren hade ett nordiskt utseende, men han hade en romersk näsa och nästan feminina drag. Han verkad bekant, men jag kunde inte placera honom. Han log mot oss, böjde sig ner och tog upp sin fiol. Han lät stråken smeka stängarna och frestade oss med några toner.

Så han lutar huvudet snett bakåt, lät sitt långa håret fladdra fritt och började spela, och nu såg jag vem den han liknade. Trots att han hade på sig en italiensk kostym av senaste modell, såg jag framför mig en naturvarelse som spontant gav efter för sin inneboende drift. Han liknade Ernst Josephsons *Näcken* och det var Stagnelius "Näcken", som han spelade och sjöng på klingande svenska. Nej, det var inte *Näcken*, utan han var häftigare och kraftfullare än sin föregångare. Jag upplever en dramatisk skärpning i form, uttryck och färg. Han liknade *Strömkarlen*, han kanske till och med var Strömkarlen.

Maria var alldeles förhäxad av Strömkarlen.

När de sista tonerna klingade ut och "gigan tystnat, aldrig näcken, spelar mer i Silverbäcken" förstod jag vem hon förhäxats av. Jag hade sett en skymt av honom vid Spanska trappan i Rom. Jag reste mig upp och Maria reste sig också. Med hög röst ropade jag:

– **Ephraim!** Vill inte du och din far komma över och sätta er här hos oss?

Den äldre mannen vände sig om. Då såg jag hur ansiktsfärgen bleknade ännu mer på Maria och precis innan hon svimmade, lyckades jag att fång upp henne.

Den äldre herren som vände sig om var doktor Munter!

Än kommer dag

När doktor Munter såg att Maria svimmade, sprang han med raska och förvånansvärt smidiga steg fram till oss. Han böjde

sig ner, kände på Marias puls och tittade på hennes pupiller. Den tonårsklädda kvinnan sprang också fram och sa:

– Det *greier* sig. Hon har bara svimmat.

– Ja, sa doktorn. *Än kommer dag, än är ej allt förbi.*

Då slog Maria upp ögonen och sa:

– Doktor Munter, det var länge sedan.

– Ja, över 20 år sedan. Vad gör du här på Capri?

– Vi ska fira min dotters bröllop i morgon.

Sedan vände sig Maria mot doktor Munters son och frågade:

– Så ses vi igen. Heter du verkligen Ephraim.

– Ja. Det gör jag. Men kärt barn har många namn.

Den tonårsklädda kvinnan såg på mig och sa:

– Känner du också doktor Munter och Efraim?

– Nej, bara doktor Munter. Ephraim känner jag bara till namnet och dig känner jag inte ens till namnet.

- Jag heter Lucia Vincenzo. Jag är sjuksköterska och jag har *arbeitet sammen* med doktor Munter. Min mor var norsk, så det är därför jag kan *snakke svensk.*

– Lucia Vincenzo. Då är du väl släkt med gamle mastro Vincenzo, sa jag och log mot Lucia.

– Ja, han var min farfar. Tyvärr sålde han sin vingård till Axel Munthe, men jag har tänkt skaffa tillbaka den, sa Lucia och skrattade.

Maria reste sig och förklarade att det bara var ett av hennes vanliga svimningsanfall och att vi nu måste fortsätta festen. Hon bad doktor Munter och Ephraim, flyttade över till vårt bord. Jag bad även Lucia att sätta sig vid vårt bord, men hon gick tillbaks till sin kavaljer, som blängde mot mig och som tydligen inte gillade att jag flörtade med Lucia.

Det blev en mycket lyckad fest. Vi år svärdfisk och husets vin, som var alldeles utmärkt. När vi hade ätit färdigt tog Ephraim, som var lärare i matematik och musik, upp sin fiol igen och började spela omväxlande svenska och italienska visor. Detta var uppskattat av de andra gästerna på Magliera, varav de flesta verkade känna Ephraim. När Ephraim spelade "Det var på Capri vi mötte varandra", drog Laura upp Leonard och de började dansa mellan borden.

Jag frågade Maria om inte hon ville dansa också, men det ville hon inte. Hon sa att Magliera inte var någon dansrestaurang. Då reste jag mig, gick fram till hovmästaren, stack till honom några tusen lire och frågade om han hade något emot att vi dansade för att fira min dotters förestående bröllop. Utan att se efter hur mycket han hade fått, sa han och alla italienare älskade sång och dans. Jag sa att jag älskade *Bella Magliera* och försökte att börja dansa med honom, vilket inte gick så bra.

Ephraim hade nu börjat spela "Santa Lucia" och då kunde jag inte motstå frestelsen. Jag hög Lucia i armen och drog upp henne ur stolen. Hon låtsades protestera, men jag märkte att hon gärna ville dansa. Och när vi dansade reste sig de andra gästerna också upp som på ett givet kommando. Borden sköts undan och ett våldsamt svenskt-italienskt kulturutbyte

inleddes. De enda som inte omedelbart började dansa var Lucias kavaljer, Jack, som istället för att dansa tog upp en stilett och började peta naglarna. Det tyckte jag såg så otrevligt ut att jag sa åt Laura att bjuda upp honom, vilket hon snällt gjorde.

Nästa bergstopp

Klockan var närmare tolv när vi bröt upp från Magliera. Ungdomarna, Lucia och Jack hade åkt ned till Capri för att fortsätta festandet, men jag och Maria, Nils och Monica samt doktor Munter hade förflyttat oss till San Micheles gästhem - *La Forsteria*. Lucia hade egentligen velat följa med oss, men Maria hade avstyrt det.

Foresterian var byggd på 1700-talet och hade varit en biskopsbostad. Byggnaden påminde i stilen om Villa San Michele. Den hade vitkalkade väggar och välvt tak. Alla rummen hade stengolv och de var möblerade med rustika ekmöbler.

När vi hade varit på Foresterian i våras hade det varit en lätt, unken fuktig lukt i huset, men denna var nu bortvädrad av sommaren. Även den sprakande brasan i öppna spisen bidrog till att ge gästhemmet en skön atmosfär.

Maria berättade nu för mig hur hon för en vecka sedan hade lyckats spåra upp doktor Munter och att det inte var någon tillfällighet att han varit på restaurangen. När jag på Observatoriemuseet hade berättat att Axel Munthes son Malcolm och att han blivit sårad under kriget, så fick hon en idé om hur hon skulle kunna finna adressen till doktor Munter. Maria kom att tänka på vår granne Theodor som var est. När han var 17 år gammal tänkte tyskarna

tvångsrekrytera honom, men Theodor blev varnad och flydde i en motorbåt till Finland. Finnarna som var vapenbröder med tyskarna skickade dock inte tillbaka Theodor, utan de satte in honom i den finska armén. Liksom doktor Munter sårades Theodor och evakuerades till Sverige. Förra sommaren fick han en inbjudan från veteranförbundet att bo på Badhotellet i Nådendal. Veteranförbundet hade tydligen under alla år hållit reda på Theodors adress. Det gav Maria uppslaget att undersöka om veteranförbundet även hade uppgifter om doktor Munter, vilket de hade.

Maria ringde då till doktor Munter på Capri och berättade att vi skulle komma till ner för att fira Lauras bröllop och att hon samtidigt ville träffa doktorn för att diskutera publiceringen av hans bok. Doktor Munter blev han mycket glad och han tyckte att idén med att förlägga bröllopet på Capri var genial. Han föreslog dock att de skulle träffas såsom genom slump. Han ville att ingen skulle då ana att hennes besök på Capri även gällde publiceringen av Testamentet. Då beslöt sig Maria att skoja med mig. Hon bad doktor Munter att komma till restaurang Magliera före oss och sitta med ryggen vänd mot mig. Meningen var att Maria under middagen skulle ställa sig upp och säga hur glad hon var över Leonards och Lauras bröllop och att det var tur att doktor Munter lyckats bota Laura. Då skulle doktor Munter resa sig och likt en gengångare gå fram till mig. Tanken var att Maria och de övriga bröllopsgästerna, som alla var införstådda med vad som skulle, hända skulle låtsas som om de inte såg doktor Munter. De ville få mig att tro att jag såg ett spöke.

Jag förstörde emellertid Marias överraskning genom att upptäcka doktor Munter och Ephraim innan Maria hann ställa sig upp. Jag hade märkt att Maria stirrade på den unge mannen med fiolen och att hon skickade över en lapp till Lars, där hon bad honom ta reda på vem mannen var. Jag hade också sett Lars svar där det stod: – ”Det är min vän

Efraim, som har kommit för att spela för Laura”. – Då kom jag på vem Ephraim liknade och jag kände också igen doktor Munters ryggtavla.

På min fråga varför Maria blev så exalterad då hon fick Lars lapp med Ephraims namn, svarade Maria med ett konspiratoriskt leende gentemot doktor Munter och Monica att det skulle jag få veta i morgon.

Doktor Munthe föreföll trots att sina modiga 70 år att vara den piggast av oss alla. Han underhöll oss med olika anekdoter om Axel Munthe och hans liv på Capri, historier som han hade snappat upp av ortsbefolkningen.

Den ena historien var mer fantastisk och osannolik än den andra. En del uppfattade jag som rena vandringssägner, men de var roliga i alla fall. Bakom alla dessa historier fanns det nog trots allt ett spår av sanning. Historierna hade säkerligen blivit förvanskade under årens lopp och i den muntliga berättartraditionen hade man nog gjort en höna av en fjäder. Uppenbart var dock att *Il Doctore* hade varit mycket populär på Capri. En del av historierna hade jag kände jag till, men hans berättelser om Garbo och om Hedin var nya.

I mars 1938 bodde Greta Garbo i Villa Cimtron utanför Neapel. Hon var punktmarkerad av journalister, men lyckades obemärkt ta sig ut till Capri där hon hälsade på Axel Munthe på San Michele. Munthe berättade för “den gudomliga“ att han hade fått ett miljonerbjudande av en amerikansk förläggare att skriva den stora romanen om “Kvinnan“. Förläggaren hade i likhet med Strindberg och de miljontals läsarna av *Boken om San Michele* föreställt sig att Munthe var en riktig fruntimmerskarl. Munthe hade avfärdat anbudet och sa han att han högaktade kvinnan för mycket för att kunna skriva en bok om henne“. *Den gåtfulla Garbo* och *Den mytiske doktor Munthe* hade mycket gemensamt. Men

Axel Munthe, som hade misslyckats med sina två äktenskap, var alltför egocentrisk och självfixerad för att kunna skriva en bok om Kvinnan.

Historien om Munthe och Sven Hedin var mest rörande. Den 27 april 1945 besökte Sven Hedin, som hade goda kontakter med Hitler och Göring, Axel Munthe uppe på slottet där han bodde som Gustaf V:s gäst. Munthe som i sin roman The *Red Cross and the Iron Cross* hade utmålat tyskarna som barbarer, tyckte att Hedin skulle göra slut på kriget genom att tala med den tyska ledningen. 1942 hade Munthe visserligen lämnat Capri därför att han tyckte att det var för många tyskar där, men han var nu upprörd över att ett stort och mäktigt folk skulle förgås för en mans skull. Tre dagar senare begick Hitler självmord. Kanske var det Munthe och Hedin som fick slut på kriget.

Det märktes att doktor Munter hade druckit några glas vin, för han talade nu snabbt och med yviga gester. Det var inte alls samme doktor som jag träffat för ett halvår sedan, utan en gladare och ungdomligare person.

Doktor Munter tänkte fortsätta att berätta om Axel Munthe, men jag var inte längre intresserad av den gamle livläkaren, utan jag ville veta mer om doktor Munter eget liv. Axel Munthe var som Norman Douglas skrev ”en uppblåst bluff”. Det Capri han skildrar var enligt Dottoressan Moor inte heller det verkliga Capri, långt därifrån. Dottoressans insatser som läkare på Capri var kanske mer beundransvärda än Axel Munthes. Men vem hade skrivit om henne och vem hade skrivit om doktor Munter?

Jag avbröt honom därför doktor Munter och sa:

– Laura säger att du är en mirakelläkare med en förunderlig perceptuell intention Vad anser dina kolleger om att man

baserar behandlingarna på intuition, i stället för på vetenskap och beprövad erfarenhet?

– Nu, har du missuppfattat mig. Visst skall man utnyttja sina skolmedicinska kunskaper så lång möjligt. Jag vill till och med gå ännu längre än mina kolleger. Jag vill på bred front använda datorer och artificiell intelligens för att diagnostisera sjukdomar. Men det räcker inte, utan vi måste även utnyttja vår intuition. Samspelet mellan patienten och läkaren är oerhört viktigt. Bäst är det därför om man kan göra hembesök och träffa patienten i han eller hennes naturliga miljö. Totalt sett går ofta åt mindre tid om man åker hem till patienterna, än om man tar emot dem på mottagningen.

– Det var ett intressant sätt att spara pengar på, sa jag. Då skulle man kunna använda pengarna för att utveckla sjukvården.

– Det skulle man, svarade doktor Munter, men själv anser jag att sjukvården är lite överreklamerad. Läkarna har blivit vår tids prästerskap. Folk tror att läkarna kan lösa alla problem. De flesta sjukdomar går över av sig själva eller också dör man av dem. Våldsamma satsningar – ekonomiskt och tekniskt – på att förebygga sjukdomar och att förlänga livet, ger i ett större perspektiv väldigt lite resultat.

Sedan vändessig doktorn mot Monica och sa någonting på italienska som fick henne att skratta. Jag hörde honom nämna mitt, Marias och Lars namn flera gånger, men han talade så fort att jag inte hade en chans att uppfatta vad han berättade om. När jag hörde honom nämna *Musse Observatoria* avbröt jag honom och sa:

– Tala svenska! Berätta vad ni gjorde på Observatoriemuseet i somras!

– Jag var där med en italiensk-svensk grupp. Vi hade en mycket lyckad fest i källaren. Men hur vet du att jag var där?

– Vi hade också en fest på museet. Jag fick syn på ert namn i gästboken, svarade jag.

Att doktor Munter skulle ha varit på Observatoriemuseet några veckor före oss och att doktorns och Ephraims namn hade stått i gästboken, föreföll så osannolikt att jag hade vägrat att tro att det var sant... När vi bröt upp från middagen på Magliera hade jag därför frågat Lars om han, då han upplevde att han förflyttade dig tillbaka i tiden på Observatoriet, hade sett doktor Munter och Ephraim: – ”Jag såg bara doktor Munter, inte Ephraim”, hade Lars svarat mycket bestämt. Jag tänkte just fråga hur Ephraims namn hade kommit in i gästboken, men det verkade som om Maria förstod vad jag tänkte fråga, för honavbröt mig bryskt och sa:

– Då har vi äntligen fått en lösning på det mysterier. Vi är på en förtrollad ö och det skulle inte förvåna mig om det dyker upp nya mysterier. Det är som att gå upp på ett högt berg. Man klättrar mot en topp och är övertygad om att när man kommit upp dit, är klättringen slut och man kan se jorden åt alla håll. Men när man kommit upp på den toppen, så ser man en ny topp, och sedan ännu, och ännu en. Men nu Anders får det var nog för i kväll. Vigseln börjar som du sa redan klockan nio i morgon och jag skall pröva djuphavsdykning utanför *Grotta Azzuro* i morgon. Jag följer inte med till Capri, men åk du Monica!

– Nej, åker jag inte heller, sa Monica. Jag visste inte att du har börjat med dykning. Är det inte farligt?

– Jag har bara dykt ett par gånger tidigare. Det är inte alls farligt bara man följer instruktionerna. Du behöver inte vara orolig för Laura har ordnat med en erfaren instruktör åt mig.

– Vi har visst fullt program allesammans i morgon, sa jag. Nils och jag skall gå upp på Fågelberget. Nu går vi och lägger oss Maria, men jag hoppas att inte du tänker fortsätta att lära då mig modern konst i kväll. Du vet ju att jag inte gillar kubism, dadaism och surrealism.

– Inte, sa Maria. Jag trodde att dina vansinniga drömmar, undermedvetna hallucinationer och borgerligt reaktionära fria associationer hade som syfte att nå fram till en verklighet utöver den vanliga och det självklara?

– Nej, inte alls. Jag tror på människan och förnuftet och jag är inte kommunist. Snälla Maria kan vi inte återvända till naturalismen?

Doktor Munter, Nils och Monica såg förvånade på oss. Av Nils ansiktsuttryck att döma, förstod jag att han inte riktigt visste vad surrealism var, men han verkade tycka att det där med antikommunism och naturalism lät bra. Monica däremot visste det och hon föreföll vilja protestera mot min ståndpunkt att det inte existerar någon annan verklighet än naturen och mot min uppfattning att alla moralisk normer kan härledas ur de naturliga drifterna. Det blev dock Axel Munter som tog till orda och förklarade:

– Naturalismen är ju en vidareutveckling av realismen. Émil Zola och de andra 1800-talsförfattarna trodde på positivismen och naturvetenskapen. De ansåg att författarna borde registrera verkligheten och skildra sina gestalter enligt den nya medicinska och psykologiska forskningens rön och de var mycket intresserade av hypnos. Många av våra stora nordiska författare, t.ex. Ibsen och Strindberg var starkt påverkade av naturalismen. Axel Munthe som ju till skillnad från dessa författare var naturvetenskapligt skolad tog redan under sin Paristid på 1880-talet starkt avstånd från

naturalisterna och från hypnotismen. När han i slutet av 1920-talet skrev *Boken om San Michele* var han däremot mer i takt med tiden. Boken har klara surrealistiska inslag och förmodligen var han varit påverkad av författare som Breton och Neruda samt konstnärer som Picasso, Miró och Dalí. Jag älskar både naturalisterna och surrealisterna. Men varför prövar ni inte...

Doktor Munters ögon glödde när han talade och det var inte en gammelmans röst som jag hörde. Han rodnade dock och var tvungen att ta ett djupt andetag innan han sa det magiska ordet:

– "*Surnaturell*". Det är den form som jag tror passar er båda i kväll!

– Gärna för mig, sa Maria. *Surnaturell*. Jag är inte rädd för att flyga.

– Och tydligen inte för att bli 50 år heller, sa doktor Munter och skrattade hjärtligt.

Även de andra skrattad och stämningen var mycket hög när Maria och jag lämnade sällskapet.

Uppriktigt sagt förstod jag då knappt vad ordet *surnaturell* betydde. Vad som hade framkallat det muntra skrattet var obegripligt för mig. Jag hade gärna stannat kvar och lyssnat på den förföriske doktor Munter, men när Maria glädjestrålande tog mig i armen och drog dog in mig till vårt rum, kunde jag inte annat än följa med henne. Och då vi kommit innanför dörren slog jag armarna om henne och sa:

– Älskling, jag måste vara erkänna att jag inte vet vad ordet *surnaturell* betyder, Jag förstår inte heller varför du sa att du inte är rädd för att flyga. Du är ju det!

– Minns du inte *Födelsedagen* på Moderna Museet och har du inte läst *Rädd att flyga*? På svenska kan man bara flyga på ett sätt, men på amerikanska har ordet ”fly” tvåbetydelser.

Då kom jag ihåg Chagall och hans ungdoms kärlek Bella. Visst mindes jag. Ingen har som Chagall lyckats uttrycka kärlekens själstillstånd. Hans färgsprakande konst får en att känna att man verkligen lever här och nu. Och den natten lärde jag mig betydelsen av ordet *surnaturell*. För först gången upplevde jag hur det är att fritt sväva i rummet tillsammans med Maria.

I ett mindre religiöst hus

Det var stämningsfullt i det lilla kapellet, San Michele. Laura var så söt att jag fick tårar i ögonen. Leonard såg också stilig ut i sin vita linnekostym. Kostymen gjorde sig bra mot hans mörka färger. Så här var nog Axel Munthe och den borgerliga överklassen klädda i början av seklet, tänkte jag.

Väggarna och takvalvet i kapellet var vitkalkade och golvet var av ljus marmor. Korstolen och de övriga möblerna var från 1400-talet och på en pelare satt en 3000 år gammal uppstoppad egyptisk falk. Den höll ett vakande öga över de 13 personerna i kapellet. Förutom brudparet, jag och Maria samt prästen och den gamle klockaren utgjordes bröllopssälskapet av Leonards mor och syster, min mor, min bror David och Sandy samt Nils och Monica.

Det var som att sitta inne i ett museum. Jag hade läst att Axel Munthe hade haft musikaftnar här, en tradition som man nyligen tagit upp igen. Det var lite rått så här på morgonen, men de tända ljusen gav viss värme och ett vackert sken. Vi

hade startat vigseln redan klockan nio på morgonen, så att vi skulle vara klara innan turisterna kom.

Även om det vackert så blev vigselceremonin något långtråkig. Jag förstod inte vad Fader Francesco Gargiulo predikade, men jag uppfattade att han gång på gång om talade om Livet. Han talade långsamt och det var stor skillnad mellan Francesco och den präst vi hört i Vatikanen för ett halvår sedan.

Francesco var stor och kraftig, men såg mild ut. Han var sonson till slaktaren Francesco Gargiulo, som hade fångat vaktlar på Barbarossaberget till Axel Munthes förtvivlan. Slaktaren hade stuckit ut ögonen på fåglar och då sjöng de instinktivt och lockade in andra fåglar i nätet. De blinda fåglarna sjöng, oavbrutet, tills de dog.

Axel Munthe hade gång på gång bett slaktaren att få köpa fågelberget, men slaktaren hade vägrat. I maj 1904 fick emellertid slaktaren varbildning i ena lungan och låg fem dagar för döden. Han kallade på doktor Munthe men han vägrade att operera slaktaren om han inte fick köpa fågelberget. Det blev en dramatisk kraftmätning mellan två starka viljor. Evert Lundström har beskrivit händelsen i en prisbelönad roman om Axel Munthe. Jag kom ihåg scenen:

– Låter du mig ligga här och dö?
Axel Munthe dröjer med svaret. Det är knappt att det hörs då han till slut säger:
– Ja, Francesco. Jag kommer att låta dig dö.
– För de förbannade fåglarnas skull?
– Ja för fåglarna skull.....

Munthe var dock inte någon fanatisk djurskyddsvän och han tog avstånd från de militanta djurskyddsaktioner som förekom i England redan för hundra år sedan. Han godtog

också att man använde djur för medicinska experiment, dock inte hundar för de står människorna närmast.

Strindberg och Munthe träffades flera gånger i Paris, men de avskydde varandra. I ett brev till Heidenstam 1888 skrev han att Axel Munthe var "en hjärtlös människa krypande bakom djursympati, där han dolde sin elakhet och sitt människohat". Och med ännu större ilska fortsatte Strindberg: – "Kokett hora, föraktande ordnar när bröstet är fullt. Identifierande sig med så lågt stående varelseformer som hundar, ändå spottande åt naturalism och naturalister! Vilket as till karl! Fy Fan!"

Vilket tarvligt brev! Rivaliteten mellan Strindberg och Munthe bottnade dock inte enbart i att de hade olika bakgrund. Munthe hade blivit societetsläkare i Paris, medan Strindberg tidvis levde i ett inferno och mestadels hade ont om pengar.

I Olof Lagercrantz självbiografi – *Min första krets*, skrev Lagercrantz att han betraktade Strindbergs reaktion positivt och att han ansåg att Munthe är en "sådan skribent som stryker grövsta former och sentimentalitet medhårs. Därav hans popularitet. Munthe var en beljugare av människorna och därför en förberedare av fascismen".

Lagercrantz dom över Axel Munthe är ännu grövre än Strindbergs. Munthe var en idealist och till skillnad från Strindberg hjälpte han personligen många människor. Det är väl dokumenterat att han gav stora summor till hjälpbehövande och att han arbetade som "barfotaläkare" bland konstnärer och fattiga i Paris. På Capri var han också älskad och beundrad av den fattiga fiskarbefolkningen. Munthe hade när *Boken om San Michele* kom ut, just inlett sitt fågelbeskydderi på Capri och var alla jägares svurna fiende. Lagercrantz måste när han skrev sin memoarbok ha

känt till vilken stor betydelse fågelskyddet hade för att bevara den biologisak mångfalden. Munthe var före sin tid och han insåg intuitivt att det var ett brott mot naturen att skjuta flyttfåglarna på Capri och andra rastplatser. Jag kan inte tänka mig att någon tagit skada av att läsa *Boken om San Michele*. Att beskylla den över 70 år gamle, sjuke och halvblinde Axel Munthe för att vara en förberedare till fascismen är absurt.

I boken *Min första krets* skriver Lagercrantz om sin far Carl, som han hade en dålig relation till. Det påminner om pojkarna Munthe och deras relation till sin far Axel. Olof Lagercrantz umgicks med pojkarna Munthe sommaren 1930 på Hildasholm i Leksand. Under kriget träffade Lagercrantz åter Malcom Munthe eller Grahne, som han kallades av sina vänner. Grahne ville ha Lagercrantz medverkan att spränga tyska ammunitionståg, som i hemlighet passerade Sverige. Lagercrantz erkänner dock att han fegt sa nej och därmed slapp ansvar för den stora smällen i Krylbo. När Lagercrantz såg hur det engelska imperiet under Churchill både segrade och urholkades, tänka han på Grahne, som blandade lek med allvar och fantasi med och rådighet samt andars liv med levande människor. Enligt Lagercrantz fick Grahne vid den engelska landstigningen på Sicilien en skärva i huvudet som ändade hans militära karriär. Grahnes tanke hade varit att vara bland de första i Italien för att så kunna rädda San Michele och dess konstskatter under allierad konfiskation. I verkligheten sårades han dock inte på Sicilien utan först då han landsteg med de allierade i Anzio. Därifrån hade Grahne ofta seglat till Capri med Axel Munthes fartyg Victoria. Någon grund för konfiskation av Axel Munthes egendom fanns ju inte heller. Axel Munthe var ju svensk medborgare och han var inte fascist.

Francesco hade nu börjat förmana de unga tu om äktenskapets plikter. Prästen såg stängt på Laura. Jag hade lust att ropa åt honom: – ”Akta dig, Francesco! Ger du dig på

min dotter eller skjuter fåglarna på Barbarossaberget, så låter jag dig dö, oavsett hur många vaktelägg du än erbjuder mig”. Men jag gjorde inte det, utan jag lyssnade tålmodigt på prästens förmaningstal. Jag såg mig runt i kapellet och märkte att även Nils tyckte att det kunde vara nog nu. Jag kom ihåg en av de första dagarna på högskolan, då Nils och jag satt intill varandra på en tråkig föreläsning och samtidigt sa: – “Nu, ger vi fan i det här och går och tar en öl i stället.”

Jag iakttog Nils och såg hur hans blick vandrade längst väggar och tak. Plötsligt lyste han upp. Jag böjde mig snett bak mot honom och viskade:

– PS. Hur lång sträcka blev det för spindeln?

Han höll upp sina tio fingrar fyra gånger och med en nick bekräftade jag att 40 meter var rätt svar.

Äntligen hade Francesco kommit till slutet och frågade Anders, Leonard Markholm om han ville ha Laura Ant till sin äkta maka:

– *Si*, sa han med hög röst. *Si*, det vill jag.

Sedan vände sig Francesco mot Laura, han log vänligt och frågade på italienska om hon ville ha Leonard:

Jag undrade om hon skulle svara på svenska, italienska eller engelska. Laura dröjde med svaret. Jag förstod att det skulle bli ett kraftfullt ”Ja”, men det kom inget svar, vare sig på svenska eller italienska. Hon tvekade.

Francesco märkte hennes tvekan. Han upprepade sin fråga på engelska, men nu verkade Laura ännu mer tvekande och förvirrad. Varför? Laura brukar ju alltid veta vad hon vill.

Lars däremot kan stå hur länge som helst i en affär och fundera vilka skor han ska köpa.

– Vad har hänt, fråga jag Maria. Gå fram och tala med henne!

– Tyst, viska Maria. Laura är vuxen. Det här måste hon avgöra själv.

Francesco upprepade nu för tredje gången frågan och nu för säkerhets skull på både engelska och italienska, samtidigt som han tittade vädjande på Laura och uppfordrande på Maria, som med en axelryckning sa: – "Det här är inte mitt bekymmer."

Jag väntade nu att Laura i vilket ögonblick som helst skulle säga förlåt till Leonard och gråtande springa ut ur kapellet. Varför hade jag hade på middagen i går att sagt de alltid kunde ångra sig? Hur kunde hon göra så här mot Maria, som hade lyckats få låna San Michele för bröllopet? Och hur skulle det gå med Barbarossaprojektet? Jag kände en stor klump i magen och jag visste att jag hade mig själv att skylla. Den som grips av hybris straffar gudarna!

Trots att vi var så få i kapellet hade nu ett surr av viskningar uppstått. Alla väntade med spänning på dramats upplösning.

Då ingrep Leonard. Han sa något på italienska, tog Laura under armen och pekade på dörren till sakristian. Francesco nickade och de tre försvann in genom dörren som stängdes med en smäll.

Först blev det dödstyst i kapellet, men sedan började alla att prata, lågt men med upphetsade röster. Den enda som satt lugn var min mor. Hon hade knäppt sina händer och kommunicerade tydligen med sin Gud. Det gjorde jag också, för när de öppnat dörren till det som jag trott var sakristian, så

hade jag sett att det bara var en bakdörr till kapellet. Terrassen gick ut en liten bit bakom kapellet San Michele, och sedan var det ett lodrätt 200 meter djupt stup ned till Capri.

Då öppnades dörren, men inte dörren till sakristian, utan dörren till kapellet. Jag hörde aldrig när ytterdörren öppnades, men när ljuset utifrån strömmade in vände jag mig om. I dörröppningen stod en äldre man. Han var klädd i en vit linnekostym, hatt och mörka glasögon. En turist? Men turisterna skulle ju få släppas in först klockan tio.

Då såg jag vem det var. Jag reste mig upp av förvåning. Det var Axel Munthe!!!

Prästen och klockaren

Jag stirrade som om jag var hypnotiserad på mannen i dörren, men det kunde inte råda någon tvekan. Det var Förste Livmedikus Axel Munthe som stod i dörren. Han vred på huvudet och tittade lugnt på mig. Sorlet i kyrkan hade upphört och det var dödstyst, men det var bara jag, Nils och min mor, som hade vänt oss om mot dörren.

Axel Munthe dröjde ett ögonblick, såsom om han ville säga något. Men det kom inga ord. I stället nickade han lätt med huvudet mot mig, vände sig om och gick lugnt ut igen. Dörren slöt sig långsamt bakom honom. Jag hörde aldrig när den slog igen, för i samma ögonblick som dörren stängdes, kom sorlet i kapellet tillbaka.

Jag tänkte och springa efter Axel Munthe, men Maria tog mig i handen och hindrade mig, för dörren till sakristian hade nu slagits upp. Ut kom först Laura och hon såg glad och lycklig

ut. Sedan kom Leonard och ha såg ännu lyckligare ut. Sist kom Francesco förande sin lilla hjord framför sig. Han såg inte direkt lycklig ut, men uppenbarligen mycket lättat. Leonard fattade Laura om handlederna och sa:

– Laura, vill du gifta dig med mig och älska mig för evigt?

Då kom äntligen svaret, Hon såg honom in i ögonen och sa med en klar och tydlig röst.

– *Si!* Det vill jag.

Det hördes en samfälld suck av lättnad i kapellet. Laura, pappas dotter. Hon hade gått med på att gifta sig i en katolsk kyrka, men hon ville själv bestämma hur vigseln skulle gå till. Liksom Axel Munthe i maj 1904 hade tvingat slaktaren Francesco gå med på att sälja Monte Barbarossa, så hade Laura nu tvingat slaktarens barnbarn att bryta den månghundraåriga katolska vigselritualen och låta Leonard fråga henne om hon ville gifta sig med honom. Men var det verkligen Axel Munthe som hade visat sig i dörren till kapellet?

– Vem var det som stod i dörren förut, frågade jag Maria.

– Vad menar du? Det stod väl ingen i dörren! Tyst! Stör inte!

Jag tittade på henne, men jag kunde inte se om hon drev med mig. Hon satt koncentrerad och följde slutceremonin av vigseln, då Leonards med smidiga konstnärsfingrar och utan att fumla trädde ringen på Lauras hand.

Då vände jag mig mot min mor och viskade:

– Såg du att kyrkdörren öppnades förut?

– Ja, det gjorde jag. Jag såg ljuset och jag såg att det var någon som tittade in i kapellet. Jag kände värmen också.

– Vem var det du såg?

– Jag har inte en aning. Jag ser ju så dåligt, nästan lika illa som den gamla klockaren.

Den halvblinde klockaren, Antonio, stämde just då upp utgångsmatchen och Leonard och Laura börjar långsamt marschera ut ur kapellet. Antonio spelar kraftfullt och Francesco log mot honom. De måste känna varandra väl. Francesco verkar vara nästan lika gammal som jag, men Antonio kunde inte vara mer än omkring 30 år gammal.

Då kom jag lösningen på problemet *Prästen och Klockaren*. Vad dum jag hade varit. Varför hade jag inte tidigare insett att prästen måste vara 50 år gammal och klockaren 32 år. Prästen visste att klockaren såg illa och prästen visste att klockaren visst hur gammal prästen var. Klockaren är ju den som spelar i kyrkan och självklart var klockaren musikaliskt begåvad. Musikaliskt begåvade personer brukar också vara matematiskt begåvade. När klockaren fick veta att produkten av de tre församlingsmedlemmarnas ålder var 2450 år och att de tillsammans var dubbelt så gamla som klockaren, insåg klockaren direkt att 2450 = 50 gånger 49. Den äldste kunde alltså vara 50 år och de två andra 7 år eller så var den äldste 49 år och att de två andra var 10 respektive 5 år. I båda fallen blev ju summan av deras åldrar 64 år. Om klockaren hade sett bra, hade han naturligtvis kunnat avgöra om det var två sjuåringar som satt i kyrkan eller om det var en tioåring och en femåring. Men klockaren såg dåligt och kunde därför genast svara prästen hur gamla de tre församlingsmedlemmarna var. Men när prästen sa att han var äldst, visste klockaren att de var 49 år, 10 år och 5 år. Hade prästen varit 49 år, så hade han inte varit äldst och hade

prästen varit över 50 år, så hade ju prästens upplysning om att han var äldst inte hjälpt klockaren det minsta. Alltså måste prästen vara 50 år.

När Maria och jag gick fram och tackade Francesco och Antonio, sa jag:

– Visste du att Francesco nyss har fyllt 50 år?

Hon tittade förvånad på mig. Då jag överlämnade ett kuvert med pengar till församlingen lade jag till:

– Och Antonio, klockaren, är 32 år.

– Jaså, du lyckades lösa problemet till slut älsklig. Se till nu bara att du ger Francesco rätt kuvert och inte gör som Magnus när de gifte sig i Örgryte gamla kyrka. Han gav prästen det tomma kuvert där vigselbeviset legat.

Jag skrattade. Magnus hade också skattat när han på planet till London upptäckte att han gett fel kuvert. Vi var med på deras bröllopsresa och det var där som Laura skapades. Sedan blev det så bråttom med giftermål och byggandet av vårt hem, att vi inte hann med någon egen bröllopsresa.

Jag hade alltså äntligen löst problemet med Prästen och Klockaren, men nu hade jag fått ett nytt problem. Hur skulle jag lösa det? Skulle jag springa ut trädgården och fråga om det var någon som sett Axel Munthe vandra omkring på San Michele. Det verkade inte vara någon bra idé.

Jag tittade efter Nils som ju också uppenbarligen hade sett Axel Munthe, men han hade redan gått ut i trädgården med de andra. Kvar var bara Francesco, Antonio och doktor Munter. Jag gick fram till doktorn, som tackade för gårdagen och undrade om jag hade varit orolig att Laura skulle säga ”nej”.

– Ja, jag var orolig.

– Gå upp på Montana Barbarossa och studera fåglarna, sa doktor Munter. De lever ett mycket naturligare liv än vi och de oroar sig inte för morgondagen.

– Tror du inte att fåglarna när de flyger över Sahara är oroliga att de inte skall orka fram till sitt fjärran mål eller att de inte skall hitta till sin gamla boplats.

– Stor sak i det, de dör i alla fall fria. Att de inte skulle hitta tillbaka bekymrar dem nog inte, för de måste ha ett sjätte sinne som vägleder dem.

– Hur skulle i så fall det sinnet fungera, frågade jag nyfiket.

– Jag tror i att de har någon form av sinne, som gör det möjligt för dem att förflytta sig i tiden och se saker som vi människor normalt inte kan förnimma.

– Menar du att fåglarna förflyttar sig i tiden som i filmen *Tillbaka till framtiden?*

– Jag menar inte att fåglarna har förmågan att förnimma hur en plats sett ut vid ett tidigare tillfälle. Sedan jämför de denna förnimmelse med var de för stunden ser. På så sätt hittar de rätt. Däremot kan de inte förnimma vad som kommer att hända i framtiden, för då skulle de inte låta sig fångas av rovfåglar. Men detta är bara en teori, kanske finns det någon annan förklaring på mysteriet. Att de fåglarna skulle kunna känna av jordmagnetismen, som ju är teorin för dagen, betvivlar jag. Jag har varit ute till havs många gånger och även med en mycket bra kompass är det lätt att man kommer ur kurs.

– Tror du att människor har ett sjätte sinne, men att det inte är så utvecklat som fåglarnas?

– Det är möjligt. Vi har ju ett luktsinne också, men det är ju inte tillnärmelsevis lika utvecklat som hundarnas.

-– Vi får prata mer senare. Nu måste jag gå ut till Laura och Leonard. Var de inte söta tillsammans?

– Jo, det var de verkligen. När jag såg dem tänkte jag på hur det såg ut här på San Michele för hundra år sedan när Axel Munthe var nygift och bodde här med sin första fru.

– Jag hoppas att Lauras och Leonards äktenskap blir lyckligare. Jag skall lyda ditt råd och inte oroa mig för framtiden. I eftermiddag skall jag och Nils gå upp på Montana Barbarossa.

– Gör det och fråga honom då vem som öppnade dörren till kapellet under vigselceremonin! Jag är mycket nyfiken på vem han tyckte sig se.

Jag hajade till. Det hade alltså varit någon som hade öppnat dörren till kapellet. Vem var det?

– Vem var det du själv såg?

– Ingen. Du får ursäkta Anders. Laura var väldigt söt, men det blev sent igår och jag har hört Francescos mässa förr. Jag nickade till en stund.

– Men hur kunde du då veta att dörren öppnades.

– Därför att din mor nyss sa det, när hon haltade ut.

Jag blev avbruten av Maria som sa att ja måste ta hand om bröllopsgästerna. När jag gick ut undrade jag om doktor Munter verkligen hade sovit. Varför bad doktor Munter mig fråga vems Nils hade sett i dörren till kapellet?

På Monte Barbarossa

Utsikten från Barbarossaborgen var lika fantastisk som i våras. Det var vindstilla och luften kändes klar och frisk som en svensk septemberdag. Att det var höst nu märktes bara genom att solen stod lägre än då Maria och jag var här den 28 april.

På vägen upp till Barbarossaborgen hade jag gått och funderat på mysteriet Axel Munthe och när vi hade kommit fram till borgen hade jag en plausibel lösning. Det var bara frågan om en skickligt regisserad teater. Alla i kapellet hade vetat vad som skulle hända. Någon öbo hade klätt ut sig till Axel Munthe. Det räckte tydligen med en vit linnekostym, hatt och mörka solglasögon för att få mig att tro att det var Axel Munthes ande som jag såg. Alla utom jag var införstådda med att dörren skulle öppnas och de låtsades inte märka det, dvs. alla utom Nils. Vem var det som hade hittat på detta *practical joke* och varför hade Nils vänt sig om i kapellet och tittat på den utklädde Axel Munthe?

Det fanns bara en lösning på mysteriet. Det måste ha varit Maria som hade hittat på det hela. Hon visste att jag och Nils skulle gå upp på Barbarossaborgen på eftermiddagen och hon visste att jag hittills misslyckats med att få sponsorer för restaureringen av borgen. Hennes idé måste ha varit att Nils, efter det att han och jag, men ingen annan sett Axel Munthes ande i dörren till kapellet, skulle hjälpa mig att finna sponsorer. Ändamålet helgar medlen, brukar ju Maria säga.

Hon hade naturligtvis tänkt att vid något lämpligt tillfälle tala om hur det hela hade gått till. Jag såg framför mig hur Maria stålande av glädje skulle berätta om hur lyckats att lura mig och fått revansch för den gången på Arlanda, då jag lurade henne.

Allt stämde. Lauras tvekan att säga "Ja", var bara för att få undan prästen, som ju aldrig skulle ha gått med på detta skämt. Maria måste ha kontaktat doktor Munter och bett honom att arrangera det hela. Det kunde inte ha varit en slump att Ephraim dök upp på restaurang Magliera i går kväll. Självfallet heter inte doktor Munters son Ephraim. Det var ju bara en fantasifigur som jag använt i min sketch den 21 april och då visste jag ju varken jag eller Maria att doktor Munter bodde på Capri och att han hade en son. Självfallet hade inte heller doktor Munter och Ephraim varit på Observatoriemuseet i augusti, utan det måste ha varit Maria som hade lurat mig. Hon hade sett att det funnits två luckor i gästboken och själv fyllt i namnen. Maria hade således lyckats att spåra upp doktor Munter och hon hade tänkt överraska mig på restaurangen i går. Men varför hade hon i så fall svimmat?

Jag kom inte längre i mitt funderande, för jag blev avbruten av Nils som utbrast:

– Det var länge sedan jag jobbade i byggbranschen, men jag kan i alla fall se att den här borgen skulle behöva grundförstärkas.

– Ja, det är riktigt. I varje fall om man skall kunna ta hit turister. Man borde lägga in ett par lager neopren så att man får bättre stabiliteten och en glidyta som kan ta upp rörelserna om ön och borgen skulle drabbas av en jordbävning.

– Kommer du ännu ihåg neoprenlagret, sa Nils förvånad. Med en ordentlig grundförstärkning kan nog borgen stå 1000 år till. Vet du förresten hur gammal borgen är?

– Ja, det vet jag. Jag ska berätta om borgens historia för dig.

Sedan berättade jag för Nils hur Axel Munthe år 1905 lyckats att köpa Barbarossaborgen och hur fransmännen 100 år tidigare hade erövrat ön från engelsmännen. Capri var strategiskt viktig att ha för från ön kunde man kontrollera sjöfarten till Neapel. När jag berättade om hur fransmännen under Napoleonkriget hade släpat en kanon uppför de branta bergväggarna och till borgen och därifrån besköt engelsmännen nere i Capri, lyssnade Nils med stort intresse. Jag försökte att fortsätta min kronologiska redogörelse och berätta om borgens historia under 1700-talet, men Nils avbröt mig och frågad:

– Var det Barbarossa Rödskägg som byggde borgen?

– Nej, borgen fanns redan när vikingarna invaderade ön. Borgen har fått sitt namn efter en nordafrikan som hade rött skägg och som därför italienarna kallade för Barbarossa. När han lämnade ön på 1500-talet brände han ner borgen.

– Det är nog ovanligt att en borg fått sitt namn efter den som förstört den, i stället för den som byggt den, sa Nils.

– Ja, men en ruin är ofta lika vacker som en verklig byggnad. Synd bara att porten till borgen inte finns kvar. Vem var det förresten som vi såg i dörröppningen till kapellet när Laura och Leonard var ute i sakristian?

Jag hade gått och funderat på den frågan hela vägen upp till Barbarossaborgen. Frågan kom lite plötsligt, men Nils svarade genast:

– En gammal krutgubbe. Se inte så förvånad ut. Du berättade ju just att Kapellet San Michele använts som krutförråd under Napoleonkriget.

– Vem var det som du såg, frågade jag. Och nu kunde jag inte dölja min iver längre.

– Jag vet inte. Det var väl någon turist som gått fel och trodde att maskeraden skulle vara i kapellet, svarade Nils.

– Maskerad!

– Ja, varför skulle han annars ha varit utklädd till en sjörövare med yvigt skägg?

Jag blev svarslös. När Nils och jag gick upp för Barbarossa berget var jag övertygad om att jag hade den rätta lösningen. Men om alla i kapellet visste vad som skulle hända, varför i Herrans namn säger då Nils nu att han hade sett en sjörövare och inte en förklädd doktor Munthe i dörren till kapellet?

Jag spanade ut över Neapelbukten, pekade med handen mot ett av bergen på fastlandet och sa dröjande:

– Där ligger Vesuvius. Ja, det var säkert någon tokig turist. Men tror du verkligen att man har maskerad en lördagsmorgon i San Michele?

– Inte vet jag, svarade Nils lugnt. Kanske var han utklädd för en födelseuppvaktning. Var ligger Strombi?

– Där borta, sa jag och pekade mot fastlandet. Du har ju bra synminne, kan du beskriva exakt hur sjörövaren såg ut. Jag tror nämligen att jag vet vem det var.

Nils såg lite förvånad ut, men började sedan beskriva honom.

– Han var ungefär lika lång som jag och hade.....

Längre kom han inte i sin beskrivning, utan vi avbröts av en syn som jag bara sett på TV men aldrig upplevt i verkligheten. Det var en helt fantastiskt upplevelse. En rovfågel dök plötsligt med en otrolig hastighet mot marken och ett enormt oväsen bröt ut bland småfåglarna på Barbarossaberget. "Switch" sa det när den med några decimeter missade en vaktel på andra sidan berget omkring 300 meter från oss. Rovfågeln vände snabbt och dök som en hök i en ny attack. Denna gång tog den vakten bara en meter från det skyddande snåret. Vi hörde vaktelns skrik när rovfågeln försvann med sitt byte i klorna.

– Såg du höken, utbrast Nils.

– Nej, sa jag. Såg du en hök?

– Men du måste väl ha sett höken? Jag såg ju att den!

– Jag såg ingen hök, men jag hörde en vaktels klagoskrik. Vad såg du?

– Jag såg hur höken tog vakteln vid andra attacken. Du skojar med mig, du måste ha sett höken!

– Nej, jag såg ingen hök och jag såg inte någon sjörövare heller. Du har sett i syne!

Jag väntade mig nu att Nils skulle säga att han bara hade hittat på det där med sjörövaren och berätta hur de lurat mig med den utklädde Axel Munthe. Men Nils skrattade inte. Nils stirrade på mig som om jag inte var riktigt klok. Då insåg jag att Nils var lika övertygad om att han sett en sjörövare och en

hök, som jag var om att jag sett Axel Munthe "himself”. Ingen människa, inte ens Nils, skulle i denna situation kunna spela teater så skickligt och inte med en min visa att sjörövaren bara var en rövarhistoria. Därför sa jag:

– Jag såg ingen hök. Du om någon måste väl ha sett att det inte var en hök. Det var ju en falk, en pilgrimsfalk. Såg du inte det. Det här var den mest fantastiska naturupplevelse som jag varit med om.

När vi gick ner till från Barbarossaberget berättade Nils vad han, Monica och doktor Munter under natten hade pratat om efter det att jag och Maria hade lämnat dem. Det var en hel del. Doktorn hade varit i sitt esse och det hade tydligen inte spelat någon roll vilka ämnen de tog upp - sjukvården, skolan och arbetslösheten – allt hade doktorn fräscha idéer på hur man skulle lösa. Politik är att vilja och att om man bara mentalt kan föreställer sig att man kan göra en sak, så kan man det. När Monica protesterade hade han ställt han henne upp och börjat snurra henne långsamt, sedan fortare och fortare, som en skridskoprinsessa. Efter fem minuter uppmanade doktor Munter henne att långsamt sakta ner farten och när hon stannat utbrast hon: –“Det var ju ingen konst”.

– Att hon inte blev yr berodde på att hon började snurra långsamt, sa jag. De är bara när man börjar eller slutar snurrandet som man blir yr. Försökte du också att snurra?

– Nej, sa Nils, men jag försökte att slå sönder en köksstol. Doktor Munter satte upp stolen på ekbordet och bad mig att knäcka den med ett enda slag med handflatan. Jag protesterade först och sa att det var omöjligt, men till sist klippte jag till allt vad jag kunde. Stolen gick inte sönder och inte heller min hand, men det gjorde ont.

– Du trodde inte att det skulle gå att knäcka stolen och det var därför som du misslyckades, sa jag. Märkte du inte själv att du reflexmässigt hejdade din hand alldeles innan den träffade stolen. Då blev det ingen kraft i slaget. Om du mentalt kan föreställa dig att stolen inte skulle hindra ditt slag, hade du kanske lyckats. Men det krävs lång träning för att omprogrammera din hjärna så att du kan klyva stolen med ett enda karateslag.

– Allt kan man väl i alla fall inte göra med tankens kraft, utbrast Nils.

– Nej, inte allt, svarade jag, men tron kan inte försätta berg. Det finns dock även sådant som man tror att man kan, men som man inte kan.

Vi hade nu kommit nästan ner till Villa San Michele. Solen sken och fåglar fjärilar fladdrande runt oss. Intill stigen såg jag ett övergivet fågelägg. Jag böjde mig ned, tog upp det, placerade det mellan Nils tumme och pekfinger och uppmanade honom att krossa ägget.

Nils tog i så hårt han kunde, men ägget gick inte sönder. Nils lade tillbaks ägget på marken och sa:

– Jag kan inte, för du har suggererat mig att inte ta i allt vad jag kan.

– Dumheter. Jag har inte suggererat dig. Enligt skalteorin går det inte att krossa ägget med två fingrar. Men säg mig, talade ni om hypnos igår kväll?

– Ja, det gjorde vi. Doktor Munter hypnotiserade mig. Det var inte alls särskilt märkvärdigt. Det var ungefär som när man kör bil och sitter och tänker på något annat. Man är som i en annan värld. Om de röda bromsljusen på bilen framför en

tänds, bryts transen och man är åter tillbaka i vår värld. Doktor Munter var dock inte någon bra hypnotisör. Visserligen försänkte han mig med sitt tal i trans, men jag såg aldrig min anfader, som doktorn hade lovat att jag skulle få se när jag vaknade upp ur transen.

Jag hajade till. Vilken idiot jag var. Självklart borde jag ha insett det omedelbart. Vi hade nu kommit ner till Villa San Michele och jag höll nycklarna till grinden i handen. Jag satte långsamt i nycklarna och sa:

– Du har fel, Nils. Doktor Munter är en skicklig hypnotisör. Du fick ju se din anfader som han hade lovat, men du trodde att det var en sjörövare.

– Vad säger du! Menar du att doktor Munter skulle ha gett mig en posthypnotisk suggestion? Det kan ju inte vara möjligt! Det var ju inte bara jag som såg sjörövaren i dörren till kapellet.

– Vem var det mer? Såg Monica honom?

– Nej, hon märkte aldrig att ytterdörren öppnades. Hon satt och stirrade på dörren till sakristian och undrade hur det skulle gå för Laura och Leonard. Men du såg ju honom!

– Ja, jag såg någon i dörren, men det var inte Barbarossa och inte någon annan sjörövare heller.

– Kanske var det inte en sjörövare, men han hade i alla vall en lapp för ena ögat, ett stort skägg och ett gammaldags gevär. Det var inte någon vanlig turist! Eller hur?

Trots att Nils visste vad en posthypnotisk suggestion var, kunde han tydligen inte frigöra sig från tanken på att det var en verklig människa som han hade sett i dörren till kapellet

San Michele. Jag tänkte just förklara för honom hur det hela hängde ihop, men jag ändrade mig. Jag ville först ha reda på vem doktor Munter hade suggererat honom att se i stället för den förklädde Axel Munthe. Var det Nils anfader eller var det sjörövaren Barbarossa? När jag öppnade järngrinden till Villa San Michele frågade jag Nils:

– Tänk efter! Har du verkligen inte sett mannen i kapellet någon gång tidigare?

Nils tänkte intensivt och jag såg att han försökte plocka fram bilder ur sitt minne. Han skakade på huvudet och sa:

– Han verkade bekant, men jag kan inte placera honom. När jag såg honom kom jag att tänka på Nils Dacke, men jag har aldrig sett någon äkta målning på honom.

Nils kom från en snapphanebyggd och han brukade skoja om att han härstammade i rätt nedstigande led från frihetshjälten Nils Dacke. Hade doktor Munter inte bara givit honom en posthypnotisk suggestion, utan dessutom regregerat honom flera generationer tillbaka i tiden? Det var väl ändå inte möjligt.

Solen hade börjat sänka sig över Medelhavet och klockorna nere från kyrkan i Anacapri började klämta.

– Oj, skrek jag. Klockorna klämtar för mig. Jag skulle ju träffa Maria nere vid Blå Grottan. Och Monica undrar nog varför du aldrig kommer. Ni skulle ju gå till Villa Jofre. När du kommer dit, titta då över till kapellet San Michele och försök att erinra dig om du inte någon gång i ditt liv eller i en dröm har sett din “sjörövare“. Jag vände på klacken och börjat småspringa mot taxiparkeringen nere vi vägen. Att jag var försenad till mitt möte med Maria bekymrade mig inte så mycket. Det skulle inte förvåna mig om hennes

djuphavsdykning tagit längre tid än beräknat. Men jag kände mig jagad av tiden.

På Medelhavet

När jag satt i taxin och åkte nerför den branta backen till Blå Grottan, försökte jag att samla tankarna. Att Nils hade låtit sig hypnotiseras av doktor Munter borde jag ha tänkt på tidigare. Axel Munthe hade ju varit mycket intresserad av hypnos och han hade deltagit i professor Charcots ryktbara tisdagsföreställningar på sjukhuset La Salpêtrière utan för Paris. Axel Munthe hade dock brutit med professor Charcot och de flesta av dennes teorier hade visat sig vara fel. Förmåga att under hypnos förändra medvetandetillståndet är inte en på konstgjord väg framkallad neuros, som bara förekommer hos hysteriska, viljelösa och obalanserade personer. Tvärtom är hysteriska personer i regel mindre lätta att försätta i trans än mentalt fullt normala människor. Intelligenta, viljestarka och dominerande personer var enligt Axel Munthes erfarenhet lättare att hypnotisera än dumma, ytliga och karaktärslösa personer. Munthe hade använt hypnotisk behandling där andra metoder visat sig overksamma. Själsrubbningar, alkholism, morfinism, kokainism och nymfomani, kunde Munthe ofta bota med hypnos. Sexuell inversion, som Munthe kallade homosexualitet, ansåg han dock vara svårare att få bukt med. Han konstaterade att sexuell inversion hade ökad bland båda könen och att i de flesta fall sexuell inversion inte att betrakta som en sjukdom, utan som en felaktig inriktning av könsdriften. I *Boken om San Michele* skrev Munthe att sexuell inversion är fullständigt naturlig hos vissa individer och ett terapeutiskt ingripande gör ofta mer skada än nytta. Munthe hade en modern och fördomsfri syn på homosexualiteten. Som drottning Victorias livläkare var han

självfallet väl insatt i Gustav V:tes homosexuella läggning. Den som mera noggrant hade läst *Boken om San Michele* när den kom ut 1929 hade redan då kunnat annat sammanhanget. För allmänheten blev Gustav V:tes homosexualitet känd först genom Hajbyaffären på 1950-talet.

När taxin med hög fart körde nedför backen till Blå Grottan, hade jag en konstig känsla i maggropen. Jag vände mig om i bilen och såg att en motorcykel körde bakom oss.

Redan när Maria och jag bröt upp i går kväll bord jag insett att Nils skulle börja diskutera hypnos med doktor Munter. I *Boken om San Michele* skrev Munthe att han hade försökt att stoppa ett hypnotiskt experiment på La Salpêtrière och fallit i onåd hos professor Charcot. Sedan drabbades Munthe av sömnlöshet och höll på att mista förståndet. Genom att arbeta dag och natt lyckades han överleva, men han lämnade Paris och bosatte sig permanent på Capri, i något som närmast måste liknas vid en desperat flykt.

Att doktor Munter kunnat hypnotisera Nils förvånade mig inte alls, eftersom Nils var intelligent, viljestark och dominerande. Plötsligt blev jag alldeles kall. Var inte jag också intelligent och viljestark? Tänk om det inte var Nils, utan mig som doktor Munter hade hypnotiserat. Kanske hade doktor Munter hypnotiserat mig redan den första gången den 21 april då han då han besökte mig. Det var därför jag såg honom gå ut genom väggen.

När taxibilen med ett ryck stannade utanför restaurangen ovanför Blå Grottan, sköt jag undan denna tanke. Jag hoppade ut ur taxin och sa åt taxichauffören:

- *Wait her! I will be back in ten minutes.*

Jag skyndade mig in i restaurangen, som var halvfull. Jag såg inte Maria någonstans och frågade därför frågade den kvinnliga hovmästaren:

- *Have you seen Maria? She is a Swede.*

Hon log vänligt mot mig och frågade:

– *Is You Mr. Tigerstedt*?

– *No. Mr. Tigerstedt just was her "sambo" as we usually say in Sweden. That's common law wife in English. Mr. Tigerstedt is probably father to my son Lars. I am Mr. Ant and I am Laura's father. Maria is Laura's mother, but Maria is not mother to Laura's younger brother Lars. Has Maria told you about Laura's wedding this morning?*

- *Yes, she told all at the restaurant how wonderful your daughters wedding was and how exiting her deep-see diving was. Everybody was very impressed. Excuse me Sir. Does Mrs. Tigerstedt have many "sambos"?*

– *I hope not, because I am her common law husband. I can realise how confusing it is with different "sambos" and children with different parents. But in Sweden to day most people are "sambos" and our government favours that kind of relations, because in that way we will have less legal divorces, and that gives our country a better image, especially in the U.S. and in Italy. But where is Maria Tigerstedt?*

– *She is in the blue grotto together with her diving-instructor. We call him the Neck. Do you know why?*

– *I hope it's only because he plays the violin,* sa jag och skyndade ut på terrassen.

Jag var ledsen och svartsjuk. Jag brukade aldrig vara det. Inte ens när den gången när Maria övergav mig och flyttade ihop med Sixten hade jag egentligen varit riktigt svartsjuk. Jag var övertygad om att Maria snabbt skulle inse att jag var mycket bättre än honom. Och det gjorde hon ju också. Men att ge sig iväg med Näcken. Hur kunde hon?

Med raska steg gick jag ner mot Blå Grottan. Den gamle konsuln hade sagt att grottan är som vackrast när solen går ned. Jag visste att Maria älskade Näcken, men han skulle inte få henne. – "Paradisets månskensnätter, Edens blomsterkrönta slätter, ljusets änglar i det höga, aldrig skådar dem ditt öga".

Det var färre båtar vid grottan än när förra gången vi var här. Vid bryggan fanns bar en båt och jag trodde att roddaren skulle bli glad över att få en passagerare till innan solen fick ned. Jag gick fram till honom och frågade om han kunde ro in mig i grottan.

Han såg ut över havet och på den eldröda solen som höll på att "kvällens guldmoln fästet kransa". Sedan vände han sig mot mig och sa:

– *No, it's too late.*

– *It's never to late. What's your price?*

Han mätte mig med blicken och sa slutligen:

– *One million lire! That's my price.*

Jag vacklade till. En miljon lire, dvs. omkring 5000 kr för att åka in i grottan. Skojade han med mig? Trodde han att jag var homosexuell och hade tänkt mig en orgie med honom inne i

grottan. Jag stirrade på honom och försökte begripa hur han tänkte. Efter en lång stunds tystnad sa jag:

– *What's your name?*

– *Raffaello,* svarade han stolt.

– *OK Raffaello. I will pay you one million lire. But if you don't need all money for food to your family, you have to give it to the poor!*

Han blev helt chockad över mitt svar och när jag hoppade ner i jollen försökte han nästan hindra mig.

– *I will have the money in advance,* sa han trumpet.

– *OK, but hurry-up,* svarade jag och tog upp plånboken. När jag hade betalat honom hade jag 800 lire kvar.

Raffaello rodde långsamt in i grottan. Nu på kvällen var det ett makalöst ljus inne där inne. I det svaga blå ljuset såg jag en till roddbåt och hörde en ljuvlig musik. När vi kom närmare såg jag att det Ephraim som halvnaken stod upp och spelade på sin fiol. Det var alltså Ephraim som var Näcken och som nu försökte att förföra Maria med sin musik. Maria halvlåg ner i båten och hon hade inte ens märkt att jag kom. Jag kände mig lite svartsjuk, men det hade jag inte behövt. Hon och Näcken var inte ensamma i båten. Bredvid Maria låg nämligen en till kvinna med ett långt mörkt hår som hängde ut över relingen.

För när gigan tystnat och de båda kvinnorna satt sig upp och börjat applådera så att det ekade i grottan, upptäckte Maria mig. Hon tog ett vigt språng över till min roddbåt och jag lyckades fångade upp henne utan att ramla ur båten. Maria kramade om mig och sa:

– Hej, jag heter Marianne och är Ephraims fru, sa kvinnan med det långa mörka håret. Vi undrade just om du skulle tycka att Maria var värd en 100 000 lire.

– 100 000 lire! Jag betalade en miljon lire, men för det priset hoppas jag att få låna båten och vara ensam med Maria i grottan.

Jag och blängde hotfullt på Rafael. Han tog det säkra för det osäkra och hoppade över till Ephraims båt. *Arriverderc*, ropade Ephraim och började vricka ut båten ur grottan. Jag tog tag i åran i aktern och började vricka oss i motsatt riktning, in mot den mörkaste delen av grottan. Medan vi långsamt gled längre in i mörkret frågade jag Maria.

– Varför blev du så överraskad över att Lars skrev att det var Ephraim som satt vid doktor Munters bord på restaurang Magliera i går kväll? Var det inte du som bett Ephraim komma och var det inte du som hade bett honom klä ut sig till axel Munthe och lura mig i kapellet i morse?

– Nej, det var inte jag. Det var Lars som kom underfund med att doktor Munter har en son som heter Ephraim och som lyckades spåra upp honom.

– Det tror jag inte på och jag tror inte heller på att doktor Munter och Ephraim har varit på Observatoriemuseet. Jag tror att det var Lars som skrev in deras namn gästboken för att skoja med mig

– Nej, det gjorde inte Lars. Doktor Munter var faktiskt på museet och skrev själv in sitt namn gästboken. Efraims namn var det däremot jag som skrev in. När jag fick se doktor Munters namn i gästboken på museet trodde jag att det var du som försökte skoja med mig, och därför lade jag till namnet

”Ephraim Munter”, men jag stavade det med “ph“ Efraim är född på Efraimdagen och han stavar sitt namn med ”f”. Jag hade inte en aning om att doktor Munter hade en son som hette Efraim och därför blev jag så chockad när en verklig Efraim dök upp på restaurang Magliera i går. Det var Lars som hade bett Efraim komma till restaurangen. Lars har berättat för mig att doktor Munter faktiskt har varit på Observatoriemuseet några dagar före oss och att Lars, när han stod och väntade på Sandy, drömde att hans han såg doktor Munter. Tror du att Lars är synsk?

– Nej, det tror jag inte. Förmodligen känna Lars igen doktor Munter därför att han sett honom på fotografi på museet. Men säg mig, vems idé var det att Efraim skulle klä ut sig till Axel Munthe?

– Det var Lars idé, men uppslaget har han stulit från Agata Christies *Mordet på orientexpressen*. Efraim berättade för Lars att han håller på med amatörteater och att han en gång om året spelar Axel Munthe i en pjäs på San Michele. En gång var Efraim också med i en pjäs där han spelade “Näcken“. Var det du eller Nils som upptäckte att det var Efraim som hade klätt ut sig till Axel Munthe, frågade Maria.

– Ingen av oss kände igen honom. Att det var Efraim förstod jag först senare.

– Jag tror att Lars är lika tokig som du. Hur kunde du betala en miljon lire för att åka in Blå Grottan?

– För att jag äskar dig och för att såg jag det också som en investering för framtiden. Ville du inte att jag skulle följa efter dig in i grottan?

– Jo, men jag var rädd för att det hutlösa priset 100 000 lire, som vi hade sagt åt Raffaello att begära av dig, skulle få dig

att hesitera. Hur kan du ge det 10-dubbla beloppet och se det som en investering för framtiden?

– Du bjöd ju hela restaurangen på fransk champagne och jag har nästan inga lire kvar. Jag kan varken betala till restaurangnotan eller taxin, som sedan en halvtimme har stått och väntat på oss. Men det gör ingenting, för jag är övertygad om att jag inte kommer att behöva betala. Du förstår här på Capri finns många rika och excentriska personer, men ingen har jag betalat allt han äger och har för att få vara med sin fru i *Grotto Azzuro*. Vi blir nog en levande legend här på Capri.

Vi hade nu kommit längs in i grotta och vi var ensamma i grottan. Jag kröp över till Maria i aktern och lade mitt huvud i hennes knä.

– Du är knäpp, sa hon kramade om mig.

– Det är jag visst inte, sa jag och började knäppa upp hennes blus.

– Nej, tänk om någon kommer. Vi är inte är hemma i Sverige nu, utan att vi är på Capri.

– Det är du som är knäpp. Vi är inte alls på Capri, vi är på Medelhavet. Känner du inte det? Capri, Italien, Europa, Telleus och Universum omger oss, men vi är ensamma i en liten båt och vi är trygga, hur mycket det än stormar. Koppla bort världen. Fånga dagen. Solen går snart ned och då blir allt svart.

– *Carpe diem*, sa Maria!

I hamn

Jag låg och tittade upp i taket på Blå Grottan och försökte att få ett mönster i det nätverk av händelser som hade jag hade varit med om sedan jag första gången mötte doktor Munter. Vem var han egentligen? När jag läste *Boken om San Michele,* hade jag upplevt en andlig släktskap med Axel Munthe. Jag fascinerades av hans idealism och den fulländade förening av humanistiska, estetiska och naturvetenskapliga värderingar som kännetecknade hans tid. Vilken kontrast till dagens samhälle där humanister och kulturarbetare vanligen lever i en helt annan värld än tekniker och ekonomer. Samhället har blivit alltmer specialiserat och vetenskap och kultur har delats upp på olika discipliner och fackområden. Att vara kulturarbetare har blivit ett yrke och verksamheterna finansieras till största delen genom statliga och kommunala bidrag. Många lever i sina små världar och svävar omkring utan att se helheten i tillvaron Men doktor Munter tycks ha förstått att....

– Dunk!!

Roddbåten stötte lätt mot berget inne i grottan och fångades in av en ny svag ström.

Maria vaknade till av stöten. Hon reste sig upp och såg sig om i mörkret.

– Oj, jag somnade och drömde.

– Vad drömde du, frågade jag nyfiket.

– Samma dröm som efter förra gången vi var på Capri. Jag drömde att jag var romersk kejsarinna och att vi var här inne i grottan.

Medan Maria talade såg jag mig om i grottans mörker och tittade mot den svagt upplysta grottöppningen. Jag vet inte om det tilltagande mörkret som gjorde det eller om det var intuition. Plötsligt överväldigades jag av en obehaglig känsla av att något hemskt höll på att hända och att tiden höll på att rinna ifrån oss.

– Vi måste snabbt tillbaka till San Michele, sa jag till Maria och började vricka båten ut mot grottöppningen. Bröllopsmiddagen är om tre timmar och jag måste fråga doktor Munter om en sak innan dess.

Jag hade svårt att vricka båten och i grottöppningen fångades den upp av en svag ström som förde oss in i grottan och mörkret igen. Maria och bytte plats med mig och jag satte mig med ansiktet mot fören. Maria vrickade oss med snabba korta årtag ut mot öppningen.

– Du får inte vända dig om för då försvinner jag ned i underjorden och du får aldrig mer ser mig igen, sa hon när vi var på väg ut ur grottan!

Jag förstod att hon skojade. Jag vände mig om och tittade på henne. Hon hade aldrig sett så vacker ut. Men plötsligt såg jag skräcken i hennes ansikte. Hon försökte ropa något samtidigt som hon slängde sig ner mot aktern. Jag tänkte ropa: – “Kom till baks!“ Men det var för sent. Jag såg tusen stjärnor och blev allt svart.

Vid stranden

Båten gungade upp och ner. Jag försökte att resa mig upp, men jag orkade inte.

– Ligg kvar vi är snart framme, sa färjkarlen och vände sitt ansikte mot mig.

Jag kände igen honom, men jag kunde inte placera honom. Jag försökte dock inte låtsat att jag visste vem han var, utan jag sa ärligt:

– Jag vet att vi har sett förr, men jag kommer inte ihåg vad du heter.

– Gör du inte. Det gjorde den förre som jag färjade över och han var ändå mycket äldre än du.

– Vart är vi på väg? Vad är det för strand som jag ser i mörkret?

– Kommer du inte ihåg det? Du har ju gjort den här resan flera gånger. Minns du inte det?

Jag såg upp mot färjkarlen och nu kände jag igen honom. Jag försökte resa mig upp, men jag kunde inte. I stället ropade jag desperat:

– Vänd om! Det är ett misstag. Jag är inte klar med min uppgift ännu.

– Så säger alla. De brukar försöka att muta mig med pengar och visa mig kort på fruar och barn. De tror alla att de är speciella och de tror att jag skall göra ett undantag för dem. Det tror väl du också? Du verkar vara en som vet allt och som alltid måste ha rätt. En som verkar överlägsen och som alltid måste skapa dramatik omkring dig.

Jag vet inte allt, men tillräckligt mycket, svarade jag. Jag är inte bäst, men jag är inte sämst heller. Jag vet vad det är för skillnad mellan gott och ont och mellan Livet och döden.

– Det kan du inte veta. Det vet ju inte ens jag. Berätta!

– Ja, det ska jag göra om du vänder tillbaka. Nästa gång du för mig över floden ska jag berätta det.

– Nej, det har jag inte befogenhet till. Men om du berättar det, så låter jag dig för ett ögonblick se din familj på andra sidan.

Uppenbarligen hade jag väckt färjkarlens nyfikenhet och uppenbarligen fanns det en chans för mig att återvända till Livet. Jag beslöt att chansa och sa:

– På andra stranden finns en läkare som heter Axel Munthe. Be honom undersöka mig och låt honom avgöra om jag skall få återvända eller ej.

Vi hade nu kommit fram till den andra stranden där det var mörkt och otäckt. Längst stranden stod panikslagna skuggvarelser och scenen såg ut som en hemsk Munch-tavla. Bland patienterna gick två läkare omkring och talade lugnande med dem.

– Hallå! Det är till här som säger att han inte är död. Kan ni komma och titta på honom, ropade färjkarlen.

Jag försökte att resa på mig, men trillade tillbaka och mitt huvud blev hängande över relingen.

– Nej, han är inte död, sa den ene. För tillbaka honom och säg åt vederbörande att inte skämta om Livet en gång till.

– Ja, du har rätt käre kollega. Om ett ögonblick kommer han att vakna till medvetande igen, sa den andre. Jag följer med honom, men jag är snart tillbaka.

När båten vände åter såg jag att hur himmeln ovan den mörka stranden reflekterades i vattnet och i det ljuset såg jag doktor Munters ansikte framträda. Nej, det var inte doktor Munters ansikte, det var Axel Munthes. Eller var det Marias, eller var det mitt eget ansikte som jag såg? Karon vrickade till med åran och spegelbilden upplöstes. Alla ansikten flöt ihop till ett enda. I vattnet såg jag reflexerna av Guds ansikte.

Räddad

Jag såg ut över havet och på de små vågorna som speglade sig mot den röda horisonten. När jag vände huvudet mot stranden gjorde det ont. Jag tog handen mot bakhuvudet och kände något klibbigt. Det var blod, mitt blod.

Båten låg intill cementplattan och tampen i fören var virad ett par varv ring en påle. Jag tittade upp mot trappan, men där fanns ingen människa. Ute på havet syntes inte heller något liv, förutom ett handelsfartyg i fjärran som avtecknade sig mot horisonten. Inte ett ljud hördes förutom vågskvalpet.

Jag vände blicken mot grottöppningen och då kom jag ihåg det fasansfulla som hade hänt. Varför vände jag mig om? Det var mitt fel att Maria blivit kvar i underjorden. Men kanske lever hon. Jag övervägde ta åran och vricka mig in i grottan igen, men jag insåg att jag inte skulle klara det. Det är bättre att jag försöker springa upp till restaurangen efter hjälp, men skulle jag klara det? Jag förstod att jag hade slagit i huvudet rejält i taket på grottöppningen. Jag kom ihåg vad jag drömt och insåg att jag hade varit nära att dö av smällen. Kanske hade jag fått en blodpropp i hjärnan, men i så fall hade den löst upp sig av sig självt.

Men var fanns Maria? Hade hon klarat sig, vrickat in båten till cementplattan och sprungit upp för att hämta hjälp? Varför hade hon inte i så fall surrat fast båten med en knop, som jag hade lärt henne och varför var jag ensam här. Jag ropade “hjälp“ så högt jag kunde, men förutom ekot från stranden fick jag inget svar.

Jag tittade åter på tampen i fören och undrade om den genom en tillfällighet hade lagt sig ett varv kring förtöjningspinnen eller om Maria hade gjort det. Jag tittade mot grottöppningen och nu kände jag den söta lukten av död och förruttnelse.

Tag det lugnt, tänkte jag. Res dig inte upp, det kan vara farligt och du kan svimma igen. Försök att göra något utan att anstränga dig. Men vad?

Då kom jag ihåg att jag hade min mobiltelefon i fickan. Jag tog upp den och slog kortnumret till Lars mobiltelefon. Efter två signaler svarade han.

– Det är Anders. Jag har skadat huvudet och ligger i en båt vid Blå Grottan. Maria är försvunnen. Skaffa hjälp! Fort!

– Ta det lugnt! Jag är med Efraim hemma hos doktor Munter. Maria ringde just mig från restaurangen. Ligg kvar i båten, det kommer en läkare.

– Doktor Munter?

– Nej, vi vet inte var han är, men det kommer hjälp. Ta det lugnt!

– Jag ska ta det lugnt om du svarar på en fråga. Kommer du ihåg vad doktor Munter gjorde i Observatoriemuseet. Lade du märke till något särskilt? Tänk efter, var det ingenting

ovanligt som han gjorde på museet? Någonting som du har glömt bort att berätta för mig.

– Nu kommer jag ihåg, sa Lars med ivrig röst. Det står ett ställ med pipor här på skrivbordet. Doktor Munter röker pipa och på museet tog han upp en pipa och tänkte tända den med sin cigarettändare. Men han hejdade sig i sista sekunden, rodnade förläget och stoppade tillbaka pipan.

– Hur såg pipan ut?

– Det var en vanlig pipa, liknande de som finns här på stället.

– Hur såg cigarettändaren ut.

– Den var lysande blå, men här finns det inte någon sådan.

Jag såg scenen framför mig. Doktor Munter hade rökt pipa på Forosterian, men han hade tydligen glömt sin cigarettändare för han bad Nils om eld varje gång han tände pipan. Nu gällde det bara att få tag på doktor Munter och fråga honom om han hade tänkt tända sin pipa på Observatoriemuseet och om han hade en blå cigarettändare. På så sätt skulle jag få reda på om Lars på Observatoriemuseet varit med om ett övernaturligt fenomen eller, vilket var det troliga, om han bara drömt eller fantiserat att han förflyttat sig till en annan värld.

– *The doctor is coming*, hörde jag en röst bakom mig säga.

Jag vände mig. Det var Larsio Vincenzo. Jag hade varit så inne i mitt samtal med Lars, att jag inte hade hört taxichauffören komma. Bakom Larsio kom Maria springande och med andan i halsen ropade hon:

– Hur är det med dig?

– Bara bra älskling. Vad var det som hände?

– Hon sprang fram till mig och satte sig flåsande ned på cementbryggan. I handen hade hon en förbandslåda. Medan hon försiktigt torkade av blodet i nacken på mig och lade på ett första förband, berättade hon om hur olyckan hade gått till.

– Just då du vände dig om båten kom det en kraftig dyning som lyft båten. Du slog huvudet i taket och trillade avsvimmad över mig. Jag sa ju att du inte skulle vända dig om, men du lyssnar aldrig på vad jag säger, sa Maria.

Då skrattade jag och sa:

– Det är bäst att jag gör det i fortsättningen. Men jag var orolig för dig. Jag trodde att du hade blivit kvar i underjorden.

– I underjorden!?

– Jag menar inne i Blå Grottan.

Maria och Larsio hjälpte mig upp på kajen. Vi satt en stund och väntade, men det kom inte någon läkare. Istället kom det en flicka från restaurangen, med mer förbandsmateriel och en flaska konjak. Hon förklarade att doktorn hade blivit försenad.

Vi väntade ytterligare en kvart att läkaren skulle komma, men sedan gav vi upp. Maria och Larsio hjälpa mig upp för trapporna och Larsio körde oss sedan långsamt upp mot San Michele.

När vi nästan var framme vid parkeringsplatsen såg vi en polisbil med påslaget blåljus och en massa människor. Bland allt folket stod Laura och hon var förtvivlad. Larsio stannade

bilen och Maria sprang fram till Laura, kramade om henne och frågade vad som hade hänt.

Jag satt i bilen fem meter från dem och genom det öppna fönstret hörde jag hur Laura berätta om olyckan.

– Doktor Munter har blivit överkörd. Det hände för en halvtimme sedan. Leonard och jag såg precis hur det gick till. Det var en japansk pojke som stod och väntade med sin mor vid busshållplatsen. Han hade en citrongul boll med en sol på i handen. Doktor Munter satt vid hörnbordet och pratade med pojken. Plötsligt trillade bollen ut på vägen. Pojken sprang ut efter den men i samma ögonblick rivstartade en stor motorcykel. Det hela gick fort, men doktor Munter reagerade blixtsnabbt. Han sprang ut på vägen och ryckte undan pojken. Pojken klarade sig, men motorcykeln körde rakt på doktor Munter utan att bromsa.

– Motorcykeln träffade doktorns vänstra ben och slog honom till marken, sa Leonard. Han var vid medvetande men blödde kraftigt då ambulansen kom. Doktor Munter brydde sig inte om sina egna skador, utan frågade bara hur det hade gått med pojken. När jag sa att grabben klarat sig utan en skråma log han.

Vilket mod. Hans Munters hjältedåd var bara något som Runeberg hade hittat på, en bild av det tappra finska folket. Hans Munters bedrifter överstiger ju utan tvivel det sannolikas gränser och hans sista hjältedåd var ju så anmärkningsvärt att det ofelbart hade inregistrerats i krigshistorien om det verkligen hade inträffat. Men Axel Munters bragd var verklig, men den skulle förmodligen bara bli en notis i tidningen. Ändå var detta något alldeles enastående. En barnläkare vars kanske sista gärning blev att rädda livet på ett barn.

Då förstod jag att det var någon tillfällighet att jag hade träffat doktor Munter. En komplicerad och svårgripbar väv av händelser och människor, men när Laura plötsligt sprang fram till den plats där doktor Munter blivit påkörd, var ödestråden omisskännlig. Laura böjde sig ner och tog upp ett litet föremål. Jag kunde först inte se vad det var, men när hon höll upp det, såg jag ett det var blåfärgade snäckskal som satt på ett metallföremål. Då jag gick närmare såg jag att det var en cigarettändare. Den var alldeles förstörd, men det var utan tvekan en blå cigarettändare.

Laura tryckte på den trasiga tändaren och då hände något helt osannolikt. En blå liten låga tändes. Laura såg in i lågan och hennes ansikte lyste upp. Hon skrattade och sa:

– Så dum jag har varit! Jag bordet insett vem doktor Munter är för länge sedan. Jag känner ju hans fru, Margherita. När jag tagit på mig brudklänningen och fotograferat mig, åker jag och Leonard ner till sjukhuset och besöker henne och doktor Munter.

Ljustes drottning

Personalen på Hotell Axel Munthe hade tydligen redan hört talas om min olycka, för när jag kom instaplande med blodigt huvud såg de inte alls förvånade ut. De visade in oss i ett rum som låg intill receptionen och sa att en läkare skulle komma.

Maria och Laura vill stanna hos mig tills läkaren kom, men jag lade mig ner i sängen och sa åt dem att gå och förbereda bröllopsmiddagen och fotograferingen i stället.

Så fort de hade lämnat rummet öppnade jag väskan till min portabla dator, ”dockan” som jag kallade den, och fortsatte att

skriva om dagens händelser. Jag kände mig fortfarande lite matt efter olyckan, men jag hade inte ont i huvudet längre. Min dröm i Blå Grottan hade varit så dramatisk att jag inte kunde vänta med att skiva ned upplevelsen.

När jag hade skrivit om min och doktor Munters olyckor, funderade på vad jag tyckt mig ha hört i drömmen: “Du är ju inte död ännu“, hade Axel Munthe sagt. “Inte ännu“, vad hade han menat med det? Och bilden av Guds ansikte som jag hade sett ovan dimman. Hur skulle jag kunna förklara för någon vad jag sett? Att jag i Guds ansikte känt igen mig själv, skulle jag väl betrakta som ett tecken på galenskap. Jag har läst att det bland patienter med storhetsvansinne är vanligt att de tror att de är Gud och att de är de som styr och skapat världen. Men jag lider ju inte av storhetsvansinne och jag kände ju inte igen bara mitt eget ansikte, utan även Axel Munthes, Marias och en massa andra människor. Då förstod jag att jag i drömmen hade sett att Guds ansikte och det inte var en gammal gubbe med skägg. Guds ansikte var summan av hela mänskligheten.

Just då öppnades dörren. Jag vände mitt om och väntade mig nästan att få se en gammal läkare med skägg, som skulle se på mig allvarligt och förmana mig för min hybris. Men det var inte en gammal gubbe jag såg, det var en gudinna. Framför mig stod en sjuksköterska klädd i en vit uniform och med ett dok på huvudet. Hon lyste ren och fräsch. Hon luktade desinfekteringsmedel, men hon luktade gott och hon log mot mig. Förs då hon tala till mig insåg jag vem hon var. Det var ju ljusets drottning, det var Lucia.

– Hur mår du Anders, frågade hon ömt.

– Efter omständigheterna bra och när jag ser på dig mår jag ännu bättre. Men hur det är med doktor Munter? Är han död?

– Nej inte alls. Honom tar man inte kål på så lätt. Han verkade ha fått en fraktur. Vi har röntgat honom och jag har gett honom en blodtransfusion. Doktor Pilkington håller nu på att sy ihop honom. Doktor Pilkington är en mycket skicklig kirurg, så doktor Munter är nog snart på benen igen. Låt mig nu se om vi behöver sy ihop dig också.

Lucia gick fram till mig, knäppte med ömma fingrar av mig min blodiga skjorta. Hon tog en handduk med varmt vatten i duschrummet och torkade bort blodet. Sedan klippte hon med en liten sax bort hår kring mitt sår och medan hon gjorde rent det sa hon:

– Nej, det är inte så djupt att vi behöver sy det. Du har ju en rejäl kalufs också, så det kommer nog att dröja länge innan du blir flintis och ett eventuellt ärr kommer att synas genom håret. Jag tror att det räcker med att jag tejpar ihop dig. Men det är doktor Pilkington som avgör om såret skall sys.

Medan Lucia tejpade ihop såret tryckte hon sin varma kropp emot mig, kanske mer än nödvändigt. Jag kände hennes erotiska utstrålning och sa:

– Du får ursäkta mig, men jag tycker att du klär mycket bättre i vitt än i svart. Varför är du inte alltid så där sött klädd?

– Kanske därför att jag är en dubbelnatur, som inte alltid vill se söt och präktig ut, sa hon och skrattade Det ger mig en kick att klä mig lite annorlunda och utmanande. Tycker du att jag såg löjlig ut i går.

– Nej inte du, men han som var med dig. Var det din pojkvän.

– Nej, det var Jack. Han är bara min “body-guard“. Jag bor i Villa Fersen. Den ligger ensligt i skogen nedanför ruinerna av Tiberius palats. Det känns tryggt att ha Jack boende där och

när jag är ute tillsammans med honom är det ingen som vågar antasta mig, hur än jag är klädd. Jag väljer själv vem jag vill vara med.

– Jag vågade i alla fall bjuda upp dig i går. Visst hade vi kul?

– Ja, det var en *morsam* fest. Synd att du måste ge dig av så tidigt.

– Ja, det tyckte jag också. Men jag ville ju vara i form till idag. Jag kände på mig att skulle träffa dig idag på tu man hand.

– Menar du att du *akkurat* planerat det hela och det inte var någon riktig olycka.

– Jag skojade bara. Det var en olycka, men det var mitt eget fel. Jag kunde inte låta bli att vända mig om och titta efter Maria.

När jag sagt det såg jag hur handtaget på dörren till hotellrummet försiktigt vreds ned. Någon försökte öppna dörren. Jag tänkte just ropa: “Kom in“, men jag visste inte vad det hette på italienska. Lucia satte ett finger framför sin mun och viskade:

– Jag låste dörren så att vi skulle kunna vara *sammen*, allena. När doktor Pilkington kommer knackar han fyra gånger.

– Doktor Pilkington, jag tycker att jag känner igen det namnet.

– Det beror nog på att han förr arbetat tillsammans med doktor Munter, men de blev osams. Känner du doktor Munter.

– Nej, det är min fru som känner honom. Första gången jag träffade doktor Munter var i går, sa jag utan att erkänna att jag sett honom gå genom väggen den 21 april. När jag såg honom igår kände jag dock igen honom från ett gruppkort som jag såg på Observatoriemuseet i Stockholm. Lars måste också ha sett det för han somnade till ett ögonblick och drömde om att han såg doktor Munter i verkligheten. Är Efraim verkligen doktor Munters son? De ser ju så olika ut.

– Vem *fadren* är kan man ju aldrig veta. Folk säger att alla unga kvinnor blir svaga i knäna för doktor Munter, men jag vet inte. Mig har han dock aldrig försökt att förföra. Han bryr sig bara om barnen.

Jag tittade på den låsta dörren och frågade:

– Att du vågade låsa dörren. Har du inte hört att jag är farlig för unga kvinnor?

Lucia log mot mig och sa:

– Du är *eiegod*, det märkte jag redan igår. Men innan du slänger dig över mig kan du väl berätta vad du skriver.

Fört nu märkte jag att jag medan jag talat hade jag fortsatt att skriva. Att jag var tankspridd, visste jag. På jobbet kallade de mig för professorn. Men jag hade aldrig varit så disträ tidigare, att jag skrivit utan att märka det. Jag skrattade och sa:

– Kom och sätt dig här så får du se!

Sedan skrev jag: “Och när Lucia satte sig i mitt knä gick det en elektrisk stöt genom mig. Hon märkte det och försökte att blygt dra sig undan. Men hon insåg att det var för sent. Hon

visste vad jag krävde och hon visste att jag var starkare än henne. Och nu kunde inget stoppa mig, jag...“

Lucia läste vad jag skrivit. Hon skrattade och sa:

– Du skulle nog kunna bli porrförfattare. Men nu är det bäst att du slutar skriva och lugnar ner dig. Du får inte glömma att du faktiskt har slagit i huvudet och är min patient nu.

– Det hade jag helt glömt bort. Du förstår jag är så disträ att jag inte ens märker att jag skriver samtidigt som jag försöker att prata omkull dig. Nå vad rekommenderar syster?

– Jag rekommenderar att du tar det här lugnande pillret, sa Lucia och försökte att anlägga en översköterskemin.

Jag tog emot pillren och sa:

– Tack, syster. Jag behöver något att skölja ner medicinen med!

Lucia såg sig om i rummet, men kunde inte upptäcka något glas. Hon öppnade minbaren, men där fanns det inte heller något glas. Då tog hon istället fram en liten flaska grappa, öppnade den och sa: – “Med lite socker i botten, går medicinen ner

Jag svalde pillren, grimaserade och lät ett belåtet “Ah“ komma över mina läppar. När Lucia kom till refrängen tog jag fram en flaska till och sa:

– Den här italienska konjaken är jättegod. Mycket bättre än fransk konjak. Nästan som Carlos Primera eller till och med som Larsens ekvatorsrullade konjak. Vill du smaka?

Nu såg Lucia stängt på mig och sa:

– Nej, jag är i tjänst. Men Anders, du *må ikke* blanda medicin med sprit!

– Oj, det glömde jag, sa jag och tömde även den andra flaskan. Du ser hur disträ jag är. Men en liten flaska Spumantie kan du väl i alla fall dela med mig, sa jag och öppnade flaskan med en smäll.

– Du är omöjlig, Anders, sa Lucia. Hon tvekade ett ögonblick och sa sedan.

– Nåja. När du i alla fall öppnat flaskan är det väl bäst att jag hjälper dig att dricka upp. Vi måste ju fira din dotters bröllopsdag. Men i sådana fall måste du lova att ligga snällt ned i sängen.

– Jag lovar, sa jag:

Sedan tog jag en klunk av den italienska champagnen, gav Lucia flaskan och lade mig ned i sängen. Lucia smuttade på flaskan och frågade sedan.

– Vad handlar din bok om?

– Allt möjligt, sa jag och gäspade. Den handlar om när vi var i Rom och på Capri förra gången. Kameran fungerade inte, så jag blev tvungen att skriva en bok istället. Men den jag tror inte att du kommer att gilla min bok, för den handlar mest om var jag och Maria var och vad vi åt och drack. Jag tror att du skulle tycka att berättelsen är långtråkig, men kanske det jag skrivit om konst och erotik intressera dig.

– Det tror jag. Är du en expert?

– Nej, det är Maria som är experten, men hon har lärt mig en hel del. Fast det är väldigt jobbigt. Varje kväll visar hon mig en ny konstart och innan jag har hunnit smälta den börjar hon att berätta om en ny. Hon håller mig vaken nästan hela nätterna. I natt nöjde hon sig inte med surrealismen, utan hon började berätta om futurismen också. Du känner säkert till den för furturismen uppstod ju i Syditalien på 1910-talet. Den leder sitt ursprung från skalden Filippo Tomasso Marinettis manifest. Han proklamerade den gamla konstens död och den nya konst fötts med rörelsen som en högsta livsprincip och styrkan, dynamiken och maskinerna som de nya gudarna.

– Honom känner jag inte till. Men i biblioteket på Villa Fersen finns det säkert böcker om futurismen. Jacques var nämligen mycket intresserad av konst och erotik. Du kan välkommen till mig så kan vi titta på böckerna tillsammans. Kom när du vill. Om jag inte är hemma så ligger nyckeln i lagerkransen på marmorstatyn av kejsar Tiberius.

– Jag kommer gärna. Jag har sett Palmqvists guldmålningar från Villa Fersen. Jag skulle verkligen vilja se den i verkligheten. Samlar du också på konst?

– Ja, jag har en del fina etsningar. Fast bara realistiska verk, inga surrealistiska.

– Vad bra, för jag tror att surrealismen är lite för avancerad för mig. Men doktor Munter var hänförd över surrealismen.

– Jag vet. Han har försökt få mig att tycka om surrealism också, men det gör jag inte. Doktor Munter tror att han vet allt mycket bättre än andra. Jag vill stå med båda fötterna på marken och inte sväva fritt i luften. Doktor Munter tror att han är en övermänniska och han ser ned på mig, som vore jag en apa.

Lucias utbrott kom lite oväntat. Jag hade fått ett positivt intryck av den gamle doktorn i går, men jag insåg att han jag ju egentligen inte visste något om honom. När jag läste *Boken om San Michele* trodde jag att det mesta som Axel Munthe skrev om sig själv var sanning, men när jag sedan forskat om Munthe hade jag ju upptäckt att han i verkligheten var en mycket egocentriska människa. Kanske hade även doktor Munter en mörk sida. Lucia som hade jobbat år honom, måste naturligtvis känna honom bättre än jag. Därför sa jag:

– Jag tror inte att doktor Munter ser ner på dig, i varje fall gör inte jag det. Men att det var modigt doktor Munter att rädda den japanske pojken.

– Om han nu gjorde det. Doktor Pilkington tror att det var Munter själv som petade ut pojkens boll just när han såg att motorcykeln startade och sedan sprang han ut på gatan för att låtsas rädda pojken.

– Men han räddade ju pojken och han blev ju själv skadad!

– Ja, men det berodde nog bara på att motorcykeln accelererade snabbare än doktor Munter hade räknat med. Förmodligen gjorde han det bara för att skapa rubriker och få gratisreklam kring sin bok. Han brukar sitta vid hörnbordet på trattorian varje dag och se på turisterna, då de lämnar Anacapri. Han kommer dit efter sin långpromenad exakt klockan fem och då skall hörnbordet stå ledigt för honom och vinet vara upphällt. Sedan sitter han där ensam vid sitt bord och pratar med turisterna och frågar dem vad de tyckt om San Michele. Han talar tio olika språk och nu håller han på att lära sig japanska. Han säger att han bara gör gratisreklam för Capri, men jag tror att han sitter där och "raggar". Om det är någon ensam mamma som står i busskön och hennes pojke eller flicka inte ser riktigt bra ut, brukar han nämligen ge

mamman sitt kort och säga att hon kan ringa honom när som helst på dygnet om hon behöver hjälp.

Jag såg på Lucia. Det kunde väl ändå inte vara möjligt att doktorn hade riskerat inte bara sitt eget liv utan även den japanske pojkens. Men då kom jag ju på att jag var författare och att det var min uppgift att skildra verkligheten såsom den är, inte såsom jag vill att den skall vara. Därför sa jag:

– Berätta vad du vet om doktor Munter. Tror du verkligen att han är en pedofil?

– Jag hoppas att det bara är ett rykte. Men han är konstig i alla fall på något sätt. Jag är orolig för att han kommer att skriva något elakt om mig i sitt Testamente.

– Känner du till hans bok?

– Nej, det gör jag inte. Doktor Munter har varit så hemlighetsfull om den. Lars berättade i går, då jag och Jack visade honom Capri-By-Nigh, att doktor Munter skickat den till InterMedia. Har doktorn avslöjat vad boken handlar om för er?

– Nej. Maria ville inte diskutera boken i går, men i morgon ska vi få manuset till "Doktor Munters Testamente". Maria ska hjälpa honom att få boken publicerad.

– Kan inte du komma över till Villa Fersen med manuset när du fått det, så kan vi läsa det tillsammans. Ni låter väl honom inte skriva något elakt om mig?

– Det gör jag gärna. Självklart kommer jag inte tillåta doktor Munter att skriva något negativt om dig.

När jag sa det såg jag hur lättad Lucia blev. Hon lyste upp, tog en till pickoloflaska, öppnade den och satte sig sedan ned på sängkanten bredvid mig. Hon strök mig ömt över håret och sa:

– Tänk om alla män kunde vara som du, Anders. Jag förstod genast att jag kunde lita på dig. Du får gärna använda Villa Fersen som skrivarstuga och jag hjälper dig gärna med din bok. Jag har en modern dator. Vet du var villan ligger.

– Ja, det vet jag. Precis nedanför Villa Jovis. Det är ju ett fantastiskt läge. Menar du verkligen att jag får vara där och skriva?

– Jag har ett stort hus och en stor trädgård. De så vackert där och jag tror att den miljön skulle passa just för dig.

– Är det Axel von Fersen som byggt villan?

– Nej, det var en sonson till honom, Jacques Adelsvärd-Fersen. Han var fransman men han blev landsförvisad hit för hundra år sedan på grund av en skandal i Paris. Egentligen döpte han den till Villa Lyce, men alla kallar den idag för Villa Fersen.

– Det betyder att han byggde Villa Lyce ungefär samtidigt med att Axel Munthe byggde Villa San Michele. Vet du om de kände varandra.

– Visst gjorde de det. De umgicks en hel del. Axel Munthe räddade livet på Jacques favoritgosse. På en av sina nattliga fester hade Jacques målat gossen i guld.

– Är guld så farligt? Palmqvist har ju också målat tavlor i guld i Villa Fersen.

– Det är inte farligt att måla tavlor, men Jacques målade gossens kropp i guld, precis som i James Bondfilmen "Goldfinger". Som tur var kom Axel Munthe och tog bort färgen så att pojken inte kvävdes.

Just när Lucia sa detta gäspade jag högt. Jag tog den lilla champagneflaskan som var inlindad i guldfärg och tog en djup klunk. Sedan sa jag:

– Du får ursäkta att jag gäspar. Det beror inte på att jag är ointresserad av von Fersen och hans extravaganta vanor. Men pillren som du gav mig har börjat verka. Fortsätt och berätta, så att jag inte somnar!

Och Lucia berättade om Jacques Adelsvärd-Fersen, Oscar Wilde och de nattliga orgierna på Villa Lyce och om hur Jacques hade försökt att efterlikna kejsar Tiberius. Hon var en fantastisk berättare och jag märkte att hon gillade att berätta om Jacques och kejsar Tiberius, nästan som om hon avundades dem det liv de levt. Jag blundade och lät mig föras med in i hennes berättelse om Jacques erotiska utsvävningar och opiumbruk. Var det fantasi eller verklighet? Jag försökte föreställa mig att jag hur det såg ut i Villa Lyse och Villa Jovis för i tiden.

Plötsligt var jag i ett stort vitt marmorrum, fyllt med människor klädda och avklädda i antika kläder. I centrum av rummet stod ett bord och vid det låg Oscar Wilde, Axel Munthe, Tiberius och en tredje person som jag inte kände igen, men som jag förstod måste vara Jacques Adelsvärd-Fersen eftersom han rökte opium. Bredvid Tiberius satt Lucia. Hon var klädd som en romersk kejsarinna. Lucia och Jacques vinkade åt mig att komma fram till bordet. Då upptäckte jag att jag var naken och att alla skrattade åt min förlägenhet, inte för att jag var naken, utan för att jag var chockerad över otuktiga tablåerna i rummet. Jag försökte

vända om och fly, men då insåg jag att det var för sent. Plötsligt slog någon till mig bakifrån i huvudet. När jag föll kände jag att Maria fanns i närheten. Jag försökte att sträcka mig mot henne, men jag kunde inte nå henne.

Another Fashionable Doctor

Jag vaknade av att någon i rummet harklade sig. När jag slog upp ögonen och vände blicken från det vita taket där skuggorna från lampan spelade, såg jag en man i 50-årsåldern som allvarligt iakttog mig. Han var välklädd med en cheruttikostym i linne, guldfärgade glasögon och tjocka guldringar på båda händerna. I handen hade han en tjock attachéväska. Jag log mot honom och sa:

– *Sorry. I didn't see you coming. You must be another fashionable doctor.*

Han log inte tillbaka, kanske hade han inte läst *The Story of San Michele*. Han såg på mig med en iskall blick och sa formellt:

– *I am doctor Pilkington. You have been sleeping over an hour. How are you?*

Han talade en perfekt engelska, med bara en lätt brytning på italienska. Hans röst var lågmäld, men han talade mycket tydligt. Jag svarade:

– *Fine. Lucia has been taking care of me.*

Av hans min förstod jag att han inte alls inte allas gillat att Lucia tagit hand om mig och att han uppenbarligen aldrig mer skulle låta Lucia göra det. Utan att säga ett ord till gick doktor

Pilkington fram till min säng, tog upp en liten ficklampa ur sin väska och undersökte mina pupiller. Sedan lade han sin hand på min hals. Han hade mycket kalla händer.

– *Why don´t you like doctor Munter, Si*r, frågade jag, medan han mätte min puls.

Doktor Pilkington hyschade åt mig. När han var färdig med sin undersökning såg han på mig med en stålhård blick och sa:

– *There is no major problem with You, Mr Ant. You can join your daughter's wedding-dinner. Take care of her and of your self. Otherwise you will end up like doctor Munter. Now relax, close your eyes and count with loud voice to ten. When you open you eyes again, you will not be able to ask me any more stupid questions about doctor Munter. Forget doctor Munter!*

Jag gjorde som doktor Pilkington sagt och började räkna långsamt. Fört när jag kom till "seven" insåg jag vad jag höll på med. Jag slog upp ögonen. Dörren till rummet var stängd och rummet var tomt. Jag rusade fram till dörren och ryckte upp den. Dörren var låst och jag stod naken framför den låsta dörren. Intill sängen låg mina kalsonger. Jag slängde på mig dem och rusade ut i korridoren. Jag såg åt båda hållen, men korridoren var tom. Doktor Pilkington hade gått upp i rök.

I hotellreceptionen satt portieren och en medhjälpare till honom och halvsov. Då de fick se mig i kalsonger kvicknade de snabbt till. Jag sprang fram till dem och utbrast:

– *Where is doctor Pilkington?*

De tittade på mig något förvånade, men eftersom Axel Munthe var ett fyrstjärnigt hotell var personalen utbildad för att alltid sätt kunden i centrum. Portiern svarade lugnt:

– *I am sorry, Sir. But the doctor has not arrived yet.*

Då tog jag ett kraftigt tag om näsan på honom och sa:

– *You are lying. Tell me the true. Otherwise your nose will grow like Pinocchio's´!*

Portiern såg skräckslagen på mig, men han hann inte säga något för det sa "kling". Hissdörren öppnades och en rösta bakom mig sa:

– *Stop it!*

Jag släppte genast taget om näsan på portiern och vände mig om. I hissdörren stod Maria. Hon hade åkt ned från lyxsviten för att hämta mig. Hon såg förebrående på mig och sa:

– Usch Anders! Hur kan du gå omkring i så omoderna och smutsiga kalsonger?

Sedan tog hon mig under armen och förde mig lugnt, men bestämt tillbaka till hotellrummet. När vi gick förbi portiern, log hon mot honom och lät 10 000 lire fladdra ner på portierdisken. Inte ens Sibyll hade kunnat hantera situationen elegantare.

När Maria stängt dörren till vårt hotellrum, tittade hon på mig och frågade hur jag hade tänkt vara klädd på vår dotters bröllopsmiddag. Jag förklarade för henne att jag inte förstod hennes fråga och jag naturligtvis skulle ha frack. Sedan berättade jag allt som hänt, allt inklusive att Lucia försökt att förföra mig.

Maria avbröt mig bara en gång. Hon bad mig upprepa vad doktor Pilkington sagt om doktor Munter.

Jag tänkte just berätta för henne om min dröm i Blå Grottan, men jag hejdade mig och stirrade förhäxad på “dockan“. Där stod det med kursiv text:

Jag älska vill Lucia, så gott jag förmår.
Hur denna X-file skapats, Maria ej färstår.
Din Compis

Jag stirrade på texten och jag märkte att jag började blinka och mitt huvud värkte. Det hade det gjort ända sedan doktor Pilkington s besök. Dessa avskyvärda rader. De var ju de sämsta som jag skrivit. Varför just dessa dumma rader. Varför inte något bra som jag skrivit.

Men jag hade ju inte skrivit dessa två rader och texten var inte identisk med de rader som jag hade skrivit.

Jag bläddrade med piltangenten i dokumentet. Texten i övrigt var exakt den som jag skrivit. Men det var en ändring. Doktor Munter namn var borta, han var helt utraderad. I stället för “doktor Munter“ stod det nu på sida efter sida “doktor Pilkington “.

Jag vände mig förfärad mot Maria och sa:

– Det är inte jag, som har gjort det här. Det är någon annan. Jag kommer aldrig att glömma doktor Munter. Och jag förförde inte Lucia. Du tror mig väl?

Maria tittade på mig eftertänksamt och sa sedan:

– Det är klart att jag tror på dig, det har jag alltid gjort. Vem tror du det är som raderat bort doktor Munter?

– Det måste vara doktor Pilkington. Han är hemsk. Jag kände kyla från honom när han tryckte på min halspulsåder. Vad tycker du att vi ska göra?

– Bry dig inte om doktor Pilkington, jag tar själv hand om honom. Men om en kvart kommer Laura och Leonard och då måste vi ta emot dem och de andra gästerna. Ta på dig byxorna, så åker vi upp och byter om.

Medan jag tog på mina byxor såg jag hur Maria gick in på Redigera, tryckte på “Sök efter“. Sedan skrev hon “Munter“, ersätt med “Pilkington “ och tryckte på “Ersätt alla“.

När vi gick ut från hotellrummet fick jag syn på en nödutgång intill receptionsdisken. Jag tänkte öppna den för att se om det var den vägen som doktor Pilkington hade försvunnit. Maria hejdade mig dock. Hon sa att dörren säkert var larmad.

På Axel Munthes trappa

Jag stod längst nere på trappan till hotell Axel Munthe med uppsikt över Piazza Vitoria. Jag hade snabbt hunnit duscha och slänga på mig min bröllopsfrack. Jag hade bantat i tre veckor. Det var med en viss stolthet som jag nu konstaterade att jag hade lyckats att komma i min gamla frack, men jag var tvungen att dra in magen och spänna åt min vita gördel. Lars stod bredvid mig och de övriga bröllopsgästerna längre upp på trappan. Klockan var några minuter i nio och Laura och Leonards skulle alldeles strax anlända i en öppen, blå 50-talsbil. Jag funderade fortfarande på den mystiske doktor Pilkington. När jag tänkte på vad som hänt kände jag ett

obehag i magen. Jag avbröts i mitt funderande av Lars som sa:

– Det är en sak som jag måste erkänna för dig.

– Jag vet, sa jag utan att vända mig mot honom. Du övertalade Efraim att klä ut sig till Axel Munthe, för att skoja med mig i kapellet i morse.

– Vem har berättat det för dig?

– Ingen, jag räknade själv ut det. “Elementärt min käre doktor Watson.” Det enda jag inte fattar är hur ni så snabbt lyckades förbereda detta *practical joke* och få alla att gå med på skämtet.

– Det var inte så svårt. Som du vet kom jag ner till Neapel ett dygn före er och for till det berömda kaféet vi slottet. På kaféet visa jag upp ett kort på Karl och frågade om de kom ihåg honom och om de visste vem Efraim var.

– Smart. Karl skojade således inte när han på Observatoriet berättade att den svenskitalienare som han träffat hette Efraim. Vad hände sedan?

– Alla kyparna som jag frågade ruskade på huvudet och sa att de hade så många gäster att de inte kunde komma ihåg alla. Lite besviken satte jag mig ner och beställde kaffe och en bakelse, för att trösta mig med. Jag satt där ensam i en halvtimme, men sedan fick jag sällskap av en äldre man med hatt och glasögon. Vi satt och pratade om lite av varje. Jag berättade för honom om bröllopet, om dig och om hur du lurat mig med din Internet-pseudonym “Ephraim“. Då presenterade han sig. Vet du vad han sa att han hette.

– Efraim!

– Nej, han sa att han hette Axel Munthe. Sedan tog han av sig förklädnaden. Efraim berättade han att ägaren till kaféet hade ringt upp honom och sagt att det var en svensk polis som ställde konstiga frågor om honom. Det var därför han klädde ut sig till Axel Munthe och det var så jag fick idén att skoja med dig i kapellet. Jag hade tänkt berätta om mitt *practical joke* på middagen i kväll, men nu blir det inget mer skämt. Trafikolyckan med doktor Munter gör att jag inte känner för något mer *practical joke*. Efraim och hans mor åkte ner till sjukhuset, så de lär väl inte komma i kväll.

– Var inte ledsen. Jag tycker att det var ett kul skämt och det är verkligen inte dit fel att doktor Munter blev överkörd. Ta det lugnt, han är ju inte död, i varje fall inte ännu. Ju värre verkligheten är, desto större behov av att skratta har vi. Du har väl läst "Der Leichbegleiter" i *Boken om San Michele*. Bakgrunden till den berättelsen var att Axel Munthe som ung läkare hjälpte sin konstnärsvän Hugo Birgers att resa hem med järnväg från Paris till Sverige. Hugo Birgers, som hade galopperande tuberkulos, avled dock i Tyskland. Men Axel Munthe ordnade hemtransporten av liket och han ordnade även så att Hugo Birgers spanska hustru fick ekonomisk hjälp. Nu ska du inte deppa Lars. Förresten har jag ordnat en överraskning till dig.

Jag hann inte säga mer för just då svängde bröllopsbilen tutande upp på Piazza Vittoria. I bilen satt det nyfotograferade bröllopsparet. Laura strålade av lycka och hon såg underbart söt ut. Leonard hade ett skissblock i handen och höll tydligen på att teckna av sin unga fru. Men förutom chauffören fann det ytterligare en person i bilen. Det var en kvinna i 50-årsåldern. Jag hade aldrig sett henne tidigare, men jag förstod direkt vem hon var. Att se likheter mellan mor och dotter är alltid lätt. Att se likheter mellan mor och son är svårare. I det här fallet rådde det dock ingen

tvekan. Efraim och hans mor var lika som två bär av samma sort.

Jag och Lars gick fram till bilen. Just när vi skulle öppna dörrarna hörde började någon att spela Mendelssons bröllopsmarsch bakom oss. Lars vände sig genast om. Det gjorde inte jag, utan jag öppnade dörren och sa:

– Välkommen Margherita. Så roligt att doktor Munter är bättre och så roligt att Axel Munthe spelar och sjunger för oss även i kväll.

Sedan bjöd jag henne armen och vände mig om. Jag hade gissat rätt. Av Lauras glädje och det faktum att Margherita var med förstod jag att det inte kunde vara någon större fara med doktor Munter och att det var Efraim som spelade "Here come the bride". Den här gången var han utklädd till doktor Munthe som ung och såg nästan exakt ut som på den oljemålning av Ernst Josefssons som hänge på Prins Eugens Waldnermarsudde.

Lars såg upp mot trappan. Han verkade vara mer förvånad än jag över att se Efraim, men mest förvånad var han över att en ung ljushårig dam som stod bredvid Efraim. Hon hade en lång, svart sammetsklänning som satt som gjutet på henne. Hennes ögon lyste och hennes strasshalsband, som gjorde sig bra mot den svarta klänningen, glimmade. Det var en stilig ung dam. Jag hade aldrig träffat henne tidigare, men jag visste ju vem hon var. Jag hade ju själv bjudit in henne till bröllopsmiddagen. Hon hade haft en tenta och hade därför inte kunnat komma till vigseln i morse. Det var Anna, Lars nya flickvän och sambo i Göteborg.

Margherita och jag gick värdigt upp för trappan, men vi hann inte ta mer än ett par steg, förrän Maria som stått snett ovanför mig tog ett tigersprång mot Margherita. Jag fick tag i

en papperskorg och hade jag inte lyckats med det vet jag inte hur det hade gått. Maria kramade om Margherita så att hon höll nu på att kvävas. Av deras familjära sätt förstod jag att det tydligen inte bara var Laura som kände Margherita, utan även Maria. Hur de kände varandra fick jag veta senare på kvällen.

Axel Munthe - Det galna hotellet

Bröllopsmiddagen serverades i Carl-Larssonrummet**.** Det var Agata som hade komponerat menyn. Till förrätt skulle vi äta en pasta tillagad av renskav, trattkantareller och grönsaker. Renskavet hade Agata fått av bröderna Mark. De hade haft med sig 10 kg fruset renkött, 50 ripor, 20 liter hjortronsylt och två ton lappländskt källvatten.

Maria och jag hade haft med oss 2 kg torkade trattkantareller som vi plockat själva. För att få rum med kantarellerna hade vi behövt en hel resväska. Maria och Axel Munthes kockar hade öppnat väskan på förmiddagen. Den innehöll 20 plastpåsar med ca ett hekto torkad svamp i varje påse. Tre påsar lade vi genast i blöt för att användas till lunchen. Vi skulle prova vår *Pasta á la Munthe* på hotellets gäster och se om den dög som förrätt till bröllopsmiddagen. Fem påsar och lite renskav skickades i väg till andra hotell som Axel Munthe samarbetade med. En påse skickades till Anacapris borgmästare som en gåva och en till den lokala polismästaren. De övriga låste hotellets porter, som hette Manuel, in i Axel Munthes kassaskåp.

Jag, Maria, Manuel och Axel Munthes chefskock stod och provsmakade den nya italiensk-svenska pastasåsen då polisen slog till. Det gick så snabbt att jag inte han uppfatta vad som hände. Plötsligt stormade det in tre civilklädda poliser på

hotellgården tillsammans med fem finanspoliser. På ett ögonblick var jag och de övriga försedda med handklovar på ryggen.

De civilklädda poliserna höll fram en legitimation och röt åt oss på engelska att allt vad vi sa skulle användas som bevis mot oss. Manuel skrek att han var han var från Barcelona och inte förstod något. Jag sa att jag inte tyckte att det behövdes mer salt i såsen. Maria ruskade på huvudet och sa: "Ju fler kockar desto sämre soppa." Chefskocken som var som stor och kraftig och sa inget alls, för han hade svimmat när poliserna slängt sig över honom.

Köket på Hotell Axel Munthes ligger inne på gården. Köket är mycket vackert och funktionellt. Innerväggarna och bänkarna är byggda i italienskt kakel. Väggen mot gården betår av skjutbara glasdörrar, som oftast brukar stå halvöppna för att gästerna bättre ska kunna se matförberedelserna. Det är en fröjd för ögat och ett stort skådespeleri. Om någon av gästerna så önskar, brukar de få delta i teatern och lära sig hur Axel Munthes gourmeträtter anrättas.

I dag hade det varit de extra många gäster som stått och sett på soppteatern. När vi nu fördes över gården med handklovar till hotelldirektörens rum, stormade det in ett tiotal kulspruteförsedda karabinjärer. Chefen för karabinjärerna skrek att hon hade full kontroll över all narkotikahandel på Capri och narkotikapoliserna från Neapel och finanspolisen inte skulle lägga sig i hennes arbete. Medan de stod och skällde på varandra kom hotelldirektören, som jag kallade Basil, för att han var så lik John Cleas, instormande tillsammans med den lokale polismästaren och två municipalpoliser. Polismästaren var upprörd över att han inte blivit informerad innan tillslaget gjordes. Han blev ännu mer upprörd över att narkotikapolisen anklagade honom för att själv ha tagit emot knark. Att det skulle finnas narkotika

inlåst i hotellets kassaskåp tog Basil tog som ett skämt. Basil förklarade att det inte förekom och aldrig hade förekommit någon narkotika på Axel Munthe och att det hela måste vara ett misstag. Han erbjöd sig öppna kassaskåpet och visa att det inte fanns något knark på Hotell Axel Munthe. När vi tågade in på hotelldirektörens rum applåderade gästerna. De trodde att det bara rörde sig om en “show“.

När Basil öppnade dörren till kassaskåpet och såg att det var fullt med påsar med knark höll också han på att svimma. Han blängde argt på Manuel, som bara log och sa att det Basils fru, Sibyll, som sagt åt honom att låsa in de värdefulla påsarna. Jag och Maria bad Manuel förklara att det bara var svamppåsarna, men Manuel sa bara sa att han var från Barcelona och inte förstod någonting.

Nu blev jag verkligt orolig. Inte för att poliserna skulle tro att trattkantarellerna var knark och att vi skulle bli inburade på livstid i ett mörkt fängelse i Neapel, utan för att vår djärva plan för att öka sysselsättningen i Norra Norrland skulle spricka. Det hela löste sig dock genom att Agata “Dimonde“ Markholm seglade in på hotellet och med myndig röst beordrade polisen att ta bort handklovarna från våra händer.

Det märktes att ryktet om Agata “Dimonde“ Markholm var mångmiljonärska hade spritt sig på Capri för öns tre polischefer förklarade i munnen på varandra vad som hade hänt. Agata såg förvånad på dem och beordrade sedan narkotikapoliserna undersöka innehållet i påsarna. En av de civilklädda poliserna öppnade misstänksamt påsarna, sniffade på innehållet, tog försiktigt en tugga och spottade besviken ut den torkade svampen. Sedan tog han fram sin nyckel och låste upp våra handklovar.

Agata förklarade nu på svenska för mig att polisen i Neapel hade fått tips från polisen på Arlanda om att ett stort parti

knark var på väg och att det skulle distribueras till langare på Capri. Narkotikapolisen hade spanat på oss ända sedan vi landade i Neapel för att se till vilka vi skulle sälja narkotikan. Narkotikapolisen hade inte vågat kontakta municipalpolisen och karabinjärerna, eftersom man misstänkte att de hade kontakter med maffian, utan man hade bara kontaktat finanspolisen. Karabinjärerna hade emellertid upptäckt vad som var på gång och ryckt ut med full styrka för att hjälpa oss. Det hade polismästaren för municipalpolisen fått reda på då han satt och drack kaffe tillsammans med Basil nere i Capri och tillsammans hade de genast åkt upp till Axel Munthe.

Jag bad Agata att be samtliga poliser om ursäkt och förklara att det hela var mitt fel. Jag hade glömt att underrätta myndigheterna och vår ambassad i Rom om att vi skulle ha trattkantareller och kött med oss. Svampen hade Drottningen och hennes barn hjälpt oss att plocka. Renarna och riporna hade Kungen skjutit tillsammans med bröderna Mark. Jag bad Agata understryka att den svenske Kungen, liksom hans farfar, hyser mycket varma känslor för Italien och att Kungen är mycket road av ren- och ripjakt.

Min nödlögn om Kungen fick avsedd effekt och alla polischeferna bad mig om ursäkt och frågade om det var något de kunde hjälpa mig med. Då bad jag Agata säga att jag behövde hjälp med en ytterst delikat uppgift, som krävde erfarenhet och omdöme. Sedan gick vi i samlad tropp tillbaka till köket. De olika poliskårerna samarbetade konstruktivt och efter en halvtimmes provsmakande var vi överens om att kryddsättningen var perfekt och att den nya rätten *Pasta á la Munthe* skulle bli en stor succé. Det såg elegant ut med all poliserna i sina stiliga uniformer. Gästerna applåderade över detta, som de trodde, nya PR-tricket. Jag drog en suck av lättnad.

Det är chickt att vara otrogen

När alla hade fått *Pasta á la Munthe* knacka jag i glaset och ställde mig upp för att hålla ett tal till brudparet. Jag hade inte hunnit skriva ned talet, så det blev lite förvirrat. Jag tror att jag sa ungefär så här:

Kära Laura och Leonard. Jag vet att ni har läst Axel Munhes bok och att ni vet att han ansåg att kvinnan har mer mod än vi män, uthärdar plågor och möter döden bättre än vi samt att de har större medlidande är mindre fåfänga än vi. Deras instinkt är på det hela taget en säkrare vägvisare genom livet än vår intelligens, de gör inte så många dumheter. Ordet kärlek betyder långt mer för en kvinna än för en man. Det betyder allt. Men kvinnan inte kan förstå att mannen av till skillnad från kvinnan av naturen är polygam.

Enligt min uppfattning är dock Axel Munthes påståenden om kvinnan natur, att kvinna är skapt för att lyda mannen, en stor bluff. För några veckor sedan hade Aftonbladet en löpsedel där det stod: "Det är chickt att vara otrogen." Jag köpte bladet och läste att de flesta män lever i myten

– att kvinnor är av naturen monogam,
– att lyckligt gifta kvinnor inte är otrogna och
– att kvinnor inte kan älska mer än en man i taget.

Verkligheten var enligt artikeln

– att kvinnor är otrogna i allt högre grad och i allt yngre år,
– att otrogna kvinnor ofta är lyckligt gifta och
– att kvinnor ofta vill behålla både den äkta mannen och älskaren.

Jag tänkte att jag skulle fråga Maria om det var rätt som stod i bladet. Jag hann dock inte för nästa morgon, då Maria som

vanligt släppte av mig vid pendeltåget, gav hon mig en kyss på kinden och sa:

– Älskling, jag kommer hem sent i kväll.

– Vad ska du göra?

– Jag ska ut med Ephraim.

– Vem är Ephraim?

– Det är min nye älskare. Du har väl inget emot att jag träffar honom ibland. Du vill väl att jag skall leva upp till den bild som du gett mig i din bok. Spring nu, annars missar du tåget!

Jag trodde först att hon skojade med mig, men jag var inte riktigt säker. Så när jag kom till jobbet tittade jag i telefonkatalogen och där fanns faktiskt en Ephraim. Han bodde på Parkvägen 1 på Lovön.

Jag slog telefonnumret och hörde en telefonsvarare säga:

– Hej, det här är börsmäklare Ephraim. Om du är en försäljare eller någon jag inte vill prata med är det lika bra att du lägger på en stund. Om du är en vän, häng kvar en stund, jag kan vara hemma. Tala annars in ett meddelande efter tonen.

– Jag lade på och satt som förstenad. Jag ska inte berätta vad jag tänkte och kände, men jag märkte att jag var tvungen att tala med någon. Jag ringde upp min syster på hennes nya jobb och berättade vad som hänt. Hon lyssnade länge utan att säga något, men till sist sa hon.

– Men hugaligen. Jag måste in på en förhandling om att skära ner vår budget med 25 procent, men jag ringer i eftermiddag.

Var inte orolig. Det ordner sig nog. Och ordner det sig inte, så gör det i alla fall inget.

Sent på eftermiddagen kom det ett fax där hon skrev:

Bäste Bror:

Av Din korta beskrivning förstår jag att upplever en kris och att du inte vet hur du ska hantera dina problem. Det vanliga mönstret vid sådan här tillfällen är att man först vill förneka och tro att det inte är sant. Det stadiet verkar du nu ha kommit över. Nästa fas är att man frågar sig varför detta hände a och att man börjar förebrå sig själv. Det är väl det du har gjort under dagen. Sluta med det. Det leder ingen stans. Det tredje steget är att man börjar bearbeta sina känslor och att finna en konstruktiv lösning. Tyvärr är det inte många män som har en sådan mognad att de klarar det. Du säger att du älskar Maria och vill behålla henne och att du har lust att slå ihjäl Ephraim. Gör inte det. Det leder bara till att du bli ännu olyckligare och att Maria kanske likt Anna Karenina blir förtvivlad och kastar sig framför tåget.

Gör i stället så här. Kontakta Ephraim och fråga vilka hans avsikter med affären är och hur han tycker att ni ska göra. Sedan ska du tala ordentligt med Maria om ert problem. Jag tror säkert att ni kommer att reda ut det. Ni är ju båda intelligenta och mogna människor.

Jag gjorde som hon sa och träffade Ephraim på Sturehof. Han var mycket trevlig. Han var i ungefär min längd men mycket yngre och smalare. Jag drack tre starköl och ju mer vi pratade, desto mer gillade jag honom. Till sättet var han inte alls lik mig. Jag konstaterade att vi kompletterar varandra bra.

Innan jag gick frågade Ephraim mig om det var något som han kunde hjälpa mig med

– Tror du att du kan ordna en städerska åt mig, sa jag försiktigt.

– Det fixar jag lätt sa Ephraim.

Sedan gick han fram till en ung, söt flicka som satt på puben. Flickan tittade forskande på mig, gav Ephraim en avskedskyss, tog sedan sitt ölglas och flyttade över till mitt bord. Hon strök ena benet mot mig under bordet och sa:

– Hej, jag heter Anne-Mari Lankovski. Ephraim sa att du är lite blyg och inte vågade fråga själv. Jag börjar gärna hos dig. Jag vill ha 70 kr i timmen, svart. Ephraim sa att onsdagar skulle passa bra, för då kommer din fru att komma hem sent. Passar det?

Tyvärr han jag aldrig svara, för i nästa ögonblick var Anne-Mari försvunnen. Väckarklockan ringde. En ny dag började. Maria körde mig till tåget som vanligt. Alldeles innan vi kom fram till stationen frågade jag Maria om hon var chic. Det är klart att jag är sa hon. Sedan påminde hon mig om att hon skulle kommas hem sent på kvällen för att hon skulle träffa sin nye ny kapitalförvaltare.

Många ungdomar har en alltför romantisk syn på äktenskapet och de har inte alls tänkt igenom konsekvenserna. När Maria och jag gifte oss hade vi ingen aning om vad det innebar ekonomiskt. Och inte frågade vi min far till råds heller, trots att han var skatteexpert. Nu är vi emellertid mera mogna och jag vet att om äktenskapet skall vara ett skimmer på rosor måste man köpa många rosor. För att få råd med det har Maria och jag beslutat oss att skilja oss nästa vecka. Sedan gifter vi om oss igen den 2 november. På det sättet får vi några tusen kronor lägre i skatt. För de pengarna kan vi ordna

trevlig fest för släkt och vänner. Jag avslutade mitt tal med att läsa en dikt och med att skåla för brudparet.

Det rödvin som jag skålade i för brudparet en mogen, säregen smak. Vega Sicilia hette vinet, men det kom från Spanien. Det var nog det godaste vin som jag någonsin druckit.

Jag tog upp glaset igen, snurrade på det, drog in aromen och tog en klunk. Så underbart. Det skulle bli en trevlig kväll. Den huvudvärk som jag haft sedan jag mötte doktor Pilkington hade släppt. Naturligtvis var det bara Basil eller någon annan som skojat med mig. Lucia hade märkt att jag somnat och sagt att det inte var någon fara med mig. Det måste ha varit därför som doktor Pilkington hade tagit så lätt på min hjärnskakning.

Eric Maria Adams

Medan vi väntade att riporna skulle serveras ställde sig Maria upp och för att hålla tal. Jag förstod att hon nu skulle försöka övertrumfa mig. Och det gjorde hon.

Hon började med att sjunga en sång som hon själv skrivit om Capri. Sedan berättade hon om alla de kända författare som har bott på Capri, alltifrån Goethe till Graham Green, och de inspirerat henne att skriva en historisk roman. Den skulle börja så här:

När långskeppen från Normandie hade firat sina rödvita segel, hoppade tre hundra vikingar i land med dragna svärd. De slog glatt ihjäl alla män och våldtog alla kvinnor nere i Capri. Berusade av vin sprang de 700 hundra trappsteg upp för Feniciska trappan och belägrade Barbarossaborgen.

Maria sa att hon hade visat inledning för Mr Adams, som för tillfället bor på Capri. Mr. Adams tyckte att det var en alldeles strålande inledning. Redan i de första raderna känner man rörelsen, spänsten och livsglädjen, sa han. Sedan gav hon Leonard exemplar av *Sex fantasier,* med en dedikation av Eric Maria Adams. Hon sa att det bara var sex personer som visste vem Mr Adams egentligen var och att nu Leonard skulle bli den sjunde. Maria skålade sedan för brudparet och gav Leonard boken. Då utbrast Laura:

– Jag har redan upptäckt vem Mr. Adams är och jag vet att det inte är storken som kommer med barn. Men du har inte upptäckt något. I eftermiddags tog jag en promenad på sluttningarna nedanför Villa Caprila en gång bott. Det var en var en fantastisk promenad på stigen ner mot havet. Jag gick över en timme utan att stötta på en enda turist. Solen sken och fåglarna kvittrade. Det var en enorm naturupplevelse. Jag hade aldrig känt mig så lycklig förr. Då mötte jag doktor Munter. Han visade mig på ett öde hus där nere som han ägde och sa att han skulle undersöka om jag kunde få köpa det. Jag älskar doktor Munter. Han är så omtänksam och observant. Ingen av er har märkt något, men han såg det medsamma. Jag ska ha barn om fem månader. Om det blir en pojke ska han heta Axel.

Alla såg på Laura med förvåning och det blev för ett ögonblick dödstyst. Det har under århundradena i och för sig varit vanligt att bruden varit gravid, men att bruden tillstått hur det varit ställt under bröllopsmiddagen är inte så vanligt.

Alla gratulerade Leonard och Laura. Maria blev så glad att hon ställde sig upp och dansade av glädje. Jag kände mig också glad. Men mitt i livet finns döden. Jag kunde inte släppa tanken på doktor Pilkington.

Medan de andra pratade och skrattade gick jag bort till Margherita, som satt vid ändan av bordet. Jag satte mig ned vid henne och frågade:

– Det var skönt att doktor Munter klarade sig. Hann han se vem som körde på honom?

– Nej. Det hela gick så fort att han inte hade uppfattat någonting. Polisen förhörde honom och ville ha ett signalement på gärningsmannen, men Axel sa att han bara kom ihåg att den gula bollen for ut på gatan och att den japanske pojken sprang ut efter den. Han såg aldrig motorcykeln innan det small. Polisen försökte få honom att komma ihåg. Till slut körde doktor Pilkington ut dem. Poliserna lydde doktor Pilkington för de vet ju att han umgås med polischefen.

När jag hörde doktor Pilkingtons namn nämnas igen rös jag och frågade ängsligt:

– Vem är doktor Pilkington?

– Han är en kollega till min Axel. Han kommer från Sicilien men har bott här på ön i 20 år. Axel och han hade en klinik tillsammans, men för några år sedan blev de osams.

– Varför det?

– Jag vet inte riktigt. Professionellt var doktor Pilkington skicklig, men jag tror att Axel tyckte att han tänkte för mycket på pengar. Axel tog aldrig betalt av ensamma mödrar och andra som hade ont om pengar. Och om det var någon som ringde mitt i natten gjorde han alltid sjukbesök hos dem.

– Vad handlar *Doktor Munters Testamente* om?

Margherita såg på mig med förvåning och undrade om vi inte redan hade fått testamentet av hennes man. När jag fick förklara för henne hur manuset hade försvunnit sa hon:

– Axel började skriva Testamentet för två år sedan. Det betår av två delar. Den första delen handlar om hans uppväxt i Finland, hur han kom till Sverige och om mötet med docent Björkhem. Den första delen handlar också om hans tid som barnläkare i Göteborg och om de hypnotiska experiment som han gjorde med barn. Det var i Göteborg som vi träffades. Den andra delen handlar om Capri och om hans tid som läkare här på Capri och om hand arbete för Läkare utan gränser. Sedan handlar den om Signor Amedeo och om illegal vapenhandel. Axel avskyr maffian och vapenhandeln.

– Vem är signor Amedeo?

– Axel träffade honom i våras då han var och promenerade på Monte Solero. Signor Amedeo gav bröd till småfåglarna och han var väldigt upprörd över att man jagade fåglar uppe på berget. Någon mer godhjärtad och sympatisk person hade Axel knappast träffat tidigare.

Signor Amedeo berättade att han kom från Turin men att han bott på i Palermo i flera år. Han hade nyligen flyttat till Capri av hälsoskäl. Han led av *colitis*, en nu kände han sig mycket bättre tack vare doktor Pilkington. Det var doktor Pilkington som hade rekommenderat honom att ta promenader uppe på berget.

Signor Amedeo frågade sedan om Axel kunde berätta vad *colitis* egentligen var för sjukdom. Doktor Pilkington hade visserligen redan förklarat ett par gånger att *coliti* var en mycket svår sjukdom, men han hade använt latin och

konstiga fackuttryck, så signor Amedeo hade inte förstått ett dugg.

När Axel hörde det sa han att han personligen gärna skulle ta sig an signor Amedeo, men att han naturligtvis först måste samråda med sin ärade kollega doktor Pilkington. De skildes uppe på berget och med glatt mod gick den stackars signor Amedeo hem till Villa Fersen där han för tillfället bodde.

När Axel kom hem ringde han genast upp doktor Pilkington och skällde ut honom efter noter. Han sa att om doktor Pilkington inte omedelbart betalade tillbaka de pengar som han lurat av signor Amedeo, skulle han anmäla honom för Medicinalstyrelsen i Rom.

Doktor Pilkington skällde tillbaka och sa att signor Amedeo inte bara var en hypokondriker, utan även en internationell vapenhandlare med anknytningar till maffian och att han dessutom var huvudägare till det beryktade läkemedeselföretaget FarmaGlobal. Doktor Pilkington sa åt Axel att han hade fått sin Gudfaders tillstånd att lura signor Amedeo. Han rådde Axel att inte lägga sig i andras affärer, ett råd som Axel tackade för och lugnt lade på telefonluren.

Sedan begav Axel sig omedelbart till Villa Fersen, där han genast blev insläppt av signor Amedeos livvakter. Axel gick fram till signor Amedeos sjuksäng, slängde undan alla hans mediciner och förklarade att doktor Pilkington var en charlatan och att signor Amedeo inte alls led av *colitis*.

Inför detta besked bleknade signor Amedeo, tog sig för bröstet och frågade ängslig vad det då var för farlig sjukdom som han led av.

– Ni lider av *empaties nones* och det är en i det närmaste obotlig sjukdom. Det finns inga mediciner som hjälper mot den sjukdomen. Det är bara jag som kan bota er, sa Axel.

Den dödsförskräckte signor Amedeo, sa att han var beredd att underkasta sig vad som helst och betala hur mycket som helst, bara Axel lovade honom att han inte skulle dö. Axel sa då att han skulle gå till botten med sjukdomen. Först gällde det att komma på hur han hade drabbats av *empaties nones*. Förmodligen berodde det på att han hade arbetat för hårt. Axel bad honom luta sig tillbaka på kudden, blunda, andas lugnt och berätta om sitt arbete. Det gjorde signor Amedeo. Han berättade att han ända sedan kriget hade sysslat med vapenaffärer. Hans först stora affär var försäljning av italienska stridsflygplan till Sverige 1940 då han fungerade som mellanhand. Han hade också varit mellanhand vid Bofors försäljning av fälthaubitsar till Indien. Just nu höll han på med illegala försäljningen av trampminor och UAV-system. Vinsterna från vapenaffärerna hade han investerat i FarmaGlobal. Men nu var han orolig för att myndigheterna skulle få reda på de nya biverkningarna med FarmaGlobals storsäljare Peprovil och att det skulle leda till att han blev ruinerad.

När signor Amedeo var färdig med sin första ”psykoanalys”, gav Axel honom en posthypnotisk suggestion och sa att han visserligen inte kunnat bota honom från hans sjukdom, men att han då han vaknade upp ur hypnosen skulle ha glömt bort både att han led av *empaties nones* och att han hade “tjallat“ för doktor Munter. Vet du UAV betyder, frågade Margherita.

– Ja, det gör jag. Det är en förkortning av *Unmanned Aerial Vehicles*.

– Det visste inte Maria. Hon frågade mig också om Testamentet.

– Fick doktor Pilkington reda på att Axel hade besökt signor Amedeo, frågade jag.

– Jag vet inte, svarade Margherita, för några dagar efter besöket försvann signor Amedeo från Capri. Ingen visste vart han hade rest. Axel började nu diskret ställa en del frågor på ön för att få mer bevis mot de vapenhandlare och korrupta politiker som Amedeo hade pekat ut. Någon måste dock ha upptäck vad han höll på med, för en dag när vi kom hem från Neapel märkte Axel musen inte låg inte i samma position som när han sist använt sin dator.

– Axel lägger tydligen märke till detaljer, sa jag. Vad gjorde Axel då han upptäckte att någon visste vad han skrivit?

– Han blev försiktigare och i fortsättningen skrev han bara på sin bok då han var utomlands. Han berättade inte för någon vad han höll på med, inte ens för Efraim. Du inser väl att Testamentet är livsfarligt!

– Jag det gör jag och jag nu inser jag att vi har gjort ett stort misstag. Är det vanligt att företagen i Anacapri brukar dela ut citrongula reklambollar till barnen?

– Nej det har jag aldrig förr hört talas om och inte Axel heller. Han borde veta, för han sitter varje eftermiddag vid piazzan och pratar med barnen och mammorna. Men han borde inte ha sprungit ut i gatan, för det var en sol på bollen och jag hade varnat honom för solen.

Vet du var Axel har disketten med Testamentet?

– Nej, sa Margherita. Han sa att han förvarade den utomlands, men jag tror att han hade med sig disketten och gömde den någonstans i huset. Han packade nämligen upp sina väskor

själv när han kom hem och det hade han aldrig gjort tidigare. Du får väl fråga Axel om saken när han kommer hem från sjukhuset. Lustigt att du frågar mig förresten. Maria ställde samma fråga. Hon sa att hon nog hade glömt att berätta för Axel att ni inte hade kvar manuset till Testamentet.

– Nej. Jag kan inte vänta. Om disketten finns hemma hos er, måste doktor Munter har gömt den på ett ställe där bara du skulle finna den. Han visste ju att det han höll på med var farligt. Jag tror att han gömt disketten någonstans där han visste att du, men ingen annan, skulle komma att finna den om han skulle "kila vidare". Jag vill ha tag på Testamentet redan i kväll! Jag ska berätta varför senare. Du måste lita på mig. Gå hem och försöker att hitta disketten! Om du hittar den går du direkt till lyxsviten här på Axel Munthe. Jag kommer att åka upp till sviten om en liten stund. När du inte hittat disketten ringer du mig på min mobil.

– Varför är det så bråttom? Varför kan vi inte åka ner till sjukhuset och fråga Axel istället?

– Därför att jag inte litar på doktor Pilkington, inte på polisen, inte på någon här på ön överhuvudtaget, förutom Axel, dig och min familj.

Margherita tänkte först protestera, men sedan frågade hon istället:

– Vet du vem som döljer sig bakom pseudonymen "Eric Maria Adams"?

– Ja, nu gör jag det. När jag fick manuset till *Sex fantasier* trodde jag att Maria hade sålt min idé till InterMedia, men nu inser jag hon köpt mitt upplägg. Hennes plagiat blev dock bra och upplösningen är raffinerad. När Johan ringer på dörren

hos professor Colombina Gemma, tror man naturligtvis att han skall förföra henne, men han har inga sådana avsikter. Det är inte Johan som har skrivit de erotiska berättelserna och det är inte heller han som har bytt ut Johan och Colombinas portföljer, utan det är Johans kompis Lovisa som har gjort det. Hon visste att Johan var förälskad i professorn och hjälpte honom lite på traven. Och det gick ju vägen, det slutar lyckligt – Colombina förför Johan.

Margherita log mot mig och tog mitt kort med telefonnumret. När ljuset i matsalen släcktes och personalen kom in med hjortronparfait med sprakande bloss lämnade Margherita salen utan att någon märkte det.

Jag gick tillbaka till min plats. Festen fortsatte. Jag tog en sked av parfaiten och kände kylan från isen. Det var som på Titanic där man dansade och festade, utan att veta att fartyget var på väg mot ett stort isberg och att en katastrof skulle inträffa.

Klockan var 23.05. Jag hade handlat snabbt, men var det kanske redan för sent? Jag lutade mig mot Maria och viskade i hennes öra:

– Jag åker upp till Laura och Leonards rum.

– Mår du inte bra, frågade Maria oroligt.

– Jo, men jag är lite trött och jag har en sak som jag vill skriva.

– Till vem ska du skriva.

– Till en av Vännerna. Du kanske inte tror mig, men Margherita berättade just för mig att slutet på Doktor Munters

Testamente handlar om illegal vapenhandel och om maffian här på Capri.

– Det är klart att jag tror på dig. Gå du upp och skriv, men försök att vila lite när du är klar!

Jag kysste henne ömt på kinden och lämnade sedan diskret salen. För mig var festen över.

Den avskyvärde doktor P

När jag kom upp i lyxsviten tog jag genast fram min "docka" och försökte att "skriva i kapp mig". Hade jag gjort rätt som bett Margherita försöka att finna doktor Munters diskett? Borde jag istället ha berättat för henne att jag misstänkte att Axel avsiktligt blivit påkörd och att doktor Pilkington nu troligen skulle komma att mörda honom på sjukhuset.

Jag hade övervägt att vi åka ner till sjukhuset och att larma polisen, men jag insåg att detta bara skulle leda till att doktor Munter omedelbart skulle avlivas, och förmodligen vi också. Vad hade jag för bevis mot doktor Pilkington? Inga. Varken polisen i Italien eller i Sverige skulle tro på mig. Jag skulle inte komma någon stans utan Doktor Munters Testamente. Men om Margherita hittade disketten och kom hit med den, skulle jag lägga ut Testamentet på Internet. Jag hade en Internetanslutning här i lyxsviten. Om Testamentet blev offentligt skulle doktor Pilkington inte längre ha något intresse av att låta mörda doktor Munter. Det vore det dummaste han skulle kunna göra Det skulle ju bara visa att signor Amedeos uppgifter var riktiga.

Om jag gjort fel, var det i alla fall för sent. Nu kunde jag bara sitta att vänta på att Margherita skulle höra av sig. För att samla tankarna började jag skriva om vad som hade hänt.

Att det var doktor Pilkington som låg bakom det hela var uppenbart. Doktor P:s plan var smart, men djävulsk. I och för sig var det väl inte värre att sätta ett skott i nacken på doktor Munter, än köra ihjäl honom med motorcykel. Enda skillnaden låg ju i att doktor P även hade riskerat den japanske pojkens liv. Lucia hade anat sanningen, men det var inte Axel som knuffat ut bollen på vägen, utan doktor P eller en medhjälpare till honom.

Förmodligen var det Jack som kört motorcykeln. Planen var verkligen utstuderad. Visst hade Jack kunnat åka fast, men då hade han bara blivit dömd för vårdslöshet i trafiken, inte för "mord av första graden". Uppenbarligen var doktor Pilkington beredd att betala priset för ett trafikbrott.

Denna djävulska plan var naturligtvis inte något som doktor P improviserat i samband med att vi anlände till Capri, utan det måste ha varit en av flera planer som han haft i beredskap sedan länge. Men varför slog han till just idag?

Den enda logiska förklaringen måste vara att det var först idag som doktor P blev förvissad om att det inte fanns någon som hade en kopia på Testamentet. Hur visste doktor P det? Jag försökte tänka efter han kunde ha resonerat.

När doktor Munter i våras av signor Amedeo fick uppgifterna om illegala vapenhandeln och att Peprovil hade allvarliga biverkningar gick han inte till polisen med informationen. Han litade inte på polisen. I stället beslöt han sig för att i sin bok anklaga en rad kända affärsmän och korrupta politiker för samröre med maffian och indirekt ansvariga för tusentals människors död. Doktor Munter förstod att han skulle få svårt

att få sin bok utgiven, eftersom det förlag som publicerade dessa grava anklagelser omedelbart skulle bli stämt av de utpekade personerna, kanske med miljonbelopp i skadestånd. Han måste därför ha tag på ett resursstarkt företag och kom då att tänka på Maria Tigerstedt, som han inte träffat på över 25 år, och som han nu visste var marknadschef på InterMedia. Han stämde möte med Maria hemma hos oss den 21 april, men när hon inte kom bad han mig hälsa henne att han skulle lämna in sitt manuskript till InterMedia under sommaren. Genom sitt hypnotiska trick att suggerera mig att tro att han gick ut genom väggen räknade doktor Munter med att ha lämnat ett outplånligt intryck, som skulle få mig och Maria att tro på hans berättelse om hur han fått sina uppgifter om vapenhandeln och FarmaGlobals fusk med Peprovil.

När Doktor Munter blev klar med boken i somras reste han till Sverige tillsammans med den svensk-italienska kulturföreningen och lämna in disketten plus ett personligt brev på till Maria. Men brevet, som Maria skulle ge till Runeberg, stals av doktor P:s män. Den diskett som Maria i augusti hade med sig hem och gav till mig förstördes, då jag morgonen därpå råkade ut för en trafikolycka, när jag skulle bromsa in bakom sopbilen utanför Drottningholms slott.

Var det verkligen frågan om en olycka? Jag hade gång på gång gått igenom händelseförloppet och även rekonstruerat det hela genom att nysa då jag körde, men inte någon gång hade jag trampat på kopplingen istället för på bromsen. Bromsarna måste ha varit saboterade, trots att polisen sagt att de fungerade. Men de fungerade ju då jag körde ut på Ekerövägen och bromsade in så häftigt att den röda Volvon bakom mig höll på att köra på mig. Då slog det mig att jag i sidobackspegeln hade sett att det var en präst som hade kört Volvon och att det bredvid honom hade suttit en ung kvinna. Lauras beskrivning av Kurt och Evas, som utgett sig för att vara poliser och som dagen efter olyckan försökt att ta sig in i

min dator, passade in på dem som hade kört efter mig. När jag drog på förbi Drottningholms slott hade Kurt och Eva kommit långt efter mig, men de hade mig inom synhåll.

Tänk om det inte var någon olycka, tänk om det var ett djävulskt attentat av doktor P. Brevet till Runeberg hade doktor P i sådant fall fått tag på, men disketten med Doktor Munters Testamente fanns, förutom hemma hos, även på InterMedia och där hade han inte en chans att komma åt den. InterMedias säkerhetssystem är lika effektivt som på en bank. Doktor P beslöt då att iscensätta en olycka. På natten bröt sig hans män in i vårt garage och monterande in en radiostyrd anordning i bilen som satte bromsarna ur funktion. Strax innan jag skulle bromsade in bakom sopbilen fjärrutöste Eva bromsstoppet. Hade jag inte just då nyst och vinglat till hade jag kört rätt in i sopbilen. Nu hamnade jag ute i slottsparken istället och kom undan med en huvudskada. Om det var så som det hade gått till, vilken änglavakt. Kurt och Eva stannade och sprang fram till bilen för att se hur det hade gått för mig. Medan Kurt hjälpte vakten på slottet att få ur mig ur bilen och gav första hjälp, plockade Eva bort det fjärrstyrda bromsstoppet. Men doktor P:s plan hade totalt misslyckats. I bilen fanns bara jag, inte Maria, vilket han räknat med. Kurt och Eva hade inte märkt att jag var ensam i bilen då jag körde ut från vårt garage. Att jag skulle till bilbesiktningen räddade livet på Maria och på även på Doktor Munter, som doktor P säkert hade tänkt röja ur vägen efter det att Maria och jag hade förolyckats. Ett nytt attentat mot Maria vågade doktor P nu inte göra eftersom han trodde att Testamentet fanns på InterMedia och polisen omedelbart skulle koppla ihop ett nytt attentat mot henne med Doktor Munters bokmanus.

Eftersom alla trodde att det var en vanlig olycka som jag råkat ut för var emellertid inte slaget förlorat för doktor P. Även om doktor P inte kunde komma åt det manus, som han trodde fanns på InterMedia, kunde han komma in i min dator

och se vad som stod i Doktor Munters Testamente för att på så sätt kunna förbereda motdrag inför publiceringen. Det var därför som Kurt och Eva dagen efter olyckan hade bett Laura att få se på min dator.

Vilken vansinnig idé! Jag hade ju inga bevis för det tänkta, helt osannolika händelseförloppet. Varför skulle jag ha nyst samtidigt som Eva fjärrutlöste bromsstoppet och var det överhuvudtaget tekniskt möjligt att konstruera ett bromsstopp? Jag hade aldrig hört talas om det, utan jag visste bara att maffian i Italien brukar spränga ihjäl folk som de vill bli av med.

Nej, nu får du inte bli lika paranoid som Laura blev efter min trafikolycka! Det här håller inte! Knut och Eva var vanliga journalister och olyckan var mitt eget fel! Deras försök att göra ett "scoop" hade inget med doktor P att göra! Om han hade velat veta vad jag skrivit, så hade naturligtvis doktor P med sina maffiakontakter lätt kunna låta sina män bryta sig in hos mig och kopiera mina filer.

Vad dum jag är! Självklart hade doktor P gjort det några dagar efter olyckan och då funnit att Testamentet inte fanns i min dator. Doktor P var då tillbaka på ruta ett. Han kunde inte längre stoppa Doktor Munter, utan han kunde bara hoppas på att InterMedia inte skulle publicera Doktor Munters Testamente.

Efter att doktor Munter i augusti hade besökt mig på Karolinska och ringt till Laura, reste han lugnt hem till Capri för att avvakta besked från InterMedia om publiceringen av sin bok. Doktor Munter trodde naturligtvis att Maria hade hans diskett med Testamentet. Han kunde ju inte veta att den blivit förstörd i samband med olyckan och att "Svensken" slängt utskriften.

När Maria för drygt en vecka sedan ringde till doktor Munter och sa att vi skulle komma ner till Capri för att fira Lauras bröllop och att hon då skulle förhandla med honom om utgivningen av hans bok, nämnde Maria inte att hon hade blivit av med hans bokmanus. Det var tur, för samtalat avlyssnades troligen av doktor P:s män. Hade de vetat att vi inte hade Doktor Munters Testamente hade de troligen slagit till direkt och inte väntat med attentatet tills idag. Doktor P visste at vi skulle komma och vi hade varit övervakade ända sedan vi anlände till Capri av både narkotikapolisen och doktor P:s män. Det var därför Jack hade dykt upp på restaurangen.

Hur hade doktor P nu fått reda på att vi inte hade kvar Testamentet? Kunde det ha varit Laura som hade talat om det? Hon hade ju varit med Jack och Lucia nere i Capri igår kväll och hon kunde ha avslöjat det för dem. Hade de hotat henne eller hade de erbjudit henne pengar för Doktor Munters Testamente? Hur mycket i så fall, en miljon kronor? Tio miljoner kronor? Kunde jag lita på Laura? Var Laura verkligen min dotter?

Eller kunde det vara Maria själv, som hade talat om för doktor P att vi inte hade Testamentet? Tänk om hon trodde att jag höll på att bli galen och behövde läkarvård. Maria kanske till och med hade gett doktor P en kopia på allt som jag hade skrivit och bett honom och Lucia ta hand om mig. Kunde jag verkligen lita på Maria? Hon hade drömt att Axel von Fersen, fadern till drottningens barn, skulle komma och rädda henne. Tänk om jag inte var far till Laura! Vem var så fall fadern och vem hade Maria drömt om? Tänk om Maria kände doktor P, tänk om det var han som var far till Laura!

Laura hade frågat sig vilken kejsarinna som kom efter Julia. Laura visste inte det, men jag vet. Efter att kejsar Augustus upplöst Tiberius äktenskap med Julia på grund av hennes

omoraliska leverne, gifte Tiberius aldrig om sig. Det fanns således inte någon kejsarinna då Tiberius flyttade till Capri. Men där fanns hans tronföljare, Caligula, och han levde som kejsare i ett s.k. egyptiskt äktenskap med sin syster. Var Lars drömmens Caligula?

Nej, jag håller på att blanda ihop dröm och verklighet! Laura skulle aldrig ha inlåtit sig i en sådan affär med doktor P. Laura hade ju förklarat för mig att Maria drömt om mig. Maria hade ju också trott på mig, då jag sa att doktor P var en hemsk Kain-typ och Maria hade sagt skulle ta i tu med honom.

Men om doktor P:s män kopierat mina filer med berättelsen om Anders och Marias italienska resa då vi var i Stockholm, hade de naturligtvis kunnat göra det även här på Capri, utan medverkan av någon i min familj. Igår kväll och idag hade jag haft med mig min bärbara dator, min ”docka”, men under natten hade de kunnat bryta sig in i vår gästlägenhet, Levanda, och kopierat allt som jag hade skrivit under resan ner till Capri. Jag rös till vid tanken. Där hade Maria och jag legat och sovit medan någon smugit sig in i rummet, och kopierat min bok och på så sätt fått reda på att vi inte hade Doktor Munters Testamente. Gärningsmannen måste ha varit inne i samma rum som vi sov i, för Levandan bestod bara av ett stort rum med en sovalkov och ett litet minikök. Jack, om det var han som brutit sig in i rummet, skulle utan vidare kunnat ha skurit halsen av oss eller hällt gift i våra vattenglas som stod på nattygsbordet mellan våra sängar.

Varför hade jag skrivit under resan? Jag kunde väl ha lugnat mig till vi kom hem som Maria ville, men jag hade rutit åt henne att det var nu jag hade inspiration och att inget kunde stoppa mig från att skriva färdigt min bestseller. Om jag inte skrivit så mycket, hade inte doktor P fått reda på att man på InterMedia hade slängt bort doktor Munters manus. Jag såg

doktor P:s avskyvärda bild framför mig. Just nu höll han kanske på att förgifta doktor Munter. Jag rös och kände hur en kall vind svepte in genom rummet. Gardinen fladdrade till i en vindby och jag reste mig för att stänga fönstret.

Det var lugnt ute och stjärnklart. I fjärran såg jag ljusen från Ischia. Piazzan nedanför hotellet var nu på natten tom, så när som en ensam taxi som stod intill trappan. Intill taxin stod två män och rökte. Den ene av dem tittade upp mot entrén till Hotell Axel Munthe, såsom om han väntade på någon. Jag kände genast igen honom. Det var Jack! Den andre mannen, som hade kal hjässa och var tämligen fet, tittade också upp. Då förstod jag vem det var. Det var Kurt! Hans utseende överensstämde med det signalement, som Laura gett mig på den falske polis, som försökt komma åt min dator. Det var också Kurt utklädd till en präst, som jag hade sett i backspegeln, då jag svängde ut från vår villa på Drottningholm. Alltså stämde! Min bilolycka var arrangerad och mina misstankar mot doktor P och hans medhjälpare var inte bara vilda spekulationer!

Nu såg jag också vem Jack väntade på. Nedför trappan kom en kvinna i rosa aftonklänning. Det var Maria!!

Jag drog snabbt undan ansiktet, gick in i rummet och släkte lyset. Jag satte mig ner på soffan och försökte tänka. Varför hade Maria stämt möte med Jack? Det måste bara vara en tillfällighet. Hon hade ju igår kväll sagt att hon tyckte att Jack såg otrevlig ut. Kanske väntade Jack inte alls på henne, utan kanske stod han bara och bevakade hotellet på uppdrag av doktor P. Kanske hade Maria bara gått ut på trappan för att få lite frisk luft.

Jag kände mig nästan skamsen när jag gick tillbaka till fönstret för att spionera. Nej, jag är inte alls svartsjuk sa jag till mig själv, jag är bara en neutral betraktare. För att

övertyga mig själ, tog jag med mig “dockan“, ställde den på fönsternischen och började objektivt skriva ned mina iakttagelser.

Maria stod och pratade med Jack. Avståndet var för långt för att jag skulle höra vad de sa. Jag kunde bara höra vissa ord, som *hot, wonderful, lovly* och *later*. Maria lät berusad. Plötsligt tog hon några steg nedför trappan, vinglade till och trillade handlöst framåt. Hon skulle säkert ha skadat sig om inte Jack, med sina långa gorilla liknade armar, fångat upp henne.

Jag vände bort ansiktet, blundade och ville skrika: ”Sluta!” Men jag var inte arg på Maria och inte på Jack heller. Det var doktor P som jag hatade. Innan jag träffade honom för några timmar sedan hade mitt liv varit underbart. I går hade jag tyckt att Maria och jag levde i paradiset. Men nu hade jag upptäckt att det fanns en avskyvärd orm i vårt paradis. Ormen, djävulen, doktor P hade lurat Maria. Doktor P kanske tror att han är en övermänniska, men jag ska slå tillbaka. När Margherita ringer och säger att hon funnit Testamente, ska jag krossa både ormen och Jack. ”Än kommer dag, än är inte allt förbi!”

Just då ringde telefonen. Jag rusade in i rummet, snavade i mörkret på mattan och kröp på alla fyra fram till soffan där min “nalle“ låg i fickan på fracken. Jag tog upp mobiltelefon och svarade med andan i halsen:

– Det är Anders.

– This is doctor Pilkington. How is your head, Anders?

Jag blev alldeles kall. Hur hade doktor Pilkington fått tag på mitt nummer och varför ringde han klockan ett på natten. “Vad har du gjort med Doktor Munter och Margherita, din

orm“, ville jag skrika. Men det gjorde jag inte, utan istället sa jag artigt:

– Fairly well, Sir. But why are you calling? Do you always wake up you patients in the middle of the night?

– Of course not. But signora Dionisios asked me to call you and tell you that the condition for doctor Dionisios is critical.

– What’s wrong with him?

– I don’t know, but I can assure you that we are doing everything for him. However, I promised signora Dionisios to call you and ask you to pray for doctor Dionisios.

– Why didn’t she call me her self?

– She was very upset, but now she is sleeping. By the way, do you know anything about doctor Dionisios last will and testament? I have been told that he has leafed your daughter Laura a house and a lot of money. I don’t think that it is fair against signora Dionisios.

– I am sure that Laura isn’t interested in such a testament. Neither are my wife and I.

– I like to hear that. Sleep well!

– I will, thank You, Sir.

Slutet på historien

Doktor P lade på luren och jag satt chockad kvar på golvet. Det var uppenbart att doktor P hade testamentet och att han

nu hade både doktor Munter och Margherita i sitt våld. Vad kunde jag göra? Gå till polisen och säga att doktor P höll på att förgiftas. Skulle de tro mig? Knappast. Så fort jag tog kontakt med polisen skulle doktor Munter avlivas. I så fall skulle jag få svårt att övertyga myndigheterna om att den 70-årige doktorn inte lidit en naturlig död. Och med doktor Munter död skulle jag inte få veta om det var sin anfader som Nils hade sett i dörren till Kapellet i morse. Jag skulle inte heller få veta om det var en annan värld än vår, än värd där tiden utgör en fjärde dimension, som Lars för ett ögonblick hade sådat in i på det gamla observatoriet.

Vad skulle hända om doktor Munter dog och om man vid obduktionen fann rester av gift i hans kropp? Mistankarna skulle väl då i första hand riktas mot Laura, inte mot doktor P, eftersom det ju bara var Laura som enligt polisen kunde ha haft ett motiv att döda doktor Munter. Hon hade varit ensam med honom under dagen och genom sin förförelsekonst fått honom att testamentera ett hus och till henne. Det var ju fullständigt befängt, men ett skickligt drag av doktor P.

Jag gick fram till fönstret igen. Jack och Maria stod fortfarande och pratade, men nu så tyst att jag inte kunde höra ett ord. Jag kunde bara se dem stå där intill varandra. Maria pekade med handen upp mot mitt släckta fönster med en gest som verkade hon säga: “Han sover och kommer tidigast vakna då festen är slut och Laura och Leonard kommer upp till sviten. Jag såg hur de tog adjö av varandra. Jack kysste Maria på båda kinderna till ett, förmodligen, tillfälligt farväl.

Hur hade jag för ett ögonblick kunnat inbilla mig att jag skulle kunna krossa doktor P. Just nu satt han säkert och skrattade åt mig. Doktor P såg säkert på sig själv som en övermänniska och på mig som en apa, som han kunde behandla hur som helst.

Då kom jag att tänka på Lucia. Hon skulle kunna hjälpa mig. Hon arbetade ju på doktor P:s klinik och hon kände ju också doktor Munter. Visserligen hade hon sagt att hon inte tyckte om doktor Munter, men hon skulle säkert vilja förhindra ett mord på den gamle läkaren. Hon kände kanske någon polis som vi kunde lita på.

Men kunde jag lita på Lucia? Tänk om hon var en av P:s män. Tänk om det var hon och inte doktor P som förgiftat doktor Munter. Tänk om Jack inte bara var hennes *body-gard* som hon sagt, utan hennes älskare och medbrottsling. Tänk om det var hon som var ormen i paradiset.

Lucia eller doktor Pilkington, himmel eller helvete. Vad skall jag göra? Kanske kalla på hustrun? Nej, jag skulle klara mig själv. Vågade doktor Munter, så måste jag också våga.

Det är klart att Maria inte ger sig i lag med en sådan som Jack, men kan hon hålla kvar honom utanför entrén till Axel Munthe, desto bättre. Jag lämnar nämligen om några minuter Hotell Axel Munthe genom den nödutgång som doktor P använde. Så fort jag öppnar dörren går visserligen larmet, men det gör inget. Innan någon hunnit reagera är jag ute på den smala vägen upp till Villa San Michele. Där hoppar jag över staketet och går över den obebyggda tomten ned till Hotell San Michele.

Skall jag byta kläder på vårt rum uppe på Villa San Michele? Nej, jag behåller fracken. Vår lägenhet, Levanda, har doktor P förmodligen satt under övervakning.

På Hotell San Michele ber jag nattportiern att beställa en taxi till mig. Jag säger att jag ska ned till en *Bella Donna* i Capri. Jag ger honom lite dricks och säger att ingen får veta att jag gett mig iväg från bröllopsfesten, i synnerhet inte min fru. Det kommer han nog att förstå. Jag lånar en ficklampa av

honom, annars kommer jag inte att i mörkret hitta vägen till Villa Fersen.

När jag kommer till Villa Fersen tar jag nyckeln på Tiberius statyn och smyger mig in genom ytterdörren. Jag kontrollerar att Lucia är ensam i huset. Om hon inte är det avbryter jag operationen.

Sedan väcker jag Lucia och berättar för henne allt som hänt. Om hon inte ställer upp och hjälper mig. måste jag kalla på polisen och försöka att övertyga polisen om de genast måste arrestera doktor P. Men Lucia kommer att hjälpa mig! Hon kommer inte att kunna motstå mig!

Jag vet att den här operationen är farlig, men jag är inte rädd. Det värsta som kan hända är väl att Jack eller någon av P:s män upptäcker mig hos Lucia. Då slår de förmodligen bara ihjäl mig och slänger ner mig från klippan i havet. Men när jag tänker på vad Doktor Munter sa till Laura i augusti och på min upplevelse i Blå Grottan idag, är jag inte rädd för att dö. Jag inte heller orolig för Maria, Laura och Lars för doktor P vet att de inte vet någonting.

Om något skulle hända mig, måste du ta vid efter doktor Munter och mig. Min granne Runeberg säger att du är en skicklig kriminalare och att du har goda internationella kontakter. Jag skickar en kopia till Runeberg också. Jag vet inte hur ni skall lösa uppgiften, men ni har i så fall ett bättre utgångsläge än jag: Ett giftmord och ett mystiskt försvinnande samt manuset till min bok *Åter till San Michele*, som jag nu skickar till er via Internet.

Roger.

EPILOG

Telefax ang. inspektion av sjukhus i Neapel m.m.

TILL: *Kriminalinspektör J.L. RUNEBERG / RPS - INT*
FRÅN: *Medico Bjerkén, alias Puck Hansson*

Frände

Jag anlände i morse till Neapel och begav mig genast till universitetssjukhuset, där jag sammanträffade med det läkarlag som har hand om Anders Ant. Sjukhusdirektören hade samma morgon fått ett fax om att Medico Bjerkén från Stockholms läns landsting skulle komma för att inspektera att Anders fick en den vård som han enligt den svenska hälso- och sjukvårdslagen är berättigad till.

Om jag förstod de fem läkarna rätt så var Anders läge stabilt. Det finns således stort hopp om att han skall bli bra igen, bara han inte blir bättre, för då kommer han sannolikt att få en liknande behandling som doktor Munter. Jag avslutade inspektionen med att säga att jag var mycket nöjd och undrade om jag kunde få se på klinikens magnetkamera som de villigt visade mig. De besvarade även mina frågor artigt. Avslutningsvis bad jag bitr. professor Alor visa mig sjukhusets linneförråd, vilket han sa sig inte förstå vitsen med, men gjorde det i alla fall, som han sa, sin kära kollega från Sverige.

Jag misstänker att professor Alor är P:s man här på sjukhuset. Jag gav honom därför en flaska med friskt källvatten från

Lappland blandat med etanol och placerade flaskan i fönstret i Anders sjukrum. Jag bad sedan professor Alor att så fort han kunde märka den minsta tecken på förbättring hos sin patient, ta en stor klunk av flaskan i fönstret och skåla för Anders välgång. Han skulle också tala om för personalen att Lappvattnet var efter ett gammalt recept som jag fått från min morfars far, den kände svenske läkaren doktor Munthe. Naturligtvis skulle det rent medicinskt vara bättre att försöka hälla i Anders Ant denna häxdryck, men eftersom detta för tillfället inte gick så skulle professor Alor istället använda denna nya alternativa behandlingsform. Jag förklarade att jag och några kolleger till mig skålat med detta Lappvatten på patienter, som höll på att bli bra av sig själva och att ryktet om denna undergörande spritdryck nu börjat sprida sig. Försäljningen av Lappvattnet har börjat öka och varje månad får vi från tillverkaren insatt ett allt större belopp på våra bankkonton i Schweiz.

Professor Alor, som hittills skeptiskt lyssnat på mig, blev nu mycket intresserad och vi tog ett hjärtligt farväl av varandra. Eftersom flaskan i fönstret även innehåller ett starkt sömnmedel, tror jag att Anders Ant för tillfället är säker här på sjukhuset.

I Neapel har Billy träffat våra italienska vänners och bet dem ta kontakt med deras maffiainfiltratör. Vem han eller hon är har de av sekretesskäl inte kunnat avslöja för oss. Enligt Billy har maffiainfiltratören redan lämnat en glädjande nyhet. I går avgick en snabbgående motorbåt från Marina Grande till Neapel med en kvinna ombord som av beskrivningen att döma måste ha varit Margherita. P är smart och han har inte låtit likvidera henne ännu. Doktor P vill väl först med lämpliga metoder få reda på för vilka Margherita har berättat om Testamentet. Om några dagar kan vi dock räkna med att Margheritas kropp kommer att flyta i land och att Efraim får ett självmordsbrev från sin mor, där hon ber sonen förlåta

henne för att hon inte anmält sin man för de övergrepp som hon länge misstänkt honom ha förövat mot unga kvinnor och barn.

Vad gäller Maria är läget mera bekymmersamt. Polisen har på en gren halvvägs ned för stuppet funnit en bit av hennes klänning. De har draggat i vattnet nedanför Villa Fersen utan att hitta hennes kropp. Chansen att hon fortfarande är i livet är liten. I tidningarna här i Neapel har de skrivit om hur Maria tog sig till Villa Fersen. En halvtimme efter Anders dök hon iklädd en sönderriven aftonklänning upp på i receptionen på Hotell San Michele, viftade med ett par miljonliresedlar och bad portiern fixa fram en Vespa åt henne. Det gjorde han. Maria bad honom även att ta fram en karta över Capri och visa var Villa Fersen låg och var doktor Pilkington bodde. Nu spekulerar media i att hon lämnat bröllopsfesten och sin man, som hon trodde låg och sov på Hotell Axel Munthe och åkte till Villa Fersen för att i smyg träffa Jack eller Lucia eller doktor Pilkington, eller kanske två av dem. Det är ingen hejd på tidningarnas skriverier. De vältrar sig riktigt i ”den svenska synden”.

Jack uppgav till polisen att Maria och han kom samtidigt till Villa Fersen. Han hade då han åkte hem på sin motorcykel kört om henne och börjat prata med henne. Hon var mycket upprörd över att Anders smitit från bröllopet och han hade inte lyckats hindra henne från att slå ner sin man med Tiberiusstatyn då de kom till Villa Fersen och ertappade honom med att försöka våldta Lucia. Billy tror att Jack ljuger. Han tror att Jack upptäckte eller fick information om att Anders var på väg till Villa Fersen. Det berättade han för Maria, som då blev den elaka Maria. Tillsammans planerade hon och Jack att mörda Anders, men på ett sådant sätt att de inte skulle kunna straffas. Billy tror att mordförsöket på Anders inte har något direkt samband med mordet på doktor Munter.

För min del tror jag dock att tidningarna spekulerar i helt fel riktning och att Billy teori om den elaka Maria är fel. Jag tror att Maria upptäckt att Jack höll henne och Anders under övervakning utanför Hotell Axel Munthe. Hon gick ut till honom, spelade berusad och måste på något sätt ha kommit underfund om att doktor Munter hade blivit utsatt för ett mordförsök och att hans liv var i fara. Hon tog sig därför samma väg som Anders ner till Hotell San Michele och körde sedan till Villa Fersen. Kanske hade hon tänkt fråga ut Lucia om doktor Pilkington och om Doktor Munters Testamente. Sedan hade hon nog tänkt gå ner till doktor Pilkington s villa, väcka upp honom och anklaga honom för mordförsöket på doktor Munter samt helt fräckt påstå att InterMedia redan beslutat att publicera Testamentet, men att ingen utanför företagsledningen - inte ens Anders - visste om det. Maria måste ha varit arg på doktor Pilkington för vad han gjort mot doktor Munter och för att han hotat Anders, men förmodligen hade hon tänkt erbjuda doktor Pilkington en ordentlig ersättning från InterMedia om han bytte sida och hjälpa den italienska polisen att gripa huvudpersonerna. Liksom Anders måste hon ha insett att det var livsfarligt att ge sig in i lejonets kula och därför hade hon inte sagt till någon i sin familj vad hon tänkte göra. Om hon misslyckades med att övertala doktor Pilkington att bryta med maffian, skulle det bara bli hon och doktor Munter som skulle mista livet, men ingen i hennes familj.

Men något måste ha gått snett. Kanske fick doktor Pilkington reda på att Anders hade tagit sig in i Villa Fersen och att Maria var på väg dit. Han skickade Jack och sina andra torpeder till villan med uppdrag att slå Anders medvetslös och släng Maria utför det 200 meter höga stupet. Stackars Lucia. Hon måste ha sett dem slänga Maria levande ner i havet och hon vågade väl inte annat än att lyda doktor P:s och säga till polisen att Anders hade försökt att våldta henne.

Jag åker nu över till Capri för att försöka att få reda på vad som hänt med Maria och ta i med hårdhandskarna mot doktor Pilkington samt ordna hemtransporten av f.d. konstnären Perkins Junior. Så snart jag har fått min kista fylld faxar jag till dig och rapporterar om mina framsteg.

Förbered dig på att resa ner till Rom. Du måste väl informera Jan G, men försök att hålla politikerna utanför. Ring professor Nylander på Svenska Institutet i Rom och fråga om ni får komma dit i morgon kväll tillsammans med era italienska kolleger, som du skall säga är mycket intresserade av arkeologi och institutets verksamhet.

Midico Bjérken, alias Puck, Neapel den 8 oktober kl. 16.00.

Telefax ang. medverkan i vissa liktransporter

TILL: Kriminalinspektör J.L. Runeberg / RPS-INT.
FRÅN: Solicitor C.W. Washington Longfellow, alias Puck Hansson / Munhter's & Son.

Frände

Billy har nu fått information om att även Maria är i livet och att hon hålls fängslad någonstans i Neapel. Han och Mrs. Hall uppträder nu under nya namn, du får själv försöka att lista ut vilka. Trots att doktor Munter är död, verkar i alla fall läget lite ljusare än för bara ett dygn sedan. Jag är ju formellt inte i tjänst och trots stundens allvar kan jag inte låta bli att skriva i Axel Munthes stil och skämta lite om det hemska som hänt.

Jag har nu träffat Mr. och Mrs. Perkins, två alldeles förtjusande förfärliga människor. De uppträdde som rika amerikaner gör när de är som sämst. Jag har även träffat doktor P, som uppträdde mycket belevat och som hjälpt mig med olika lokala kontakter här på ön. Han gav mig således tipset på en bra begravningsentreprenör, Signor Cornacchias, som levererade en A-80 kista, utan att vare sig be om kvitto eller fråga vad jag skulle ha kistan till. Denne driftige entreprenör ordnade sedan en erfaren dödgrävare, vars såväl farfar som far varit "*undertaker"* hela sitt liv, men som nu - får man hoppas - har en mera behaglig tillvaro i Rom på främlingskyrkogården vid Porta San Paulo respektive här på Capri. Giovanni visade mig var hans far numera höll till. Det var nedanför San Michele på en rikt blomsterprydd liten kyrkogård. Minnet av nattens besök där kommer nog att förfölja mig hela mitt liv.

Giovanni, dödgrävaren väntade mig vid grinden med en lykta i handen. Jag misstänkt av hans översvallande hälsning, att han tagit ett par extra glas vin för att stadga sina nerver inför nattens arbete. Han skulle var min enda assistent och jag hade mina goda skäl för att inte vilja ha någon annan. Natten var stormig och kolsvart med piskande regn. En plötslig vindstöt släckte lyktan, vi måste treva oss fram bland gravarna bäst vi kunde i mörkret. Halvvägs över kyrkogården snavade jag och föll huvudstupa i en halvfärdig grav. Giovanni sa att han hade grävt graven samma eftermiddag på order av Signor Cornacchia. Han försökte lugna mig med upplysningen, att den inte var så värst djup, det var en barngrav.

Vi lyckades emellertid ta oss fram till den arme mannens nygrävda grav och i skenet av en gammal gatulykta som hade tre lampor, varav hela två var hela, kunde vi snabbt med hjälp av en minigrävare få upp kistan. Innan jag öppnade locket på kistan tog jag upp min fickplunta och stärkte mig med basilikalikör. Citronlikör och basilikalikör är öns specialiteter. Citronlikören är i mitt tycke lite för söt och den skall serveras i isande glas vilket jag inte trodde att Giovanni hade tillgång till på sin arbetsplats. Därför hade jag valt basilikalikör, ett val som jag inte ångrade när jag öppnade kistlocket. Den söta örtkryddningen dämpade stanken. Inför anblicken av och vördnad för den döde tog Giovanni av sig mössan. Det gjorde även ett Anacapris vice borgmästare som hade varit på den s.k. gubbhyllan och spelat, sjungit och druckit tillsammans med stadens hantverkare. Med mössan i handen höll nu Giovanni ett tal på italienska. Det lät som poesi, ett lovtal till den döde, som ju mer han talte började ta skepnad av en stor hjälte.

Sedan steg jag fram och tog jag till orda. Kort och kärnfriskt sa jag: *Ecco Eroe*, och deklamerade sedan hela dikten "Munter", inklusive raden "Där låg han, Munter, i sin låda".

Giovanni var mycket imponerad över detta. Visserligen förstod han inte svenska, men kommateringen förstod han, för Italien ligger ju liksom Sverige på norra halvklotet, så deras kommatecken ser likadana ut som våra, dvs. ungefär som en nymåne, fast mindre.

Så steg vice borgmästaren fram. Han såg först ned på den döde mannen, som nu tycktes le mot oss där han låg i sin låda. Han korsade sina ögon, såg upp såg mot månen, som nästan var lika full som han själv, och höll ett lysande äretal över den fallnes många hjältedåd. Intet öga var torrt. Det var synd att publiken, liksom vid firandet av 50-årsminnet av kriget, var så fåtalig, men vädret var ju dåligt och folk var väl hemma och såg på TV, kanske någon skräckfilm.

Vi lyfte sedan över den stackars mannen, som ljutit en för tidig död. Även om jag inte är någon expert, var det inte svårt att avgöra hur han hade dött.

Redan innan jag begav mig till kyrkogården tog jag kontakt med de anhörigas familjer. När jag berättade för Efraim och hans fru Marianne att Anders Ant kanske skulle överleva, blev hon mycket glad för hon hade tyckt att Anders verkade så trevlig. Hon hade inte trott på de hemska saker som skrivits i tidningarna om honom och hennes framlidne svärfar. Och när jag sedan berättade om hur läget var för hennes svärmor, blev hon rent euforisk.

Efraim blev däremot mycket upprörd och sa att han tänkte slå ihjäl doktor P. Jag sa dock att Efraim inte fick det, eftersom jag inte tål att se blod och jag dessutom ansåg mig behöva P:s hjälp. I ett kulturland som Italien, bör ju ingen fällas förrän han av domstol funnits utom allt tvivel vara skyldiga till mord av första graden. Jag föreslog Efraim att åka ut på havet och fiska, men inte som "den gamle och havet" utan utefter kusten

och inte ensam, utan tillsammans med Lars. Sedan ska jag be dem åka till Neapels flygplats för att där invänta mina instruktioner.

När Laura sent på kvällen fick mitt besked om sina föräldrars öden började hon, enligt min instruktion, att sjunga och dansa Zorbas dans. Det gjorde hon hela natten. Mrs. Perkins som nu bodde i Axel Munthes lyxsvit och som hade varit operasångerska, stämde då upp en entonig gammal grekisk klagosång och försökte att överösta Laura. Framåt morgontimmarna stod Mr. Perkins inte ut längre, utan beordrade hotellets läkare, doktor Erhart, att få tyst på fruntimret i rummet under dem.

Doktor Erhart gick ned till Laura. Han sa att det var bra att hon verkligen gav uttryck för sina känslor och erbjöd sig generöst att ge henne en lugnande spruta. Detta resulterade bara i att hon blev ännu vildare. När hon fick reda på att doktor Erhart studerat medicin i Freiburg, försökte hon få honom att dansa Zorbas dans, för att han dämpa hans svårmod och få honom att glömma sina svarta minnen från Schwarzwald.

Då skickade Mr. Perkins efter hotelldirektören som bodde på andra sidan ön nära Villa Fersen. När Basil inträdde på scenen, sa jag, innan Mr Perkins han att lägga ett bud på hotellet:

- *Will you please send for Doctor Alfred Tomatis the author of the book "When Listening Comes Alive”!*

Basil svarare stammande att han inte visste vem denne doktor var, men att han kunde skicka efter doktor P. som säkert effektivt skulle kunna få tyst på Laura. Nu var det visserligen inte Laura som Mr Perkins hade haft i åtanke, men van som

han var från affärslivet att ta chansen när den kommer, insåg Mr. Perkins att han nu kunde slå två flugor i en smäll.

Basil åkte själv och hämtade doktor P. Som tack för detta gav jag honom Alfred Tomatis bok och föreslog honom att anlita denne kände Parisdoktor.

Då doktor P kom in i Lauras rum gick han lugnt fram till den henne och klippte till henne. Det fick henne att sluta att dansa, ta de piller som doktor P gav henne och utmattad sjunka ned på sängen i rummet. Sedan gick doktor P upp till Mrs. Perkins, som han dock inte gav samma effektiva behandling som Laura. Istället förklarade doktor P att han förstod hur svårt det måste vara att ha förlorat sin son i ett främmande land och att det skulle krävas en nästan oändlig summa lire för att han skulle kunna kompensera Mrs. Perkins för denna ofattbara förlust. Sedan tillade han att det måste kännas lika tragiskt för den stackars flickan i rummet under, som mist eller i varje fall snart kanske skulle komma att mista både sin far och mor.

Detta fick Mrs. Perkins att flytta över sina moderskänslor från sin avlidne son till Laura. Hon sa att den framstående, okände konstnären Perkins Junior, hade haft en vek kroppsbyggnad och feminina drag och att därför Laura kanske skulle kunna överta hans kläder, smycken och kattor. Mrs. Perkins sa att hon hoppades att Laura skulle vilja ta hand om Perkins Juniors röda katt, som hon inte ville ta med sig till Sunny Bay Island, där huset, inredningen och allt annat var vitt, ja, till och med sanden var vit.

Mr. Perkins, som i och för sig struntade i om katten var vit eller röd, bara den fångade råttor, sa att han tyckte att det var en bra idé och att han tyckte att P var en mycket effektivare läkare än doktor Erhart. Mr. Perkins erbjöd P att följa med

dem till Florida och bli deras husläkare. Doktor P tackade dock nej till Mr. Perkins erbjudande.

Samma eftermiddag tillkallades ånyo doktor P. Det gällde nu inte Mrs. Perkins eller Laura, utan ett par andra knepiga problem där doktor P med sin lokalkännedom kanske skulle kunna vara till hjälp. Den första frågan gällde Villa San Michele, som paret Perkins hade besökt under dagen och som nu Mr. Perkins ville köpa åt sin fru. Jag hade försökt förklara att detta var omöjligt, eftersom villan ägdes av en svensk *foundation* och inte var till salu för något pris "*what so ever"*. Jag ville nu att P skulle bekräfta detta.

P. förklarade emellertid att han självfallet skull kunna ordna den aktuella fastighetsaffären, bara han fick tillräckligt betalt, men att han hade hört att Perkins Junior avskydde Villa San Michele med dess smaklösa blandning av olika stilar. Nej, sonen hade mer känt sig hemma på Villa Fersen, som av en tillfällighet just råkade vara var till salu. Mr. Perkins beslöt sig då för att köpa denna villa och uppdrog åt mig att ta upp förhandlingarna med det konsortium som nu ägde villan och i vilket som det senare visade sig P:s företag ingick.

Det andra problemet gällde en medicinsk-juridisk fråga. Jag hade lyckats få upp kistan ur jorden och i Neapel mutat tullen för att kunna få ut kistan utan krångel. Men jag hade glömt bort att det även i den nya världen kan finnas hinder. USA är mycket mera reglerat än man i allmänhet tror. Förutom alla federala bestämmelser och Washingtonbyråkratin, finns det även delstatliga regler. I Florida har man en lagstiftning som ursprungligen var från den spanska tiden och som innebär hinder för privat införsel av mänskliga kroppar och kroppsdelar. Sådan införsel var bara tillåten om det fanns med en läkare som kontinuerligt kan kontrollera att ingen smittspridning sker och som kan förklara innebörden av konesument och övriga handlingar som medföljer varan.

Mr. Perkins tyckte att det var en idiotisk lag och att det inte var någon stake i mig som inte lyckats fixa en så enkel sak. Han ringde upp sin gode vän guvernören i Jacksonville, Sally III Cambell. Sally är dotterdotter till gamle doktor Cambel fjärde fru, Sally Cambell. Du kanske kommer ihåg att Axel Munthe botade Sally ifrån hennes dubbelsidiga lunginflammation och han rekommenderat doktor Cambel att ta med sig henne hem till Florida, ju för dess bättre, för hon skulle inte överleva en vinter till i Rom. Det gjorde han också sedan Axel Munthe lovat att ta hand om hans apa. Den hette Billy och drack liksom vår Billy för whisky. Dessvärre sa guvernör Cambell att lagen om införsel av mänskliga kroppar alltjämt tillämpades strikt i Florida för att förhindra dels att folk från fattiga länder mördas i syfte att komma över transplantationsmaterial, dels att narkotika smugglas inne i liken.

Mr. Perkins undrade nu om inte doktor P som hans gäst kunna följa med honom till Florida och temporärt bli Mrs. Perkins husläkare. Efter att ha doktor P fått reda på att Perkins hade 11 nattklubbar inklusive den nya i Havanna, svarade P "ja" till erbjudandet förutsatt att han fick betalt för de tre vikarier som skulle behövas för att ersätta honom. Mr. Perkins lämnade då salen och gick in i TV-rummet i sviten för att se på fotboll. Han överlät åt mig att klara ut detaljerna.

Det var mycket lätt att förhandla med P. Han var saklig och konstruktiv. Vi kom snabbt överens om ersättningen för resan över till Florida och det psykiskt påfrestande pappersarbetet med liket, som skulle kräva några dagars vila efteråt och avkoppling från arbetet med t.ex. nattklubbsbesök.

Vi gick sedan tillsammans in i TV-rummet där vi fann en irriterad Mr. Perkins som inte lyckats att få in "riktig" fotboll. När jag sa att vi kommit överens om ett pris på 10 000 000

stirrade han på mig och skrek argt: *Ten billjon dollar, You must be kidding*. När jag sedan förklarade att vi hade menat lire, skrattade han och sa att han räknat med minst det dubbla. Sedan tog han fram en färdigskriven check ut plånboken och tänkte riva sönder den och skriva en ny. Checken var de tredje i ordningen som han hade i sin plånbok. Men han ändrade sig dock, gav doktor P checken, tog honom stadigt i handen och sa att vi åker i morgonbittid, vilket P nickade ja till.

Det förefaller således som att vi ska kunna göra en *deal* med P. Det är därför viktigt att du tillsammans med italienarna snabbt organiserar en specialstyrka. Det måste vara pålitliga män och kvinnor. De måste "våga - vilja - kunna - tiga".

Om en halvtimme åker vi med helikopter från Damercuta till Neapel. Helikopterflygplatsen ligger intill ruinerna av ett kejsarpalats på klipporna ovanför Blå Grottan. Vi kan bli lite försenade på grund av att jag vill se på ruinerna av denna intressanta egendom med sin vackra utsikt, som Axel Munthe köpte och donerade till Anacapri kommun. Jag räknar dock med att vi lyfter från Neapel inom två timmar. Numret på planet är IM 01. Du kan skicka ett fax till planet, at. Special Agent Puck Hansson.

Solicitor C.W. Washington Longfellow, alias Puck Hansson, Anacapri den 9 oktober kl. 9.30.

Telefax ang. lik i lasten

TILL: Special Agent Puck Hansson / IM 01.
FRÅN: Kriminalinspektör J.L. Runeberg /RPS-INT.

Frände

Hjältarnas tid är inte förbi!

Jag känner Anders Ant väl. Vi har till och med nycklar till hans hus. Min sämre hälft brukar vattna blommor åt Anders och Maria då de är bortresta. Självklart är Anders ingen brottsling.

Din hypotes om varför Maria begav sig till Villa Fersen är helt korrekt. Innan hon gav sig iväg från Hotell San Michele ringde hon nämligen två samtal. Ett till InterMedia och bad dem kontakta sin samarbetspartner på La Stampa och säga att de fått ett hett tips om mordförsöket på doktor Munter. Det andra samtalet var till mig. Det var visserligen inte någon som hemma, men Maria sa på telefonsvararen vad som hade hänt h och att hon tänkte bege sig mitt i natten till Villa Fersen för att fråga ut Lucia om hennes besök hos Anders. Maria bad mig att kontakta den italienska polisen. För en timme sedan ringde Kim mig och berättade om innehållet på bandet. Min man hade först trott att Maria ringt från Italien och varit lite på örat, så därför hade han inte reagerat omedelbart då han fick hennes telefonmeddelande.

Kim gav *Boken om San Michele* till Maria som 50-årspresent och jag gav henne en kopia på ett datalexikon. Jag räknade med att Anders för eller senare skulle undersöka om det fanns med någon Ant i det och jag hade därför som ett *practical*

joke lagt in författarnamnet Anders Ant. Jag visste inte att han redan hade upptäckt mitt skämt.

Jag har inte kunnat hålla politikerna utanför denna affär. Jag och Jan G har föredragit ärendet för justitieministern. Jan G vill redan nu informera polismyndigheterna i Italien och hindra P från att lämna italienskt territorium, men jag vill avvakta resultatet av ditt arbete. Jag fick ta i med hårdhandskarna mot Jan G och jag sa att om inte han och justitieministern hade förtroende för mig så skulle jag avgå. Det hela resulterade i att jag fick fria händer i 12 timmar, men innan dess måste jag ha fått fram information om var Maria och Margherita är. Det är nu fem timmar kvar på min tidsfrist. Du vet att jag alltid har litat på dig, men jag är utsatt för tryck och Jan G kräver att få veta vem min hemliga uppgiftslämnare är. Han vill skicka ned sitt "Hamilton"-gäng till Italien, men då blir det ju bara ett enda stort blodbad och du vet ju att jag inte vill tillgripa mer våld än nöden kräver.

Samarbete med italienarna går utmärkt och Svenska Institutet i Rom är en perfekt plats för planeringen av vårt hemliga polissamarbete. Vi har bra datorstöd och härifrån kommer inget att läcka. Personalen på har inte institutet upptäckt att vi arbetar med en mordutredning, utan de tror att vi håller på med en undersökning om polisväsendet i det gamla Romarriket.

Jag har naturligtvis förstått att Mr. och Mrs. Perkins är Billy Bardassare och Mary Ellen Hall från Washington D.C. Jag har också börjat ana vad det är för lik du har i lasten och vilken djävulsk plan ni har på gång. Det måste vara Billy som har tänkt ut den. Visste du föresten att han är sonson till Axel Munthes trädgårdsmästares fru, Elisa. Billy är liksom sin far luden på hela kroppen. Det var inte Munthes trädgårdsmästare.

Att ni vill ha med er doktor Pilkington på en sista resa kan jag också förstå, men varför till Sunny Bell Islands i Florida? Har du tänkt åk dit för att roa dig och överlåta hela jobbet på mig och polisen i Italien? Hör av dig snarast och tala om hur du tänker och vad det är du bär inom dig!

Kriminalinspektör J.L. Runeberg, Svenska Institutet i Rom, den 9 oktober kl.22.20.

Telefax ang. ”Der Leichenbegleiter”

TILL: Kriminalkommissarie J. L. Runeberg / RPS INT
FRÅN: Special Agent Puck Hansson / MI 02.

Frände

Att vi skall till Florida beror på att vi har tänkt börja samarbeta med doktor P. När man väl lärt att känna honom märker man att han har många positiva sidor och att han inte en så avskyvärd människa som Anders i sin bok utmålat honom som. Människor är inte bara vita eller svarta. Jag tror att det finns något gott i varje människa.

Det är bara jag som kommer att resa till Sunny Bell Island. Jag kommer att gå där tidigt på morgonen längs den vita sandstranden och titta efter snäckor. Jag kommer att simma i det varma vattnet och koppla av i solen med ett glas kallt öl. Jag tänker bara tänka på mig själv och se till att jag äter och dricker sunt och att jag mår bra. Jag kommer att helt dra mig ur "fallet A".

Mr. Perkins och doktor P. har ätit ostron och klämt ett par flaskor Don Perion. Mr. Perkins har åter försökt att övertala P att stanna i USA och framhållit vilka möjligheter det skulle finnas för honom att "over there" skapa sig ett nytt och bättre liv, men P har hittills motstått alla övertalningsförsök. Han sitter nu och blossar på en stor Havannacigarr.

Mr. Perkins sitter nu med ett stort glas whisky. Han har just avslutat kapitlet " Der Leichenbegleiter" i *The Story of San Michele* och överlämnat boken till sin fru. Han sa att det var bland det roligaste han hade läst. Sedan tittar han på doktor P

och säger med ett skratt att doktor P påminner om Axel Munthe och att doktor P skulle kunna ses som en modern "Leichbegleiter".

På det svarade P att han kände en själarnas sympati med Munthe och han ville skapa sig en liknande position och förmögenhet som Munthe, men att de hade mycket olika bakgrund. P kom från en liten fattig bergsby på Sicilien och hade fått börja med två tomma händer. Han hade dock haft goda vänner som hjälpt honom att få sin doktorsexamen och att ta sig upp på samhällsstegen. Mr. Perkins sa då att han i USA har många goda vänner som säkert kommer att vilja hjälpa P att starta ett nytt liv och att försöka att glömma sin besvärliga barndom och vännerna i Italien.

Alldeles strax kommer Mrs. Perkins att slänga ifrån sig boken med kapitlet om "Der Leichenbegleiter" uppslaget och hysteriskt skrika att hon drömt att det inte är hennes son som ligger i kistan utan en gammal gubbe. Jag kommer då att försöka att lugna henne med att säga att jag personligen var med då kroppen grävdes upp. Det kommer lugna henne och även Mr. Perkins, som nu börjat oroa sig för att Perkins Junior trots allt skulle vara i livet och ställa till nya bekymmer för honom. När jag därför lägger till att det var ganska mörkt på kyrkogården och att dödgrävaren inte var helt nykter, kommer Mr. Perkins att insistera på att doktor P skall kontrollera liket. För mig har han vid det här laget helt tappat förtroendet för. Motvilligt och för att få tyst på den skrikande Mrs. Perkins går doktor P med på detta och följer mig ned till den bakre karbinen. Där står kistan med Perkins Juniors och ovanpå kistan sitter hans vita favoritkatt som beskyddare.

Innan jag öppnar kistan tar jag fram pluntan med basilikalikör och stärker mig. Jag frågar om doktor P också vill smaka, men det avböjer han. Sedan öppnar jag snabbt locket på A 80:an och kastar en blick på liket. Det gör även doktor P som

blir likblek. Då sluter jag kistan igen och nu tackar P ja till att smaka på basilikalikören.

Sedan går vi och sätter oss igen och jag säger att det visst var Perkins Junior som låg i kistan. Då blir de lugna igen och P drar en suck av lättnad. Men sedan tillägger jag, efter en konstpaus, att han var mycket lik doktor Munter samt det var konstigt att han det stod "maffian mördade mig" och att han hade en penna i handen. Konstigt att han kunde skriva med tanke på att han varit död i tre dagar.

Då får P åter den där likbleka ansiktsfärgen, medan Mr. Perkins ivrigt frågar om P vet något om maffian och vem som mördat mannen i kistan. P säger sig inte veta något och att han, även om han visste, inte skulle tjalla. Detta gör Mrs. Perkins bedrövad, för han hade tänkt sig att P skulle samarbeta och ställa upp som kronvittne då det gällde de illegala vapenaffärerna och ett åtal mot FarmaGlobal. Han tar fram Anders Ants bok *Åter till San Michele* och börjar läsa ur de sista sidorna av del 5. Mr. Perkins kallar nu också in de två extra besättningsmän som funnits med i planet och ber dem visa P var utgången är.

Då blir P plötsligt samarbetsvillig och berättar var Maria och Margherita hålls fångna. Han minns också en massa saker om maffian. Nu förklarar Mr. Perkins att han inte är någon dollarmiljardär utan en special agent vid FBI. Då går P med om en "deal" med Billy om att ansöka om och snabbt få amerikanskt medborgarskap och sedan ställa upp som kronvittne. Att göra en sådan "deal" går inte i Italien och inte heller i Sverige. Det är därför vi är på väg till USA.

Mrs. Perkins, som varit skådespelare och egentligen heter Mary Ellen Hall, har suttit och läst om Reverent Jonathan i 23 kapitlet i *Boken om San Michele*. Hon har aldrig varit gravid och det har således aldrig funnits någon Perkins junior. Men

om hon nu inte har någon son, vem var då mannen i kistan? Doktor Munter, naturligtvis. Elementärt, eller hur, säger jag till de två extra besättningsmännen, Lars och Efraim, som nickar instämmande.

Så ser mitt scenario ut. Om en liten stund skickar jag dig uppgifter om var Maria och Margherita finns. Gör specialstyrkan insatsberedd.

Nu har du väl svaret på alla dina frågor. Nej, en fråga återstår. Du undrade vad jag gick och bar på. Svaret är att det inte bara är du som är gravid, utan även jag. Jag väntar tvillingar. Om det blir två flickor döper vi dem efter dig till Johanna och Lovisa, om det blir två pojkar får de heta……

Special Agent Puck Hansson, IM 01, den 11 oktober kl. 01.30

Telefonsamtal mellan Runeberg och Hansson

– Puck Hansson, IM01, kom!

– Hej, det är Lovisa Runeberg. Vår specialstyrka gick till aktion för en timme sedan. Men ni måste omedelbart återvända till Neapel.

– Vi har redan vänt. Jag kom också på vem den verkliga mördaren var. Vi återvände därför till Neapel för en timme sedan, dvs. samtidigt som ni gick till aktion. Jag borde ha förstått det mycket tidigare. Jag borde ha kommit ihåg vad P.G sa om att inte dra förhastade slutsatser.

– Det spelar ingen roll längre. Aktionen har blivit en total framgång. Vi har gjort en razzia i sju fastigheter och arresterat ett 80-tal personer, utan att ha behövt lossa ett enda skott. Italienarna var fantastiska och inget läckte ut om den hemliga operationen. Genom att organisera aktionen med pålitligt folk och leda den från Svenska Institutet i Rom, fick förrädarna inom polisen inte nys om den förestående aktionen. Margherita är redan fritagen och hon är oskadad. Anders Ant har börjat visa tecken på att vakna ur sin medvetslöshet, men det märker inte hans läkare för bitr. professor Alor har skålat med Lappvattnet och fallit i en djup sömn. Nu väntar vi bara på att få en rapport om att även Maria är fritagen. Men Puck, hur kom Du på det?

– Det var inte så svårt. När jag öppnade kistlocket reagerade inte doktor P alls som jag räknat med. Han skrek till: ”Det är ju doktor Munter. Är ni inte klok människa, ni har ju grävt upp fel lik!” Jag trodde först att han var hårdare än jag räknat med och därför sa jag: ”Oj, men kan ni som läkare säga vad han dog av?” Då fräste doktor P till och sa att Munter dött av

blodförgiftning och att det var syster Lucia fel för hon hade gett honom en blodtransfusion, men med fel blodgrupp. När Jack ringde till doktor P mitt i natten och sa att Lucia hade blivit våldtagen höll doktorn ljust på att skriva en anmälan mot henne. Doktor P kommer att skicka in den till myndigheterna så fort Lucia har hämtat sig från våldtäktsförsöket, om det nu överhuvudtaget rörde sig om en våldtäkt.

– Vi tvivlade också att på det rört sig om ett våldtäktsförsök. Lucia är nu arresterad och delgiven misstanke om att ha mördat doktor Munter och för att försökt att mörda Anders Ant två gånger, första gången i augusti ute på Drottningholmsvägen och andra gången nu här på Capri. Jag har talat med Laura och hon inser nu att det var Lucia som hade klätt ut sig och utgav sig för att vara kommissarie Eva Blomkvist, då hon ville undersöka Anders Arbetsrum i hans villa på Drottningholm.

– Var det Jack som var den hemliga maffiainfiltratören?

– Ja, det var det. När Jack kom till Villa Fersen, var Maria redan bortförd. Hon måste ha kommit till villan efter det att Lucia slagit Anders medvetslös med bronsstatyn. När Maria smög sig fram till villan måste hon ha blivit upptäckt och tillfångatagen av Lucias maffiavänner. Eftersom Maria och Margheritas liv var i fara, var Jack tvungen att spela med tills dess att han lyckats få reda på var de hölls fångna. Så fort vi fick red på det av Jack satte vi in specialstyrkan. Kan du begripa hur en kvinna kan bli så grym som Lucia? Vad drev henne till ett så avskyvärt brott?

– Jag vet inte. Lucia är lite eljest. Förmodligen det gamla vanlig. En besvärlig barndom. En alkoliserad mor, som utnyttjat hennes yngre bror och såg ner på Lucias far och hans släkt som inte längre ägde vingården vid San Michele. Hon

hade ett behov av att hävda sig och bli ägarinna av Villa Fersen. Sedan kom hon i dåligt sällskap och sålde sig till maffian. Att lösningen fanns att söka i Villa Fersen antydde ju P.G. redan då han gav mig uppdraget. Vill du veta hur jag kom på att doktor Pilkington var oskyldig?

– Är du säker på att han är det?

– Ja, jag har pratat med honom. Jag är säker på att han är oskyldig. När vi stod framför kistan med doktor Munters döda kropp, råkade jag kalla honom för doktor Pennington. Då rättade han mig och sa: ”Pilkington, om jag får be! ”Pennington var Axel Munhtes fru. Det var en fin människa. Jag känner hennes båda pojkar. Det var liksom jag generösa och inte allas som den högfärdige, penninghungrige doktor Pilkington i *Boken om San Michele*. Då slog det mig att vad som är ont och gott; svart och vitt; kvinna och man, beror på ens egen referensram. Vi måste ständigt ompröva vår verklighets bild. Lucia som var maffians man, inte doktor P. Jag har lärt mig en hel del av Anders Ants bok, som jag förts tyckte var helt orimlig och en ren fantasiprodukt.

– Det tyckte jag också. Jag säger som din man Kim brukar säga. Det finns mycket mellan himmel och jord som vi människor inte kan förklara. Hur har till exempel livet på jorden kunnat uppstå ur död materia. Den här affären innehåller en massa helt osannolika sammanträffanden och händelser, som jag har svårt att tro bara beror på slumpen. Det verkar som gudarna leker med oss. Det kan väl t.ex. inte bara ha varit en tillfällighet att Marias dröm om kejsar Tiberius nästan upprepades i verkligheten. Men den här gången verkar det som om **vi har gudarna på vår sida**.

"And that was the end of the world-news!"

Efterord: Till kulturministeriet – Ett svart hål?

Jag behövde ligga i respirator i mindre än en vecka. När både respiratorn och andningsmätaren slutade att fungera på morgonen måndagen den 5 mars, blev det stor uppståndelse, men jag märkte att jag kunde andas ganska bra utan hjälp. På måndagen tog därför Anders Åberg bort respiratorn Han berättade precis vad som skulle hända och vad jag skulle känna när han gjorde det och det gick bra. Det betydde att jag inte behövde resa till Norrtälje. Visserligen hade jag aldrig varit i Norrtälje, men jag tror att det vore bättre att åka dit på sommaren.

På eftermiddagen fick jag flytta över till nionde våningen på Neuro. Jag fick ett eget rum med en fantastisk utsikt över staden. På tisdag morgon tog de bort sonden i näsan och jag kunde börja dricka och äta själv. Nu kunde jag även börja ta emot externa besök. Den förstas som kom var Miriam. Hon hade just kommit hem från Chamonix med mina skidor och packning. När hon och Pam lämnade mig på sjukhuset i Chamonix för drygt en vecka var hon övertygad att hon hade sett mig för sista gången. Läkaren där hade nämligen tippad på en annan neurologisk sjukdom, en sjukdom som snabbt ledde tilltotalförlamning och som det inte fanns någon bot mot. Det var därför hon inte hade orkat med att ringa till Maria och Anders, utan tänkte att sjukhuset skulle göra det då proverna var klara. Och när Mirjam och Pam dan där på hade kommit tillbaka till sjukhuset för att höra hur läget var, hade en sköterska glatt meddela att Laura var utskriven från sjukhuset. Först hade Miriam och Pam också blivit glada, men när de sen fick höra jag att bara hade flyttas ett steg närmare Dödens väntrum, hade Mirjam nästan brutit samman

och börjat tänka på vilken minnessak hon skulles spara från mig. När Miriam nu berättade det, började hon gråta. Och jag blev så rörd att jag sa att hon redan nu skulle få min nygamla fårskinnspäls som minne.

Per Gnidén som var en godhjärtad man hade lämna sin fina fårskinnspäls på KS och sagt åt personalen att pappa skulle ha den. Det var snöstorm ute och Per hade tyckt så synd om pappa befarade att pappa inte skulle överleva sin svåra förkylning och förlusten av sin enda dotter. Pälsen var dock för tunn för pappa, så han hade frågat Per om det var OK att han gav den till mig, nu när jag kunde få nytta av den. Pappa hörde inte riktigt vad Per svarade, för radion var på så högt med programmet ”Vi som vet mest”, men han tyckte att det lät som att Per svara: ”Ja, nu kan den gamla vargskinnspälsen komma till heders igen”

Jag var överväldigad över hur många av mina arbetskamrater och vänner som skickade blommor och böcker till mig. Alla hoppades att jag snabbt skulle bli bra igen. Det verkade som om min sjukdom hade tagit dem hårdare än mig. Visserligen hade jag under den kritiska perioden många gånger tänkt att jag kanske skulle dö eller bli förlamad för resten av mitt liv. Men jag hade ju i alla fall levt i 29 år och skulle jag bli förlamad fick jag väl acceptera det och göra det bästa möjliga av situationen.

Jag hade dock inte lika många besök av kändisar som Joseph Heller hade haft, men jag hade inte samma behov av sådana besök, och jag hade inte heller något behov av att skriva om vilka personer som besökte mig. Rörelseförmågan kom snabbt tillbaka och något så snabbt tillfriskna från GBS hade läkarna inte varit med om tidigare. När mitt tillfriskande gick så mirakulöst fort föreslog Anders på skoj att jag skulle ”träda fram” i veckopressen och ge sjukdomen GBS ”ett mänskligt ansikte”.

Fredagen den 9 mars fick jag åka hem under helgen på permission och på morgonen måndagen den 12 mars skevs jag ut från KS. Pappa körde hem mig till vår villa på Drottningholm. På mindre än två veckor efter att jag första gången togs in på sjukhuset var jag således på benen igen. Första veckan var jag mycket trött och hade ont i huvudet, men sedan blev jag bara bättre.

Var det då för kraft som gjorde att jag tillfrisknade så fort. Jag vet inte om det var medicineringen, mitt eget lugn eller gudarna som var på min sida. Till pappa sa jag emellertid att jag var övertygad om att det var hans berättelser om doktor Munthe och doktor Munter, som hade hjälpt mig, och framför allt att pappa kom på vad det var för fel som han hade skrivit i sin bok *Åter till San Michele.* När han under vargtimmens sista minuter läste igenom sitt manus igen, upptäckte han till sin fasa att han råkat skriva *”där låg han Munter i sin låda”* i stället för *”där låg han, Munter, i sin låda.* Genom att han hade glömt kommatecknet, fick meningen en helt annan innebörd.

När han upptäckte sitt misstag, sprang han in i mitt isoleringsrum utan att ta på sig skyddskläder och skyddshandskar; ryckte åt sig mina journaler och pekade på värdet på min saltbalans. Ja, visst stämde det. Anders Åberg hade distraherad av pappas skriverier och pappas ständiga ändringar i mina journaler råkat skriva 15 på Na-jonkoncentrationen istället för 1,5. Dottoressan gav pappa beröm för hans stora observationsförmåga, noggrannhet och häpnadsväckande associationsförmåga, och hon rättade snabbt till misstaget.

Pappa har varit hemma från jobbet och tagit hand om mig ett par veckor nu. Vi har gått längre och längre promenader och varit på badhuset och simmat. På departementet tycker de att

han är uppoffrande som är hemma och sköter om mig. De tror liksom Per Gnidén att jag är dödssjuk och behöver ständig passning. I verkligheten stormtrivs han med sitt nya liv. Han är egentligen ingen riktig byråkrat, utan avskyr sitt arbete och alla intrigerna i regeringskansliet. Och genom att slippa gå på massa interna möten och slippa vänta på tågen på den Gröna Linjen har han sparat tid och fått mycket mer gjort än på departementet.

Under de här veckorna har han dels skrivit om sin rapport till Kulturministern som han har kallat *På väg mot Nollvisionen*. Han är väldigt stolt över den rapporten och han är övertygad om att ministern nu äntligen kommer att ta han utredning och förslag på allvar. Gång på gång har han läst upp formuleringen: – ”Alla resurser bör satsas på att slå vakt om vårt svenska kulturarv. Målet bör vara noll stölder och noll allvarliga bränder och våra ansvarsmuseer.”

Pappa har också skrivit en rapport till Utbildningsministern som han har kallat *Science Center – Lysande stjärnor eller svarta hål?* Den skall han överlämna till utbildningsministern sent på fredagen den 29 mars. Han är själv väldigt nöjd med sin rapport och han hoppas att tidningarna skall uppmärksamma den och ha med en liten notis om Science Center söndagen den 1 april. Han vet dock inte att jag har skrivit om förslagen i rapporten. Jag är inte säker på att de härigenom har blivit bättre, men i varje fall har de blivit roligare. Så här lyder hans ”Överväganden och förslag” i min nya version:

Förändrade förutsättningar gör att bidraget till Science Center bör omprövas*: Sedan statsbidraget till Science Center infördes år 1997 har allmänhetens kunskaper om och intresse för naturvetenskap och teknik förbättrats. Vi har idag fler TV-kanaler och de har ett rikt utbud av program om natur och miljö samt*

allmänbildande frågesporter och populära serier i fiktiva hälso- och sjukvårdsmiljöer. Allt fler har tillgång till Internet och de mest besökta hemsidorna på nätet rör frågor om människans kropp, konception, livets uppkomst, stjärnor och astrologi. Genom biblioteksslagen har alla medborgare tillgång till information i olika former och folkbiblioteken har rikligt med moderna populärvetenskapliga böcker.

Enligt en analys som Högskoleverket nyligen gjort klarar två tredjedelar av landets högskolor inte av att utbilda så många studenter som de har fått i uppdrag att göra. Det är främst inom naturvetenskap och teknik som högskolorna har svårigheter att rekrytera studenter för att fylla utbildningsplatserna. Enligt Högskoleverkets chef Sigbritt Franke är det den förbättrade situationen på arbetsmarknaden och de minskade ungdomskullarna som återspeglar sig i resultaten. Att ungdomar nu får jobb utan att behöva ägna en massa år åt akademiska studier måste ses som positivt. Satsningar på kunskapslyftet, kompetensutveckling inom företagen, kompetenskonton och ett livslångt lärande innebär ökade möjligheter. Inom den expansiva tjänstesektorn, inom musik och filmindustrin samt i ”den nya ekonomin” är det inte främst naturvetenskapliga och tekniska kunskaper som behövs, utan förmågan att kommunicera och dupera kunder och kapitalförvaltare. När de traditionella svenska industriföretagen internationaliseras och flyttar ut sina FoU-enheter, är det inte meningsfullt att använda svenska skattepengar för att ge en dyrbar utbildning åt civilingenjörer och forskare inom naturvetenskap och teknik. Civilingenjörerna och forskarna kommer nämligen att i ökad utsträckning söka sig till arbeten i länder med högre löner, lägre skatter och bättre klimat. Därför bör vi istället satsa på att förbättra utbildningen av humanister, feminister och jurister samt av kvinnliga teologer och astrologer.

Vi har konstaterat att besök på Science Center upplevs som lustfyllda och fascinerande av både unga och gamla. Högskoleverket har dock inte lyckats bevisa, så att det är ställt

utom alla rimliga tvivel, att man verkligen lär sig något vid besök på centra och att besöken påverkar elevernas studieval. Mot bak grund av de ändrade förutsättningarna och att effekterna på folkbildningsmålet och rekryteringsmålet är oklara anser vi att statsbidraget till Science Center bör avvecklas.

Det framtida statsbidraget: *Det nuvarande intäktsbaserade bidraget stimulerar andra bidragsgivare att ge stöd till Science Center. Den bedömning av kvaliteten, som görs av Högskoleverkets beredningsgrupp och som ligger till grund för beslut om stödets storlek, har bidragit till att Science Centerverksamheten i Sverige genomgått en utveckling som saknar motstycke i andra länder. Högskoleverket har också tillämpat sina regler flexibelt vid bedömningen av vad som skall räknas som bidragsgrundande intäkter och hur kvaliteten med avseende på genusperspektiv samt mångfald i gestaltning och uttrycksformer skall poängsättas. Vi anser därför att det nuvarande bidraget bör vara kvar och vidareutvecklas. Härvid bör man särkilt uppmärksamma kriterierna för bedömning av hur centra betonar sambandet mellan människa, samhälleteknik och natur och hur de tar fasta på aktuella samhällsfrågor i ett historiskt och kulturellt perspektiv.*

De flesta TN-centra betalar idag s.k. Museimoms (6 %) på sina biljettintäkter, men några betalar full moms (25 %). Riksskatteverket beslöt i december 2000 att alla Science Center skall betala full moms. Vi har därför övervägt att införa ett prestationsrelaterat bidrag baserat på antalet besökare för att kompensera centra för den höjda momsen. En nackdel med ett sådant prestationsrelaterat bidrag är dock att det kan leda till att centra bara inriktar sig på att få många besökare och struntar i kvaliteten. Dessutom skulle det innebära att stöd även skulle komma att ges till utländska medborgare som besöker TN-centra. Bl. a. Kreativum i Blekinge och Xperimenthuset i Växjö har många tyska turister som besökare. I Tyskland finns det få Science Center.

Vi anser att det är principiellt betänkligt att svenska skattebetalare skall subventionera tysk exploatering av svenska centra.

Vi har även övervägt möjligheten att begränsa statsbidraget till betalande svenska besökare. Genom Sveriges inträde i Schengen behöver dock tyskarna inte längre ha med sig pass vid vistelse i Sverige. Om tyskarna inte kommer i grupp utan individuellt, är det - enligt centras erfarenhet - svår att avgöra ursprungsland och att veta vem som är bidragsberättigad och skall släppas in. Inget Science Center vill ha en sådan kontrollfunktion!

Vi har även övervägt möjligheten att stärka centras samverkan med skolan genom ett prestations- relaterat statsbidrag baserat på antalet besökande svenska elever. En fördel med en sådan lösning är att centra då skulle få en kompensation för att skolbesöken kräver mer personal och ofta medför ökade kostnader för underhåll och reparationer av de interaktiva utställningarna. En nackdel är dock att även norska skolelever skulle kunna lockas att besöka centra. I Oslo finns planer på att bygga Nordens största Science Center. Den norska regeringen har dock hittills inte velat bidra till denna investering. Norge har för mycket oljepengar och man är rädd för en överhettning av den norska ekonomin. I stället diskuteras att ge bidrag till skolorna så att de kan besöka t.ex. Universeum vid Liseberg eller Innovatum vid Trollywood. Universeum kommer att ha fler hajar, giftiga grodor och elektriska ålar, som besökarna kan göra interaktiva experiment med, än något annat Science Center i världen. Med ett statligt bidrag till skolelever finns det en uppenbar risk för ”guttarna” och ”jäntorna” tar av sig sina toppluvor, stoppar ner sina norska flaggor i ryggsäcken och utger sig för att vara svenska skolelever. Norrmännen är inte så nationalistiska som näringsministern tror. Vi kan därför inte bortse från risken för ett sådant bidragsfusk.

En ny bidragsmyndighet: *Av direktiven för vårt uppdrag framgår att Science Centerverksamheten inte har något med högskolan att göra. Förutom Högskoleverket och Skolverket ingår Kulturrådet i*

den nuvarande beredningsgruppen förfördelning av statsbidraget. Kulturråd har som övergripande uppdrag att förverkliga den nationella kulturpolitiken. Bland de nationella målen om yttrandefrihet, deltagande, kulturell förnyelse finns också målet att främja bildningssträvanden. Rådet fördelar statsbidrag till ett antal museer och andra kulturinstitutioner. Att fördela statsbidrag till Science Center vore i detta perspektiv en naturlig uppgift för Kulturrådet.

Innebörden av begreppet kultur har successivt vidgats. Numera räkans även de mera teknikinriktade områdena arkitektur och design som en del av kulturen. Kulturrådets långa erfarenhet av att bedöma ansökningar och breda erfarenhets talar för rådet bör vara den myndighet som fördelar bidrag till Science Center. För Kulturrådet talar också att man inom Utbildningsdepartementet förefaller vilja bli av med ansvaret för den månghövdade och växande skaran av centra. Inom Kulturdepartementet uppmuntras däremot mångfald i utryck och tanke. Ett överförande av ansvaret för centra till Kulturdepartementet och Kulturrådet kan leda till att Science Center får samma låga moms som museerna och kanske, som nu utreds för museernas del, även gratis inträde.

I samband med att Kulturrådet blir ny bidragsmyndighet bör den svenska officiella benämningen på Science Center ändras till ”Vetenskaps hus”. I syfte att utnyttja resurserna mer effektivt och bör man pröva möjligheterna att fusionera olika kulturhus, vetenskaps hus och planetarier med varandra och med folkets hus.

Slutet på historien: *Anslaget till Science Center har under åren 1997-2000 varit 12 miljoner kr per år. En kraftig ökning av anslaget har dock beslutats och under år 2001 kommer centra sammantaget att få 17, 5 miljoner kr som permanent verksamhetsstöd. Om anslaget fortsätter att öka i samma takt och bidraget ges den inriktning vi föreslagit samt om Kulturrådet blir ny bidragsmyndighet och de föreslagna fusionerna startar, är vi övertygade om att det blir en explosiv utveckling. Slutet på*

historien blir då sannolikt att Science Center förvandlas från lysande stjärnor till svarat hål.

Då ministern får se denna första-aprilversion av *Science Center- Lysande stjärnor eller svarta hål?* kommer pappa nog aldrig mer att behöva bekymra sig om några svarta hål, i varje fall inte på Kulturdepartementet. Istället kan han arbeta hemma och på heltid ägna sig åt sina lysande stjärnor eller att åt att följa forskningen om svarta hål.

Många människor tycker inte att vi skall satsa pengar på rymdforskning och atomforskning och många människor är rädda för de svarta hålen. De är inte jag. Till Påsk skall jag åka upp och hälsar på min farmor och farfar. Jag tänker ofta på farmor, inte minst då jag låg på sjukhuset. Farmor har nämligen fått en stor stroke och ligger totalförlamad på ett sjukhem. Hennes talcentrum är också utslaget, vilket jag vet hon som alltid älskat att berätta historier måste lida förskräckligt av. Snart kommer hennes stjärna att slockna och det svarta hålet fånga henne. Men det är hon inte rädd för och inte farfar heller. Så här skrev han i *Anakreon* den 7 februari 1998:

Det var en kylig men helt stjärnklar natt.
Där ovan många djur från djurens riken
Som lejon björn med fler sågs umgås glatt
Med gamla kändisar ifrån antiken.

Och någonstans, fördolt dock för vår syn,
Finns något mystiskt som är föremålet
För den celesta forskningen i skyn
Det astronomer kallar Svarta Hålet.

Vad är väl det? Är det ett sopnedkast,
Där svarta själar kastas ned att svedas
För att på ett diaboliskt sätt i hast
Till helveteskompost beredas?

Jag tror det ej. Jag tror det är en gång,
En rosensållad led tillparadiset
Där Milde Fadern Trattarna med sång
Välkomnar på det angenäma viset.

Där musik och kväden, kvicka tal
Och inga Trattar utav törst försmäktar.
Den Milde Fadern bjuder i sin sal
Ur fyllda bålar himmelskt ljulig nektar.